

ความเสมอภาคของโอกาสฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคม
ของคนพิการ : ศึกษากรณีคนพิการตาบอด

นายอานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร

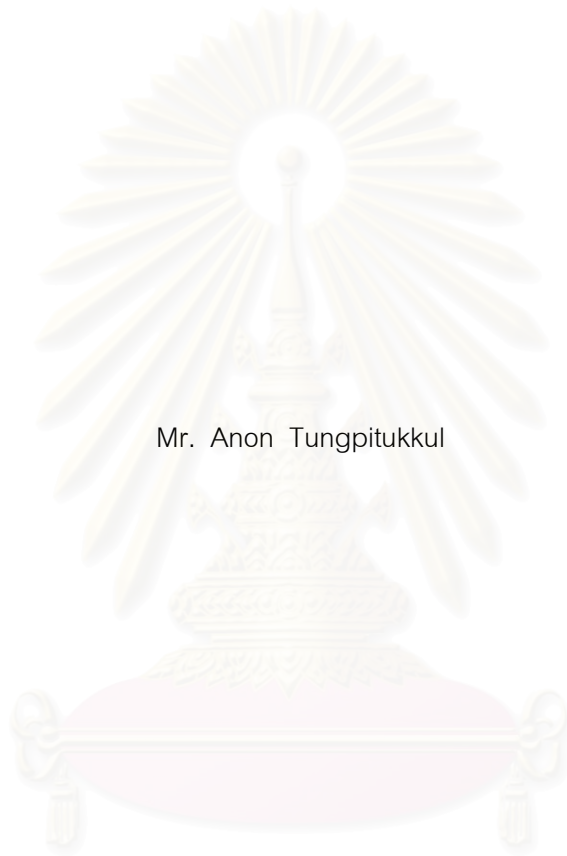
สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0870-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EQUALITY OF OPPORTUNITIES IN EDUCATIONAL & SOCIAL REHABILITATION
OF PEOPLE WITH DISABILITY : A CASE STUDY OF THE BLINDS

Mr. Anon Tungpitukkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0870-8

อานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร : ความเสมอภาคของโอกาสการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคมของคนพิการ : ศึกษากรณีคนพิการตาบอด (EQUALITY OF OPPORTUNITIES IN EDUCATIONAL & SOCIAL REHABILITATION OF PEOPLE WITH DISABILITY : A CASE STUDY OF THE BLINDS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ ดร.สุภางศ์ จันทวานิช, 154 หน้า. ISBN 974-03-0870-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อศึกษา ปัญหาและการสนับสนุนของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทัศนคติและการปรับตัวของเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในโรงเรียนที่เรียนร่วม การศึกษาใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ สังเกตและสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมและนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครและโรงเรียนที่ไม่โครงการเรียนร่วมจำนวน 4 แห่งใน กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหารและการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมมีศูนย์การเรียนร่วมโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร จัดส่งนักเรียนตาบอดไปโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมโดยไม่ต้องสอบแข่งขันและประสานงานกับโรงเรียนโดยมีครู ทางการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริมและสนับสนุนสื่อต่าง ๆ สภาพการเรียนร่วมและกระบวนการเรียนการสอนโรงเรียนที่เรียนร่วมจัด รูปแบบการเรียนร่วมแบบเต็มเวลาที่มีนักเรียนปกติในชั้น กิจกรรมการเรียนมีการปรับในบางรายวิชาที่มีการปฏิบัติ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ การประเมินผลมีปัญหาเรื่องเวลาในการสอบน้อยและการประสานงานระหว่างครูสอนเสริมและครูประจำวิชายังไม่ดีพอ ไม่มีแผนการสอนรายบุคคลสำหรับคนพิการ การจัดการเรียนร่วม ยังขาดการทำงานเป็นหมู่คณะ มีการประสานงานในเรื่องเฉพาะหน้า ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนร่วมกัน

นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีความสัมพันธ์อันดีกับครูผู้สอนและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูในเรื่องการเรียน ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียนปกติมีการยอมรับและช่วยเหลือในการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และครูสอนเสริมมีความสำคัญ ในการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น การสอนเสริม การผลิตสื่ออักษรเบรลล์ เป็นต้น แต่ยังคงขาดบุคลากร ทางการศึกษาพิเศษที่พอเพียง และไม่มีการอบรมครูผู้สอนทำให้ขาดทักษะในการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น งบประมาณ ก็เป็นปัจจัยสำคัญทำให้มีปัญหาด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจึงตามบทเรียนไม่ทัน

แม้มีอุปสรรคในการเรียนร่วมแต่ส่วนใหญ่ก็มีทัศนคติในทางบวก มีความสุขในการเรียน ต้องการเรียนร่วมต่อไป รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนและคิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนร่วมได้ และพยายามปรับตัวมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมการเรียนเหมือนเพื่อนนักเรียนปกติ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติกร อานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

418 12088 24 : MAJOR SOCIOLOGY

KEYWORD : EQUALITY OF OPPORTUNITIES / REHABILITATION

ANON TUNGPITUKKAI : EQUALITY OF OPPORTUNITIES IN EDUCATIONAL & SOCIAL REHABILITATION OF PEOPLE WITH DISABILITY : A CASE STUDY OF THE BLINDS. THESIS ADVISOR : PROF. SUPANG CHANTAVANICH, Ph.D. 154 pp. ISBN 974-03-0870-8.

This research aims at studying educational management and the teaching process for children with disability, in order to understand the problems and the nature of supports from concerning people. It also intends to study the attitudes and adaptability of blind students in normal school, in Bangkok, where normal children worked jointly with the disables. The research uses qualitative research methods including observation and interview. It focuses at the people involved in the joint programme, secondary school disable students in the blind school, and other four joint schools in Bangkok.

The research found that there exists a Center of the joint programme for blind students in Bangkok which distributes the blind students to schools under the joint programme without the entrance examination. At the same time, the center provides the additional supports through teachers and teaching materials.

As for the teaching procedures in the joint programme, the blind students have to study fulltime with other normal students. There are few changes in the daily activities. Blind students have difficulties in the joint programme. First, the evaluation process, the blind students can not finish the exam paper on time due to their disability. Second, is the lack of co-ordination between the supporting teachers and normal teachers. Third, the schools lack proper teaching plan for individual disable students.

Despite these limitations, The blind students have good relationship with teachers, They look forward to special academic advice from the supporting teachers. According to the relationship with normal students, the blind student enjoy recognition and supports from normal colleagues. The supporting teachers also pay special attention to the blind. They offer special tutorials and produce Braille textbooks for blind students.

However, there are still lack of effective and well-trained staff who have a good skill in teaching the disabled students. Moreover, the limited budget is also another significant obstacle in producing good teaching materials for blind students who could not catch up in the class with normal students.

Despite several obstacles, most of disabled students have positive attitudes toward the joint programme, They want to continue studying with normal students. They find themselves a part of the normal classroom. They gain self esteem and ability in studying and doing activities with their normal colleagues.

Department Sociology and Anthropology

Field of Study Sociology

Academic year 2001

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co - advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.สุภาวศ์ จันทวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ที่เป็นกรรมการสอบ ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบ บุคคลที่กล่าวนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณครู อาจารย์ นักเรียนที่บกร่องทางการเห็นที่ช่วยให้ข้อมูลในการทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มาโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วงลงได้ อีกทั้งกลุ่มเพื่อน ๆ ของผู้วิจัยเองที่คอยกระตุ้นให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำงานและให้ความสนับสนุนช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคนที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

อานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	13
1.3 ขอบเขตในการวิจัย.....	13
1.4 สมมติฐานในการวิจัย.....	14
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	14
1.6 นิยามศัพท์.....	14
2 แนวความคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค.....	16
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.....	24
2.3 แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมและการจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	26
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ.....	28
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
3.1 ประชากรและกรณีศึกษา.....	34
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.5 การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม.....	39
4.1 โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร.....	39
4.2 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย.....	41
4.3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์.....	44
4.4 โรงเรียนชินโรรสวิทยาลัย.....	47

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4.5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย.....	49
4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการเรียนร่วม.....	51
5 สถานภาพการเรียนร่วมและกระบวนการเรียนการสอน.....	56
5.1 กระบวนการเรียนการสอน	
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนที่เรียนร่วม.....	57
5.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารการจัดการศึกษาในโครงการเรียนร่วม	76
5.3 การสนับสนุนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น.....	85
6 กรณีศึกษานักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น.....	89
7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	124
7.2 อภิปราย.....	138
7.3 ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	146
ภาคผนวก.....	150
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	154

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ข้อมูลจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ จำแนกตามประเภทเด็ก ปีการศึกษา 2540.....	12
2. จำนวนประชากรจำแนกตามประเภทและโรงเรียน.....	35
3. สรุปข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน.....	51
4. จำนวนผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพ.....	52
5. จำนวนครูประจำชั้นหรือประจำวิชาจำแนกตามสถานภาพ.....	53
6. จำนวนครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริมจำแนกตามสถานภาพ.....	54
7. จำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจำแนกตามสถานภาพ.....	55
8. สรุปกรณีศึกษานักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น.....	110

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1. กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	33
2. แผนผังโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย.....	43
3. แผนผังโรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์.....	46
4. แผนผังโรงเรียนชินอรสวิทยาลัย.....	48
5. แผนผังโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย.....	50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปในสังคมทุกสังคมจะมีการจัดระเบียบทางสังคม (social organization) องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม (social norms) ซึ่งมีกฎหมาย (laws) เป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่ใช้ควบคุมการกระทำและพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยที่คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคจึงไม่ได้รับการสนับสนุนให้โอกาสทำประโยชน์ให้สังคมได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นคนพิการควรได้โอกาสเหมือนคนปกติทั่วไปในการดำรงชีวิต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม การขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางสังคม จึงจำเป็นต้องมี พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทุกคนตระหนักและสำนึกว่าคนพิการเป็นสมาชิกของสังคมที่มีสิทธิและหน้าที่เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ เพราะคนที่ประสบกับสภาพความพิการนั้นไม่ใช่เป็นความผิดหรือเป็นความต้องการของคนพิการ สภาพแวดล้อมการกระทำของมนุษย์สังเคราะห์ พันธุกรรม อุบัติเหตุ และโรคภัยไข้เจ็บต่างหากที่ทำให้มนุษย์ต้องประสบกับภาวะความพิการในด้านต่าง ๆ คนพิการส่วนหนึ่งนั้นพิการโดยกำเนิด และอีกส่วนหนึ่งมาพิการภายหลังเพราะอุบัติเหตุ ไม่ว่าจะประเภทไหนไม่มีใครอยากจะเป็นเช่นนั้น คนเราทุกคนเลือกเกิดไม่ได้ แต่ความพิการนั้นไม่ได้ลดความต้องการขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นมนุษย์ คนพิการก็เหมือนคนปกติโดยทั่วไป ต้องการมีการศึกษา มีส่วนร่วมในสังคม และต้องการยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง

คนพิการนั้นมีความหมายกว้างขวางมากและได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ กัน
ดังนี้ คือ

คนพิการ ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติ คือ บุคคลผู้มีความพิการตลอดไปและพิสูจน์ได้ชัดเจน จะพิการโดยลักษณะใดก็ตามทำให้ไม่สามารถทำงานได้ หรือ สูญเสียความสามารถในการทำงาน (United Nations, 1983 : 2-3)

คนพิการ ตามความหมายขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ หมายถึง บุคคลซึ่งเสื่อมสมรรถภาพ และโอกาสที่จะทำงานประกอบอาชีพ อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ (United Nations, 1983 : 2-3)

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับคนพิการไว้แตกต่างจากผู้อื่น โดยแบ่งออกเป็น 3 อย่าง คือ

1. ความบกพร่อง (Impairment) คือ ความสูญเสียหรือความผิดปกติทางจิต ทางร่างกาย หรือโครงสร้างทางสรีรวิทยา หรือการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ

2. ความพิการ (Disability) คือ การหย่อนสมรรถภาพ (อันเป็นผลเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ) ที่จะปฏิบัติกิจวัตรต่าง ๆ ในลักษณะท่าทีหรือในระดับที่ถือว่าเป็นปกติสำหรับคนทั่วไป

3. ความเสียเปรียบ (Handicap) คือ การเสียโอกาสของบุคคลใด ๆ อันเป็นผลจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตหรือความพิการ อันเป็นข้อจำกัดหรือขีดขวางบุคคลนั้น ๆ ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งที่เป็นปกติธรรมดา ตามอายุ เพศ ตามสภาพแวดล้อมของสังคม และวัฒนธรรมของบุคคลผู้นั้นได้ ทำให้เขาถูกจำกัดโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างเต็มที่ และเสมอภาคกับบุคคลอื่น ๆ (United Nations, 1983 : 2-3)

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 4 ได้กำหนดความหมายว่า

“คนพิการ” หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติ หรือบกพร่องทางร่างกายทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทหรือตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีหน้าที่โดยตรงตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2537) กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์คนพิการ โดยสรุปได้ดังนี้

ประเภทของคนพิการที่เข้าข่ายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกอบด้วยคนพิการ 5 ประเภท กฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์ของแต่ละประเภทความพิการโดยสรุปดังนี้ (กรมประชาสัมพันธ์, 2534 : 11-12)

1. คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/8 หรือ 20/70 ลงไป จนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่างหรือคนที่มีสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่ คนที่ได้ยินเสียงที่ความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1000 เฮิรตซ์ หรือ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ดีกว่าที่มีค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้

2.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบลขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง

2.2 สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียงหรือคนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจ หรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้ชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักประจำวันได้หรือคนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจาก แขนขาดหรือขาขาด อัมพาต หรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคระบบเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักประจำวันหรือดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างคนปกติได้

4. คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการเรียนรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมความประพฤติที่จำเป็นในการดูแลตนเอง หรืออยู่ร่วมกับคนอื่น

5. คนพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องทางสติปัญญา หรือสมอง จนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้

การวินิจฉัยว่าบุคคลใดเข้าข่ายในแต่ละประเภทหรือไม่นั้น กฎกระทรวงยังระบุว่า จะต้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม คือ แพทย์ที่สังกัดโรงพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม โรงพยาบาลรัฐวิสาหกิจ และโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด เป็นผู้วินิจฉัย ความพิการพร้อมออกเอกสารรับรองความพิการ ตามแบบที่แนบท้ายกฎกระทรวง

ในระดับนานาชาติได้มีความเคลื่อนไหวพยายามช่วยเหลือคนพิการ องค์การสหประชาชาติและองค์การฟื้นฟูคนพิการระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อคนพิการ โดยเริ่มตั้งแต่ประกาศปฏิญญาสากลแห่งมนุษยชนและได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนานาชาติเป็นลำดับมา จนเมื่อการประชุมวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ได้ประกาศข้อมติยอมรับสิทธิของคนพิการและในการประชุมเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2519 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี ค.ศ. 1981 หรือปี พ.ศ. 2524 เป็นปีคนพิการสากล (INTERNATIONAL YEAR FOR DISABLED PERSONS) มีสาระสำคัญ “คนพิการจะได้รับสิทธิเช่นเดียวกับคนอื่นในสังคม เป็นต้นว่าสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการมีงานทำที่เหมาะสม” ที่กล่าวมานี้มีส่วนสำคัญให้เกิดมาตรการต่าง ๆ ในการช่วยเหลือคนพิการตามมา (ชนิษฐา เทวินทรภักดี, 2540 : 26)

เมื่อสิ้นสุดทศวรรษคนพิการขององค์การสหประชาชาติ (2526 - 2535) นั้น ภารกิจในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการโลกเกี่ยวกับคนพิการยังไม่เสร็จสิ้น องค์การ ESCAP ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2536 - 2545 ให้เป็นทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก เพื่อมุ่งกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ให้มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยเรื่องคนพิการ นอกจากนี้ผู้นำประเทศต่าง ๆ จำนวน 31 ประเทศ จากจำนวนสมาชิก 60 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย สมัยนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้ร่วมลงนามเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน

2536 ในคำประกาศที่มีความมุ่งหมายที่จะดำเนินการปรับปรุงความเป็นอยู่ของคนพิการ เพิ่มบริการด้านต่าง ๆ เพื่อให้พัฒนาความสามารถของเขาได้อย่างเต็มที่ ขจัดเจตคติในทางลบที่มีต่อคนพิการ เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการในการศึกษา การจ้างงานและอื่น ๆ สร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อให้คนพิการได้เข้าไปมีชีวิตร่วมในชุมชน และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพให้บรรลุถึงเป้าหมายของคำประกาศร่วมกัน (ขนิษฐา เทวินทรภักดี, 2540 : 31 – 32)

ในอดีตข้อมูลการประมาณจำนวนคนพิการในโลกมีจากหลายแหล่งข้อมูล แต่ข้อมูลที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด United Nations (1990) คือข้อมูลของ Helander ซึ่งได้รับการตีพิมพ์โดยองค์การอนามัยโลกในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งคาดประมาณว่า มีจำนวนคนพิการอยู่ประมาณร้อยละ 10 ของประชากรโลก ทั้งนี้ครอบคลุมถึงคนพิการที่พิการทุกระดับ ตั้งแต่พิการระดับน้อยจนถึงระดับรุนแรง ต่อมามีการสำรวจอีกหลายครั้ง ผลจากการสำรวจจำนวนคนพิการใน 55 ประเทศพบว่า มีสถิติคนพิการที่หลากหลายตั้งแต่ร้อยละ 0.2 ถึง ร้อยละ 21 ของประชากรในแต่ละประเทศความแตกต่างกันอย่างมากของผลการสำรวจแสดงถึงการขาดนิยามคำจำกัดความที่เป็นมาตรฐานกลาง และการใช้เทคนิควิธีการสำรวจที่ต่างกัน Helander ได้นำข้อมูลเดิมมาพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลขึ้นอีกครั้ง เขานำเสนอสถิติคนพิการอีกรูปแบบหนึ่ง นั่นคือสถิติเฉพาะคนพิการที่มีระดับความพิการปานกลางจนถึงรุนแรง (moderate and severe disability) นั่นคือ จำนวนคนพิการที่มีระดับความพิการปานกลางถึงรุนแรงในปี พ.ศ. 2533 คิดเป็นประมาณร้อยละ 5.21 ของประชากรโลก โดยเป็นประชากรร้อยละ 7.7 ของประชากรในประเทศที่พัฒนาแล้ว และเป็นประชากรร้อยละ 4.5 ของประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนา สถิตินี้คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 276 ล้านคน โดยคนพิการประมาณ 93 ล้านคน (หรือ 1 ใน 3) อาศัยอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประมาณ 183 ล้านคน (หรือ 2 ใน 3) อาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ในปี พ.ศ. 2534 มีประชากรในประเทศไทย 57.1 ล้านคน จึงคาดว่ามีจำนวนคนพิการในระดับความพิการปานกลางจนถึงรุนแรง จำนวน 2,569,500 คน

ข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการที่กล่าวถึงคนพิการในประเทศไทยที่สำคัญคือ พ.ศ. 2525 สำนักงานสถิติสำรวจการศึกษาระบาดวิทยาของคนพิการและผู้สูงอายุ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างครัวเรือนทั่วประเทศ โดยบรรลุ ศิริพานิชและคณะ พบว่า จากประชากรที่สำรวจ 243,404 คน มีคนพิการอยู่ถึง 3,045 คน หรือ ร้อยละ 1.25 ในจำนวนนี้เป็นอัตราคนพิการประเภทการได้ยินหรือสื่อความหมายมากที่สุดคือ 4.01 ต่อประชากร 1,000 คน รองลงมา คือ อัตราคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว 3.19 ต่อ ประชากร 1,000 คน อัตราคนพิการทางจิตใจและสติปัญญา 3.67 ต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ (บรรลุ ศิริพานิชและคณะ, 2526 : 5-6)

พ.ศ. 2529 รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่า มีจำนวนคนพิการในประเทศไทยประมาณ 385,560 คน หรือร้อยละ 0.7 ของประชากรทั่วประเทศ ในจำนวนนี้เป็นอัตราคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุดคืออัตรา 1.94 ต่อประชากร 1,000 คน รองลงมาคืออัตราคนพิการทางจิตใจและสติปัญญา 1.60 ต่อประชากร 1,000 คน อัตราคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายเป็น 1.45 ต่อประชากร 1,000 คน และอัตราคนพิการทางการมองเห็น 0.58 ต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2529 : 10-11)

พ.ศ. 2534 รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ทำขึ้นอีกครั้งโดยใช้วิธีการสำรวจเช่นเดียวกับครั้งแรก พ.ศ. 2529 ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ (57.1 ล้านคน) พบว่า มีจำนวนคนพิการจำนวนประมาณ 1,057,000 คน หรือร้อยละ 1.8 ของประชากรทั่วประเทศ มีอัตราคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุดจำนวน 470,900 คนหรือร้อยละ 44.54 รองลงมาเป็นอื่น ๆ 163,700 คน หรือร้อยละ 15.49 คนพิการทางการมองเห็น 148,500 คนหรือร้อยละ 14.05 คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 117,200 คน หรือร้อยละ 11.09 คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ 106,000 คน หรือร้อยละ 10.03 พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม 50,700 คน หรือร้อยละ 4.8 (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536 : 19-21)

พ.ศ. 2534 สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติทำการสำรวจสถานะทางสุขภาพประชากรไทย ยกเว้นประชากรอายุต่ำกว่า 5 ปี ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนตัวอย่างเดิมตามรายการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยการประมาณการจากฐานประชากรปี 2539 พบมีคนพิการร้อยละ 8.1 ของประชากรทั่วประเทศ หรือประมาณ 4,825,680 คน ประชากรทั่วประเทศ 59,709,000 คน พิการทางการเคลื่อนไหว 2,946,614 คน คนพิการทางการมองเห็น 955,344 คน พิการทางสติปัญญา 476,477 คน พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 298,545 คน พิการทางจิต 229,282 คน อื่น ๆ 119,418 คน (กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย, 2539)

ในปี 2539 สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า มีคนพิการทั้งหมด 1,024,122 คน เป็นชาย 596,578 คน เป็นหญิง 427,543 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของประชากรทั่วประเทศ คนพิการส่วนใหญ่ กระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 37.8 ประมาณ 387,118 คน รองลงมา เป็นภาคเหนือร้อยละ 22.6 ประมาณ 231,451 คน ภาคกลางร้อยละ 20.1 ประมาณ 205,848 คน ภาคใต้ ร้อยละ 14.8 ประมาณ 151,570 คน และกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 4.7 ประมาณ 48,133 คนตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2540)

ข้อมูลการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2540 ปรากฏมีคนพิการมาขอจดทะเบียนจำนวน 128,850 คน และในปี 2541 มีจำนวน 1.5 แสนคน

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานคนพิการในวัยเรียนและก่อนวัยเรียน ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2541 พบว่า เมื่อรวมคนพิการในชนบทที่ได้จากการแจกนับ และจำนวนคนพิการในเขตเมืองที่ได้จากการคาดประมาณเข้าด้วยกัน พบว่า คนพิการที่อยู่ในวัยเรียนและก่อนวัยเรียน (อายุ 0 – 19 ปี) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 66,585 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.38 ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 0 – 19 ปี ในจำนวนผู้พิการทั้งหมดนี้ ผู้พิการซ้ำซ้อน (ผู้พิการที่มีความพิการตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไป) จะมีอัตราส่วนมากที่สุด คือ จำนวน 19,275 คน (ร้อยละ 29) ถัดไปคือ ผู้พิการด้านสติปัญญา จำนวน 16,818 คน (ร้อยละ 25) ผู้พิการทางกาย หรือการเคลื่อนไหว จำนวน 15,233 คน (ร้อยละ 23) และผู้พิการทางการได้ยินหรือการสื่อสาร จำนวน 11,417 คน (ร้อยละ 17) ผู้พิการทางการมองเห็น จำนวน 2,799 คน (ร้อยละ 4) ผู้พิการด้านจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 1,043 คน (ร้อยละ 2) (หมายเหตุ : ถ้าตาบอดข้างเดียว ตาเห็นเลือนลางข้างเดียว หรือตาเห็นวงแคบข้างเดียว ไม่ถือว่าพิการทางการมองเห็นเพราะยังมีตาอีกข้างที่เห็นเป็นปกติ) ถ้าจำกัดนิยามตามการวิจัยนี้ทำให้พบประชากรคนพิการตาบอดไม่มากนัก (มหาวิทยาลัยมหิดล, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2541 : 46 – 47)

อย่างไรก็ตาม สถิติจำนวนคนพิการในประเทศไทยที่หน่วยงานต่าง ๆ พยายามรวบรวมไว้แล้ว ยังไม่สามารถยึดถือและใช้เป็นข้ออ้างอิงที่สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้เพราะการสำรวจโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากรส่วนหนึ่ง การนำข้อมูลไปอ้างอิงจึงต้องคำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้นของวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล และการสำรวจมักไม่ได้รับความร่วมมือจากครอบครัว ซึ่งบางครั้งครอบครัวอาจปกปิดซ่อนเร้น เนื่องด้วยทัศนคติดั้งเดิมที่มีความรู้สึกอับอายยังมีอยู่จึงไม่ต้องการเปิดเผยหรือแสดงตัวให้สังคมรับรู้

อย่างไรก็ตาม จำนวนคนพิการในสังคมไทยจากการสำรวจพบว่ามีจำนวนมากพอสมควร และส่วนใหญ่ยังขาดการดูแลเอาใจใส่ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่เป็นสถาบันสำคัญในสังคมที่จะมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตเยี่ยงคนปกติ และไม่เป็นปัญหาของสังคม

ที่สำคัญอย่างยิ่ง “การเรียนรู้ในเรื่องราว และวิชาการสาขาต่าง ๆ โดยกว้างขวาง เป็นเหตุให้เกิด ความรู้ ความคิดและความฉลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถสร้างประโยชน์สุขสร้างความเจริญมั่นคง ให้แก่ตนเอง กับสังคมและบ้านเมืองอันเป็นที่พึงพาอาศัยได้ ทุกคนจึงควรมีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ได้ตามความประสงค์ และกำลังความสามารถโดยทั่วกัน” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่อง พระเจ้าอยู่หัวกับการศึกษาของชาติ ทรง

ให้ความสำคัญกับการศึกษามากและพระมหากษัตริย์คุณกับคนพิการนั้นสุดจะประมาณได้ อาทิ เช่น คนพิการตาบอดทรงพระราชทานขวัญกำลังใจและเสมือนให้ชีวิตแก่คนตาบอดทุกคนพระราชนิพนธ์เพลง "ยิ้มสู้" พระราชทานให้แก่โรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นต้น (จิราภา ชาติสุวรรณ, 2541-2542 : 14)

สำหรับประเทศไทยมี กฎหมาย นโยบาย แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การจัดการศึกษาโดยเลือกปฏิบัติ จะกระทำไม่ได้ หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540)

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปประเพณีวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้มีนโยบายในภาพรวมของกลุ่มด้อยโอกาส แต่ไม่มีนโยบายการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องโดยเฉพาะเช่นเดียวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยกล่าวถึงแต่เพียงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น โดยมีแนวทางมาตรการที่สำคัญเพื่อให้บรรลุนโยบายดังกล่าวไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

นโยบายการพัฒนาการศึกษา

1. เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งหมดมุ่งให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

แนวทาง/มาตรการ

2. ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวระบบโรงเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดย

ในข้อ 2.3 ของแผน กล่าวว่า รัฐต้องเร่งเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสต่าง ๆ โดยรัฐหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้การสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชน ที่ดำเนินงานให้บริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และ/หรือริเริ่มนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งทางวิชาการ และด้านงบประมาณ ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปโดยมีระบบการติดตามกำกับดูแล เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ในข้อ 2.4 ของแผน กล่าวว่า รัฐและสถานศึกษา ใช้มาตรการช่วยเหลือเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งกลุ่มสตรีด้อยโอกาส ให้เข้าถึงบริการการศึกษาและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งป้องกันการออกจากกระบบโรงเรียนกลางคัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นเช่น การให้ทุนเรียนและ/หรือฝึกอาชีพ การจัดที่พักอาหาร ความช่วยเหลืออื่น ๆ ตามสมควรแก่การดำรงชีพ และบริการที่ปรึกษาแก่ครอบครัว เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาและฝึกอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 คนพิการมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกับคนปกติด้วย (มาตรา 6) แต่ก็มีสิทธิได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียน (มาตรา 8) เมื่อผู้ปกครองร้องขอต่อคณะกรรมการการศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ด้วยเหตุที่มีความบกพร่องในทางร่างกายหรือจิตใจ หรือเป็นโรคติดต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การที่

กฎหมายเปิดช่องให้ผู้ปกครองสามารถร้องขอให้เด็กพิการให้การดูแลไม่ต้องเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้แทนสมาคมคนพิการ หรือมูลนิธิคนพิการต่าง ๆ ไม่เห็นด้วย และขอให้มีการแก้ไข บทบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 วัตถุประสงค์ของการจัดทำพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้คนพิการที่มาจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้รับสิทธิประโยชน์จากการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ การศึกษาเป็นบริการหนึ่งที่สำนักงานฯ จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ถ้าคนพิการร้องขอ โดยทำหน้าที่ประสานหาโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาพิเศษให้หรือติดต่อไปยังกองการศึกษาพิเศษให้ช่วยเหลือ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการ ปรากฏอยู่ใน (2) ของมาตรา 15 ดังนี้

มาตรา 15 คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพดังต่อไปนี้

(1) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษารวมตามที่ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) บริการจากรัฐในการเป็นคดีความและในการติดต่อกับทางราชการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2542 (กองกรรมธิการ, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2542. 5-22)

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีต่อไปนี้

(1) การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

(2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 27 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งนี้เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 59

(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละ

กลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากที่กล่าวมานี้ รัฐพยายามฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการศึกษา นอกจากโรงเรียนพิเศษสำหรับคนพิการแล้ว แนวคิดความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาที่เราไม่ควรแบ่งแยกหรือกีดกัน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการพยายามแก้ปัญหานี้โดยการจัดโครงการเรียนร่วม โดยให้เด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน

การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข (ศรีทับทิม พานิชพันธ์, 2535 : 144)

การเรียนร่วมอาจจำแนกได้เป็น 3 แบบ คือ

1. เรียนร่วมอย่างสมบูรณ์ คือ การให้เด็กพิการเข้าเรียนร่วมชั้นกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ โดยใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กปกติทุกประการ
2. การเรียนร่วมบางเวลา คือ การให้เด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในบางวิชา และรับบริการพิเศษจากครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หรือครูที่ปรึกษา
3. การร่วมทางสังคม คือ การให้เด็กพิการได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กปกติ ส่วนในด้านการเรียนนั้น เด็กพิการจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษเฉพาะ

สำหรับคนพิการทางสายตาได้มีการจัดการเรียนร่วมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 นักเรียนตาบอดได้เข้าเรียนร่วมกับนักศึกษาปกติ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบีเยล กรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก โดยความช่วยเหลือของมูลนิธิคนตาบอดแห่งประเทศไทย และต่อมาปี พ.ศ. 2505-2509 กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิทยากร จากมูลนิธิอเมริกันเพื่อคนตาบอดโพ้นทะเล (American Foundation Overseas for the Blind) จัดโครงการทดลองสอนคนตาบอดให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร และได้ขยายโครงการออกสู่ภูมิภาค เป็นระยะเวลาสั้น ๆ จนกระทั่งหมดงบประมาณขยายผล การดำเนินงานจึงคงอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ตารางที่ 1
ข้อมูลจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ
จำแนกตามประเภทเด็ก ปีการศึกษา 2540

สังกัด	จำนวนเด็ก					รวม
	จำนวน	จำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทาง				
		โรงเรียน	การได้ยิน	สติปัญญา	สายตา	
1.สปช.(ใน70 จังหวัด)	2,063	909	2,796	1,151	150	5,006
2.กทม.	8	-	258	-	-	258
3.เทศบาล	5	-	-	17	-	17
4.กองการ มัธยมศึกษา	18	2	-	78	16	96
5.ราชภัฏ/ ทบวงฯ	4	-	-	6	-	6
6.กองการ ศึกษาพิเศษ	7	77	299	-	6	382
รวม	2,105	988	3,353	1,252	172	5,765

หมายเหตุ นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิเอกชนที่จัดการศึกษาพิเศษ หรือให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอีกจำนวนประมาณ 3,130 คน (ผดุง อารยะวิญญู, 2541 : 12)

ต่อมากกระทรวงศึกษาธิการได้สนองตอบคนพิการ รัฐบาลประกาศให้ปี 2542 เป็นปีที่คนพิการสามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในสถานศึกษาทุกแห่งต้องเปิดรับคนพิการที่มีความประสงค์เข้าเรียนต้องได้เรียน ถึงแม้ว่ายังมีปัญหาด้านการขาดแคลนอุปกรณ์ บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษที่จะเข้าใจปัญหาของคนพิการและคอยช่วยเหลือ ปัญหาด้านทัศนคติของครูนักเรียน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้อาจประสบปัญหาความเครียดและความกดดันหลายทาง จากโอกาสที่เพื่อนให้ในการทำกิจกรรม ความมีอคติ หรือแม้แต่ความรู้สึกสมเพศ สงสาร คนพิการต้องใช้ความพยายามในการเรียนที่มากกว่าคนอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เกิดความคับข้องใจ หรือการแยกตัวหรือจับกลุ่มเฉพาะพวกตนได้ แต่ทั้งนี้โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมนั้นก็อาจเป็นสถานที่ที่ดียิ่งสำหรับเด็กพิการที่จะเรียนรู้ทักษะเบื้องต้น เพื่อการอยู่ร่วมในสังคมได้ และการส่งเสริมให้เด็กพิการ

ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติจะทำให้เด็กได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อมของครูและโรงเรียนที่สอนเด็ก การปฏิบัติของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทำที่ทัศนคติเหล่านี้ก็มีส่วนสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนให้เด็กพิการสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม การเปิดโอกาสของโรงเรียนให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม การได้รับการยอมรับจากสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความสนใจในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มจะทำให้เขาไม่รู้สึกลดเดี่ยว ทั้งนี้ยังทำให้เขารู้จักการทำงานร่วมกัน การปรับตัวจะทำให้เขาไม่รู้สึกลดเดี่ยวแตกต่างถูกแบ่งแยกจากสังคม และทำให้เขาสามารถบูรณาการเข้าสู่สังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดการบูรณาการทางสังคม (Social Integration) ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการโดยเฉพาะ อาจทำให้เด็กขาดความผูกพันกับเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขึ้น ทักษะที่จะต่อสู้ชีวิตโลกภายนอกซึ่งในสังคมไม่ได้มีแต่คนที่พิการ (กรณีศึกษาคนพิการตาบอด) ด้วยกัน การช่วยเหลือคนพิการเพื่อให้ดูแลตนเองได้เลี้ยงดูตนเองให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การช่วยเหลือนั้นควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการปรับสภาพความพิการให้การศึกษาเพื่อต่อไปจะได้ประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองไม่เป็นภาระของครอบครัว การจัดการศึกษาอย่างไรจึงจะเหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่ควรค่าแก่การศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนร่วมระหว่างนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นกับนักเรียนปกติ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1.2.3 เพื่อศึกษาการสนับสนุนของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครูปกติ ครูการศึกษาพิเศษ นักเรียนปกติ

1.2.4 เพื่อศึกษาทัศนคติของเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น และการปรับตัวที่มีในการเรียนร่วม

1.3 ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่เข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ครูผู้บริหารโรงเรียน ครูช่วยเหลือ นักเรียนปกติ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมของเด็กพิการตาบอด โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนชินโรรส

วิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ วิธีการดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและสัมภาษณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามปลายเปิด

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 สภาพการเรียนรู้ร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนปกติ ทำให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคม

1.4.2 ปัญหาในการเรียนรู้ร่วมมีหลายด้าน ครูสอนเสริมมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา

1.4.3 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทำให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้รับโอกาสการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา

1.4.4 การเรียนรู้ร่วมทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีทัศนคติทางบวกและพยายามปรับตัวเพื่อบูรณาการเข้าสู่สังคมใหม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงผลการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาของคนพิการ(นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น) เกี่ยวกับกระบวนการในการเรียนรู้ร่วม รูปแบบการจัดการศึกษาของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับเด็กนักเรียนปกติ เอื้ออำนวยต่อการปรับตัวการพัฒนาศักยภาพของคนพิการทางสายตาเพียงใด ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับบุคคลากรในโรงเรียน มีการประสานงานร่วมมือกันมีความเป็นไปได้ในเชิงบวกหรือเชิงลบ เพื่อเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเป็นข้อมูลเพื่อจะลดปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 การเรียนรู้ร่วม หมายถึง การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะด้านกรณีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น การเรียนรู้ร่วมเต็มเวลา เรียนในห้องพิเศษ ห้องเสริมวิชาการ ซึ่งให้โอกาสทั้งเด็กนักเรียนปกติและเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในการศึกษาครั้งนี้จัดการเรียนรู้ร่วมเป็นแบบเต็มเวลา เรียนร่วมในทุกวิชาระหว่างเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับเด็กนักเรียนปกติ

1.6.2 ระดับความพิการทางการมองเห็นของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นแบ่งได้ดังนี้

ตาบอดสนิท หมายถึง มองไม่เห็นเลย หรือถ้ามองเห็นก็จะเห็นแต่แสง

ตาเห็นเลือนลาง หมายถึง มองระยะไกลไม่เห็น แต่ถ้าใกล้มาก ๆ ประมาณ 2 ฟุต (ครึ่งเมตร) จะมองเห็น แต่เป็นการมองเห็นเพียงรูปร่างเท่านั้น แต่จำหน้าตาของผู้ยืนอยู่ข้างหน้าไม่ได้ ถือว่าเป็นผู้มีสายตาลีอนกลาง หรือเวลาอ่านหนังสือจะอ่านได้ถ้านำหนังสือมาชิดตา เขาสามารถอ่านได้ ประเภทนี้ถือว่าเป็นผู้มีสายตาลีอนกลาง

ตาเห็นวงแคบ หมายถึง มองเห็นภาพเฉพาะมุมแคบไม่เห็นด้านข้าง ด้านล่าง หรือบน

1.6.3 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้รับการศึกษาโดยสะดวก และสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

1.6.4 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจขึ้นและรวดเร็ว

1.6.5 ครูการศึกษาพิเศษ ครูสอนเสริมหรือครูช่วยเหลือ หมายถึง ครูที่มีความสามารถในการสื่อความหมายโดยวิธีการพิเศษตามประเภทของความบกพร่องของเด็ก เช่น นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ก็ใช้อักษรเบรลล์ และเป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถที่จะสอนนักเรียนระดับมัธยมได้ กล่าวคือ จบสาขาที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ หรืออย่างน้อยต้องได้รับการอบรมหลักสูตรการศึกษาพิเศษในภายหลัง มีหน้าที่สอนเสริม ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมในชั้นปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวความคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค (EQUALITY)

2.1.1 ความหมายของความเสมอภาคของมนุษย์

ความเสมอภาคของมนุษย์ เริ่มต้นมาจากข้อถกเถียงที่มุ่งคัดค้านการปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่เสมอภาคกันโดยไม่มีเหตุผล เช่น ความไม่เสมอภาคกันในเรื่องสีผิว ในเรื่องเพศ หรือการได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เสมอภาคกันทางกฎหมาย การกีดกันไม่ให้ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย คนพิการกับคนปกติหรือการที่คนร่ำรวยมีสิทธิพิเศษเหนือคนยากจนในขบวนการพิพากษาความผิดทางกฎหมาย ซึ่งหมายความว่าความไม่เสมอภาคเหล่านี้เป็นที่เห็นพ้องต้องกันว่าเป็นการปฏิบัติหรือแยกความแตกต่างในการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่มีความจำเป็นและไม่ควรปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยความแตกต่างเช่นนั้น สิ่งนี้เป็นความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างบางอย่างของมนุษย์ไม่ได้เป็นสาเหตุหรือไม่ควรเป็นสาเหตุที่ชอบด้วยเหตุผลที่ทำให้พวกเขาได้รับการปฏิบัติแตกต่างกัน

ดังนั้น เมื่อเรากล่าวว่า มนุษย์ทุกคนเสมอภาคกัน ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันในทุก ๆ สถานการณ์ หรือมนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะนอกจากจะทำไม่ได้ในความเป็นจริงแล้ว และถึงหากเกิดทำได้ขึ้นมา เราก็คงไม่อยากจะให้ทุกคนได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน ๆ กันกับคนอื่น ๆ ในทุกสถานการณ์เพราะในสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป มนุษย์ก็ควรได้รับการปฏิบัติที่ต่างกันไป แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า มนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันในสภาวะแวดล้อมที่เหมือนกัน เพราะคำว่า “สภาวะแวดล้อม” (circumstances) นั้นกินความไปถึงตัวมนุษย์เอง แต่ละคนและสภาวะแวดล้อมภายนอกตัวเขา ซึ่งจริง ๆ แล้วเราอาจหาความแตกต่างของสภาวะแวดล้อมของมนุษย์ทุก ๆ คนได้ นั่นหมายความว่า มนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่ต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อมของเขา (Williams, 1962 : 111)

เมื่อเรากล่าวว่า มนุษย์ทุกคนเสมอภาคกัน ความหมายหนึ่งที่น่าจะเป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดก็คือว่า ถ้ามีความแตกต่างกันในการปฏิบัติต่อคนแล้ว จะต้องไม่มีความแตกต่างหรือหลักการของความแตกต่างนั้นมาให้คำอธิบาย ความหมายนี้ถึงแม้จะใช้ได้แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะว่าเราสามารถ หาความแตกต่างระหว่างบุคคลมาอธิบายถึงเหตุผลที่จะปฏิบัติต่อคนต่างกันได้เสมอ

ความคิดเรื่องความเสมอภาคกัน ไม่ได้เกี่ยวพันแต่เพียงความคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนเสมอภาคกันในแง่ที่เหมือนกันเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวพันไปถึงความคิดที่ว่ามนุษย์เสมอภาคกันในแง่ที่มนุษย์แตกต่างกันด้วย เช่น ในความคิดของอริสโตเติลในหนังสือ Ethics เล่มที่ 3 ที่ว่า

“ไม่ควรที่จะมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติระหว่างมนุษย์ที่มีความเสมอภาคกันในทุกด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับสิ่งที่จะปฏิบัติต่อพวกเขา ถึงแม้ว่าในด้านอื่น (ที่ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งที่จะปฏิบัติต่อพวกเขา) พวกเขาจะไม่เสมอภาคกันก็ตาม ในอีกแง่หนึ่งในเรื่องใดก็ตามที่พวกเขาไม่เสมอภาคกันในด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งที่จะปฏิบัติต่อพวกเขา พวกเขาควรที่จะได้รับการปฏิบัติ (ที่แตกต่างกัน) ตามส่วนของความไม่เสมอภาคกันซึ่งสัมพันธ์กันของพวกเขา” (Edwards, 1967 : 39)

ดังนั้นเราสามารถมอง ความเสมอภาคกันได้ 2 ด้าน ด้านหนึ่งคือการมองในด้านที่เหมือนกันของมนุษย์ ว่ามนุษย์ทุกคนมีอะไรบางสิ่งบางอย่างที่เหมือนกัน และควรที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ในอีกด้านหนึ่ง คือการมองในด้านที่แตกต่างกันของมนุษย์ ว่ามนุษย์แต่ละคนมีอะไรบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างกัน และควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างเสมอภาคกัน

ความคิดเรื่องความเสมอภาคกันของโอกาส (equality of opportunity) ข้อเท็จจริงของความไม่เสมอภาคกันของมนุษย์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีอยู่ 2 ประเภทคือ ความไม่เสมอภาคกันของความต้องการ กับความไม่เสมอภาคกันของความสามารถ และเรามักจะคิดว่าการแบ่งปันปัจจัยต่าง ๆ นั้น ในด้านความต้องการควรจะเป็นไปตามความต้องการของบุคคล คนพิการหรือได้รับอุบัติเหตุควรที่จะได้รับการดูแลรักษาฟื้นฟู เพราะเขาต้องการการรักษาพยาบาล ส่วนในเรื่องของความสามารถ คนที่มีความสามารถจะได้รับการศึกษาสูงในระดับมหาวิทยาลัย เขาควรจะได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัยถ้าเขามีความสามารถ การแบ่งปันโอกาสที่จะได้รับปัจจัยให้กับทุกคนอย่างเสมอภาคกัน ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนสามารถได้รับหรือมีปัจจัยนั้นได้พร้อม ๆ กันหรือเท่า ๆ กัน ทั้งนี้เหตุหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวปัจจัยเองซึ่งมีอยู่จำกัดไม่เพียงพอสำหรับทุกคน เช่น ตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูงซึ่งมีอยู่จำกัด และโดยทั่วไปเราไม่สามารถที่จะทำให้ทุกคนได้ตำแหน่งหน้าที่ในระดับสูงได้ทุกคน แต่กระนั้นก็ตามในแนวความคิดของความเสมอภาคของโอกาส ปัจจัยที่จำกัดเหล่านี้จะถูกแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้กับทุกคนได้รับปัจจัยนั้นอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่มีการกีดกันหรือขัดขวางบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นพิเศษ (สุชาย อิศวพันธุ์ธัญกุล, 2533 : 4-11)

จากการมองความเสมอภาคกันของมนุษย์ในแง่มุมมองที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ทั้ง 2 ด้านดังกล่าว ด้านหนึ่งเป็นการมองความเสมอภาคกันของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ร่วมกัน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าหลักการของมนุษยชาติสากล ที่พยายามมองหาความเหมือนและคล้ายคลึงกัน

ของมนุษย์ ซึ่งพวกเขาควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันด้วยในอีกด้านหนึ่งที่มองมนุษย์ต่าง กัน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าหลักความเสมอภาคกันตามรูปแบบสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน เป็นหลักการที่ ถือว่า ถ้าบุคคลได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันจะต้องมีความแตกต่างอย่างมีเหตุผลระหว่างพวกเขา ดังนั้นถ้าหากไม่มีความแตกต่างที่ควรจะได้รับ การปฏิบัติอย่างแตกต่างกันในระหว่างพวกเขาแล้ว มันก็เป็นสิ่งที่ผิด ถ้าปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไม่เสมอภาคกัน หรือไม่เหมือนกัน (Lucas, 1971 : 139 อ้างถึงใน สุขาย อัครพันธ์ธนกุล, 2533 : 4-11)

ในทำนองเดียวกันสำหรับหลักความเสมอภาคกันตามรูปแบบสภาพแวดล้อมที่ ต่างกัน เราสามารถหาความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จะปฏิบัติต่อพวกเขาแตกต่างกันได้เสมอ หลักการนี้ไม่ได้บอกเราว่ามีความแตกต่างอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อ บุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากเรานำเอาแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคกันของโอกาสมาปฏิบัติ อย่างจริงจังก็จะเกิดความขัดแย้งกับความคิดในความเสมอภาคกันของมนุษยชาติ เพราะเรากำลัง ปฏิบัติต่อคนแตกต่างกันโดยคำนึงถึงความสามารถของคนเป็นหลักในการปฏิบัติ ในขณะที่ใน ทักษะที่มองความเหมือนกันของมนุษย์ ปฏิเสธที่จะปฏิบัติต่อมนุษย์แตกต่างกันด้วยเหตุเพียง เพราะว่าเขาสามารถไม่เท่ากับคนอื่น ๆ แต่ยิ่งเราให้ความเสมอภาคกันของโอกาสต่อบุคคล มากขึ้น ก็ยิ่งทำให้คนที่มีความสามารถมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จทุกคน ในขณะที่คนที่ไม่มี ความสามารถก็ไม่อาจที่จะบรรลุความสำเร็จอย่างคนที่มีความสามารถได้ คนพิการตาบอดย่อม ด้อยโอกาสกว่าคนตาดีที่จะประสบความสำเร็จ และการที่เราเปิดโอกาสอย่างเสมอภาคกันสำหรับ การศึกษาถึงแม้ว่าจะมีความช่วยเหลือต่าง ๆ ต่อคนตาบอดก็ตาม แต่จำเป็นหรือไม่ที่เราจะต้องทำ ให้คนตาบอดกลายเป็นคนตาดีโดยการผ่าตัด หากมองดูอย่างง่าย ๆ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความเสมอภาคกันของโอกาสเป็นตัวสนับสนุนความไม่เสมอภาคกันของมนุษย์ที่เกิดมา มีความ สามารถไม่เสมอภาคกัน

การที่เราคิดว่าเราอาจจะแบ่งผลประโยชน์อย่างไม่เสมอภาคกันให้กับบุคคลต่าง ๆ ตามความสามารถ เราไม่ควรที่จะสับสนกันระหว่างความสามารถของบุคคลกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และอย่านำเอาความสามารถของบุคคลไปตัดสินความมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อาจนำเอาคำว่า “เหนือกว่า” (superior) หรือคำว่า “ต่ำกว่า” (inferior) มาใช้กับความสามารถของ มนุษย์ได้ แต่ความเป็นมนุษย์ (humanity) ของเขาไม่ใช่สิ่งที่ทำให้สูงค่าขึ้นได้ อาจทำให้เกิดความ เข้าใจผิด ในการที่เขาจะมีสิทธิพิเศษที่จะมีเสรีภาพหรือความเป็นอยู่ที่ดีกว่าคนอื่น ๆ และในทาง ตรงกันข้ามคนที่ไม่มีความสามารถหรือไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตของเขา กับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของเขาเป็นสิ่งที่แตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจรู้สึกว่าคุณค่าความเป็นคนของเขานั้นต่ำกว่า

ของคนอื่น ๆ และสรุปว่าความสุขและเสรีภาพของเขานั้นก็มีค่าต่ำกว่าคนอื่น ๆ ด้วยและนั่นเป็นความคิดที่ไม่เสมอภาคกันอย่างมากที่มีต่อมนุษย์ (Vlastos, 1984 : 74)

โดยปกติความเสมอภาคกันไม่ได้หมายความว่า เป็นการปฏิบัติต่อทุกคนเหมือนกัน แต่มักจะหมายถึงการกำจัดระบบการแยกความแตกต่างที่ไม่เสมอภาคกันออกแล้วแทนที่ด้วยความแตกต่างอีกอันหนึ่ง ดังนั้นความเสมอภาคกันทางการศึกษาไม่ได้หมายความว่า เป็นการให้การศึกษาเหมือนกัน ๆ กันกับทุก ๆ คนแต่หมายถึง การขจัดเหตุปัจจัยบางอย่างที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกันทางการศึกษา เช่น ความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นยังหมายความถึง การจัดระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการที่แตกต่างกันตามความสามารถและสติปัญญา ซึ่งคนที่ด้อยปัญญาควรจะได้รับความช่วยเหลือทางการศึกษาที่เหมาะสมกับพวกเขา R.H. Tawney กล่าวว่า “ยิ่งสังคมมีความพยายามยุ่งเกี่ยวกับการปกป้องความเสมอภาคกันต่อสมาชิกในสังคมมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความแตกต่างของการปฏิบัติต่อพวกเขา มากขึ้นเท่านั้นตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มบุคคลเหล่านั้น” ความแตกต่างของการปฏิบัติดังกล่าวไม่ได้เรียกว่า ความไม่เสมอภาคกันในการปฏิบัติต่อพวกเขา ดังนั้นความไม่เสมอภาคกัน จึงหมายความว่า ความแตกต่างในการปฏิบัติที่ไม่สามารถให้เหตุผลได้ ถึงแม้ว่าเราจะต้องการความเสมอภาคกัน แต่ในขณะที่เดียวกันเราก็ต้องการความไม่เสมอภาคในบางเรื่อง ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เราไม่สามารถที่จะปฏิเสธความไม่เสมอภาคกันที่มีอยู่ได้ ความไม่เสมอภาคกันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องอยู่ในระบบโครงสร้างสังคม เช่น ความไม่เสมอภาคกันในเรื่องของอำนาจในการปกครอง บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องมีกฎข้อบังคับ เป็นต้น (Edwards, ed., 1967 : 41)

ในการนำเอาแนวความคิดในเรื่องความเสมอภาคกันมาใช้ในสังคม มีสิ่งที่ต้องคำนึง 2 ประการคือ ประการแรก ความพยายามที่จะลดความไม่เสมอภาคกันในสังคม อาจจะทำให้ปริมาณผลผลิตทั้งหมดของสังคมลดลง เพราะมีผลไปกระทบต่อแรงจูงใจในการทำงานของคนที่มีความสามารถในสังคม ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อการขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นของทุกคนในสังคม ประการที่สอง คือ แนวทางที่จะนำไปสู่ความเสมอภาคกันอาจจะต้องการวิธีการที่ไม่ถูกต้อง อาจจำเป็นต้องมีการบังคับให้บุคคลในสังคมต้องทำงานตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ เช่น ให้นายจ้างรับคนพิการเข้าทำงาน ให้โรงเรียนเด็กปกติรับคนพิการเข้าเรียนร่วม ความเสมอภาคกันบางอย่างอาจจะไปละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลได้ ถ้ามีข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ช่วยเหลือคนพิการ การจัดการเรียนร่วมไม่เต็มเวลา การช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนในด้านเทคโนโลยีสื่อการเรียน ทุนการศึกษา ที่พักอาศัยหรืออื่น ๆ ที่จะช่วยให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติ โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคมโดยส่วนรวม ฯลฯ ผลของความไม่เสมอภาคกันนั้นก็น่าที่จะเป็นที่ยอมรับได้

และเราจะเห็นได้ว่าแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคกันได้ถูกนำไปใช้ถกเถียง คือ ประการแรก การนำมาใช้อธิบายว่าบุคคลเสมอภาคกันในฐานะที่เป็นสิ่งที่เสมอภาคกันถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้ในความหมายรุนแรงว่า คนทุกคนเป็นสิ่งที่เหมือนกันก็ตาม ประการที่สองคือ การนำมาใช้เป็นเหตุผลที่จะตัดสินถึงความชอบธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์ให้เสมอภาคมากขึ้น ในปัจจัย, การรับบริการ, และโอกาสระหว่างบุคคลต่าง ๆ การนำไปใช้ในแนวทางที่สองนี้เป็นการนำไปใช้ในเรื่องความเสมอภาคในการแบ่งปันผลประโยชน์ของสังคม เป็นการนำเอาแนวคิดในเรื่องความเสมอภาคกันไปสู่แนวความคิดในเรื่องความเสมอภาคนิยม (egalitarianism) และเราสามารถให้คำนิยามโดยทั่วไปอย่างหยาบ ๆ ได้ว่า ทฤษฎีในทางสังคมจะมีลักษณะแบบเสมอภาคนิยม ถ้าหากตัวทฤษฎีทั้งหมดนั้น ได้เน้นถึงการแบ่งปันปัจจัยและโอกาสให้เสมอภาคกันมากยิ่งขึ้นกว่าการแบ่งปันผลประโยชน์ที่มีอยู่แล้วในสังคมในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้น (Gutmann, 1985 : 2) และทฤษฎีที่เน้นความเสมอภาคอย่างสุดโต่ง (radical egalitarian) จะเป็นทฤษฎีที่คัดค้านความไม่เสมอภาคกันที่บุคคลหนึ่งจะมีปัจจัยต่าง ๆ มากกว่าอีกบุคคลหนึ่งและต้องการที่จะลดความไม่เสมอภาคกันนั้นลง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำให้เกิดผลประโยชน์หรือให้ผลประโยชน์น้อยมากกับทุกคนในสังคม หรือแม้แต่จะทำให้ทุกคนต้องได้รับสถานการณ์ที่แย่งจากการลดความไม่เสมอภาคนั้น (Lucas, 1971 : 146 อ้างถึงใน สุขชาย อัครพันธ์อุณหกุล, 2533 : 4-11)

สำหรับในสังคมที่มีคนพิการอยู่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พวกเขาไม่ได้ต้องการเพียงปัจจัยพื้นฐานสวัสดิการความปลอดภัยเท่านั้น แต่พวกเขายังต้องการโอกาสที่จะรู้จักศักยภาพของเขาและพยายามที่จะบรรลุศักยภาพนั้นในการอยู่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีศักดิ์ศรีและต้องการความสำเร็จและความสมหวังในชีวิตด้วย และสิ่งนี้เป็นเหตุให้เกิดความไม่เสมอภาคกันขึ้นในสังคม

2.1.2 ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา (EQUALITY OF EDUCATION OPPORTUNITY)

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษามีพัฒนาการมาตามลำดับ ในระยะแรก ๆ เรายังตีความหมายว่า หมายถึงการที่ทุกคนควรได้รับการศึกษาเท่า ๆ กัน (Egalitarianism) สุภางค์ จันทวานิช ได้สรุปไว้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษา เปรียบเหมือนการแบ่งขนม เด็กทุกคนควรได้รับขนมคนละชิ้นเท่ากัน แต่เมื่อคำนึงถึงความจำเป็นและความพร้อมของคนไม่เหมือนกัน เด็กบางคนอาจหิวมาก ขนมชิ้นเดียวไม่พอกินส่วนเด็กอีกคนหนึ่งอาจอิ่มจนกินไม่ลงอีกแล้ว การแบ่งสันปันส่วนโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลย่อมก่อให้เกิดความสูญเปล่าและไม่เป็นธรรม (Warnock, 1975 : 3-8 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) แนวคิดในเรื่อง

ความเสมอภาคจึงเปลี่ยนไป โดยกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเปรียบเทียบชนมให้เด็กทุกคนได้กินเหมือนกัน ส่วนที่ว่าเมื่อรัฐชนมแล้ว เด็กคนใดอยากกินอีกหรือไม่อยากกิน ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดให้ตามความประสงค์ ในช่วงนี้เองที่ความเสมอภาคทางการศึกษาวิวัฒนาการมาสู่ความเสมอภาคของ “โอกาส” ทางการศึกษา

ถึงแม้ว่าการให้การศึกษาจะเป็นไปตามความต้องการและการเลือกของบุคคลแล้วก็ตามในความเป็นจริงยังมีความแตกต่างกันอยู่มากทั้งในด้านชีววิทยา จิตวิทยา และเศรษฐกิจ สังคม ความแตกต่างนี้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และผู้ให้บริการแก่สาธารณชนมีหน้าที่ขจัดความเหลื่อมล้ำนี้เท่าที่จะทำได้ อาทิเช่น จัดโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส หรือเด็กกำพร้า เด็กยากจน จัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกและเตรียมความพร้อมสำหรับการสอนแก่เด็กพิการที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ความเหลื่อมล้ำที่เด่นชัดและเป็นปัญหามากที่สุดคือความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โรงเรียนจะทำอย่างไรกับเด็กที่มาจากครอบครัว ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ยิ่งเด็กพิการที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำนั้นได้หรือไม่ หรือจะทำให้ช่องว่างนั้นคงอยู่หรือกว้างออกไปอีก นักเสรีนิยมตั้งแต่เมื่อศตวรรษที่แล้ว เช่น อัลเฟรด มาร์แชล จนถึงปัจจุบัน เช่น เจมส์ โคลแมน ได้ให้ความสนใจแก่เรื่องนี้เป็นอย่างมาก ทฤษฎีเสรีนิยมถึงกับกล่าวว่า (Halsey, 1975 : 11-16 อ้างถึงใน สุภาวงศ์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) การศึกษาก็คือ “การทำให้คนเป็นผู้ลากมากดี” (embourgeoisement) โดยการยึดเยียดค่านิยมของชนชั้นกลางกับชนชั้นสูงในสังคมให้แก่ชนทุกชั้น ทฤษฎีนีโอมาร์กซิสต์ ซึ่งมีความเห็นรุนแรงกว่านั้นถือว่าโรงเรียนในระบบสังคมทุนนิยมมีบทบาทเป็นเพียงผู้เตรียมแรงงานเพื่อผลิตคนงานที่อ่อนน้อม และมีวินัยให้เหมาะสมกับระบบสังคมที่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะตามแบบทุนนิยมเท่านั้นเอง (Bowles, 1975 : 8 อ้างถึงใน สุภาวงศ์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) ไม่ว่าจะคิดแนวต่าง ๆ จะมองจากทัศนะใดก็ตาม ความพยายามที่จะขจัดความเหลื่อมล้ำในเรื่องโอกาสทางการศึกษาก็ยังเป็นหลักของทุกสังคมที่เน้นความเป็นธรรม

แนวคิดหนึ่งที่กล่าวถึง ความเหลื่อมล้ำของคน กระบวนการสร้างคนชายขอบ (Marginalization) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น โดยเกิดขึ้นขณะที่เกิดความจำเจวิเศษโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงเป็นผลดีแก่คนส่วนหนึ่งในเขตเมืองหรืออุตสาหกรรม (คนชั้นสูง, ชนชั้นกลาง) แต่ก็ทำให้คนอีกส่วนหนึ่ง (คนด้อยโอกาส หรือคนพิการ) อยู่ห่างไกล จากการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงไปทุกที (สุริชัย หวันแก้ว, 2538 : 165)

โดยตัวของมันเองแล้ว ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาเป็นเพียง “วิถีทาง” ไปสู่ความเสมอภาคของโอกาสในชีวิตของบุคคล มิใช่เป็นเป้าหมายที่สมบูรณ์ในตนเอง ทั้งนี้

ก็เพราะสังคมเปิดโอกาสให้บุคคลประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อยังชีวิตตามแนวทางที่ระบบการศึกษาได้เตรียมมาให้ เช่น จบประถมศึกษาก็จะได้งานประเภทหนึ่ง จบมัธยมหรืออาชีวศึกษาก็ได้งานอีกประเภทหนึ่ง จบอุดมศึกษาก็อีกประเภทหนึ่ง การศึกษาจึงเป็น “บันไดตารา” ที่บุคคลจะปีนขึ้นไปเพื่อโอกาสในชีวิต สังเกตได้จากจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี มีผู้ต้องการศึกษาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามความต้องการนี้ก็ของคนเพียงกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสติปัญญาของเด็กเอื้ออำนวยโอกาสทางการศึกษา ในขณะที่คนอื่นเป็นจำนวนมากในสังคมถูกระบบแพ็คตัดออกก้นกรองออกไปสู่ตลาดแรงงาน ตั้งแต่ระดับประถมและมัธยมศึกษา

ถ้าหากว่าระบบแพ็คตัดออกไปโดยยึดสติปัญญา และความสามารถของเด็กเป็นเกณฑ์ (meritocracy) แล้ว ปัญหาในเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาคงไม่เป็นประเด็นให้ถกเถียงกัน ข้อเท็จจริงก็คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดโอกาสของเด็ก มีเด็กที่สติปัญญาดีเป็นจำนวนมากไม่ได้เรียนต่อในชั้นสูงขึ้นไปเพราะขาดทุนทรัพย์ นี่เป็นเพียงข้อเท็จจริงที่ผิวเผิน เพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม มิได้หมายถึงทุนทรัพย์เพียงอย่างเดียว เด็กที่เกิดมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า เช่น คนพิการตาบอดถือว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและส่วนใหญ่จะมีปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจด้วย จะต้องเสียเปรียบในหลายด้าน (Boudon, 1974 : 22-24 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) เพราะเขาจะมีค่านิยมและความคาดหวังเกี่ยวกับชีวิตอนาคตที่ต่ำกว่า เนื่องจากความพิการที่เป็นอุปสรรค และการจำกัดวิชาชีพหนทางชีวิต ดังนั้น การเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปจึงไม่เป็นที่นิยมเพราะโอกาสเข้าไปเรียนในโรงเรียนดี ๆ ซึ่งมักจะอ้างว่าไม่พร้อมจะรับ และถึงจบมาก็หางานทำลำบาก เป็นต้น ทำให้คนพิการมีค่านิยมไม่ศึกษาต่อด้วยภาวะจำยอมเป็นประการแรก และเป็นสิ่งที่นักสังคมวิทยาการศึกษาเรียกว่า *ทฤษฎีว่าด้วยค่านิยม* ประการต่อไปถ้าหากเด็กจะมีความคาดหวังเกี่ยวกับชีวิตอนาคตที่สูงเท่าเด็กอื่นจากสภาพแวดล้อมที่เหนือกว่าตนเอง เด็กคนแรกก็จะต้องทุ่มเทกำลังกายและใจมากกว่าเด็กคนที่สอง เช่น คนพิการต้องพยายามในการเรียนให้มากกว่าคนปกติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เสมอกัน เพราะทุนแต่เริ่มต้นไม่เท่ากัน ทุนนี้รวมไปถึงทุนจากรัฐและทุนทางสังคมครอบครัว เพื่อน ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐเอกชน การช่วยเหลือจากสังคมที่เปิดโอกาส เป็นต้น เปรียบเหมือนนักวิ่งแข่งร้อยเมตรกับสองร้อยเมตร ซึ่งเริ่มออกวิ่งจากคนละจุด แต่เส้นชัยขนานอยู่เส้นเดียวกัน อีกประการหนึ่งก็คือ ความไม่เสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาเกิดขึ้นจากความเหลื่อมล้ำในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของเด็กและครอบครัว *ทฤษฎีนี้ว่าด้วยวัฒนธรรม* การที่เด็กเกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เด็กก็มีโอกาสจะเรียนรู้และรับวัฒนธรรมของสังคมได้น้อยกว่า (โดยเฉพาะในสังคมที่ยึดค่านิยมของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงเป็นเกณฑ์)

เช่น ไม่มีโทรทัศน์จะดู ไม่เคยไปชมพิพิธภัณฑ์ ไม่รู้จักวิธีใช้ส้อมช้อนช้อน ฯลฯ ตัวอย่างเหล่านี้อาจเน้นในแง่วัตถุมามากเกินไป แต่ในสิ่งที่เป็นามธรรม โอกาสในการรับวัฒนธรรมก็มีน้อยกว่าเช่นกัน ไม่มีโอกาสจะหัดเรียนดนตรีหรือฝึกฝนงานอดิเรกที่ขัดเกลาสุนทรีย์ะในรสนิยมขาดเครื่องเล่นที่เสริมทักษะและบุคลิกภาพ กล่าวโดยส่วนรวมแล้วการที่เด็กได้รับวัฒนธรรมที่ไม่เท่าเทียมเด็กอื่นตั้งแต่แรกเกิดนี้ มีผลกระทบต่อตัวเด็กมาก เพราะค่านิยมและวัฒนธรรมที่โรงเรียนยึดถือเป็นอีกอย่างหนึ่ง และมักจะเป็นอย่างชนชั้นกลาง เด็กจึงจำเป็นต้องปรับตัว และเรียนรู้มาก เมื่อเข้ามาสู่ระบบโรงเรียน ยิ่งกว่านั้นยังเป็นที่ยอมรับกันด้วยว่าระบบโรงเรียนไม่สามารถลบความแตกต่างอันนี้ ซึ่งเด็กมีติดตัวมาตั้งแต่บ้าน (Boudon, 1974 : 24 อ้างถึงใน สุภาวงศ์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5)

อีกแนวคิดหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกัน ว่าด้วยทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ก็เป็นแนวคิดที่กล่าวถึง ความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้สั่งสมมาไม่เท่ากันอาจเนื่องมาจากการลงทุนทางวัฒนธรรม ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2540) กล่าวว่า การลงทุนทางวัฒนธรรมคือการลงทุนที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การลงทุนรายจ่ายทางวัฒนธรรมค่าใช้จ่ายที่ช่วยให้กิจกรรมด้านวัฒนธรรมได้รับการจรรโลงและการเติบโตองงาม ถือว่า “วัฒนธรรมคือทุน” นอกจากนี้ ชัยอนันต์ยังมองว่า วัฒนธรรมเป็นทุนทางสังคม การที่คนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งมองในแง่แบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกันที่มีความแตกต่างระหว่างคนชั้นกลางและชั้นสูงที่ส่วนใหญ่อยู่ตามสังคมเมืองโรงเรียน กับคนด้อยโอกาส เช่น คนพิการซึ่งได้เข้าไปเรียนร่วม การที่มีชีวิตแบบแผนที่มาจากคนละวัฒนธรรมกัน ความคิด ความรู้สึก (ค่านิยม, ทักษะ) การสร้างสรรค์และการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ก็เหมือนว่าคนด้อยโอกาสหรือกลุ่มคนพิการเหล่านี้ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เมื่อสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดว่าความพิการนั้น จะส่งผลเช่นไรในชีวิตประจำวันของคนพิการ ถ้าคนพิการมีโอกาสมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนก็เสมือนมีทุนทางวัฒนธรรม นั่นเอง

ทุนทางสังคม (Social Capital) คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในแนวราบและแนวตั้งระหว่างบุคคล สถาบัน และ/หรือ องค์กรต่าง ๆ ทั้งในรูปปัจเจกและเครือข่าย รวมทั้งค่านิยมบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือ ซึ่งเหล่านี้จะมีผลต่อวิถีชีวิตและวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชน และประชาสังคม (อมรา พงศาพิชญ์, 2543 : 2) ถ้าเปรียบกับการไปเรียนร่วมของคนพิการ ทุนทางสังคมในแนวตั้งอาจจะมีองในแง่ภาครัฐ ในรูปของมาตรการการช่วยเหลือ แต่หากขาดความร่วมมือประสานกันในแนวราบกับภาคเอกชนมูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ การสร้างค่านิยมทัศนคติที่ดีแก่ครู นักเรียน ครอบครัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง การปรับตัวของคนพิการเอง และขาดการเน้นความสัมพันธที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน การไปเรียนร่วมของคนพิการก็จะขาดซึ่งทุนทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (REHABILITATION FOR PEOPLE WITH DISABILITY)

องค์การสหประชาชาติได้ให้แนวความคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพบุคคลพิการไว้ว่า (ขนิษฐา เทวินทรภักดี, 2534 : 15)

1. คนพิการมีสิทธิมนุษยชนสมบูรณ์เช่นคนทั่วไป จึงควรมีสติธิได้รับมาตรการแห่งการคุ้มครองและการช่วยเหลือ ตลอดจนโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
2. โดยสภาพของความพิการ บุคคลเหล่านี้ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์และจิตใจอันเนื่องมาจากปัญหาของเขาเองในด้านต่าง ๆ เขาจึงควรมีสติธิเรียกร้องความเห็นอกเห็นใจและการสร้างสรรค์จากสังคมเป็นพิเศษ
3. ถ้าได้รับโอกาสที่เหมาะสม คนพิการจะสามารถพัฒนาสมรรถภาพของตนเองได้ดีขึ้นได้ และจะกลายเป็นผู้มีประโยชน์ต่อประเทศแทนที่จะเป็นภาระของสังคม
4. คนพิการย่อมมีความรับผิดชอบต่อชุมชนในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชาติเท่าที่กระทำได้ภายหลังการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว
5. คนพิการต้องการมีชีวิตอยู่อย่างอิสระในชุมชนคนปกติ แทนที่จะไปอยู่ในที่พิเศษต่างหากที่ถูกแบ่งไว้สำหรับบุคคลพิการโดยเฉพาะ
6. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจะสำเร็จได้ก็โดยบุคคลในวงการต่าง ๆ ในสังคมให้ความร่วมมือและให้โอกาสอย่างจริงจัง

จากแนวความคิดด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขององค์การสหประชาชาติ จะเห็นได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง รวมทั้งแนวคิดและประสบการณ์จากนานาประเทศ จากอดีตที่ผ่านมามักเข้าใจกันว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้ได้รับความสำเร็จอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องนำคนพิการเข้ารับบริการโดยอยู่ประจำในสถาบันเท่านั้น เช่น โรงพยาบาล โรงเรียนและสถานสงเคราะห์ เป็นต้น (จะเห็นได้ว่าจากประสบการณ์ความเชื่อที่ผ่านมานั้น ปรากฏว่า คนพิการอาจมีสมรรถภาพทางร่างกายที่มีประสิทธิภาพสามารถประกอบอาชีพได้โดยต้องใช้ชีวิตอยู่ในสถาบัน หรือสถานที่ที่จัดไว้ให้โดยเฉพาะสำหรับคนพิการเท่านั้น) แต่ความสำเร็จนี้มิใช่ถือว่าเป็นความต้องการโดยแท้จริงของคนพิการ ความสุขและความสำเร็จที่แท้จริงนั้นคือ ความสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือความสามารถที่จะใช้ชีวิตในสังคมและในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเสมอภาคกัน

2.2.1 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย

สาระสำคัญของแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ 2540-2544 ทางด้านการศึกษา สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนพิการ ซึ่งมีสภาพความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งสมควรสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสในด้านต่าง ๆ ตลอดจนได้รับการคุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางแพทย์ การศึกษา สังคมและอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2544 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพประชากร และได้กำหนดในคนพิการเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่ควรมีโอกาสได้รับการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ขีดความสามารถที่พร้อมจะปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข ดังนั้นคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธาน จึงแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งประกอบด้วยองค์ระจกจากภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับคนพิการ รวมทั้ง องค์กรขงคนพิการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ.2540-2544 เป็นแผนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 เห็นชอบในหลักการแผนแม่บทด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แผนงาน แนวทางมาตรการ และงบประมาณต่อไป

2.2.2 แนวทางและมาตรการในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการศึกษา

ประกอบด้วย 7 มาตรการหลัก (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, 2540 : 24-33)

2.2.2.1. เร่งขยายการศึกษาแก่คนพิการ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

2.2.2.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรพิการ และผู้ปกครองเด็กพิการ มีส่วนร่วมในการจัดบริการการศึกษาทุกระบบ

2.2.2.3 ปลุกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา

2.2.2.4 รวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานและสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการศึกษา

2.2.2.5 ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการศึกษาสำหรับคนพิการ ที่จะนำไปสู่การเข้าถึงสภาพแวดล้อม

2.2.2.6 ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคนพิการ

2.2.2.7 ขยายและพัฒนาการบริการระยะเวลาแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการทุกประเภท

2.3 แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมและการจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.3.1 แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) หมายถึง การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เขาเชื่อว่ายังมีคนรัก มีคนคอยดูแลเอาใจใส่ยกย่อง เห็นคุณค่า มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และมีความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Cobb, 1967 : 300)

คานัน (Kahn, 1979 : 85) แบ่งการสนับสนุนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความผูกพันทางความรู้สึก (Affection) เป็นการแสดงออกซึ่งการให้การยอมรับยกย่อง เคารพนับถือ หรือด้วยความรัก ความเอาใจใส่

2. การให้การรับรอง (Affirmation) เป็นการแสดงออกซึ่งการให้การยอมรับ และเห็นด้วยในความคิดและการกระทำของบุคคลว่าถูกต้องเหมาะสม

3. การให้ความช่วยเหลือ (Aid) เป็นการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของวัตถุ สิ่งของ เงินทอง ข้อมูลข่าวสาร เวลาหรือแรงงาน

หลักการของการสนับสนุนทางสังคม จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์, 2528 : 594)

1. จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่าง “ผู้ให้” และ “ผู้รับ” การสนับสนุน
2. ลักษณะของการติดต่อสื่อสารนั้น จะประกอบไปด้วย
  - 2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ “ผู้รับ” เชื่อว่ามีคนที่สนใจเอาใจใส่ มีความรัก และมีความหวังดีต่อตนอย่างจริงใจ
  - 2.2 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ “ผู้รับ” รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม
  - 2.3 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ “ผู้รับ “ เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

3. ปัจจัยนำเข้า (Input) ของการสนับสนุนอาจอยู่ในรูปข้อมูลข่าวสาร วัสดุ สิ่งของ หรือแรงสนับสนุนทางจิตใจ

4. จะต้องช่วยให้ “ผู้รับ” ได้บรรลุถึงจุดหมายที่เขาต้องการ

ถ้าเราจะนำแนวคิดเกี่ยวกับระบบบริหารอย่างง่าย ๆ ที่เรียกว่า Black Box Model (Immegart and Pilecki, 1973 : 79-80) มาใช้ในการศึกษา โดยถือเอาเด็กเป็นปัจจัยป้อนเข้า (input) ระบบโรงเรียนเป็นกระบวนการและผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผลผลิต (output) เนื่องจากปัจจัยป้อนเข้ามีลักษณะเหลื่อมล้ำกันมากมาแต่เดิม ตัวกระบวนการซึ่งได้แก่โรงเรียนย่อมมีหน้าที่ลดความแตกต่างของปัจจัยป้อนเข้านั้น เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพใกล้เคียงกัน นั่นคือ โรงเรียนต้องช่วยชดเชยข้อด้อยของเด็กที่เสียเปรียบ เรายังไม่สามารถยืนยันได้ว่าระบบโรงเรียนในปัจจุบันได้ทำหน้าที่นี้แล้ว ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อผลการวิจัยแสดงว่าระบบโรงเรียนไม่สามารถลดความแตกต่างทางวัฒนธรรมของเด็กที่เกิดจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้ บทบาทของโรงเรียนก็ยิ่งสับสนมากขึ้น คริสโตเฟอร์ เจนส์ (1973) ถึงกับกล่าวว่าสิ่งที่เด็กได้จากโรงเรียนขึ้นอยู่กับว่าเด็กรู้อะไรมาจากบ้าน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าโรงเรียนให้อะไรแก่เด็ก ระบบโรงเรียนจึงดูจะเป็นองค์กรซึ่งไร้ความหมายในการช่วยลดความเหลื่อมล้ำ อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่ผ่านมามีได้หมายถึงการล้มระบบโรงเรียน โรงเรียนยังคงเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ให้การขัดเกลาทางสังคมแก่เด็ก แต่สังคมกำลังมอบหมายให้โรงเรียนทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่งขนานไปด้วย นั่นคือ ลดความไม่เสมอภาคที่เด็กมีติดตัวมาจากบ้าน หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่เพิ่มช่องว่างของความไม่เสมอภาคนั้นให้กว้างออกไปอีก หน้าที่ดังกล่าวนี้ โรงเรียนคงทำได้เพียงบางส่วนเพราะปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคมีหลายสาเหตุด้วยกัน แต่โรงเรียนก็ต้องพยายามทำหน้าที่นี้โดยไม่มีทางเลือก (สุภาวงศ์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) แรงสนับสนุนทั้งหลายจากสังคมจะช่วยให้หน้าที่และบทบาทของระบบโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ การเรียนร่วมของคนพิการจะเอื้อต่อ “โอกาส” นี้ ในกรณีศึกษาเด็กพิการตาบอดที่ไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนจะทำให้เกิดความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาทำให้เด็กพิการสามารถบูรณาการเข้าสู่สังคมหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาต่อไป

2.3.2 การจัดการศึกษาเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพและการบูรณาการทางสังคม (MANAGEMENT OF EDUCATION FOR REHABILITATION AND SOCIAL INTEGRATION)

การบริการทางสังคมคือการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา ตามความเหมาะสม โดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษา

ธรรมดาก็ได้ การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการสนับสนุนจากสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ และ “การบูรณาการทางสังคม (Social Integration) เป็นกระบวนการประสานกลุ่มบุคคลในสังคม หรือส่วนแตกต่างอื่น ๆ ของสังคม เช่น คนพิการ คนด้อยโอกาส ฯลฯ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 193) ในกรณีนี้หมายถึง การเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในสถานศึกษาธรรมดา และสามารถเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเด็กเหล่านั้นได้

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

วาสนา ตะเกาพงษ์ (2537) ศึกษาว่า การสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ เจตคตินายจ้างต่อการจ้างงานคนพิการ และต่อ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ประชากร 2 กลุ่ม คือ นายจ้างที่มีสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 130 ราย และคนพิการที่เข้ารับบริการในหน่วยงานที่ให้บริการด้านการศึกษา และ/หรือการฝึกอาชีพแก่คนพิการ จำนวน 60 ราย ค้นพบว่า เจตคติของฝ่ายนายจ้างที่มีต่อการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ จำแนกตามประเด็นหลักที่ศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการจ้างงานคนพิการ และค่อนข้างเห็นด้วยกับการบังคับใช้ พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายนายจ้างค่อนข้างเห็นด้วยกับการสร้างโอกาสการมีงานทำของแรงงานพิการหรือคนพิการค่อนข้างมีโอกาสได้งานทำในฐานะลูกจ้าง ในส่วนที่เป็นเจตคติต่อการจ้างงานคนพิการนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งงานเป็นฝ่ายบุคคลมีระดับเจตคติ “ค่อนข้างเห็นด้วย” ($x=3.22$) ซึ่งเป็นระดับต่ำที่สุดในกลุ่ม และแตกต่างจากระดับเจตคติของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รองลงมาคือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งงานเป็นเจ้าของกิจการและผู้จัดการฝ่ายบุคคลมีเจตคติต่อ พ.ร.บ.การฟื้นฟูฯ เท่ากับ 2.70 และ 2.98 ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติระดับ “ค่อนข้างเห็นด้วย” ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมนโยบายด้านบริหารงานบุคคลของสถานประกอบการ ยังมีเจตคติที่ปิดกั้นโอกาสในการทำงานของคนพิการอยู่ ด้วยเหตุนี้เมื่อพิจารณาถึงนโยบายของสถานประกอบการและความยากลำบากในการรับคนพิการเข้าทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ต้องการรับคนพิการเข้าทำงาน อันเนื่องมาจากผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่านายจ้างมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการ และ พ.ร.บ.การฟื้นฟูฯ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เป็นการยากที่นายจ้างจะจ้างคนพิการเข้าทำงาน ความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการพบว่า คนพิการร้อยละ 46.7

ต้องการทำงานเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ แต่ความต้องการดังกล่าวยังไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริง เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ระบุเหตุผลว่า ที่เลือกการทำงานเป็นลูกจ้าง เนื่องจากปัญหาการไม่มีทุนสำหรับประกอบอาชีพ เหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการที่จะทำให้สังคมยอมรับในความสามารถของคนพิการ ซึ่งเป็นเรื่องรองลงไป และมีผู้พิการที่ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 42.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเห็นว่าการประกอบอาชีพส่วนตัวมีความมั่นคง เป็นอิสระ และมีรายได้ดีกว่าการเป็นลูกจ้าง แนวทางการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ เมื่อพิจารณาถึงความต้องการแรงงานของนายจ้าง และความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ พบว่า ฝ่ายนายจ้างก็ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ ที่สามารถผลิตผลงานได้ในปริมาณและคุณภาพได้ตรงตามเป้าหมายของตน ในขณะที่มีคนพิการเป็นจำนวนไม่น้อยที่ต้องการเข้าสู่ระบบการทำงานเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ เงื่อนไขสำคัญที่จะประสานความต้องการของคนทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกันคือ “ระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพ” ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างคนพิการที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของนายจ้าง ดังนั้น ความเป็นไปได้ของคนพิการที่จะได้มีงานทำ จะมีมากน้อยเพียงใดนั้น เป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชนในการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการต่อไป

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2537) ศึกษาว่า ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์จำนวน 7 คน ค้นพบว่า หลังฝึกอาชีพจบใหม่ ๆ ศูนย์ช่วยหางานให้คนพิการส่วนใหญ่ทำ 1 ใน 5 ของคนพิการได้งานไม่ตรงกับที่ฝึก อาชีพซ่อมวิทยุโทรทัศน์เป็นอาชีพที่ได้งานตรงกับที่ฝึกเกือบทุกคนและงานมั่นคง ในขณะที่อาชีพเย็บหนังและเย็บผ้าพบปัญหามาก เมื่อคนพิการทำงานนั้น ๆ ไม่ได้ จะติดต่อให้ศูนย์ช่วย ศูนย์จะพยายามหางานให้อีก ถ้าคนพิการยังทำงานที่หาไม่ได้ก็ศูนย์จะแนะนำให้คนพิการไปติดต่อหรือหางานเอง ขณะที่ทำวิจัย ร้อยละของคนพิการที่มีงานทำลดลงเล็กน้อย แต่กว่าครึ่งทำงานไม่ตรงกับอาชีพที่ฝึก ปัญหาในการเข้าสู่แรงงาน ได้แก่ งานหนักงานไม่เหมาะกับร่างกาย รายได้น้อยและไม่แน่นอน คนพิการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อวันน้อยกว่ารายได้ขั้นต่ำ (130 บาทต่อวัน) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ด้านที่พักยังไม่พอเพียง ยังไม่มีทางลาดและห้องน้ำสำหรับคนที่ขาพิการ คนพิการยังถูกเอาเปรียบ และยังมีกรจ้างคนพิการเพื่อเจ้าของกิจการจะได้เสียภาษีลดลง คนพิการ 1 ใน 3 ต้องการขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล เพราะเหมาะกับสภาพร่างกายของเขา แต่ยังไม่มียุทธและไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ขาย (สิทธิเป็นผู้ขายสลากฯ นี้ ต้องให้รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรตามส่วน) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรเข้าสู่แรงงานของคนพิการคือ รายได้น้อย อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการ ได้แก่ ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เปิดร้านขายของชำ

โปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ซ่อมวิทยุโทรทัศน์ เจียรนัยพลอย ซ่อมนาฬิกา รับโทรทัศน์ ทำเซรามิก เป็นต้น

โอภาส พิมลวิทยากิจ (2539) ศึกษาว่า การปรับตัวทางสังคมของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ 6 แห่ง ของกรมประชาสงเคราะห์ ค้นพบว่า ยิ่งคนพิการมีระดับความพิการน้อยเพียงใดก็ยิ่งปรับตัวทางสังคมมากขึ้นเพียงนั้น ยิ่งคนพิการมีระยะเวลาความพิการมากกว่าเพียงใดก็ยิ่งปรับตัวทางสังคมมากขึ้นเพียงนั้น ยิ่งคนพิการมีเครือข่ายทางสังคมมากเท่าไรก็ยิ่งปรับตัวทางสังคมมากขึ้นเพียงนั้น ยิ่งคนพิการไม่ยอมรับบทบาทคนป่วยเพียงใดก็ยิ่งปรับตัวทางสังคมมากขึ้นเพียงนั้น ยิ่งคนพิการมีการนับถือตนเองมากเพียงใดก็ยิ่งปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นเพียงนั้น

แหวดาว ทองเจิม (2540) ศึกษาว่า การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการตาบอด โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 56 คน ตลอดจนครูหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเจาะลึกเฉพาะกรณีจำนวน 5 คน ค้นพบว่า การมองตนเองเด็กที่อยู่กับพ่อแม่จะมองภาพรวมในครอบครัวว่าทุกคนในครอบครัวรัก และเอาใจใส่ดูแลตนเองเป็นอย่างดี ส่วนเด็กที่อยู่กับญาติจะมองว่าความสุขในครอบครัวของตนเองลดน้อยลงกว่าเด็กที่อยู่กับพ่อแม่ แต่ก็พยายามปรับตัวให้เข้ากับบุคคลในครอบครัวได้ การมองตนเองเกี่ยวกับเพื่อน เด็กทุกคนต้องการที่จะมีเพื่อนทั้งที่มีร่างกายปกติและพิการทางสายตา ซึ่งเด็กจะมีทั้งเพื่อนที่บ้านและโรงเรียน และคิดว่าเพื่อน ๆ ที่ตนเองคบอยู่นั้นเป็นคนดี และจะคบกันตลอดไป การมองตนเองเกี่ยวกับตนเอง เด็กจะมองว่าตนเองพิการและยอมรับในความพิการของตนเองได้ ลักษณะนิสัยของแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ที่เกิดมาร่างกายพิการคิดว่าเป็นเพราะโชคชะตา การมองตนเองในด้านสังคม เด็กจะให้ความสำคัญในสังคมมาก เพราะตนเองจะต้องเผชิญอยู่ในสังคมตลอดไป และต้องปรับตัวเองเพื่อให้เข้าอยู่ในสังคมได้ สิ่งที่เด็กต้องการจากสังคม คือ เรื่องการศึกษา และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับคนพิการ เพราะคิดว่าเป็นความสำคัญกับคนพิการทางสายตามาก โลกทัศน์ในการเข้าใจในฐานะที่ตนเองเป็นสมาชิกของสังคม เด็กมีความเห็นว่า คนในสังคมยอมรับคนพิการมากขึ้นและให้การช่วยเหลือเด็กพิการ และคิดว่าในอนาคตการช่วยเหลืออาจจะดีขึ้นไปอีก โลกทัศน์การเข้าใจในสภาพแวดล้อม เด็กจะมองสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมือนกัน แต่สภาพแวดล้อมที่บ้านจะมีความแตกต่างกันไป และสังคมโลกโดยทั่วไปมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี โลกทัศน์การเข้าใจในธรรมชาติ ความคิดด้านธรรมชาติของเด็กจะเป็นความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่เด็กได้เรียนรู้มาตั้งแต่แม่ว่าจะได้ไปสัมผัสจากสถานที่จริง โลกทัศน์ในสิ่งเห็นธรรมชาติ เด็กจะเชื่อเรื่องของการทำความดีและความชั่ว เชื่อในเรื่องพุทธศาสนา มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบาปกรรม

เพราะคิดว่าตนเองเคยทำกรรมในสิ่งที่ไม่ดีไว้ เมื่อเกิดมาจึงต้องมีสภาพร่างกายเช่นปัจจุบัน และมี ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติอยู่มาก

เกรียงศักดิ์ คุณวิเศษ (2540) ศึกษาว่า ความพึงพอใจของคนพิการต่อการ ให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มคนพิการที่ใช้ บริการจำนวน 150 คน ค้นพบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 74.0 เพศหญิง ร้อยละ 33.3 จบการศึกษา ส่วนใหญ่ ป.1-6 คิดเป็นร้อยละ 88.0 สถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่สมรสมีบุตรคิดเป็นร้อยละ 57.3 อาชีพส่วนใหญ่ค้าขายคิดเป็นร้อยละ 34.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 51.3 และสภาพความพิการส่วนใหญ่สามารถช่วยตนเองได้มาก คิดเป็นร้อยละ 62.7 ความพึงพอใจของคนพิการที่มาใช้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานประชาสงเคราะห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร และการต้อนรับ ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ ด้านสถานที่บริการ และ ด้านความสะดวกที่ได้รับ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตัวแปรภูมิหลังที่แตกต่างกันของ คนพิการที่มารับบริการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และสภาพ ความพิการก่อให้เกิดความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันจึงไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการ สงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษ

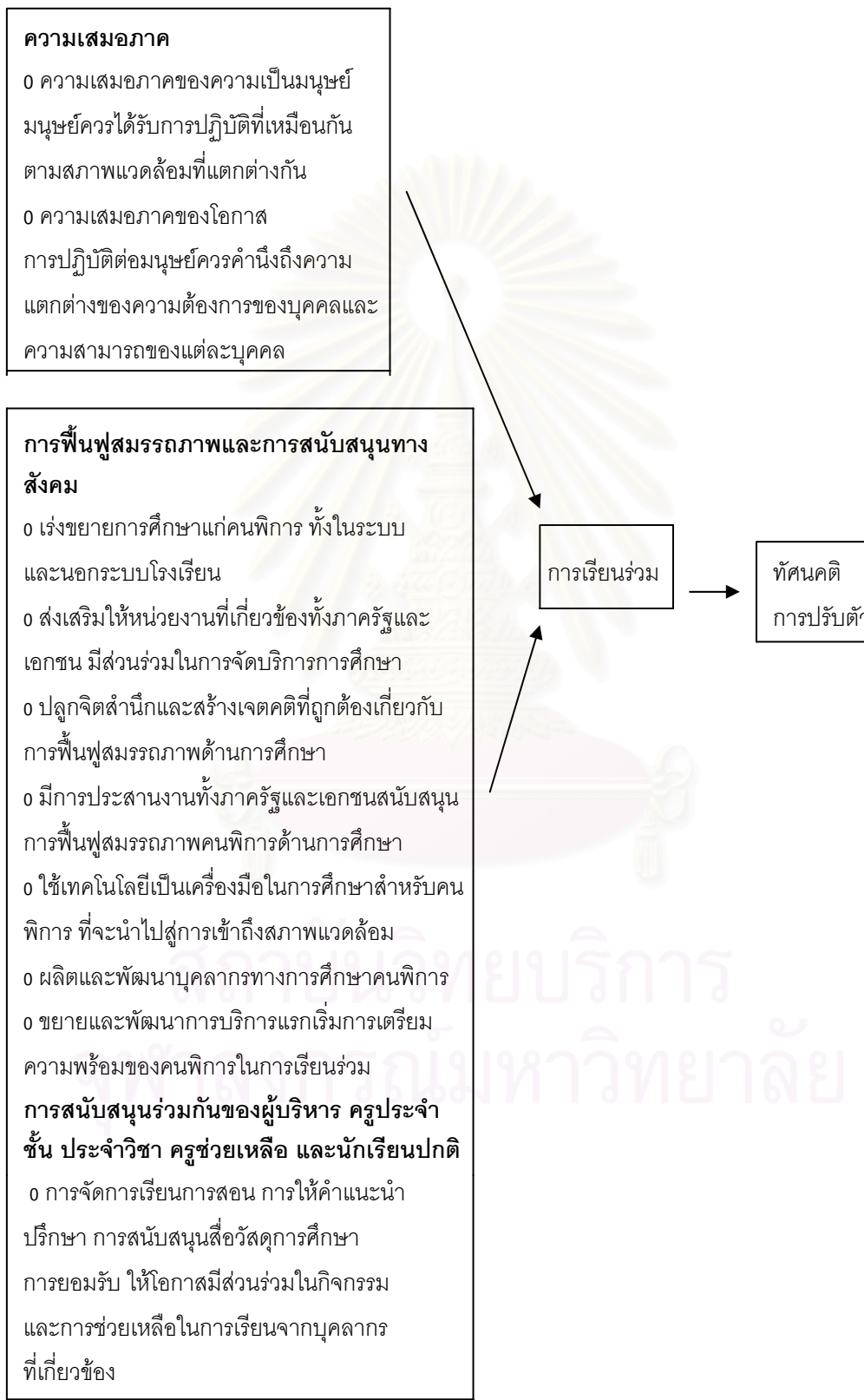
สุวิมล วิมลกาญจน (2541) ศึกษาว่า การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้าน อาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 กลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มคนพิการที่กำลังได้รับการฝึกอาชีพ/การฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ คนงาน บางพูน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หรือคนพิการที่ฝึก อาชีพกับหน่วยงานอื่น (2) กลุ่มคนพิการที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานหรือการฝึก อาชีพ และอยู่ในระหว่างการหางาน โดยแจ้งความจำนงขอรับบริการจัดหางานให้ทำ หรือกู้เงินไป ลงทุนประกอบอาชีพ หรือคนพิการที่ประกอบอาชีพส่วนตัว และ (3) กลุ่มลูกจ้างพิการที่กำลัง ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการภายในจังหวัดปทุมธานี รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน และเจ้า หน้าที่ศูนย์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน และนายจ้างที่รับลูกจ้างพิการเข้าทำงาน จำนวน 5 คน ค้น พบว่า คนพิการกลุ่มที่ 1 ขอรับบริการฝึกอาชีพมากที่สุด ทั้งการฝึกวิชาชีพและการฝึกภาคปฏิบัติ ส่วนคนพิการกลุ่มที่ 2 ที่มีสภาพความพิการทางกาย/เคลื่อนไหวขอรับบริการหางานทำมากที่สุด ขณะที่คนพิการประเภทการมองเห็นนิยมใช้บริการการกู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพเป็นส่วนมาก คนพิการกลุ่มที่ 3 ขอรับบริการการจัดหางานให้ทำมากที่สุด รวมถึงการส่งเข้าทำงาน และการ ขอรับบริการคำแนะนำในการประกอบอาชีพ สำหรับปัญหาที่คนพิการ ทั้ง 3 กลุ่ม ประสบมีความ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหารายได้ไม่พอใช้จ่ายไม่มีเงินทุนประกอบ

อาชีพ วงเงินที่ให้กู้ต่ำไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนได้ รองลงมาคือปัญหาสังคม ได้แก่ การไม่ยอมรับความสามารถของคนพิการของคนในสังคม เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านคนพิการ นายจ้างที่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงระบบสาธารณูปการ สาธารณูปโภค ระบบขนส่ง ที่ไม่เอื้อให้คนพิการได้ใช้ประโยชน์เท่าใดนัก สุดท้ายคือ ปัญหาทางด้านจิตใจ ได้แก่ ปัญหาในการปรับตัวตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อน สังคม และระบบการทำงาน ส่วนระดับความพึงพอใจของคนพิการต่อบริการด้านอาชีพนั้น คนพิการในกลุ่มที่ 1 รู้สึกค่อนข้างไม่พอใจบริการการตรวจสอบความพร้อมพิการร่วมกับแพทย์ คำแนะนำสังคม/จิตใจ/การปรับตัว การจัดหางานให้ทำ และการกู้ยืมเงินลงทุนประกอบอาชีพ ส่วนคนพิการกลุ่มที่ 2 รู้สึกค่อนข้างไม่พอใจบริการการตรวจสอบความถนัด การตรวจสอบความพร้อมพิการร่วมกับแพทย์ คำแนะนำในการประกอบอาชีพ คำแนะนำในการฝึกอาชีพ คำแนะนำสังคม/จิตใจ/การปรับตัว การจัดหางานให้ทำ และคนพิการกลุ่มที่ 3 มีความรู้สึกค่อนข้างไม่พอใจบริการการตรวจสอบความถนัด การฝึกวิชาชีพ และการฝึกการปฏิบัติ ส่วนความคิดเห็นของคนพิการต่อประสิทธิภาพการให้บริการ คนพิการทั้ง 3 กลุ่มมีความรู้สึกค่อนข้างไม่พอใจประสิทธิภาพการให้บริการในด้านระยะเวลาที่ใช้ในการขอรับบริการ และความยุ่งยาก/ขั้นตอนที่ใช้ในการติดต่อ รวมทั้งความสม่ำเสมอและวิธีการติดตามผลการให้บริการ คนพิการกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีความรู้สึกค่อนข้างไม่พอใจความพอเพียงของสถานที่ให้บริการ นอกจากนี้คนพิการกลุ่มที่ 2 ยังมีความรู้สึกค่อนข้างไม่พอใจความสะดวกในการติดต่อ สถานที่ในการให้บริการ และวิธีการการให้บริการอีกด้วย สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงานบางพูน มักจะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานด้านคนพิการแตกต่างกันในแต่ละลักษณะงาน โดยมีสาเหตุมาจาก ตัวบุคลากร ทั้งเจ้าหน้าที่และคนพิการที่มีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกัน หรือมาจากการบริหารจัดการ ได้แก่ อำนาจในการสั่งการ การควบคุม หรือมาจากนโยบายและแผนงานที่บางครั้งขัดแย้ง หรือสวนทางกับการปฏิบัติจริง เป็นต้น ส่วนเจตคติของนายจ้างในการจ้างงานคนพิการ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านายจ้างเริ่มสนใจในประเด็น “ความรับผิดชอบต่อสังคม” และมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการมากขึ้น หากไม่เสียประโยชน์จนเกินไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 กรอบแนวคิด

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความเสมอภาคของโอกาสการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคมของคนพิการ ศึกษากรณีคนพิการตาบอด จากสภาพการดังนี้จึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัย เพราะต้องการทำความเข้าใจในระดับลึกซึ่งสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้คนสัมผัสโดยตรงไม่ใช่เครื่องมือวิจัยอื่น ๆ เป็นสื่อกลางเสียทั้งหมด โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดในการตีความหมายของทั้งฝ่ายผู้วิจัยและผู้ถูกวิจัยจึงมีน้อยกว่า การวิจัยในเรื่องนี้มีลักษณะเป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติ ประวัติชีวิต ฯลฯ มาเกี่ยวข้องด้วยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการวิจัย

3.1 ประชากรและกรณีศึกษา

ประชากรในการศึกษาจะเลือกกรณีศึกษาจากประชากรเด็กพิการ ที่อยู่ในวัยเรียน 185,300 คน แต่ได้รับการศึกษาเพียงร้อยละ 9 โดยประมาณ และมีคนพิการทางการเห็นจำนวนประมาณ 118,798 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2540)

3.1.1 การศึกษาโรงเรียนกรณีศึกษาศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยเลือกโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนปกติ และนักเรียนตาบอด 4 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย มีนักเรียนตาบอด จำนวน 11 คน
- โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย มีนักเรียนตาบอด จำนวน 11 คน
- โรงเรียนชินโรวินิจฉัยวิทยาลัย มีนักเรียนตาบอด จำนวน 5 คน
- โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์ มีนักเรียนตาบอด จำนวน 12 คน

รวมมีนักเรียนตาบอดที่ไปเรียนร่วม กับนักเรียนปกติ จำนวน 39 คน

3.1.2 การศึกษานักเรียนกรณีศึกษานักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

นักเรียนกลุ่มผู้พิการทางสายตาที่เรียนร่วมกับเด็กนักเรียนปกติ ในโรงเรียนที่กล่าวมา 4 แห่ง การสัมภาษณ์เจาะลึกกรณีศึกษาที่กำลังเรียนร่วมอยู่ในโรงเรียน โดยเลือกเด็กที่มาเรียนร่วมโดยสมัคร ผู้วิจัยสามารถติดตามได้และเป็นนักเรียนที่ร่วมมือและยินดีให้ข้อมูล จำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นทั้งหมด 10 คน จำแนกกรณีศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 2 คน โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน โรงเรียนชินโรวินิจฉัยวิทยาลัย จำนวน 3 คน โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์ จำนวน 2 คน

3.1.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในการเรียนร่วมได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือ เพื่อนนักเรียนปกติ

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรจำแนกตามประเภทและโรงเรียน

ที่	โรงเรียนที่มีการเรียนร่วม	ผู้บริหาร	ครูที่สอนประจำวิชาหรือประจำชั้น	ครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือ	นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น	กรณีศึกษา
1	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	1	5	1	11	2
2	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	1	5	1	11	3
3	โรงเรียนทีโนรสวิทยาลัย	1	5	2	5	3
4	โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์	1	5	1	12	2
รวม		4	20	5	39	10

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ระเบียบผลการเรียน หนังสืออักษรเบรลล์และเทปเสียงซึ่งอยู่ในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ มีจำนวนประมาณ 10 กรณีศึกษา ข้อมูลเอกสารจากกองการศึกษาเพื่อคนพิการ พระราชบัญญัติกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนมูลนิธิ รวมทั้งข้อมูลจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

3.2.2 วิจัยสนาม (field research) โดยการสัมภาษณ์เด็กพิการตาบอดในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมของเด็กพิการตาบอดกับเด็กปกติ และสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ

ศึกษาสำหรับเด็กพิการ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ร่วม ครูช่วยสอน ฝ่ายดูแลและการจัด
 สิ่งช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ เช่น การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับคนพิการตาบอด
 เป็นต้น ในส่วนนักเรียนที่เรียนร่วมกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก็มีการสัมภาษณ์เด็กนักเรียน
 ปกติ ทำให้ได้รับข้อมูลหลายด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.3 เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบด้วย

3.2.3.1 การเยือนสถานที่ทำการศึกษา เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าทำการเก็บข้อมูล
 สำหรับงานวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงาน ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยไปยัง
 โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้มีนักเรียนตาบอดแล้วยังเป็นที่ตั้งของศูนย์การ
 เรียนร่วม ที่เป็นที่ประสานงานให้เด็กพิการตาบอดไปเรียนร่วมในโรงเรียนที่มีนักเรียนปกติ ถ้าเข้า
 ไปทำการศึกษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนตาบอดไปเรียนร่วม การเข้าไปประสานงานที่นี้ก่อนทำให้
 ได้รับความสะดวกมากขึ้นในการทำการศึกษาวิจัย ทั้งยังเป็นการแนะนำตัวกับหน่วยงานที่
 ทำการศึกษาครูและเจ้าหน้าที่ ช่วยในการเข้ามาเก็บข้อมูลเต็มรูปแบบเมื่อทำวิจัย และปรับตัว
 ล่วงหน้าก่อนเข้าทำการศึกษาและก่อนเข้าเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการจำเป็นต้องจัดเตรียม
 จดหมายแนะนำตัวจากอาจารย์ที่ปรึกษา 1 ท่าน ซึ่งเมื่อเข้าไปทำการศึกษาก็ได้นำจดหมายไป
 แสดงตัวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอความร่วมมือ เพราะเป็นสถานที่ที่ต้องขออนุญาต

3.2.3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) หรือการสังเกต
 ภาคสนาม หรือการสังเกตเชิงคุณภาพ คือ มีการสังเกตพฤติกรรมนอกจากจะสังเกตแล้วเพื่อที่จะ
 ให้ได้ข้อมูลผู้สังเกตจะใช้เวลาพอสมควรเข้าไปคลุกคลีมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ที่ถูกศึกษาคือคน
 พิการ เขาจะไม่รู้จักเราจากการมองเห็นภายนอก นอกจากการพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกิจกรรมด้วย
 แล้ว การมีส่วนร่วมก็คือ ผู้สัมภาษณ์ได้เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือคนพิการทำให้ได้มีโอกาสใกล้ชิด
 คนพิการมากขึ้นทั้งช่วยพิมพ์หนังสือในคอมพิวเตอร์เพื่อเข้าโปรแกรมแปลเป็นภาษาเบรลล์ให้คน
 พิการตาบอด ช่วยสอนการบ้านและการเรียน ช่วยโดยการอ่านหนังสือลงเครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น
 รวมทั้งการพูดคุยซักถามเรื่องราวต่าง ๆ พร้อมทั้งการจดบันทึก ที่กล่าวมานี้เพื่อสร้างความ
 ไว้วางใจให้ผู้ถูกศึกษายอมรับและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ นอกจากการเฝ้าดูเพียงอย่างเดียว หรือ
 ผู้ศึกษาวิจัยถูกมองว่าเป็นคนแปลกหน้าที่อาจไม่ได้รับข้อมูลที่ต้องการได้ ผู้วิจัยได้เริ่มเข้าไปทำ
 ความคุ้นเคยกับเด็กพิการตาบอดที่โรงเรียนสอนคนตาบอดซึ่งมีคนพิการตาบอดพักอาศัยอยู่
 ประจำด้วย ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 – เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ไม่นับรวม
 ระยะเวลาประมาณ 4 เดือนที่อยู่ระหว่างปิดเทอมซึ่งเด็กจะกลับบ้านเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ผู้วิจัย
 สังเกต ได้แก่ เหตุการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และปฏิกริยาของคนพิการใน
 การสนทนาหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งคนพิการตาบอดด้วยตนเองหรือคนปกติทั่วไป สิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก อุปกรณ์การเรียนการสอน ระดับความพิการที่แตกต่างกันมีการปรับตัวต่อการเรียนรู้ที่ต่างกันมากน้อยเพียงใด

3.2.3.3 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพราะจะได้ข้อมูลตามที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัย และสามารถตั้งคำถามในขณะที่สัมภาษณ์ได้ และผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่รู้ตัวล่วงหน้าหรือมีการนัดหมายหรือเตรียมคำถามมาก่อน ขณะสัมภาษณ์ก็อาจรู้สึกว่าเป็นการพูดคุยกันปกติธรรมดา โดยผู้วิจัยอาจไปพบเหตุการณ์อะไรที่น่าสนใจซึ่งสามารถสอบถามหาข้อมูลได้จากบุคคลอื่น ๆ ที่อาจไม่ใช่คนพิการหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้

3.2.3.4 การสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (formal interview) การสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูประจำชั้นหรือประจำวิชาจำนวน 20 คน ครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือ จำนวน 5 คน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจำนวน 39 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 68 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทำเล็ม ในโรงเรียนต่าง ๆ ที่เลือกศึกษา และใช้แบบสัมภาษณ์คำถามกว้าง ๆ แบบเปิดเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ในคำถามอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการอธิบายแนวความคิดของตนเอง โดยอยู่ในกรอบของการวิจัย การสัมภาษณ์แบบนี้จำเป็นจะต้องมีเพราะข้อจำกัดในเรื่องเวลาการสร้างความคุ้นเคยกับประชากรที่ศึกษาซึ่งต้องสัมภาษณ์คนพิการหลากหลาย ต่างสถานที่ตามโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมที่ผู้ศึกษาเลือกทำการวิจัย จึงได้เตรียมกรอบคำถามใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายสถานที่ในเรื่องที่ทำวิจัย

3.2.3.5 การสัมภาษณ์เป็นกรณีศึกษา นักเรียนตาบอดที่ไปเรียนโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมจำนวน 10 คน ถามเด็กเกี่ยวกับเรื่อง เครือข่ายทางสังคม การปรับตัว ควรรู้สึกในการเรียนร่วม การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ฯลฯ ถามผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูและเจ้าหน้าที่จากประสบการณ์การทำงานกับคนพิการตาบอดทั้งในโรงเรียน และศูนย์การเรียนร่วม ในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วม เพื่อทราบปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะมีอยู่ในการจัดการเรียนการสอน ถามในเรื่องสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก ทุนการศึกษา การแนะแนว แผนงานทัศนคติต่อคนพิการ ฯลฯ เพื่อนในโรงเรียนที่เป็นเด็กปกติ เพื่อทราบทัศนคติและการยอมรับต่อคนพิการ

3.2.3.6 ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล ที่สำคัญคือการจดบันทึก จากการสังเกตและสอบถาม และเทปบันทึกเสียง เป็นต้น

3.3 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนี้คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยมีวิธีการดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2539 : 129) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือการสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาจะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลาถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น ที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกับโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติซึ่งก็มีมากกว่าหนึ่งโรงเรียน และแหล่งบุคคลคือมีการตรวจสอบจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมากกว่าหนึ่งคนว่าข้อมูลที่ได้จะเหมือนกันหรือไม่ และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียว เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบด้วย จะเปรียบเทียบเงื่อนไขในโรงเรียนปกติที่มีการเรียนร่วมของเด็กพิการตาบอด ในกรณีศึกษาที่มีอยู่จำนวน 4 โรงเรียน ที่ทำให้เด็กพิการมีโอกาสทางการศึกษาและโอกาสทางสังคมในการฟื้นฟูสมรรถภาพได้เหมือนกันหรือต่างกันหรือไม่อย่างไรและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปคือ เป็นการตีความข้อมูลที่ได้พรรณนาการตีความหรือหาความหมายข้อมูลใช้หลักตรรกวิทยา โดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น (สุภางค์ จันทวานิช, 2539 : 131)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม

4.1 โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร

ประวัติ

โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2482 โดยการริเริ่มของ มิสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ (Miss Genevieve Caulfield) สุภาพสตรีอเมริกัน ตาบอดผู้นำอักษรเบรลล์มาเผยแพร่แก่คนตาบอดในประเทศไทยคนแรก ภายใต้การสนับสนุนของ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ซึ่งท่านเป็นผู้ริเริ่มวางรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดในรูปแบบต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเมื่อสูงวัยก็ยังคงมาอยู่ที่โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่ปรึกษา และหาทุนการศึกษาเพื่อนักเรียนตาบอด โรงเรียนสอนคนตาบอดเดิมใช้บ้านของมิสคอลฟิลด์ ซอยคอกเช่ ถนนศาลาแดง พระนคร ต่อมาเพื่อหาทุนมาสนับสนุนและรับนักเรียนตาบอดเพิ่มขึ้นจึงจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ ในปี 2482 มีหลวงวิจิตรวาทะ เป็นนายกมูลนิธิ คนแรก ต่อมาในปี 2483 ได้ย้ายมาอยู่ที่ถนนประมวถ จนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงต้องอพยพนักเรียนหนีสงครามมาอยู่ที่ ตำบลดงตาล จังหวัดนครปฐม และตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อสงครามสงบในปี 2486 จึงได้ย้ายกลับมากรุงเทพมหานคร เปิดสอนอยู่ที่ ถนนเพลินจิต ต่อมาในปี 2489 จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทำให้สถานที่คับแคบ จึงต้องย้ายมาอยู่ที่ตรอกเทียนเซียง ถนนสาทร

ในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลต้องการที่ดินบริเวณที่ตั้งโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนของกรมประชาสงเคราะห์ทั้งหมด ทางมูลนิธิ จึงขอแลกเปลี่ยนที่ดิน โดยย้ายมาใช้ที่ดิน 8 ไร่ ณ ถนนราชวิถี เขตราชเทวีแทน ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้ ตั้งอยู่บนที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และทางกรมประชาสงเคราะห์ได้ช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารเรียน หอพักสำหรับนักเรียนและตึกอำนวยการ มีอาคารทั้งหมด 5 หลัง และในปี พ.ศ. 2494 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับมูลนิธิ เข้าไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ตั้งในปัจจุบัน เลขที่ 420 ถนนราชวิถี แขวงพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

ในปี 2503 จดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทพิเศษสงเคราะห์คนตาบอด เดิมเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อมาทำการเรียนการสอนเหลือเพียงถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะในปี 2540 เป็นต้นมาได้จัดโครงการเรียนร่วมส่งนักเรียนของ

โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ออกไปเรียนร่วม และสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนและครูช่วยเหลือ โดยจัดส่งนักเรียนไปโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้ โรงเรียนสาธิตมัธยมสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย, โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์, โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย, โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย, โรงเรียนชินโรวินวิทยาลัย

วิธีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม

เริ่มจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนร่วม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลและการสนับสนุนทางด้านการเรียน เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีข้อมูลเช่น มีเด็กอยู่จำนวนเท่าไร ภูมิภาคไหนอยู่ที่ไหน มีความต้องการจำเป็นอะไร ฐานะทางบ้าน มีระบบสารสนเทศที่ระบุชื่อ ที่อยู่ ของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่มีทะเบียนอยู่ การจัดส่งเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไปเรียนร่วมโดยอาศัยความร่วมมือจากมูลนิธิและองค์กรภาครัฐและเอกชน กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายร่วมกันในเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมว่าควรจะต้องจัดให้ได้ในทุกระดับชั้น จึงเริ่มมีการจัดการเรียนร่วมในลักษณะโครงการเรียนร่วมโดยเริ่มที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดส่งนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครให้ไปเรียนร่วมตามโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการ และมูลนิธิฯ ก็ให้เงินทุนอีก ทั้งการสนับสนุนด้านต่าง ๆ และความร่วมมือจากโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม โดยปัจจุบันศูนย์การเรียนร่วมมีอาจารย์สุจิตรา ติกวัฒนานนท์ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบศูนย์การเรียนร่วม และมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานอีกจำนวน 3 คน ทำหน้าที่ประสานงานธุรการ งานบริการกับเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น เช่นช่วยจัดหาให้ยืมหนังสือแบบเรียนหนังสือนอกเวลาอักษรเบรลล์ เทปเสียงที่อ่านจากหนังสือที่มีห้องอัดเสียงสำหรับอาสาสมัครไว้ให้ยืมและงานช่วยเหลือประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือที่ประจำอยู่โรงเรียนที่มีการเรียนร่วม เช่นช่วยคุมสอบหรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ภายในศูนย์การเรียนร่วมนอกจากมีการจัดบริการสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไว้ให้บริการ อาทิเช่น หนังสือเบรลล์ หนังสือเทป แบบเรียนแบบเดียวกับหนังสือเรียนสำหรับเด็กปกติ แล้วยังมีอุปกรณ์สำหรับผลิตหรือเทคโนโลยีเพื่อคนพิการเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งมีโปรแกรมพิมพ์และแปลเป็นอักษรเบรลล์ เครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์ ห้องอัดเสียง คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลสำหรับคนพิการ เป็นต้น การจัดโครงการเรียนร่วมโดยคำนึงถึงระดับความพิการเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนสามารถเรียนร่วมได้ ยกเว้นเด็กที่มีความพิการซ้อน แต่ในรายละเอียดนั้นก็ยังมีขั้นตอนในการพิจารณาว่าเด็กมีความรู้ความสามารถที่จะพอเรียนอยู่ในชั้นปกติ ทำงานบางอย่างได้เองโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่น มีการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีการเคลื่อนไหวที่ดีสามารถทำกิจกรรมประจำวันช่วยเหลือตนเองได้

พอสมควร การเลือกโรงเรียนสำหรับโครงการเรียนร่วม คำนึงถึงความพร้อมสภาพแวดล้อมการยอมรับของโรงเรียนผู้บริหาร ครู และการเดินทางไม่ไกลจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร เพราะเด็กในโครงการส่วนใหญ่จะพักอยู่ในหอพักของโรงเรียน เพื่อความสะดวกในการเดินทางและการช่วยเหลือสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและการสอนเสริมจากอาสาสมัคร แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นที่สำคัญการจัดส่งเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไปเรียนร่วมก็ต้องเป็นความปรารถนาของนักเรียนและผู้ปกครองของเด็กด้วย

รูปแบบการเรียนร่วมโดยทั่วไปมีหลายรูปแบบทั้งแบบชั้นพิเศษ หรือมีการสอนเสริม ครูเดินสอน แต่สำหรับโครงการเรียนร่วมที่ศึกษาวิจัยนี้ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้เรียนร่วมเต็มเวลาในทุก ๆ กลุ่มวิชา ในชั้นปกติ กับนักเรียนปกติ โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 เว้นแต่จะมีลาออกไปบ้าง ในส่วนการเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปก็เป็นไปตามความต้องการและจำนวนผู้เข้าเรียนต่อตามความสามารถของผู้พิการรายบุคคลทั้งความสามารถในการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก พิจารณาซึ่งงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาไปถึง เพราะจำกัดการศึกษาไว้เฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น การเรียนร่วมโดยมีครูช่วยเหลือคอยสนับสนุนประจำอยู่ห้องเรียนร่วมตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีโครงการเรียนร่วม การจัดส่งนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเมื่อผ่านเกณฑ์ประเมินของโรงเรียนดังกล่าวมาแล้วก็จึงส่งเข้าเรียนร่วมโดยไม่มี การสอบเข้า การส่งต่อเข้าชั้นเรียนส่วนใหญ่จะเลือกพิจารณาจากชั้นเรียนหรือห้องเรียนที่ครูประจำชั้นเคยมีประสบการณ์การสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมหรือมีทัศนคติเชิงบวก โดยมีการประสานงานร่วมกับครูสอนเสริม แต่ก็พยายามจับกลุ่มนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่มีการกระจายไปตามห้องต่าง ๆ มากนักเพื่อความสะดวกในการดูแล สำหรับสภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เรียนร่วม มีดังนี้

4.2 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ประวัติ

สืบเนื่องจากปีการศึกษา 2494 กรมวิสามัญศึกษา(สมัยนั้น)ได้จัดสถานที่แห่งหนึ่งเรียกชื่อไม่เป็นทางการว่า "โรงเรียนรางน้ำ" สำหรับนักเรียนชายไม่มีที่เล่าเรียน ซึ่งหน่วยแนะนำเรียนของ ครูสุภาจัดส่งไปฝากเรียนชั่วคราวไว้ที่โรงเรียนวัดราชาธิวาส ให้ไปเรียนที่โรงเรียนรางน้ำ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2494 จนกระทั่งปี 2495 พณฯ ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในสมัยนั้น จึงตั้งชื่อให้เป็นทางการว่า "โรงเรียนศรีอยุธยา" มีทั้งนักเรียนชาย-หญิง แต่แยกกันคนละ โรงเรียน ครูใหญ่คนละคน โรงเรียนชายมีนายพงษ์ แสงทอง เป็นครูใหญ่ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นต้องรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย จึงหาซื้อที่ดินก่อสร้างอาคารเรียน

แยกนักเรียนชายเป็น เอกเทศ และตั้งชื่อว่า "โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย" เมื่อ 16 เมษายน 2497 วันที่ย้ายมา คณะครู-นักเรียน-นักรักษาโรค ย้ายมา ณ ที่นี้ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2498 ที่ตั้ง เนื้อที่ 22 ไร่ 1 งาน 44 ตารางวา เลขที่ 132/11 ถนนพระราม 6 คลองประปา แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โครงการเรียนร่วมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาในโรงเรียนปกติ เริ่มครั้งแรกเมื่อปี 2540 มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครเข้า ซึ่งจัดส่งนักเรียนกระจายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการเรียนร่วมมีนักเรียนมาเรียนในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ปี 2541 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 8 คน ปี 2542 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 11 คนปี 2543 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 7 คน ปี 2544 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 11 คน

จนถึงปัจจุบัน โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย นักเรียนรวมทั้งหมด 3,736 คน เป็นนักเรียนบกพร่องทางการเห็นจำนวน 11 คน

ลักษณะอาคารเรียน

อาคารเรียน 4 หลัง อาคารเรียนประกอบ อาคารคหกรรมศิลป์ 1 หลัง อาคารอุตสาหกรรมและธุรกิจ 1 หลัง โรงพลศึกษา 1 หลัง และสนามกีฬา (ฟุตบอล เทนนิส บาสเก็ตบอล) อาคารอเนกประสงค์(ห้องประชุมและโรงอาหาร) 1 หลัง โรงเรือนเพาะชำเกษตร 1 หลัง อาคารห้องสมุด และศูนย์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 1 หลัง ศาลาประชาสัมพันธ์ 1 หลัง อาคารแสดงผลผลิตนักเรียน 1 หลัง สิ่งประกอบส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ลานพระพุทธรูป และสถานที่รับรองผู้ปกครอง-ประชาชน สถานที่นั่งทำงานและพักผ่อนสำหรับนักเรียน สระน้ำ บ่อน้ำ และอาคารเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา

บุคลากร

ผู้บริหาร นายอำนาจ ศรีชัย เป็นผู้อำนวยการ พ.ศ.2542 ครูอาจารย์มีจำนวน 209 คน ครูการศึกษาพิเศษจำนวน 1 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 23 คน รวมทั้งหมด 233 คน

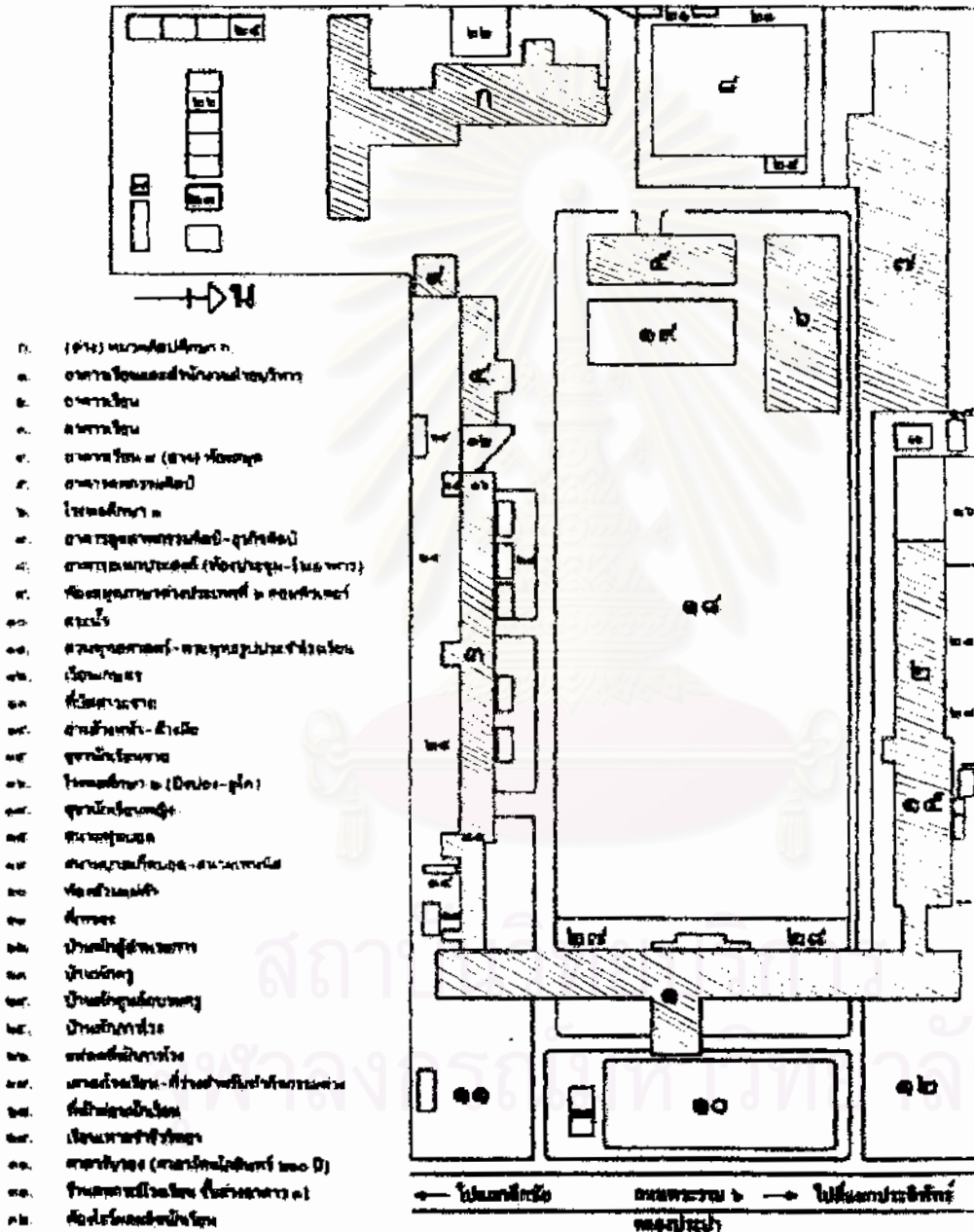
สภาพแวดล้อม

ด้านทิศตะวันออก ถนนพระราม 6 คลองประปา อาคารพิบูลวัฒนา กระทรวง การคลัง ด้านทิศตะวันตก ทางรถไฟ กรมยุทธศึกษาทหารบก ด้านทิศเหนือ ซอยเพนนิงฮูลา จุดขึ้นลงทางด่วนพิเศษสายบางโคล่-แจ้งวัฒนะ (ด้านเก็บเงินคลองประปา 1) ด้านทิศใต้ บ้านเอกชน โรงพยาบาลวิชัยยุทธ อาคารสวัสดิการทหารบก

แผนภาพที่ 2 แผนผังโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ผังบริเวณโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

เนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๑๔๔ ตารางวา

หมายเหตุ : บริเวณพื้นที่แรเงา คือ พื้นที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม

ที่มา : เว็บไซต์โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยในอินเทอร์เน็ตซึ่งแสดงแผนผังโดยย่อสัดส่วนของสถานที่
 ไม่ได้แสดงตามมาตราส่วนจริงโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

4.3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์

ประวัติ

วันที่ 7 มิถุนายน 2494 กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งโรงเรียนวัดมกุฎกษัตริย์ขึ้นสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยวัดมกุฎกษัตริย์อารามราชวรวิหาร อนุเคราะห์ให้ใช้ที่ดินของวัดส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2493 นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนมากมีความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนที่มีอยู่แล้วไม่สามารถรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ จุดประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนในเบื้องต้นจึงเพื่อรองรับเด็กชายที่ไม่มีที่เรียนให้ได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ในระยะเริ่มแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนนั้น ยังไม่มีอาคารเรียน ต้องไปอาศัยอาคารเรียนของโรงเรียนวัดบวรนิเวศเป็นการชั่วคราว เริ่มเปิดเรียนครั้งแรกเมื่อ วันจันทร์ที่ 11 มิถุนายน 2494 มีนักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 88 คน วันที่ 14 พฤศจิกายน 2494 ได้ย้ายที่เรียนจากโรงเรียนวัดบวรนิเวศมาเรียนที่อาคารเรียนชั่วคราว สร้างเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวได้ถุนเดี่ยว ฝาเป็นเสื่อรำแพนมี 3 ห้อง (รวมทั้งห้องพักครู) ตั้งอยู่ข้างสุสานวัดมกุฎกษัตริย์อารามราชวรวิหาร (บริเวณสถาบันโรคผิวหนังในปัจจุบัน) ปีการศึกษา 2495 มีนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกมาก กรมวิสามัญศึกษาได้จัดสร้างสถานที่เรียนชั่วคราวขึ้นบริเวณ 2 ฝั่งคลองเม่งเส็งหลังกระทรวงศึกษาธิการ (บริเวณบ้านพักคนงานครูสภาและอาคารสมานฉันท์ในปัจจุบัน) เป็นหลังคามุงจาก ฝาเสื่อรำแพน จำนวน 14 ห้องเรียน และมอบให้โรงเรียนวัดมกุฎกษัตริย์ดูแล ปลายปีการศึกษา 2495 ได้เริ่มก่อสร้างอาคารเรียนตึก 1 เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น มีระเบียงทางเดินตรงกลางยาวตามตัวตึก หลังคาจั่วทรงไทยศิลปะรัตนโกสินทร์มีห้องเรียน 33 ห้อง ใช้งบประมาณ 4,600,000 บาท ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ในปีการศึกษา 2497 ปีการศึกษา 2507 โรงเรียนเริ่มเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและมียุทธศาสตร์นักเรียนเพิ่มขึ้น ต่อมาได้สร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้น 3 หลัง คือ ปีการศึกษา 2512 ก่อสร้างอาคารเรียนตึก 2 "อาคารสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี มหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราช" ใช้งบประมาณ 1,796,000 บาท ปีการศึกษา 2515 ก่อสร้างอาคารเรียนตึก 3 เป็นตึก 4 ชั้น 28 ห้องเรียน งบประมาณ 3,300,000 บาท พร้อมสร้างตึกโรงอาหาร-หอประชุม เป็นตึก 2 ชั้น บริเวณหลังตึก 1 ใช้งบประมาณ 2,900,000 บาท วันที่ 30 สิงหาคม 2528 กระทรวงศึกษาธิการประกาศเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์" ปีการศึกษา 2530 ก่อสร้างอาคารเรียนตึก 4 "ธรรมธัชมณี" เป็นอาคารเรียนแบบพิเศษ 4 ชั้น งบประมาณ 2,900,000 บาท

ปีการศึกษา 2536 ได้รื้อถอนอาคารโรงอาหาร-หอประชุม และใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ "นวมินทราชินูทิศ" เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา เป็นอาคารแบบพิเศษ 6 ชั้น ใช้งบประมาณ 37,000,000

บาทเศษ โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลาย ปัจจุบันสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้ง 330/ 3 ถ.กรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โครงการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับนักเรียนปกติ เริ่มเมื่อปีการศึกษา 2540 สืบเนื่องจากการมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดโอกาสให้เด็กพิการสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ทางมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการเปิดโครงการเรียนร่วมที่โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ โดยได้รับความร่วมมือจาก ผู้อำนวยการ สุวิทย์ นาถิกิติ และคณะครูเป็นอย่างดี โดย

ในปี 2540 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 6 คน

ปี 2541 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 9 คน

ปี 2542 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 12 คน

ปี 2543 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 8 คน

ปี 2544 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 12 คน

โดยทางมูลนิธิฯ ได้จัดส่ง นางสาวอารีย์ บุตรานนท์ มาเป็นผู้ประสานงานโครงการเรียนร่วม นอกจากนี้ทางโรงเรียน โดยผู้อำนวยการ มนต์รี แสนวิเศษ ได้จัดห้องสอนเสริมให้เด็กตาบอดมาใช้บริหารบริเวณอาคาร 1 ชั้น 3 อยู่ติดบันไดทางขึ้นอาคาร

ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,066 คน เป็นชายล้วน มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น 12 คน

บุคลากร

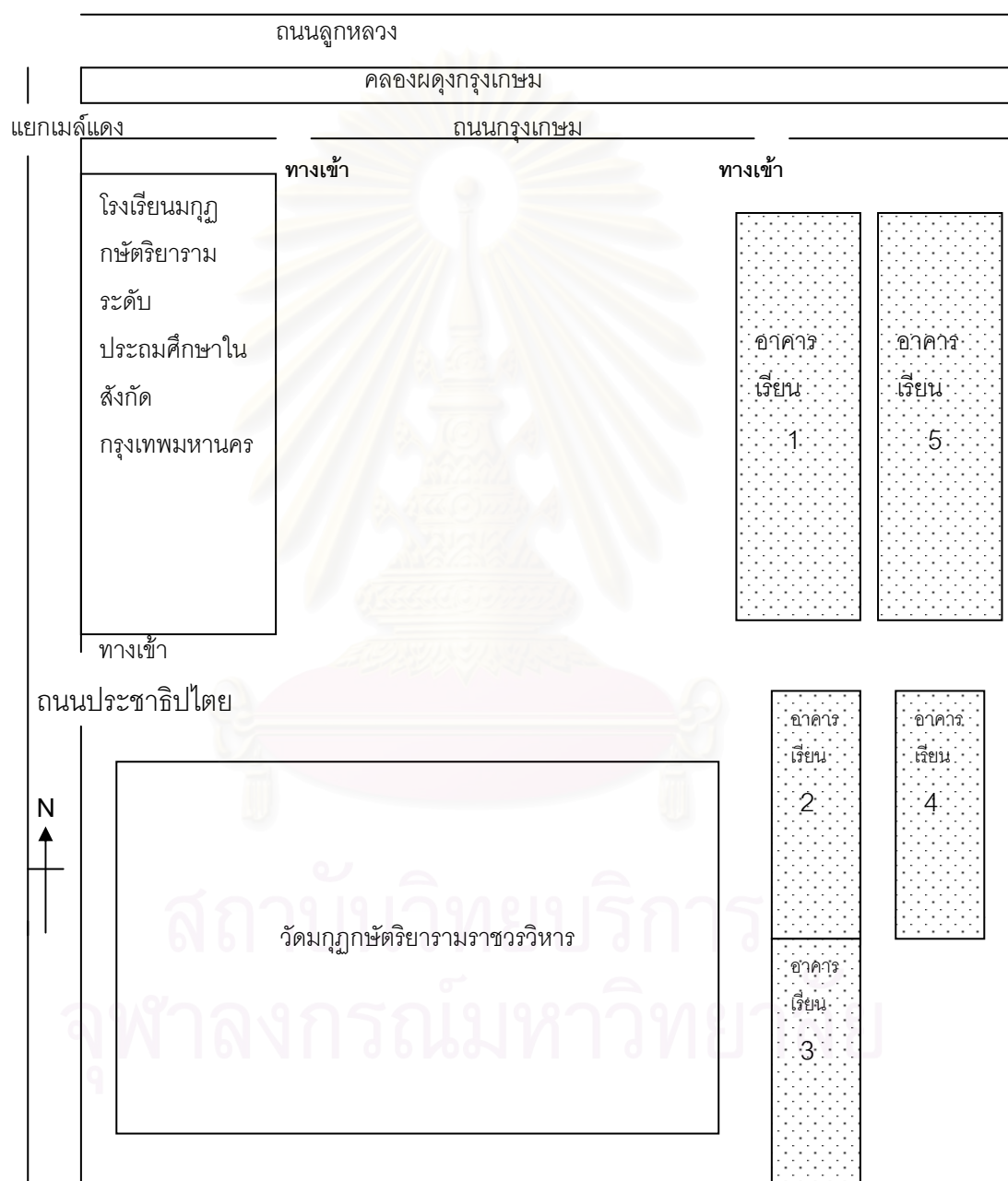
ผู้บริหาร นายธีระพงศ์ นิยมทอง เป็นผู้อำนวยการ พ.ศ. 2543 ถึง ปัจจุบัน บุคลากรนักการภารโรงคนขับรถจำนวน 15 คน จำนวนครูทั้งหมด 116 คน เป็นเพศชายจำนวน 24 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 92 คน ครูการศึกษาพิเศษเพศหญิงจำนวน 1 คน

สภาพแวดล้อม

ด้านทิศตะวันตก เป็นบริเวณโรงเรียนมกุฏกษัตริย์าราม เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และติดถนนประชาธิปไตย ด้านทิศตะวันออก ถนนราชดำเนินนอก

อาคารที่ทำการสหประชาชาติ ด้านทิศเหนือ ติดถนนกรุงเทพฯ มีคลองผดุงกรุงเทพฯ กั้นกลางระหว่างถนนลูกหลวงและองค์การคฤสุภา ส่วนด้านทิศใต้ บริเวณพื้นที่วัดมกุฏกษัตริยารามราชวรวิหาร

แผนภาพที่ 3 แผนผังโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์

 พื้นที่แรเงาคือบริเวณที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม

ที่มา : จากการสำรวจสภาพทั่วไปแผนผังไม่ได้จัดทำตามสัดส่วนจริง

4.4 โรงเรียนชินอรสวิทยาลัย

ประวัติ

โรงเรียนชินอรสวิทยาลัย เดิมชื่อโรงเรียนวัดชินอรส เริ่มก่อตั้งขึ้นในบริเวณวัดชินอรสอารามวรวิหาร ซึ่งเป็นวัดที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงสร้างขึ้น โรงเรียนก่อตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. 114 (ตรงกับ พ.ศ. 2438) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2438 จัดตั้งเป็นโรงเรียนชั้นมูลศึกษาถึงประโยคสอง ต่อมากระทรวงธรรมการ ได้เข้ามาดูแลและตั้งพระภิกษุชายเป็นครูใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2444 เริ่มจัดระบบการศึกษาแบบสามัญอย่างเป็นทางการ เปลี่ยนเป็นชั้นประถมศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้ถือเอาปีนี้เป็นปีสถาปนาโรงเรียนชินอรส เพราะคล้ายวันพระราชสมภพกรมพระปรมานุชิตชิโนรส มีการสร้างอาคารเรียนใหม่ในที่ดินของราชพัสดุ ซึ่งติดกับวัดชินอรสอาราม ต่อมาโรงเรียนจึงแบ่งออกเป็น 2 บริเวณด้วยกัน และปี พ.ศ. 2488 ได้เปิดสอนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนได้แบ่งนักเรียนชายและหญิงไว้คนละบริเวณ นักเรียนหญิงใช้อาคารริมคลองมอญในการเรียน ชื่อโรงเรียนสตรีวัดชินอรส ส่วนนักเรียนชายใช้อาคารบริเวณที่ราชพัสดุ ใช้ชื่อโรงเรียนวัดชินอรส เป็นที่เรียน ต่อมา ในปี พ.ศ. 2513 จึงได้รวมโรงเรียนทั้งสองบริเวณนั้น เป็นโรงเรียนวัดชินอรส ทำการรับนักเรียนทั้งสายวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สำหรับโครงการเรียนร่วมนั้น ในปี พ.ศ. 2515 เริ่มมีโครงการนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ มีนักเรียนตาบอดมาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งแรกเป็นจำนวน 2 คน และต่อมาได้รับนักเรียนตาบอดในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาจนถึงปัจจุบันนี้ การสนับสนุนของโรงเรียนต่อการเรียนร่วมนั้น พ.ศ. 2537-2540 ได้จัดทำห้องพักครูสอนนักเรียนตาพิการและห้องบริการสิ่งพิมพ์ขึ้น สำหรับโรงเรียนชินอรสวิทยาลัยเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ ในปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 13 ไร่ อาคารเรียน 5 หลัง อาคารประกอบ 4 หลัง จำนวนห้องเรียน 60 ห้อง สถานที่ตั้งอยู่ที่ ถนนอิสรภาพ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

มีนักเรียนจำแนกเป็น เพศชาย 1,075 คน เพศหญิง 1,353 คน รวมนักเรียนทั้งหมด 2,428 คน มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจำนวน 5 คน

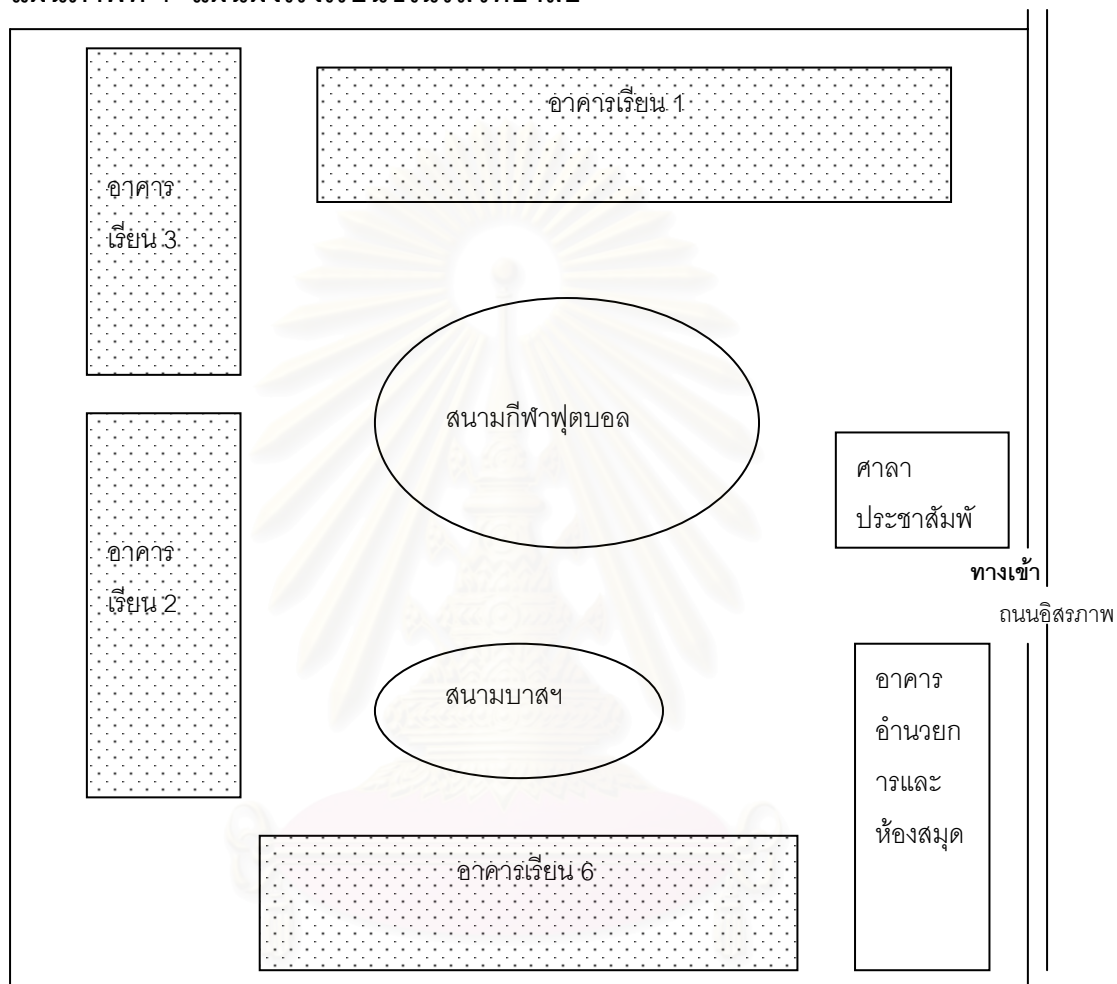
บุคลากร

ผู้บริหาร นายมนู ฉิมพิบูลย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการปัจจุบัน บุคลากรครู เพศชาย จำนวน 34 คน เพศหญิงจำนวน 85 คน ครูการศึกษาพิเศษ เพศหญิงจำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 121 คน พนักงาน นักการภารโรง คนขับรถ รวม 19 คน

สภาพแวดล้อม

ด้านทิศตะวันออก ติดถนนอิสรภาพ ด้านทิศตะวันตก ใกล้เคียงบริเวณพื้นที่วัดครุฑถนน
ด้านทิศเหนือ ใกล้เคียงบริเวณพื้นที่วัดอัมพวา ส่วนด้านทิศใต้ ติดพื้นที่วัดชินวร

แผนภาพที่ 4 แผนผังโรงเรียนชินรสวิทยาลัย

พื้นที่แรเงาคือบริเวณที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม

ที่มา : แผนผังจากการสำรวจไม่ได้แสดงตามสัดส่วนจริง

4.5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

ประวัติ

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยจัดตั้งเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2470 อยู่ที่ตรอกพระยาสุนทร หัวลำโพง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนราษฎร์ชื่อ โรงเรียนอินทศึกษา มีอาจารย์ชอบ อุทัยเฉลิม เป็นเจ้าของโรงเรียนและครูใหญ่ จนกระทั่ง พ.ศ. 2491 จึงได้ย้ายมาอยู่ที่ตั้งในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2496 อาจารย์ประพัฒน์ วรรณะสาร ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ใหญ่ และได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนพญาไทศึกษา จนถึงปี พ.ศ. 2497 จึงได้แยกโรงเรียนเป็น 2 โรงเรียนตามเพศนักเรียน โดยโรงเรียนชายมีอาจารย์เพทาย อมาตยกุล เป็นอาจารย์ใหญ่ ส่วนโรงเรียนหญิงมีอาจารย์ประทุม วรรณะ เป็นอาจารย์ใหญ่ ต่อมากรมสามัญศึกษาได้จัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรก จำนวน 3,740,000 บาท ในปี พ.ศ. 2519 เป็นอาคาร 1 ในปัจจุบัน มีจำนวน 4 ชั้น ในปี พ.ศ. 2521 ก่อสร้างอาคาร 2 ตึกจำนวน 4 ชั้น ในปี 2523 ก่อสร้างอาคารเรียน 3 มีจำนวน 4 ชั้น ในปี พ.ศ. 2526 ก่อสร้างอาคาร 4 ซึ่งมีจำนวน 4 ชั้น และในปี พ.ศ. 2531 ได้สร้างอาคารอเนกประสงค์ ซึ่งใช้เป็นห้องเรียน โรงอาหาร ส่วนชั้นบนสุดเป็นห้องสมุด และมีโรงยิมส์ด้วย รวมมีอาคารเรียนจำนวน 4 หลัง อาคารอเนกประสงค์อีก 1 หลัง ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 โรงเรียนได้เปลี่ยนผู้บริหารจากอาจารย์ใหญ่เป็นผู้อำนวยการ โดยกรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้ง อาจารย์สมนึก แพทย์พันธ์ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสีสัน(วัฒนานันท์อุปถัมภ์) มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โครงการเรียนร่วมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาในโรงเรียนปกติ เริ่มครั้งแรกเมื่อปี 2540 มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจากโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร เข้าซึ่งจัดส่งนักเรียนกระจายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการเรียนร่วมมีนักเรียนมาเรียนในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ปี 2541 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 8 คน ปี 2542 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 11 คนปี 2543 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 7 คน ปี 2544 มีจำนวนนักเรียนตาบอด 11 คน

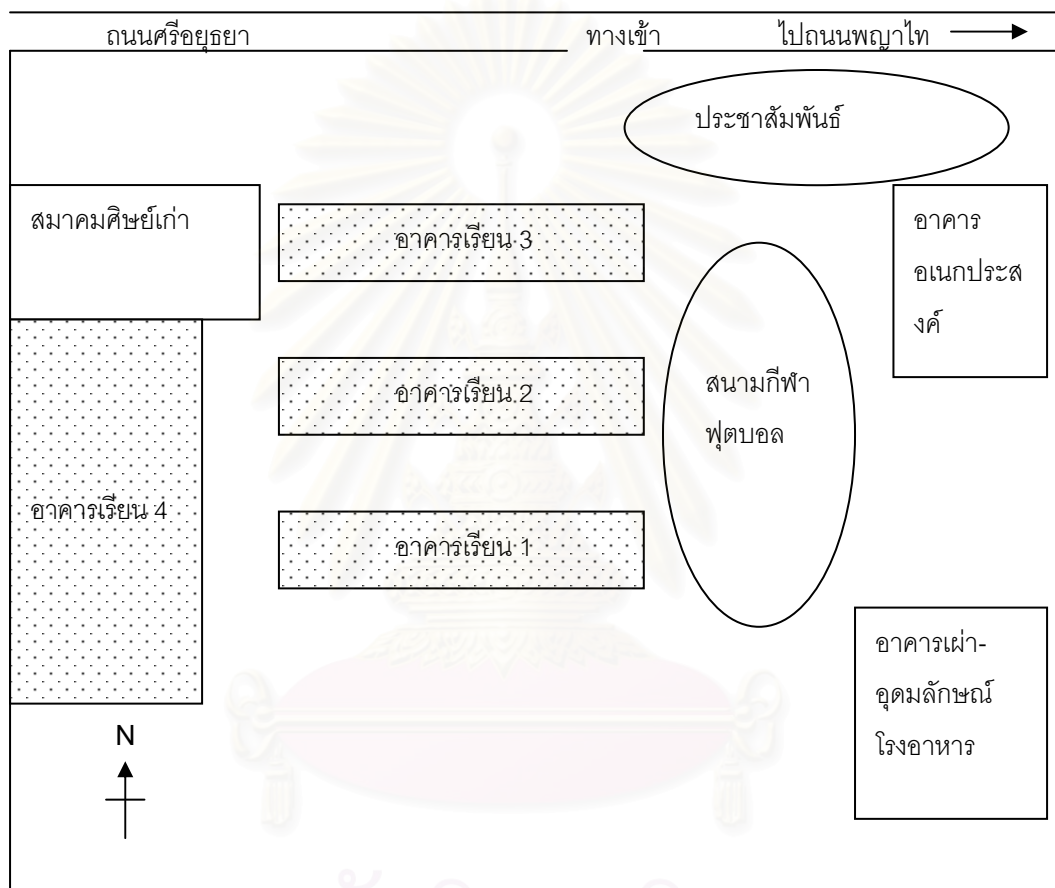
ปัจจุบันโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีพื้นที่ทั้งหมด 18 ไร่ 2 งาน ตั้งอยู่ที่ 332 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

ปัจจุบันโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยมีนักเรียนทั้งหมด 2,500 คน เป็นนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น 11 คน

บุคลากร

ผู้อำนวยการคนปัจจุบัน คือ อาจารย์ มยุรัตน์ สัตตวัฒนานันท์ บุคลากรครู อาจารย์จำนวน 149 คน เป็นครูการศึกษาพิเศษ 1 คน นักการภารโรง ยาม จำนวน 21 คน

แผนภาพที่ 5 แผนผังโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

 พื้นที่แรเงาคือบริเวณที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม

ที่มา : จากการสำรวจสภาพทั่วไปแผนผังไม่ได้แสดงตามสัดส่วนจริง

ตารางที่ 3 สรุปข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

ที่	โรงเรียนที่ เรียนร่วม	จำนวน				
		ผู้ บริหาร	ครูหรือ อาจารย์	ครูการศึกษา พิเศษหรือครู ช่วยเหลือ	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่ บกพร่อง ทางการเห็น
1	โรงเรียนสามเสน วิทยาลัย	1	209	1	3,725	11
2	โรงเรียนสันติ ราษฎร์วิทยาลัย	1	150	1	2,489	11
3	โรงเรียนชินนรต วิทยาลัย	1	121	2	2,423	5
4	โรงเรียนมัธยมวัด มกุฎกษัตริย์	1	116	1	1,054	12

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่เรียนร่วมระหว่างเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับเด็กนักเรียนปกติ ปี 2544

4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการเรียนร่วม

4.6.1 สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การบริหารในโรงเรียนที่มีโครงการเรียนร่วม มานานกว่า 5 ปี จากการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือมีประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษมาก่อน

ตารางที่ 4 จำนวนผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน
เพศ	
ชาย	3
หญิง	1
อายุ	
40-50 ปี	-
สูงกว่า 50 ปี	4
ตำแหน่งทางการบริหาร	
อาจารย์ใหญ่	-
ผู้อำนวยการ	4
วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด	
ปริญญาตรี	2
ปริญญาโท	2
ระยะเวลาในการบริหารโรงเรียนร่วม	
น้อยกว่า 5 ปี	-
5 ปีขึ้นไป	4
ประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษ	
ไม่มี	3
เคยฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนร่วมหรือการศึกษาพิเศษ	1

4.6.2 สถานภาพครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา

ในส่วนของครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนเป็นครูมานานกว่า 7 ปี แต่สอนในโครงการเรียนร่วม น้อยกว่า 3 ปี ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนร่วมหรือการศึกษาพิเศษเลย

ตารางที่ 5 จำนวนครูประจำชั้นหรือประจำวิชาจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน
วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด	
ปริญญาตรี	20
ปริญญาโทคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ	-
ระยะเวลาที่เป็นครู	
2-4 ปี	2
5-7 ปี	3
มากกว่า 7 ปี	15
ระยะเวลาที่สอนในโครงการเรียนร่วม	
น้อยกว่า 3 ปี	13
มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	7
ประสบการณ์การศึกษาพิเศษ	
ไม่มี	20
เคยเข้าร่วมฝึกอบรม	-

4.6.3 สถานภาพครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริม

สำหรับสถานภาพครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริม ผลการวิจัยพบว่า ครูการศึกษาพิเศษเกือบทั้งหมดมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี บางคนไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ แต่ทุกคนเคยได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมหรือร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นมาแล้ว และมีความรู้เกี่ยวกับอักษรเบรลล์แม้ครูสอนเสริมบางคนที่ไม่ได้จบการศึกษาพิเศษมาโดยตรงก็มาหัดเรียนรู้การศึกษาพิเศษและเรียนอักษรเบรลล์ในภายหลัง ซึ่งบางคนก็ได้จากประสบการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครมาก่อนจะมาสมัครเป็นครูการศึกษาพิเศษ เคยช่วยเหลือคนพิการตาบอดสอนหนังสือ จึงค่อย ๆ เรียนรู้วิธีการเข้าถึงคนพิการตาบอดได้ ระยะเวลาที่สอนในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วม จะสอนมามากกว่า 2 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 6 จำนวนครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริมจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน
วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด	
ปริญญาตรีวุฒิการศึกษาพิเศษ	4
ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ	1
ระยะเวลาที่สอนในโครงการเรียนร่วม	
น้อยกว่า 2 ปี	1
สองปีขึ้นไป	4
ประสบการณ์การศึกษาพิเศษ	
ไม่มี	-
เคยเข้าร่วมฝึกอบรม	5

4.6.4 สถานภาพนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

ในส่วนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น สาเหตุส่วนใหญ่ของความพิการพบว่า มาจากเจ็บป่วย และโดยกำเนิด ส่วนอุบัติเหตุจะมีบางส่วนน้อยมาก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เข้าไปเรียนร่วมไม่เป็นคนพิการซ้ำซ้อน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีสายตาเลือนลาง มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่ดีกว่านักเรียนที่ตาบอดสนิท และมีปัญหาอุปสรรคในการเรียน การเดินทางมาเรียนหรือการทำกิจวัตรประจำวัน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นประเภทสายตาเลือนลางจะมีปัญหาไม่มากเท่านักเรียนที่ตาบอดสนิทที่มาเรียนร่วม แต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่ก็สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีระดับหนึ่ง เช่น กิจวัตรประจำวันต่าง ๆ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นทั้งหมดได้รับการเตรียมความพร้อมการเรียนร่วม โดยเคยศึกษาในโรงเรียนเฉพาะมาก่อนซึ่งมีการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตาบอดในหลักสูตรการศึกษา

ตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน
สาเหตุความพิการ	
โดยกำเนิด	29
เจ็บป่วย	8
อุบัติเหตุ	2
ระดับความพิการ	
ตาบอดสนิท	16
ตาเห็นเลือนลาง	23
เคยเรียนโรงเรียนเฉพาะคนพิการมาก่อน	
เคย	39
ไม่เคย	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สภาพการเรียนรู้และกระบวนการเรียนการสอน

การวิจัยครั้งนี้ จากการสังเกต สัมภาษณ์และเข้าทำการเก็บข้อมูลในสถานศึกษาต่าง ๆ ตามที่ได้เลือกทำการวิจัย เพื่อศึกษาความเสมอภาคของโอกาสการฟื้นฟูทางการศึกษาและสังคมของคนพิการตาบอด โดยศึกษากระบวนการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาหรือพิการตาบอดกับเด็กนักเรียนสายตามปกติในโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยรับเด็กพิการเหล่านี้เข้าเรียนร่วมด้วย โดยสามารถแสดงขั้นตอนผลการศึกษาดังนี้

5.1 กระบวนการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนที่เรียนร่วม

- 5.1.1 กระบวนการเรียนการสอน
- 5.1.2 การประสานงานระหว่างครูผู้สอนและครูสอนเสริม
- 5.1.3 การวัดและประเมินผล

5.2 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการบริหารการจัดการศึกษาในโครงการเรียนร่วม

- 5.2.1 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
- 5.2.2 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร
- 5.2.3 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน
- 5.2.4 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ
- 5.2.5 ปัญหาในการเรียนร่วมของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

5.3 การสนับสนุนจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในการเรียนร่วม

5.1 กระบวนการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนที่เรียนร่วม

5.1.1 กระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมกรณีศึกษาทั้ง 4 โรงเรียน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะเรียนร่วมเต็มเวลากับนักเรียนปกติในห้องเรียนทุกวิชาของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการศึกษาพบว่า ครูสอนตามแผนการสอน หลักสูตรใช้ตามกระทรวงศึกษาธิการ วิธีเรียนจะเรียนเหมือนเด็กปกติเพียงแต่เด็กที่ตาบอดสนิทจะมีสื่อและอุปกรณ์ช่วยเหลือ ใช้ตัวหนังสือเป็น อักษรนูน เบรลล์ ภาพนูน สื่อการสอนมีลักษณะนูนในรายวิชาที่มีการใช้สื่อการสอน เครื่องมือการเขียนใช้พิเศษเรียกว่า ดินสอเหล็กแหลม กระดานสเลท (Slate) และใช้เทปเสียงช่วยบันทึก เด็กที่มีสายตาเลือนลางใช้แว่นขยายด้วย

5.1.1.1 วิชา ภาษาอังกฤษ

ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจะใช้วิธีการเดียวทั้งชั้นและไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเช่น จากการทำผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกข้อมูลภาคสนามวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนตัวอย่างแห่งหนึ่งครูจะอธิบายหลักไวยากรณ์พร้อมกับเขียนบนกระดานดำ ถ้ามีคำศัพท์ใหม่ครูจะสะกดคำศัพท์และบอกความหมายแก่นักเรียน การวาดรูปบนกระดาน ใช้การถามคำถามโดยไม่เจาะจงว่าจะให้นักเรียนคนใดตอบ การทำแบบฝึกหัด การฟังบทสนทนาจากเจ้าของภาษา การเรียนการสอนจะใช้แบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน ขณะที่สอนครูจะปฏิบัติกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไปคือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะทำงานในปริมาณเท่ากัน ยกเว้น จะประกอบไปด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องวาด หรือเขียนแล้วตัดหรือติดภาพและคำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้ทักษะการเห็นเป็นหลัก ซึ่งครูประจำวิชาจะเป็นผู้ประสานงานนำเอกสารประกอบการสอนไปให้ครูสอนเสริมก่อนล่วงหน้าที่จะมีการเรียนการสอน เพื่อพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ที่ห้องโครงการเรียนร่วมซึ่งจะมีประจำอยู่ที่โรงเรียนต่าง ๆ ที่จัดให้มีการเรียนร่วมนอกจากจะมีครูสอนเสริมประจำโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษหรือสาขาอื่น ๆ แต่ผ่านการคัดเลือกเข้ามาแล้ว ยังได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ภายใต้การดูแลของมูลนิธิเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย ที่จัดครูช่วยเหลือและผลิตสื่อการเรียนการสอนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา แต่การประสานงานจะเกิดขึ้นเป็นเพียงบางครั้งอันเนื่องจากครูผู้สอนจะมีการปรับเอกสารการสอนตามหลักสูตรใหม่จึงจะมีการจัดพิมพ์เอกสารเนื่องจากมีหลายระดับชั้นบางทีก็หลายวิชา แต่ละห้องเรียนและจะนำส่งพิมพ์ในระยะเวลาใกล้เคียงกันทำให้เอกสารมักจะเสร็จในวันที่จะต้องไปเรียนหรือจัดทำไม่ทัน ซึ่งทำให้นักเรียนไม่สามารถมีเอกสารประกอบการสอนที่จัดพิมพ์อักษรเบรลล์ใช้ภายในวันนั้น ในช่วงต้นปีการศึกษาครูประจำวิชาจะมีการพูดคุยถึงเนื้อ

หากการสอนให้อาจารย์สอนเสริมอีกครั้งตอนท้ายชั่วโมง หรือพบว่าจะมีการให้ความช่วยเหลือแก่ครูประจำวิชาในกรณีที่มีนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ที่มาศึกษาการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจะให้นักศึกษาเหล่านี้เข้าไปช่วยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น เช่น การบอกจุดคำศัพท์ การอ่านคำถามหรือประโยคบนกระดานดำ ซึ่งเหตุการณ์แบบนี้จะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก นอกจากนี้ครูผู้สอนจะมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูดำเนินกิจกรรมที่เตรียมมาตามแผนการสอนของครูและไม่เกิดอุปสรรคกับครูในเรื่องการจัดกลุ่ม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีกลุ่มเพื่อนนักเรียนทั่วไปที่รับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอยู่แล้ว และเมื่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูก็ปฏิบัติกับนักเรียนเช่นเดียวกัน ดังเหตุการณ์ตัวอย่างที่ผู้วิจัยสังเกตจากกรณีศึกษานักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นของโรงเรียนที่หนึ่ง(นามสมมติ)

เมื่อครูบอกให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มละ 4 คนและให้ทำท่าทางประกอบเพื่อทายชื่อคำศัพท์ เด็กหญิงหนึ่ง (นามสมมติ) นักเรียนปกติก็ถาม **เด็กหญิงอิงอรและเด็กหญิงเพ็ญศรี** (นามสมมติ) ซึ่งมีความบกพร่องทางการเห็น ว่าอยู่ด้วยกันหรือเปล่ามีเด็กชายสอง(นามสมมติ)นักเรียนปกติอยู่ด้วย เด็กหญิงหนึ่งเป็นคนสอนให้ **เด็กหญิงอิงอรและเด็กหญิงเพ็ญศรี** ทำท่าทางตาม ว่าคำศัพท์นั้น ๆ ทำท่าทางอย่างไร**เด็กหญิงอิงอรและเด็กหญิงเพ็ญศรี** ก็มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หน้าชั้นเรียนพร้อมกลุ่ม ส่วนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่ยังไม่มีส่วนร่วมมากนักจากการสังเกตมีตัวอย่างว่า เด็กชายแดง(นามสมมติ)นักเรียนปกติซึ่งอยู่ในกลุ่มที่มี**เด็กชายก้องเกียรติ** (นามสมมติ) คนเดียวซึ่งบกพร่องทางการเห็น และไม่ได้ร่วมกิจกรรม จากการสัมภาษณ์ **เด็กชายก้องเกียรติ** (ซึ่งบกพร่องทางการเห็น) เกี่ยวกับการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม **ก้องเกียรติ** เล่าว่า “ผมไม่แน่ใจคำศัพท์ว่าอ่านว่าอะไร ผมเลยไม่กล้า” และกล่าวกับผู้วิจัยต่อว่า “ผมไม่รู้ว่าทำงานอย่างไร” จากการศึกษาคพบพบว่า ถ้าจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากจะทำให้ครูไม่สามารถดูแลให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือนักเรียนทั่วไปในชั้นได้อย่างทั่วถึง

ในกรณีที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจเรียน คุณครูจะทำโทษทั้งชั้นซึ่งนักเรียนทุกคนในชั้นต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน เป็นผลทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนต้องได้รับการลงโทษด้วย

สำหรับผลการศึกษาเรื่องการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป โดยใช้ทักษะการฟังซึ่งบางคนจะทำได้ดี สะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในห้องเรียนความสนใจในวิชาภาษาอังกฤษนี้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นสามารถอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ และทำคะแนนวิชานี้ได้ค่อนข้างดีหลายคนโดยเฉพาะเด็กผู้หญิง การใช้อักษรเบรลล์เป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจในบทเรียน ในการที่ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนที่มีนักเรียนบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม โดยผ่านการแปลจากอักษรเบรลล์เป็นอักษร

ปกติเป็นหน้าที่ที่ครูสอนเสริมส่งต่อไปยังครูผู้สอน จากการสังเกตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้แก่ การฟังคำอธิบาย การอ่าน การจดงาน การตอบคำถาม (ขึ้นกับว่าตอบได้หรือไม่) การทำแบบฝึกหัดส่งครู การทำงานกลุ่ม พบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนเฉพาะบางคนเช่น **เด็กหญิงอิงอร และเด็กหญิงเพ็ญศรี** (ที่บกพร่องทางการเห็นโรงเรียนเดียวกันกับที่กล่าวมา) ซึ่งมีผลการเรียนวิชานี้ค่อนข้างดี มีผลในการรับเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่ม แต่โดยทั่วไประดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเป็นการทำงานด้วยตนเองเสียส่วนใหญ่ และจะส่งภายหลังนักเรียนคนอื่น อาจเป็นเพราะเมื่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเขียนเป็นเบรลล์ก็ต้องได้รับการแปลเป็นอักษรปกติจากครูสอนเสริมก่อน หรือต้องค้นคว้าและเนื่องจากการขาดเอกสารประกอบการสอนที่เป็นอักษรเบรลล์ ทำให้ต้องรอครูสอนเสริมพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์และทำส่งตามภายหลัง ในส่วนการเรียนการสอนหรือมีงานกิจกรรมที่ต้องจดตามบนกระดานดำและไม่มีครูสอนเสริมภายในชั้นเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะถามเพื่อนที่นั่งใกล้ๆ ดังนี้ จากการสังเกตของผู้วิจัยเมื่อครูบอก “นักเรียนจดบนกระดานด้วยเอาไว้ดูเวลาสอบ” **เด็กหญิงเพ็ญศรี** ที่มีความบกพร่องทางการเห็นหันไปหาเด็กหญิงหนึ่งแล้วบอกว่า “หนึ่งบอกบนกระดานให้หน่อยนะ” หนึ่งเพื่อนนักเรียนก็ช่วยเหลือโดยอ่านข้อความบนกระดานให้ **เด็กหญิงเพ็ญศรี** และ **เด็กหญิงอิงอร** (ที่บกพร่องทางการเห็น) ซึ่งนั่งติดกันก็ได้ฟังด้วยและจดตาม(เขียนเป็นอักษรเบรลล์) ส่วน**เด็กชายก้องเกียรติ** (ซึ่งบกพร่องทางการเห็น) นั่งไกลออกไปก็กล่าวแก่เด็กชายแดง(นามสมมติ) เพื่อนนักเรียนซึ่งนั่งอยู่ใกล้ๆว่า “แดงบนกระดานเขียนอะไร” แล้ว**เด็กชายก้องเกียรติ** ซึ่งได้ฟังเพื่อนบอกก็เขียนเป็นอักษรเบรลล์ตามที่เด็กชายแดงบอก จะเห็นได้ว่าเพื่อนมีบทบาทมากในการให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในการทำกิจกรรมบางอย่างในชั้นเรียน

นอกจากการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนแล้วนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากครูสอนเสริมเป็นอย่างมากได้แก่ การสอนเสริมอธิบายบทเรียนเพิ่มเติม ถ้าได้เข้าไปในห้องขณะเรียนก็จะบอกจุดศัพท์ภายในชั้นเรียนในบางครั้งก็ครูสอนเสริมเข้ามาช่วยเหลือ การพิมพ์หนังสือแบบเรียน เอกสารอักษรเบรลล์ การแปลงงานอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติเหล่านี้เป็นหน้าที่ในการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

ส่วนกิจกรรมที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ค่อยจะได้มีส่วนร่วมพบว่าเมื่อครูใช้กิจกรรมในหนังสือแบบเรียน ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่ใช้ทักษะการเห็นในการทำกิจกรรมและการสอนที่ครูใช้การวาดรูปภาพบนกระดานดำ เช่นครูมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนสามารถบรรยายรูปลักษณะของวัตถุ ครูจะให้ภาพหรือนำรูปภาพมาติดไว้และจะถามคำถาม โดยที่ครูไม่ได้อธิบายให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นแต่จะสอนไปโดยรวม ในบางครั้งทำให้นักเรียนที่

มีความบกพร่องทางการเห็นไม่สามารถตอบได้ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมจะใช้ทักษะการฟังอย่างเดียวและรอฟังคำตอบจากเพื่อน ๆ เมื่อถามเพื่อน เพื่อนก็ไม่สามารถจะอธิบายได้ดีมากนัก จึงต้องจำที่สงสัยและไปสอบถามครูในโอกาสต่อไป หรือบางคนก็นิ่งเฉยปล่อยให้ผ่าน ถ้าไม่เข้าใจในบทเรียนมากหรือตามไม่ทันจริง ๆ จึงจะซักถามเพื่อนหรือครู

5.1.1.2 วิชาภาษาไทย

จากการศึกษาการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นพบว่า สายตาไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการอ่านไปเสียหมด แต่ในสถานการณ์ที่มีการอ่านก็มักได้คะแนนต่ำกว่าปกติ ทำให้ขาดความสนใจในช่วงที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย แม้ว่าจะมีหนังสือเบรลล์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่สูญเสียสายตาบางส่วน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่ตาบอดสนิท เพราะสำหรับนักเรียนที่ตาบอดสนิทการเรียน สะกดคำ รวมทั้งวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีการเคลื่อนไหว การทำกิจกรรมด้วยต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากครูและเพื่อน ๆ ในบางครั้ง การรับรู้กับสภาพแวดล้อมและการปรับตัวของนักเรียนที่ตาบอดสนิทจึงยังไม่ดีนัก ทำให้จะเรียนช้ากว่าปกติ แต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่ไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ ผู้วิจัยพบว่าจะเป็นสายตาเลือนลางส่วนใหญ่ แต่พวกที่ตาบอดสนิทส่วนใหญ่ก็จะตาบอดมาแต่กำเนิดจึงได้รับการฝึกพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต มีการเตรียมความพร้อมทางด้านต่าง ๆ พอสมควร และนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก็ไม่ได้พิการซ้ำซ้อน จึงพอที่จะเรียนในโรงเรียนปกติได้ แม้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะอ่านหนังสือได้ช้ากว่าปกติเพราะต้องใช้ตัวหนังสือพิเศษ คือ อักษรเบรลล์เข้าช่วย การดูแลสุขภาพลักษณะต่าง ๆ มีปัญหา สำหรับพฤติกรรมในการเรียนการสอนนักเรียนพวกที่เห็นเลือนลางเวลาอ่านหนังสือมักจะวางหนังสือใกล้สายตามาก หรือก้มหน้าแทบจะจรดกระดาษมักอ่านสลับคำ หรืออ่านตัวอักษรสลับที่กันหรืออ่านข้ามข้อความหรือข้ามบรรทัดอ่านผิดบ่อยครั้งเพราะเดาคำและข้อความบ้างยั้งถ้าอ่านเป็นเวลานาน ๆ และจะสับสนระหว่างพยัญชนะต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน เช่น ด กับ ต,ค ช กับ ซ และ ฎ กับ ฏ ฯลฯ พวกที่เคยสายตาดีมาก่อนที่จะมีความบกพร่องทางการเห็นจะเขียนหนังสือได้เหมือนเด็กปกติทั่วไป แต่เขียนไม่ตรงบรรทัด บางคนจึงทำกรอบตีช่องไว้ให้ตัวเองเพื่อให้เขียนเป็นแถวตรงขึ้น นักเรียนบางคนอักษรเบรลล์ยังไม่เก่งนัก เพราะไม่ได้เข้าเรียนหรือได้รับการฝึกพื้นฐานมาแต่แรกเริ่มอาจเพราะอุบัติเหตุหรือโรคภัยต่าง ๆ ทำให้ต้องมาฝึกหัดอักษรเบรลล์ในภายหลัง จึงต้องอาศัยทั้งเพื่อนตาบอดด้วยกันในการอ่านอักษรเบรลล์และเพื่อนที่ตาดีคอยช่วยเหลืออ่านอักษรปกติด้วย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้านการพูดใกล้เคียงกับเด็กปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะไม่ทำให้การพูดผิดปกติแต่อย่างใด เพราะสามารถรับรู้ทางการฟังได้ และการรับรู้ทางหูเป็นทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการพูด แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตนักเรียนตาบอดระหว่างเรียนจะมีลักษณะการพูดช้า

และพูดน้อยกว่าปกติ ไม่ค่อยแสดงท่าทางประกอบการพูด เพราะเด็กขาดการเลียนแบบเนื่องจากตาไม่เห็น แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็จะมีส่วนร่วมในชั่วโมงเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไปได้แก่ สนใจการฟังการอธิบาย การอ่านของครู การจดงาน การตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด โดยเฉพาะกิจกรรมที่ใช้แบบเรียนภาษาไทย และแบบฝึกหัดภาษาไทย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะสามารถทำงานได้อย่างอิสระ จากการสังเกตพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะทำงานส่งงานส่งครูอย่างสม่ำเสมอ และจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น **สมชาย** (นามสมมติ) **จรัญ** (นามสมมติ) และ **โชคชัย** (นามสมมติ) กรณีศึกษาตัวอย่าง **โรงเรียนที่สอง** (นามสมมติ) ถามผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 3 คน เกี่ยวกับความเข้าใจในการเรียนวิชาภาษาไทยที่ครูสอน สรุปความได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็น ทศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกล่าวว่า เวลาเรียนอาจารย์อธิบายสิ่งที่เขียนบนกระดานทุกครั้งทำให้เข้าใจมากขึ้น ผู้วิจัยพบว่าครูผู้สอนจะมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อสอนเสริมพิเศษ ครูบอกนักเรียนว่า “สองสามวันนี้ตอนเช้าครูจะมาสอนพิเศษทบทวนบทเรียน ใครจะมาเรียนก็ได้ไม่บังคับ” ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมาเรียนกับอาจารย์เป็นจำนวนกว่าครึ่งของนักเรียนทั้งหมดในชั้นเรียน รวมทั้งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้ง 3 คน ที่มาโรงเรียนเข้าในช่วงนั้น เพื่อมาเรียนกับอาจารย์เป็นพิเศษ นอกจากการเรียนการสอนที่ได้รับความช่วยเหลือจากครูประจำวิชาแล้ว นักเรียนเรียนร่วมยังได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนที่มักไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ เช่น จันทร (นามสมมติ) และสมปอง (นามสมมติ) เพื่อนนักเรียนปกติจะอ่านงานบนกระดานให้นักเรียนทั้ง 3 คน ซึ่งบกพร่องทางการเห็น โดยจะจดของตนเองไปพร้อมกันด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามได้ความว่าเกิดจากความเต็มใจของตนเอง เด็กชายสมปอง “ผมรู้สึกสงสารที่เขามองไม่เห็นจึงช่วยอ่านให้เขา” ซึ่งครูผู้สอนกล่าวว่า “เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กที่ช่วยนักเรียนทั้ง 3 คนจะเป็นคนเดิม ๆ ซึ่งเราก็ไม่ได้ให้เขาทำ นั่นเป็นเพราะนิสัยส่วนตัวของเด็กเองที่เป็นเด็กมีน้ำใจอยู่แล้ว” การช่วยเหลือจากเพื่อนจะเป็นการบอกเจตนาบนกระดานส่วนการทำกิจกรรมอื่นนักเรียนเรียนร่วมจะมีส่วนร่วมสม่ำเสมอ และติดตามทำงานส่งในกรณีที่ทำไม่ทันในชั้นเรียน

เมื่อครูกำหนดงานเกี่ยวกับการค้นคว้าเช่น การหาตัวอย่าง การหาความหมายจากพจนานุกรม บางคนอาศัยอยู่กับครอบครัวผู้ปกครองจะมีส่วนในการช่วยค้นคว้าแล้วให้นักเรียนพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์มาส่งและแปลเป็นอักษรปกติ บางคนพิมพ์ดีดหรือใช้คอมพิวเตอร์ได้ก็สะดวกขึ้น แม้ในการเรียนจะมีความยากลำบากที่เด็กจะต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ แต่ที่สังเกตพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็ได้รับทักษะต่าง ๆ มากขึ้น และเขาก็พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น ๆ เป็นประโยชน์อย่างหนึ่งในการเรียนร่วม

5.1.1.3 วิชาคณิตศาสตร์

การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา มีเนื้อหาบางอย่างซับซ้อน การจัดทำหนังสือแบบเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก บางครั้งก็ไม่ทัน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหลักสูตรด้วยแล้ว บางวิชาจะขาดแคลนหนังสือ แบบเรียนอักษรเบรลล์ สื่อประกอบการสอนทำให้เป็นภาระแก่ครู และโรงเรียน โดยเฉพาะถ้าขาดครูที่มีประสบการณ์หรือทักษะความสามารถที่จะสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการสังเกตกรณีตัวอย่างโรงเรียนแห่งหนึ่ง ที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์พบว่า ครูผู้สอนเป็นนักศึกษาฝึกสอนที่ออกมาฝึกสอนประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ จะสอนตามแผนการสอนโดยใช้วิธีการเดียวกันทั้งชั้น การสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเหมือนนักเรียนทั่วไปโดยไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเช่น การอธิบายจะสอนโดยการสาธิตวิธีการคำนวณ ครูจะใช้วิธีการชี้ค่าตัวเลขแล้วมักถามว่า “ตัวนี้ทำอะไรกับตัวนี้” หรือเขียนโจทย์บนกระดานดำแล้วอ่านโจทย์บ้าง บางครั้งไม่ได้อ่านโจทย์ทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่เข้าใจ ไม่สามารถคำนวณได้ และการให้ทำงานเป็นกลุ่ม การทำแบบฝึกหัดทั้งจากหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน ไม่พบการสนับสนุนและช่วยเหลือในการเรียนการสอนที่ต่างจากนักเรียนทั่วไป การปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นดูจะให้ความสนใจไม่ดีเท่าที่ควร เห็นได้จากการเดินตรวจดูการทำงานครูจะเดินดูเฉพาะนักเรียนทั่วไป จากการสังเกตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นกรณีศึกษา ตัวอย่างในโรงเรียน **ที่สาม**(นามสมมติ) ในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมการคำนวณเป็นกลุ่ม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีนักเรียนปกติเฉพาะบางคนที่จะเข้ามาจับเข้ากลุ่ม ซึ่งก็เป็นเพื่อนที่สนิทหนึ่งใกล้กัน เช่น เด็กชายแดง(นามสมมติ)นักเรียนปกติ จะเข้ามาจับ **เด็กชายปิยะ** (นามสมมติ) นักเรียนซึ่งบกพร่องทางการเห็น เข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีเด็กชายอนันต์(นามสมมติ) และเพื่อนนักเรียนปกติอีกสองคน เด็กชายแดงเพื่อนนักเรียนปกติจะอ่านโจทย์ให้ **เด็กชายปิยะ** และเพื่อนในกลุ่มช่วยคิดและเพื่อน ๆ จะช่วยกันเขียนคำตอบ ส่วน**เด็กหญิงซาลินีและเด็กหญิงมินตรา**(นามสมมติ) ซึ่งบกพร่องทางสายตานั้น เด็กหญิงหนึ่ง(นามสมมติ) เด็กหญิงวันดี(นามสมมติ) และเพื่อนนักเรียนปกติ มารับเข้ากลุ่ม เด็กหญิงหนึ่งอ่านโจทย์ให้ **เด็กหญิงซาลินีและเด็กหญิงมินตรา**(นามสมมติ) บางครั้งใช้ลูกคิดช่วยคิดบ้าง ถ้าอนุญาตให้ใช้เครื่องคำนวณแบบมีเสียงก็จะนำมาใช้ กลุ่มนี้เด็กหญิงหนึ่งซึ่งเก่งคิดได้เร็วจะคิดและหาคำตอบเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งกลุ่มก็มีการเปลี่ยนสมาชิกบ้างแต่ไม่มากนัก เช่น บางครั้ง **เด็กหญิงซาลินีและเด็กหญิงมินตรา** ซึ่งบกพร่องทางสายตา จะอยู่ในกลุ่มที่มีเพื่อนคนอื่นสลับสับเปลี่ยนเข้ามาบางคน ส่วน **เด็กชายปิยะ**(นามสมมติ) ซึ่งบกพร่องทางสายตา มักจะอยู่ในกลุ่มที่มีเด็กชายแดงเพื่อนที่สนิททุกครั้ง หรือเพื่อนที่บกพร่องทางสายตาด้วยกัน แต่ก็ต้องมีเด็กนักเรียนปกติคอยช่วยเหลือด้วย

นอกจากนี้พบว่าครูผู้สอนไม่ค่อยมีการประสานงานกับครูสอนเสริมก่อน จะเป็นครูสอนเสริมที่จะเข้าไปประสานงานมากกว่า จากการสังเกตจะพบว่าครูสอนเสริมจะคอยติดตามการเรียนและเป็นผู้เข้าไปประสานงานเช่น ขอรับเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาคณิตศาสตร์ และข้อสอบไปพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ นำคำตอบของข้อสอบที่แปลจากอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติ ธรรมดาไปส่งครูฝึกสอน และส่งคะแนน เป็นต้น

สำหรับการศึกษาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจากการสังเกตและสัมภาษณ์ พบว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังไม่สามารถเรียนได้ดีเท่าคนปกติ ข้อมูลอย่างหนึ่งก็คือมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าปกติ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามระดับชั้นที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาเรื่องการขาดแคลนสื่อ เอกสารแบบฝึกปฏิบัติต่าง ๆ เช่น หากไม่มีแบบฝึกหัดที่จะทำ ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนนั้น ๆ หรือตามบทเรียนไม่ทัน ประกอบกับการละเลยของครูผู้สอนไม่สนใจในการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตามในการเรียนร่วมเต็มเวลาก็มีความจำเป็นที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องมีความตั้งใจเป็นพิเศษและจำต้องเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป จากการสอนในวิชาคณิตศาสตร์พฤติกรรมที่สังเกตพบในการเรียนในชั่วโมงเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ประจำวิชาค่อนข้างน้อย เนื่องจากครูยังไม่เข้าถึงความต้องการ ขาดความเข้าใจในวิธีการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนร่วมภายในชั้นเรียนที่มีนักเรียนปกติอยู่ ครูผู้สอนไม่มีการยืดหยุ่น และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กพิการ นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ในกรณีที่ครูสอนเสริมเข้าไปในชั้นเรียน และการเรียนการสอนใช้หนังสือแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนที่เป็นอักษรเบรลล์ซึ่งนักเรียนจะทำงานได้อย่างอิสระ และต้องติดตามส่งงานตามที่ครูประจำวิชากำหนด ถ้าขาดแบบฝึกหัดอักษรเบรลล์ก็มีขาดส่งงานการบ้านที่ครูให้ไปทำเหมือนกัน เมื่อเนื้อหาการสอนเป็นเรื่องเรขาคณิตหรือเรื่องที่ต้องมีการสอนซ่อมเสริมเพิ่มเติม ครูสอนเสริมอาจจะแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนต่างหากจากนักเรียนทั่วไปที่ห้องสอนเสริมซึ่งมีสื่ออุปกรณ์รูปนูนและสื่อบางอย่างที่ผลิตมาช่วยในการเรียนการสอน

5.1.1.4 วิชาวิทยาศาสตร์

จากการศึกษาโรงเรียนที่สี่(นามสมมติ) พบว่า การสอนวิชาวิทยาศาสตร์จะมีครูผู้สอน 2 คน คืออาจารย์ประจำวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอน ระยะเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาโดยส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาฝึกสอนเป็นครูผู้สอน ซึ่งจะสอนตามแผนการสอนได้แก่ การให้ดูวิดีโอทัศน์แล้วย่อความ จับใจความสำคัญ การทำแบบฝึกหัดในแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติการทดลอง นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะปฏิบัติเช่นเดียวกับนัก

เรียนทั่วไป แต่จะแทบทุกวิชาก็ต้องอาศัยทักษะการฟังซึ่งดีกว่าด้านอื่น ๆ แม้จากการสังเกตการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น พบว่าโดยทั่วไปแล้วเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จะล่าช้าในด้านการเคลื่อนไหวมากกว่าเด็กปกติ การรับรู้จำเป็นต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางการฟังอยู่ด้วย อาศัยการสัมผัสเคลื่อนไหวอวัยวะและใช้การสัมผัสทุก ๆ ทางพร้อมกัน แต่การปฏิบัติเช่นนี้อยู่อย่างสม่ำเสมอเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จึงจะมีความแคล่วคล่องในการรับรู้ด้านต่าง ๆ เพราะต้องใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ต่าง ๆ ในการเข้าเรียนจะได้รับการฝึกประสาทเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จากการสังเกตการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ไม่พบการช่วยเหลือที่ต่างจากนักเรียนทั่วไปและไม่บ่อยนักที่จะมีการประสานงานของครูฝึกสอนต่อครูสอนเสริม จะพบครูสอนเสริมจะเป็นผู้ที่ไปขอรับเอกสารประกอบการสอนเพื่อนำไปพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ ครูฝึกสอนจะขาดประสบการณ์ในการควบคุมชั้นเรียน ดังนั้นบรรยากาศในห้องเรียนจึงมีเสียงค่อนข้างดัง แม้แต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเองก็มักจะคุยมากในเวลาเรียน จากการสังเกตที่ผู้วิจัยพบคือ สาเหตุที่มักคุยกันในชั่วโมงเรียนอาจเป็นเพราะครูให้นักเรียนทำกิจกรรม นักเรียนในชั้นก็จะทำกิจกรรมไปพร้อมกับการคุยไปด้วย และเมื่อครูจัดกิจกรรมกลุ่มโดยให้นักเรียนตอบคำถามพบว่า **เด็กชายพนมกร**(นามสมมติ) และ **เด็กชายอำพล** (นามสมมติ) (นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น) จะอยู่ในกลุ่ม A ส่วน **เด็กหญิงสมศรี**(นามสมมติ) อยู่กลุ่มที่ B ซึ่งการจัดกลุ่มครูให้อิสระในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม นักเรียนบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วม จะอยู่ในกลุ่มที่ตนเองนั่งบริเวณนั้นและจะมีเพื่อนเฉพาะบางคนที่สนิทอยู่ใกล้ เช่น **เด็กหญิงสมศรี** จะมีเด็กหญิงปาน (นามสมมติ) เพื่อนนักเรียนปกติที่ไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อย ๆ และคอยช่วยเหลืออยู่เสมอ ส่วน **เด็กชายพนมกร**(นามสมมติ) และ **เด็กชายอำพล** (นามสมมติ) ก็จะมี เด็กชายวันชัย(นามสมมติ) เพื่อนนักเรียนปกติซึ่งก็เป็นเพื่อนสนิทคอยอ่านใจทักให้ ซึ่งเพื่อนเหล่านั้นจะคอยแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติการ และมักจะจัดการงานกันเอง ด้วยมิตรภาพแห่งความเป็นเพื่อนระหว่างกัน และก็จากประสบการณ์ในการที่ได้ช่วยเหลือกันมาตลอดจึงทำให้รู้ถึงความต้องการช่วยเหลือในสิ่งใดดังกล่าวมาแล้ว

นอกจากนี้อาจารย์ประจำวิชาจะเข้ามาสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน และตรวจงานดูแลนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งถ้าอาจารย์ประจำวิชามาบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีความสนใจการเรียนมากขึ้น จากการสังเกตทุกครั้งที่ยาจารย์ประจำวิชาเข้ามาในชั้นเรียนอาจารย์ประจำวิชาจะให้ความสนใจต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังเห็นได้จาก เมื่อครูฝึกสอนให้ทำกิจกรรมกลุ่มโดยตอบคำถามจากใบงาน **เด็กหญิงสมศรี** (นามสมมติ)จะนั่งฟังโดยไม่มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม อาจารย์ ซึ่งพออาจารย์ประจำวิชา เข้ามาจะถาม **เด็กหญิงสมศรี** ว่า “ทำไมไม่อ่านเอกสารมาล่วงหน้า ให้ไปแล้วก่อนนี้” และจะอธิบายเนื้อหาการทำกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่

ทุกครั้งที่อาจารย์เข้ามาจะต้องมาอธิบายเพิ่มเติมหรือทบทวนสิ่งที่ครูฝึกสอนทำการสอน ให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้ง 3 คน ในกรณีที่ครูผู้สอนเป็นอาจารย์ประจำวิชาวิทยาศาสตร์มาสอนเอง อาจารย์จะสอนตามแผนการสอน อาจารย์จะสอนโดยดำเนินการสอนพร้อมกันทั้งชั้นเรียนก่อน และมอบหมายนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ให้แก่เพื่อนนักเรียนปกติที่นั่งใกล้โดยกล่าวว่า “คอยแนะนำและให้คอยช่วยเหลือเพื่อนให้ดี เรื่องในช่วงโมงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ช่วยบอกเขาด้วย ถ้าเขาสงสัยก็บอกสิ่งที่รู้ ถ้าไม่เข้าใจก็คอยถามครู” นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้มีส่วนร่วมภายในเวลาที่กำลังดำเนินการสอน ดังเห็นได้จากหลาย ๆ สถานการณ์ในช่วงที่ผู้วิจัยอยู่ในชั้นเรียนดังนี้ เริ่มจากการจัดกลุ่มครูจะเลือกนักเรียนทั่วไปที่มีความเข้าใจในวิชาที่เรียนและที่พอจะสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนร่วม โดยจัดให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ถ้ามีการจดงานจากกระดานดำหรือครูใช้แผ่นใสในขณะที่สอน ครูจะอ่านให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจด โดยจะจัดให้เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั่งในที่ที่เด็กจะได้ยินเสียงครูมากที่สุด ซึ่งก็มักจะเป็นโต๊ะแถวแรกด้านหน้า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในวิชาวิทยาศาสตร์ ครูก็จะแจ้งตำแหน่งให้เด็กทราบทุกครั้งและหากมีการย้ายตำแหน่งใหม่ด้วย และจะสอนโดยทบทวนสรุปเนื้อหาที่ครูสอนไปแล้วอีกครั้ง หรือถ้ามี กิจกรรมการทดลองอาจารย์จะอธิบายวิธีการทดลองทั้งชั้นเรียน แล้วอาจารย์ก็จะเดินเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยให้สมาชิกที่เป็นนักเรียนปกติในกลุ่มปฏิบัติการทดลอง และครูจะอธิบายตามที่ละชั้นตอน และให้นักเรียนเรียนร่วมได้มีโอกาสสัมผัสกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ในเวลาการทดลอง หรือครูสอนให้นักเรียนสังเกตลักษณะของหิน อาจารย์ก็จะเอาตัวอย่างหินมาให้ให้นักเรียนสัมผัสและอธิบาย และในขณะที่เดียวกันถ้าครูสอนเสริมอยู่ในชั้นเรียนก็จะช่วยอธิบาย และทำเช่นเดียวกันจะให้นักเรียนเรียนร่วมได้สัมผัสกับวัสดุในการปฏิบัติการจริง นอกจากนี้อาจารย์ประจำวิชาวิทยาศาสตร์ยังเป็นผู้ประสานงานนำข้อสอบไปให้ครูสอนเสริมพิมพ์ก่อนที่จะมีการสอบทุกครั้ง หรือถ้ามีกิจกรรมภาคสนามอาจารย์ประจำวิชาจะประสานมายังครูสอนเสริมในการพิมพ์ใบงานเป็นอักษรเบรลล์ก่อนอยู่สม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ภายในชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น สรุปได้ว่าอาจารย์ไม่เคยผ่านการศึกษารูปแบบหรืออบรมเรื่องการสอนเด็กพิเศษเหล่านี้ แต่ได้จากประสบการณ์โดยตรงที่เรียนรู้จากตัวนักเรียนเหมือนการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางอย่างอาจนำไปประยุกต์ในการสอนนักเรียนปกติทั่วไปได้อีกด้วย และการมีประสบการณ์สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นเวลา 4 ปี อาจารย์ได้แสดงความคิดเห็นว่า “เด็กพวกนี้มีความสามารถที่จะเรียนร่วมได้โดยกลมกลืน ไปด้วยกับนักเรียนคนอื่น ๆ การเรียนที่ให้เขามีส่วนร่วมแบบนี้จะทำให้เขากลับมาแสดงออกมากขึ้น เขาจะมีความเชื่อมั่นในตัวเอง เรียนอย่างสนุกไปด้วยมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามเนื้อหาหลักสูตรพร้อมนักเรียนปกติ และยังได้ความรู้ประสบการณ์การจากเพื่อน ๆ จะมีการยอมรับกันมากขึ้นในระหว่างนักเรียนด้วยกัน

ความที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์กันอาจทำให้อคติ หรือการมีทัศนคติในแง่ลบต่อกัน ลดน้อยลงหรือหมดไปได้”

สำหรับการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน จากการสังเกตพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเรียนเต็มเวลาพร้อมกับเพื่อนนักเรียนปกติในชั้นเรียน โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยได้รับการสนับสนุนและทำการช่วยเหลือจากอาจารย์ประจำวิชา วิทยาศาสตร์เป็นไปด้วยดี รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากครูสอนเสริมทั้งทางตรงและทางอ้อม การให้บริการโดยตรง อย่างเช่นการทำงานโดยตรงกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก การให้บริการโดยอ้อมหมายถึงความรวมถึงการทำงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีการทำกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ และถ้าเป็นกิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้ทางโสตประสาท หรือการฟังก็จะถูกนำมาใช้มากที่สุด รวมถึงการใช้การเห็นที่เหลืออยู่สำหรับนักเรียนที่เห็นเลือนลาง แต่จากความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวและทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่จำเป็น ที่ส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกพื้นฐานมาแต่เดิม(โรงเรียนสอนคนตาบอด) ได้แก่ พิมพ์ดีด การอ่าน เขียนเบรลล์ ทักษะพื้นฐานในการช่วยหรือตัวเอง ฯลฯ ประกอบกับการได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยให้ความรู้ ให้ข้อมูล คำเสนอแนะ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม การสอนซ่อมเสริม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เช่น การดูวีดีทัศน์ และย่อความเพื่อนและครูสอนเสริมก็สามารถให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดี หรือกิจกรรมที่ใช้หนังสือแบบเรียนซึ่งในวิชาวิทยาศาสตร์นี้ ครูสอนเสริมพิมพ์ให้ตั้งแต่เปิดภาคเรียน ทำให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะทำงานทุกชิ้นที่ครูมอบหมายให้ทำเช่น แบบฝึกหัด รายงาน เป็นต้น การเรียน วิทยาศาสตร์อาจารย์ประจำวิชาจะประสานงานกับครูสอนเสริม บางครั้งจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน สามารถเลือก ออกแบบ และปรับเปลี่ยนหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยการร่วมกับครูสอนเสริมเพื่อให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทำให้รู้พัฒนาการทั่วไปและพัฒนาการเฉพาะ ทำให้ประเมินการเรียนรู้ได้ถูกต้องเหมาะสม จากการ ศึกษาพบว่า ครูจะกำหนดให้นักเรียนทำโครงการวิทยาศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไปนักเรียนปกติจะจับคู่กันแบ่งหน้าที่ทำงาน แต่อาจารย์ประจำวิชาจะจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้ง 3 คนที่กล่าวมาแล้ว ทำด้วยกัน โดยมีเพื่อนนักเรียนปกติอยู่ด้วย ทำให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน และให้แข่งขันประกวดผลงานกับกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อให้ เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโครงการที่ให้นักเรียนทำครูประจำวิชา ก็จะคอยมาดูอยู่สม่ำเสมอ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ครูประจำวิชาวิทยาศาสตร์กล่าวแก่ผู้วิจัยว่า “การที่จัดกิจกรรมในห้องเรียนที่ กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ประโยชน์ในด้านประสบการณ์จริงที่นักเรียนบกพร่อง

ทางการเห็นจะพบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ต่างจากที่เขาต้องพบในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงานในอนาคต มีการทำงานร่วมกัน และการแข่งขันกับผู้อื่นอันเป็นสภาพจริงที่เขาจะประสบเมื่อผ่านชีวิตการศึกษาไปแล้ว” ครูสอนเสริมจะคอยช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาและแนะนำการทำงาน โดยใช้เวลาหลังรับประทานอาหารมาทำงานร่วมกัน ครูสอนเสริมให้นักเรียนทั้ง 3 ช่วยกันคิดว่าทำโครงการวิทยาศาสตร์อะไร และมีส่วนในการให้คำปรึกษาว่างานนั้นเหมาะสมและสามารถทำได้หรือไม่ได้ แต่ก็จะทำให้เขาพยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด เช่น งานหนึ่งเป็นโครงการที่ทำจากวัสดุเหลือใช้จากหนังสือพิมพ์ กระดาษนำมาประกอบกับวัสดุที่เหลือใช้อื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะรูปร่างต่าง ๆ กัน ให้เป็นที่ใส่ของหรือภาชนะอื่น ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ของเขาและวัสดุที่พอจะหามาได้ก็ให้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด และขณะที่นักเรียนทำงานก็จะประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน และนักเรียนจะต้องช่วยกันในการทำงานกลุ่มโดยแบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อจัดทำเป็นรายงาน โดยครูสอนเสริมได้แสดงความคิดเห็นกับผู้วิจัยว่า “การให้คำปรึกษาแนะนำนั้นทำได้ แต่บางครั้งก็ต้องคอยดูอยู่ห่าง ๆ พยายามให้กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ ช่วยพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ถ้าเราเข้าไปช่วยเหลือทั้งหมดในการทำกิจกรรม ซึ่งอาจจะสร้างความรู้สึกลด ๆ แก่คนรอบข้างว่าเขาเป็นบุคคลที่ต้องรับความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา จนเป็นบุคคลพิเศษผิดแผกไปจากคนอื่น และเพื่อให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแบบปฏิสัมพันธ์กลุ่ม” การสนับสนุนการเรียนโดยเพื่อนที่ใกล้ชิดรวมทั้งครอบครัวก็มีส่วนให้ความช่วยเหลือ เพราะจากการสอบถามจะเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในการหาวัสดุที่ต้องการและเอาใจใส่ต่อการเรียนของเด็กด้วยดี

5.1.1.5 วิชาศิลปะศึกษา

จากการศึกษาการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกรณีศึกษาโรงเรียนตัวอย่าง **โรงเรียนที่หนึ่ง** (นามสมมติ) พบว่าครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาจะดำเนินการสอนในชั้นเรียนร่วม ซึ่งมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยคำนึงถึงนักเรียนทั่วไปเป็นอันดับแรก เช่น ในการเรียนกิจกรรมการเขียนลายไทย หรือวาดเขียนครูจะสอนโดยรวมนักเรียนที่หน้าชั้นเรียนในห้องเรียนศิลปะศึกษาทั้งนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น แต่การวาดเขียนก็เป็นบางวิชาเท่านั้นที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่สามารถเรียนได้ดีเท่าคนปกติ ครูอธิบายพร้อมการสาธิตให้ดูบนกระดานดำ หลังจากนั้นจะแจกอุปกรณ์บางอย่างที่ครูนำมาแก่นักเรียนและให้แยกย้ายกันทำงานอย่างอิสระ ต่อจากนั้นก็แยกกลุ่มเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น โดยนำดินน้ำมันมาให้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ครูจะถามความต้องการของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นก่อนว่าจะปั้นอะไรก็ให้อิสระในการเลือกก่อน บางครั้งก็จะให้หัวข้อ

หรือไม่ครูก็จะเอาหุ่นรูปต่าง ๆ เช่น ช้าง แรดบ้างให้เป็นแบบในการปั้น โดยให้นักเรียนเลือกจากการสัมผัสและนักเรียนก็จะลงมือปั้นงานของตนเองที่ได้รับมอบหมาย โดยที่ไม่มีการสอนเพิ่มเติมจากครูผู้สอน ยกเว้นในกรณีที่มีครูฝึกสอน จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้ข้อมูลว่าในกรณีมีอาจารย์ฝึกสอนมาสอนวิชาศิลปะศึกษาครูฝึกสอนก็จะมาสอนให้ทำงานอื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่สัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชาว่า “ถ้ามีนักศึกษาฝึกสอนช่วยก็จะมี การให้ระบายสี การใช้การเคลื่อนไหวมากขึ้น” จากการสังเกตพบว่า มีเวลาเรียนจำกัดและจำนวนนักเรียนที่ครูต้องดูแลมีจำนวนมาก อีกทั้งจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นว่าสอนอย่างไร อาจารย์ก็กล่าวว่า “ก็จะให้เขาปั้นเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นงานที่เขาสามารถทำได้แต่งงานอื่นก็ทำได้เช่น งานฉีกปะ งานพับหรืองานประเภทศิลปะ หัตถกรรมนักเรียนที่ได้รับการฝึกที่ดีจะมีความสามารถและทำได้ดีเท่าเทียมคนปกติ” จากการสังเกตจะมีปัญหาเรื่องความไม่พร้อมของครูผู้สอนเอง และครูสอนเสริมต้องประสานงานมากกว่านี้อาจจะมีการแนะนำหรือขอให้ครูสอนเสริมจัดทำหรือจัดหา วัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำมาใช้สอนเด็ก พิเศษให้ได้ผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งยังช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพและเพิ่มเติมทักษะต่าง ๆ ตามความเหมาะสม งานศิลปะหัตถกรรมบางอย่างที่ส่งเสริมต่อไปให้ดียังนำไปประกอบอาชีพได้ดี สำหรับคนพิการ จำนวนนักเรียนปกติที่มีมากอาจทำให้ความเอาใจใส่นักเรียนบกพร่องทางการเห็นก็น้อยลง ซึ่งจากการสังเกตครูจะให้แจกอุปกรณ์ และให้งานนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นแล้ว ครูก็จะเดินดูแลการทำงานของนักเรียนทั้งชั้น และให้คำแนะนำแก่นักเรียนทั่วไปก่อนส่วนใหญ่บางครั้งทำให้ละเลยเด็กที่บกพร่องทางการเห็น และเมื่อใกล้หมดเวลา ก็จะเรียกนักเรียนตาม เลขที่เพื่อตรวจให้คะแนนผลงานที่นักเรียนทำ และเมื่อถึงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ครูผู้สอนจะลุกไปตรวจดูงานและให้คะแนน จากการสังเกตไม่พบครูสอนเสริมภายในชั้นเรียน จากการสอบถามนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะบอกว่าครูสอนเสริมจะรออยู่ที่ห้องโครงการเรียนร่วมเพราะถ้าเป็นงานที่พวกเขาทำไม่ได้จึงจะถูกแยกไปเรียนที่ห้องนั้นกับครูสอนเสริมต่างหาก ถ้าพอทำได้เขาก็จะทำในห้องเรียน การนั่งทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีนักเรียนปกติบางคนที่สนิท จะมานั่งทำงานใกล้ ๆ และพูดคุยกัน และบางทีก็นั่งปั้นด้วยหลังจากที่ตนเองทำงานเสร็จ จากการศึกษาค้นพบว่าในระหว่างเรียน นักเรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะนำงานมาให้ครูดู ส่วนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะเรียกครูให้มาตรวจดูงานของตน เมื่อทำเสร็จแล้ว

จากการศึกษาเรื่องการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น **โรงเรียนที่หนึ่ง** (นามสมมติ) พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเรียนร่วมภายในชั้นเรียนกับนักเรียนทั่วไป แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะกิจกรรมที่ครูให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำ ซึ่งบางอย่างสามารถทำโดยแยกออกมาทำต่างหากเช่นในห้องโครงการเรียนร่วม แต่ งานศิลปะหัตถกรรมบางอย่างก็จะเรียนร่วมกันหรือทำร่วมกันเป็นกลุ่ม จากการสังเกตครูจะปรับ

จากงานบางอย่างที่นักเรียนทั่วไปทำเช่นการวาดเขียน การลงแรงเงา การใช้สีไม้ ปรับเป็นการปั้น พับงานประดิษฐ์ ตัวอย่างเช่น งานปั้น เมื่อครูให้เลือกได้ว่าจะปั้นอะไร นักเรียนที่มีความบกพร่อง จะคิดก่อนว่าจะปั้นอะไรก่อน ที่ตนเองจะทำได้ เช่น **ก้องเกียรติ**(นามสมมติ) จะปั้นตะกร้า **อิงอร** (นามสมมติ) จะปั้นผลไม้ แต่ถ้าคิดไม่ได้ก็จะบอกครู ครูก็จะให้ปั้นตามหุ่นจำลอง เช่น รูปสัตว์ต่าง ๆ ช้าง แรด เป็นต้น จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีความสามารถในการปั้นแตกต่างกันตามความคิดสร้างสรรค์และทักษะของแต่ละคน เช่น **ก้องเกียรติ** (นามสมมติ) จะปั้นได้ช้างที่มีโครงสร้างค่อนข้างสมบูรณ์และได้สัดส่วน ส่วน**อิงอร** และ **เพ็ญศรี** (นามสมมติ) สามารถปั้นช้างได้โดยมีโครงสร้างของร่างกายครบ แต่ไม่ได้สัดส่วน จากการศึกษาเกี่ยวกับประวัติทางการแพทย์ของนักเรียนทั้ง 3 คน และการพูดคุยกับนักเรียนทั้ง 3 คน พบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ที่เคยมองเห็นหรือเห็นเลือนลางจะมีประสบการณ์พบเห็นของจริงมาก่อนจะสามารถจินตนาการได้ดีกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ไม่สามารถเห็นภาพมาก่อน และเด็กที่สายตาดูเลือนลางจะสามารถปั้นได้ดีกว่าที่ตาบอดสนิท ดังนั้นการเรียนศิลปศึกษาในการสร้างสรรค์งานจึงพบเห็นความแตกต่างกันอยู่พอสมควร

5.1.1.6 วิชาดนตรี

จากกรณีศึกษานักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วม**โรงเรียนที่สี่**(นามสมมติ) พบว่า การสอนวิชาดนตรีในชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมนั้น จะมีนักศึกษาฝึกสอนมาช่วยสอน วิชาดนตรีจะสลับกันเรียนกับวิชานาฏศิลป์โดยแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เช่น ถ้านักเรียนชายเรียนดนตรี นักเรียนหญิงก็จะเรียนนาฏศิลป์สลับกันทุกสัปดาห์ ซึ่งการเรียนดนตรี **พนมกร** (นามสมมติ) และ **อำพล** (นามสมมติ) ซึ่งมีความบกพร่องทางการเห็นก็จะแยกกันเรียนกับ **สมศรี**(นามสมมติ) ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนตามแผนการสอนเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการบริการเสริมวิชาการจากครูฝึกสอนอีกคนหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามครูประจำวิชาว่า "วิชาดนตรีมีครูสอน 2 คนหรือ" ครูกล่าวว่า "ที่จริงต้องสอนคนเดียว แต่ครูฝึกสอนได้ห้องที่มีเด็กพิการ ทางผมได้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 เห็นจำนวนนักเรียนของเขามีมาก เลยขอให้ผมมาช่วยสอนเด็กพวกนี้ในชั้นเรียน ในขณะที่เขาสอนที่หน้าชั้นเรียนและเป็นการเรียนทฤษฎีซึ่งเด็กเค้าจะฟังแล้วอาจไม่เข้าใจทำไม่ได้ เลยต้องสอนซ้ำและเราต้องช่วยจับ ช่วยพาปฏิบัติในช่วงแรกหรืออธิบายเพิ่มและให้เขาฝึกเอง" การที่ครูฝึกสอนได้ครูประจำวิชามาช่วยสอนในห้องที่ตนรับหน้าที่สอน เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาดนตรี ที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมดำเนินไปได้พร้อมกับนักเรียนทั่วไป ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาดนตรีที่ผู้วิจัยสังเกตจะมีครูผู้สอนสอนขลุ่ยสากลอยู่ที่หน้าชั้นเรียน ในขณะที่เดียวกันก็จะมีครูผู้สอนอีกคนอธิบายให้นักเรียนที่มีความบกพร่อง

ทางการเห็นไปพร้อม ๆ กัน กับนักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ผู้วิจัยถามถึงวิธีการสอนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป่าขลุ่ยทำอย่างไร ครูผู้สอนกล่าวว่า "พยายามบอกท่วงทำนอง จับนิ้วมือให้ทำและ ให้ฟังเสียงแล้วให้ลองปฏิบัติดู" นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนมีการปรับวิธีการสอบ เช่น ครูให้นักเรียนทั่วไปเขียนโน้ต แต่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้เขียนโน้ตที่เป็นอักษรเบรลล์ ครูผู้สอนก็จะใช้การออกเสียงโน้ตให้และดูการปฏิบัติเป็นเกณฑ์ประเมิน

สำหรับการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นนั้น จากการศึกษาวิชาดนตรี เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถเรียนดนตรีได้ดี เพราะสามารถใช้โสตประสาทการฟังได้ดีเป็นพิเศษและนักเรียนส่วนใหญ่ก็ชอบและมีพรสวรรค์ทางด้านนี้ ทั้งการร้องเพลง และการเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ เด็กบางคนก็เคยเล่นวงดนตรีทั้งเครื่องดนตรีไทยและสากล จากการสอบถามพบว่าบางคนหัดจากรุ่นพี่เล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ เป็นตั้งแต่เรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด ปัจจุบันบางคนก็มีวงที่ตั้งเล่น ๆ กับเพื่อนเล่นตามงานต่าง ๆ บางครั้งถ้าโรงเรียนสอนคนตาบอดมีงานก็กลับไปเล่นให้รุ่นน้องฟัง แม้แต่เด็กนักเรียนหญิงบางคนก็มีเสียงร้องที่ดี เพราะการฝึกฝนการร้องจากการฟังเทปเพลงและฝึกร้องตามอยู่สม่ำเสมอ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนจะมีเครื่องเล่นเทปเป็นของตัวเองโดยส่วนใหญ่ ในการเรียนจึงทำให้การเรียนวิชาดนตรีซึ่งเรียนร่วมเต็มเวลาไม่มีปัญหามากนัก แม้จะมีส่วนทฤษฎีดนตรีหรือการเรียนนาฏศิลป์ซึ่งต้องปรับการสอนบ้าง แต่บางส่วนก็ได้รับช่วยเหลือสนับสนุนภายในชั้นเรียนจากครูผู้สอนซึ่งจะอธิบายเพิ่มเติมเป็นรายบุคคลไป พร้อมกับครูผู้สอนอีกคนที่ดำเนินการสอนอยู่หน้าชั้นเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะอาศัยทักษะในการฟังครูอธิบาย และปฏิบัติไปพร้อมกับครูผู้สอนหน้าชั้น **พนมกร** (นามสมมติ) และ **อำพล** (นามสมมติ) ซึ่งบกพร่องทางการเห็นจะเรียนรู้ ปฏิบัติได้เร็วกว่า **สมศรี** (นามสมมติ) เนื่องจากมีความสามารถด้านการเล่นเครื่องดนตรีได้หลายอย่าง ดังนั้นครูฝึกสอนจึงใช้เวลากับ **สมศรี** มากกว่า **พนมกร** (นามสมมติ) และ **อำพล** (นามสมมติ) จากการสังเกตการเรียนวิชาดนตรี จะใช้ห้องเรียนประจำเฉพาะเรียน นักเรียนทั่วไปจะนั่งกันได้อย่างอิสระมักจะย้ายที่ไปมาแต่ก็มักไปนั่งกลุ่มเพื่อน ๆ ที่สนิทกัน ส่วนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็จะนั่งอยู่ที่นั่งประจำของตนเองซึ่งมักจะใกล้กับครูผู้สอน และไม่พบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการสอบถามนักเรียนทั่วไปว่า "ทำไมถึงไม่ไปนั่งเรียนใกล้กับเพื่อน(นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น)" นักเรียนปกติก็ตอบว่า "เรามีอาจารย์คอยดูอยู่วิชานี้ไม่ต้องช่วยอะไรเขามาก เราก็จะได้ซ่อมเองด้วย"

5.1.1.7 วิชาพลศึกษา

จากการสังเกตการเรียนร่วมของโรงเรียนต่าง ๆ ยกตัวอย่าง **โรงเรียนที่หนึ่ง** (นามสมมติ) พบว่า วิชาพลศึกษามีผู้สอนคือ อาจารย์ประจำวิชาพลศึกษา บางครั้งก็จะมีครูฝึกสอนมา

สอน ห้องนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเรียนร่วมเต็มเวลา โดยปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจารย์ประจำวิชาจะเป็นผู้ดำเนินการสอนแก่นักเรียนทุกคนทั้งนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จะใช้วิธีการสอนกีฬาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ จากการสังเกตกีฬาประเภทแฮนด์บอล โดยแต่ละสัปดาห์จะอธิบายกติกาเล่น ให้ครูฝึกสอนและนักเรียนปกติที่เลือกมาเป็นผู้สาธิตวิธีการเล่น ต่อมาก็จะให้นักเรียนมาเล่นเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนดู หลังจากนั้นจะให้นักเรียนอบอุ่นร่างกายก่อนโดยครูเป็นผู้บอกท่าทางว่าทำอะไร ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในห้องนั้นมี**ก้องเกียรติ**(นามสมมติ) **อิงอร**(นามสมมติ)และ**เพ็ญศรี**(นามสมมติ) ก็สามารถทำตามคำสั่งที่ครูสั่ง แต่ถ้านักเรียนคนใดทั้งนักเรียนทั่วไปหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำท่าทางไม่ถูกต้อง อาจารย์จะเดินเข้าไปใกล้ และก็จะเข้าไปจัดท่าทางให้ถูกต้อง หลังจากอบอุ่นร่างกายแล้วครูจะให้นักเรียนลงปฏิบัติภาคสนามครั้งละ 2 กลุ่ม โดยผู้ช่วยอาจารย์(ครูฝึกสอน) จะเป็นกรรมการและจะเป็นผู้ดูแลการเล่นของนักเรียนทั่วไปส่วนอาจารย์ประจำวิชาจะแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมาเป็นกลุ่มย่อย โดยครูผู้สอนจะปรับกิจกรรมให้เหมาะสม ซึ่งครูสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงลูกบอลที่หล่นกระแทกพื้น วิธีการทุ่มบอล การตีบอล และถ้ามีนักเรียนปกติที่ว่างยังไม่ได้ลงเล่นก็จะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ โดยอาจารย์ผู้สอนจะให้มาช่วยดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นรายบุคคล หรือช่วยเก็บบอลส่งให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการสังเกตผู้วิจัยไม่พบว่าเกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ภายในชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์สามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนได้ว่าอาจารย์เคยศึกษาและเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการว่าด้วยการสอนพลศึกษาแก่เด็กพิการ และมีประสบการณ์การสอนพลศึกษาแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกรุ่นในโรงเรียน มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจารย์ได้กล่าวถึงวิธีการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจารย์กล่าวว่า "เราจะไม่แยกเด็กพิการถ้าไม่จำเป็นหรือจะละเลยไม่ยอมสอนเด็กพิการก็ได้ เราเป็นครูเราต้องหาวิธีการให้เด็กมีส่วนร่วม คิดวิธีการที่จะให้เขาทำการเคลื่อนไหวร่างกายที่เหมาะสมกับเขา ขึ้นกับว่าจะปรับการสอนอย่างไรมากกว่าเช่น การอบอุ่นร่างกายอย่างถูกต้อง เพียงแต่ว่าการมองไม่เห็นก็อาจมีข้อจำกัดบ้าง เช่น เราให้เขาโยนลูกบอล ได้รับรู้รูปทรงทรง มั่นได้ เปลี่ยนทิศทางได้ แต่ถ้าไม่ใช้บอลมีเสียงเขาก็จะจับทิศทางลำบาก และการเรียนพลศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมจะเน้นการเคลื่อนไหวของร่างกายค่อนข้างมากกีฬาบางอย่างก็มีการปะทะกันบ้าง เล่นเป็นทีมส่วนใหญ่จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนบ้างเพื่อความปลอดภัย เช่น ชั่วโงมแรกเน้นการใช้มือ เรียนรู้จากการสัมผัส ให้เคลื่อนไหวด้วยตนเองไม่มีการปะทะกัน นักเรียนตาบอดก็ทำได้ ถ้าเวลาสอนเด็กปกติบอกเขาทำได้ในทันที แต่เด็กตาบอดทำไม่ได้ในทันที เราต้องเข้าไปใกล้ซิด อธิบายทีละขั้น แต่ถ้าเราปล่อยเขา เขาก็ไม่ได้ทำอะไร" ซึ่ง

สอดคล้องกับข้อมูลที่สัมภาษณ์ครูสอนเสริมเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์วิชาพลศึกษา อาจารย์สอนเสริมกล่าวว่า "อาจารย์ประจำวิชาพลจะสามารถจะสอนและดูแลนักเรียน 3 คนนี้ดีมาก นักเรียนจะชอบและอยากเรียนวิชานี้เพราะมีส่วนร่วมและครูก็เอาใจใส่พวกเขาด้วย ที่สำคัญเพราะเขาได้เล่นสนุกกับเพื่อน ๆ ในห้อง"

สำหรับการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยรวมแล้วจากการสังเกตการเรียนวิชาพลศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนพอสมควร โดยได้รับการปรับกิจกรรมจากครูประจำวิชา จากการสังเกตการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีความสนใจ กระตือรือร้น ตั้งใจทำกิจกรรมที่ครูให้ทำ และสนุกสนานต่อการเรียนวิชาพลศึกษา จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสรุปได้ว่า นักเรียนทั้ง 3 คนมีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน ที่ให้ความสนใจเอาใจใส่สอน นอกจากการช่วยเหลือในด้านการสอนของอาจารย์ จะมีเพื่อนนักเรียนมาช่วยสนับสนุนการสอนและมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยดี ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ช่วยสอนนักเรียนทั้ง 3 คนเป็นรายบุคคลอีก ผู้วิจัยยังพบว่า มีนักเรียนบางคนที่ให้การยอมรับให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น เช่น ลงไปเรียนพลด้วยกัน ส่งลูกบอลให้เมื่อเห็นว่าลูกบอลตกพื้น ผู้วิจัยถามว่า "ทำไมถึงคอยเก็บบอลให้เพื่อนตลอดล่ะ" นักเรียนเหล่านั้นก็ตอบว่า "ก็เขามองไม่เห็นลูกบอลไปทางไหนไม่เหมือนลูกบอลมีเสียงที่เขาเคยเล่น" นักเรียนทั่วไปจึงมีส่วนร่วมสนับสนุนการเรียนพลอยู่ตลอดเวลา ในการเรียนวิชาพลศึกษาไม่พบครูสอนเสริมภายในชั้นเรียน

5.1.1.8 วิชาสังคมศึกษา

จากการศึกษาโรงเรียนที่เรียนร่วมแห่งต่าง ๆ ในการเรียนสังคมศึกษาก็ไปในแนวทางเดียวกันกรณีศึกษาตัวอย่างโรงเรียนที่สอง(นามสมมติ) พบว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นนักศึกษาฝึกสอนเอกสังคมศึกษา ครูฝึกสอนจะดำเนินการสอนตามแผนการสอนด้วยวิธีเดียวกันทั้งชั้นเรียน ไม่พบวิธีการสอนหรือการช่วยเหลือที่ต่างจากนักเรียนทั่วไป เช่นการอธิบายจะเป็นวิธีที่ครูใช้ในการสอนเป็นส่วนใหญ่ซึ่งสอนตามเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน การใช้คำถามโดยวิธีการที่ไม่เจาะจงให้นักเรียนตอบ หรือเจาะจงถามรายบุคคล หรือจะถามนักเรียนที่ไม่สนใจเรียน การทำแบบฝึกหัดทั้งจากแบบเรียนทำยบท และจากแบบทดสอบที่ครูนำมาให้ หรือจากคำถามที่ครูเตรียมมา โดยครูจะเป็นผู้อ่านให้นักเรียนทั้งชั้นฟังเพื่อให้นักเรียนตอบคำถาม ซึ่งในกรณีนี้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ภายในเวลาเรียน โดยจะมีส่วนร่วมในการตอบหรือการทำกิจกรรมในปริมาณเท่ากับเพื่อนในชั้นเรียน ในกรณีที่มีใบงานครูจะส่งจากหน้าชั้นไปหลังห้อง ซึ่งเพื่อน ๆ ก็ส่งให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่นั่งใกล้ ๆ ถ้ายังไม่มีพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์อาจให้เพื่อนช่วยอ่านหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็นำไปให้ครูสอนเสริมพิมพ์

และทำส่งตามหลังเพื่อนในภายหลัง จากการสังเกตภายในชั้นเรียน ครูฝึกสอนจะขาดประสบการณ์ เทคนิควิธีสร้างความสนใจแก่นักเรียนและการคุมชั้นเรียน ซึ่งนักเรียนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ที่คุยกันเสียงดัง อาจจะมีจำนวนมากกว่าจึงคุยกัน ซึ่งเกิดขึ้นเกือบทั้งชั่วโมงในระหว่างที่ทำการสอน แต่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะไม่มีพฤติกรรมที่รบกวนการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีความสนใจเรียน จากการสัมภาษณ์ครูฝึกสอนกล่าวว่า “เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นตั้งใจเรียนดี ส่งการบ้านทุกครั้งและทำถูกต้องไม่ต่างกับเด็กที่มองเห็น ผลการสอบเด็กที่บกพร่องทางการเห็นบางคนก็ดูดีกว่าเสียอีก จากการสังเกตผมว่าเด็กพวกนี้สามารถเรียนรู้เท่าเทียมกับเด็กที่มองเห็น” เมื่อมีกิจกรรมกลุ่มครูก็จะให้แบ่งกลุ่ม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเข้ากลุ่มของตนเองในการทำงาน โดยที่ครูไม่ได้เป็นผู้จัดหรือดำเนินการใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกล่าวว่า “เวลามีกิจกรรมกลุ่มครูไม่เคยเข้าไปจับกลุ่มให้เลย เพราะนักเรียนเขาก็สามารถเข้ากลุ่มเพื่อนได้” ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกัน

สำหรับการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น พบว่านักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป ทำงานทุกชิ้นเท่ากับนักเรียนทั่วไป กิจกรรมที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีส่วนร่วมได้แก่ การฟังคำอธิบาย การตอบคำถามที่ครูถามและส่วนใหญ่ก็สามารถตอบได้ การจดบันทึก การทำแบบฝึกหัด ในหนังสือแบบเรียนได้อย่างอิสระ และถ้าเป็นการจัดงานบนกระดานนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนนักเรียนปกติที่นั่งอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ จากการสังเกตเช่น หนึ่ง(นามสมมติ)และแดง(นามสมมติ)เพื่อนนักเรียนปกติสลับกันจะคอยบอก **จรัญ** (นามสมมติ) และ **สมชาย**(นามสมมติ) ที่บกพร่องทางการเห็นทั้งสองคน ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ที่นั่งใกล้ก็สลับกันบอกเหมือนกัน จากการสังเกตในชั้นเรียนนักเรียนทั่วไปที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นแม้เขาจะยังไม่ขอความช่วยเหลือแต่เพื่อนเหล่านั้นก็จะคอยถามว่าต้องการให้ช่วยอะไรไหม แต่การทำงานโดยส่วนใหญ่เขาต้องทำด้วยตนเอง ไม่มีการจัดการจากครูผู้สอนเป็นพิเศษแต่อย่างใด จะพบว่าถ้าเป็นเอกสารแบบฝึกหัดประกอบการสอนนักเรียนร่วมจะต้องเป็นผู้ประสานงานให้ครูสอนเสริมเป็นผู้พิมพ์เป็นอักษรเบรลล์และทำงานส่งภายหลัง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการสนับสนุนจากครูสอนเสริมในด้านการอักษรเบรลล์ เช่น แบบเรียนอักษรเบรลล์ การแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติ ข้อสอบอักษรเบรลล์ เมื่อทำงานแต่ละชิ้นเสร็จจะส่งงานที่ครูสอนเสริมก่อนเพื่อแปลเป็นอักษรปกติ ไม่พบบริการสอนเสริมวิชาสังคมศึกษา เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถจัดการงานตนเองภายในชั้นเรียนได้ จากการสัมภาษณ์ครูสอนเสริมเกี่ยวกับการให้บริการสอนเสริมวิชาสังคมศึกษา อาจารย์กล่าวว่า “วิชาสังคมศึกษานักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง และมีหนังสือเรียนก็พิมพ์เป็นอักษรเบรลล์

แล้ว และวิชานี้ใช้การฟังในการเรียนนักเรียนส่วนใหญ่ก็เข้าใจได้” ส่วนกิจกรรมที่เป็นงานกลุ่ม นักเรียนที่เรียนร่วมจะมีกลุ่มเฉพาะของตนเอง เช่น ครูให้ใบงานที่ให้หาคำตอบโดยให้ทำงานเป็นกลุ่มหนึ่งเพื่อนักเรียนปกติก็เดินมารับ **จรัญ**(นามสมมติ) ซึ่งบกพร่องทางการเห็น ไปกลุ่มที่มีเพื่อนคนอื่น ๆ อีกเป็นสมาชิก ส่วน **สมชาย**(นามสมมติ) ที่บกพร่องทางการเห็น จะอยู่ในกลุ่มของเด็กชายแดง(นามสมมติ)นักเรียนปกติเพื่อนสนิท โดยมีเพื่อนคนอื่น ๆ ซึ่งมักนั่งใกล้กันรวมเข้าด้วยกัน และในการทำกิจกรรมกลุ่มจะมีเพื่อนอ่านคำถามให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น คนอื่นที่ตอบได้ก็จะช่วยกันตอบ สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กัน บางคนรับหน้าที่เขียน ก็เป็นคนเขียนคำตอบ และเมื่อครูให้ออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีนักเรียนบกพร่องทางการเห็น เพื่อน ๆ ในกลุ่มก็ให้ **จรัญ**และ**สมชาย** (นามสมมติ) ออกไปด้วย และก็แนะนำสมาชิกตามขั้นตอน หัวหน้าจะรายงานชื่อสมาชิก พอถึงชื่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก็จะสะกิดบอกเขาให้รู้ เดินนำเขามาข้างหน้า จากการสัมภาษณ์นักเรียนปกติทั่วไปในกลุ่มรวมกัน กับกลวิธีการจัดการของกลุ่มสรุปได้ว่า นักเรียนทั่วไปเหล่านั้นจะเป็นกลุ่มนักเรียนที่จะรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้ากลุ่มทุกครั้งด้วยความสมัครใจเอง และให้เพื่อนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในกลุ่ม และจากการสังเกตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็มีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม เช่นในการตอบคำถามจากใบงาน

5.1.2 การประสานงานระหว่างครูทั่วไปและครูสอนเสริม

5.1.2.1 กรณีที่อาจารย์ประจำวิชาเป็นผู้ประสานงานได้แก่ การส่งเอกสารประกอบการสอนให้ครูสอนเสริมเพื่อพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ ซึ่งเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอ หรือการประสานงานเรื่องเนื้อหาที่กำลังเรียนและทำการสอนอยู่ การขอคำปรึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนการวัดหรือประเมินจุดประสงค์การเรียน และการขอบริการสอนซ่อมเสริมจากครูสอนเสริมให้แก่ เด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น หรือการให้เข้าช่วยเหลือในการเรียนการสอนในชั้นเรียนในบางวิชา

5.1.2.2 กรณีที่ครูสอนเสริมเป็นผู้ไปประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชา โดยไปพบครูผู้สอนโดยตรงได้แก่ การพิมพ์หนังสือแบบเรียนและข้อสอบ การแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ TBT การติดตามผลการเรียน หรือมีงานอะไรยังไม่ได้ส่งและปัญหาของเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น อีกทั้งในบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ขอตรวจงานนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเอง จากการสอบถามพบว่า เพราะอาจารย์สอนเสริมต้องการตรวจดูว่าเด็กไม่เข้าใจตรงไหนจะได้สอนซ่อมเสริมได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งวิชานี้เด็กทำได้ไม่ด้นัก แต่การสอบการออกข้อสอบ การประเมินก็จะเป็นหน้าที่ครูผู้สอนในการตรวจ

แต่จากการศึกษาพบว่า การประสานงานจะเกิดขึ้นระหว่างนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นกับครูสอนเสริมเป็นส่วนใหญ่ ดังเช่นนักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือรายงานเสร็จจะนำไปให้ครูสอนเสริมแปลเป็นอักษรปกติ และครูสอนเสริมแปลส่งอาจารย์ประจำวิชาโดยวางไว้ที่โต๊ะส่งงานเช่นเดียวกับของนักเรียนคนอื่น ๆ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่สอนและมอบหมายงานเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป นักเรียนเรียนร่วมจะรับผิดชอบทำงานตามที่กำหนดและส่งงานผ่านไปยังครูสอนเสริมเพื่อแปลอักษรเบรลล์ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชาเรื่องวิธีการประสานงานระหว่างอาจารย์กับครูสอนเสริม อาจารย์กล่าวว่า “ไม่ค่อยได้เป็นผู้เข้าไปประสานงานเพราะเด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จและส่งทันเวลาทุกครั้ง ครูสอนเสริมก็ให้การดูแลและรับผิดชอบงานเด็กพิเศษคืออยู่แล้ว” และครูสอนเสริมได้กล่าวถึงการประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาว่า “งานส่วนใหญ่จะเป็นงานแปลอักษรเบรลล์ ซึ่งเยอะมาก บางที่ใช้เวลาในการแปลนานเพราะต้องแปลหลายคน ส่วนงานอย่างอื่นที่ต้องติดต่อครูผู้สอน การประสานงานเช่น เรื่องข้อสอบที่จะติดตามเพื่อพิมพ์ให้ทันก่อนสอบ ซึ่งส่วนใหญ่ต้องรีบไปเอาเองทุกครั้งยิ่งช่วงใกล้สอบไม่ทันเตรียมไม่ทัน” สำหรับบางวิชาซึ่งพบไม่ค่อยมีการประสานงานมากนัก เช่น ศิลปะ จากการสอบถามครูผู้สอนพบว่าครูประจำวิชามักแยกเด็กเรียนต่างหาก

5.1.3 การวัดประเมินผล

จากการศึกษาพบว่าครูผู้สอนในวิชาทั่ว ๆ ไปส่วนใหญ่ใช้การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกับการประเมินนักเรียนปกติ ไม่มีการปรับเปลี่ยน แม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีความต้องการเรื่องของการยืดหยุ่นเรื่องเวลา โดยต้องการให้เพิ่มระยะเวลาในการสอบ อันเนื่องมาจากเหตุที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใช้เวลาในการอ่านอักษรเบรลล์มากทำให้คิด ทำข้อสอบได้ช้ากว่านักเรียนทั่วไป ถ้าหากเพิ่มเวลาให้มากขึ้นเป็นพิเศษ อาจจะทำให้ดีขึ้นจากความคิดเห็นของครูสอนเสริมและตัวนักเรียนที่เรียนร่วมเองให้ไว้ ส่วนข้อสอบที่ใช้สอบจะเป็นข้อสอบชุดเดียวกับนักเรียนทั่วไปและครูสอนเสริมจะรับมาแปลเป็นอักษรเบรลล์ก่อนวันสอบ ถ้าหากไม่ทันอาจใช้การอ่านคำถามให้ฟัง และการสอบจะแยกสถานที่สอบจากห้องสอบของนักเรียนทั่วไป โดยใช้ห้องโครงการเรียนร่วม เหตุมาจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใช้เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ซึ่งจะทำให้มีเสียงรบกวนสมาธิของนักเรียนทั่วไป หรือหากจำเป็นก็ต้องใช้เสียงช่วยอ่าน ในการอ่านคำถามโดยครูสอนเสริมเพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นตอบ ซึ่งบางครั้งเด็กมีหลายระดับขั้นก็ต้องอาศัยครูช่วยเหลือจากโครงการเรียนร่วมของมูลนิธิโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ มาช่วยอ่านหรือช่วยคุมสอบ ถ้าครูไม่พอจริง ๆ หรือคำถามที่แปลเป็นอักษรเบรลล์ มีชุดเดียวอาจเนื่องจากพิมพ์มาไม่พอ พิมพ์ไม่ทันเพราะได้ข้อสอบมาช้า อาจให้นักเรียนที่

เข้าสอบในชั้นเดียวกันอ่านอักษรเบรลล์ซึ่งเป็นส่วนของคำถาม ให้เพื่อนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นด้วยกันฟัง เวลาที่ครูสอนเสริมได้รับข้อสอบมาจากครูประจำวิชามักจะใกล้วันที่จะสอบเสมอ ทำให้การพิมพ์ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ไม่สามารถทำได้ทันบ้าง ซึ่งมักจะพบเหตุการณ์เหล่านี้บ่อยครั้งทั้งจากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูสอนเสริม และจากการที่ผู้วิจัยเองซึ่งเป็นอาสาสมัครก็เคยเข้าไปช่วยอ่านข้อสอบด้วย แต่การสอบวัดจุดประสงค์ในแบบเรียนครูอาจจัดสอบเองรวมกันกับนักเรียนปกติเป็นการสอบย่อยเก็บคะแนน

สำหรับบางวิชาซึ่งอาศัยการปฏิบัติในการประเมินผลมีการปรับบ้าง อย่างเช่น วิชาศิลปะ การวัดผลการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นครูจะพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจากความสมบูรณ์ของงานที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำ เช่น ได้ชิ้นงานที่มีโครงสร้างครบ ทำงานเสร็จเรียบร้อยส่งภายในเวลาดำหนด ซึ่งจะต่างจากนักเรียนทั่วไปที่มาตรฐานจะพิจารณาความสวยงามมากขึ้น การจินตนาการความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งความประณีตด้วย สำหรับด้านอื่นก็มีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจากการสอบถามครูประจำวิชา นักเรียนต้องมีความสนใจเรียนในช่วงโมง ไม่รบกวนในชั้นเรียน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความพยายาม เป็นต้น แม้มีมาตรฐานการประเมินในทางปฏิบัติไม่เหมือนกันแต่จำนวนชิ้นงานที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำก็จะเท่ากับจำนวนงานที่นักเรียนทั่วไปต้องส่งงาน

เกี่ยวกับวิธีการวัดและการประเมินผลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมในวิชาที่มีการปฏิบัติอื่น ๆ เช่น วิชาพลศึกษา อาจารย์กล่าวว่า “จะไม่ได้ใช้เกณฑ์ปกติจะตั้งเกณฑ์ต่างหากโดยไม่นำทักษะการเล่นกีฬามาเป็นตัววัด จะพิจารณาการทำกิจกรรมของนักเรียนตามบอกว่า นักเรียนสนใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรม มาเรียนสม่ำเสมอ มีความพยายาม ซึ่งกีฬาบางอย่างก็ต้องมีความอดทนด้วยแม้จะข้อจำกัดทางกายภาพ ทำให้มีความยากลำบากบ้างในการเรียนรู้ เพราะการเคลื่อนไหวการเล่นต้องมีการใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ มีอยู่แทบจะตลอดเวลา สำหรับการเล่นกีฬา สำคัญคือทุกคนต้องรู้ว่ากำลังเล่นอะไรอยู่ เขาต้องเล่นกันอย่างไร จากกิจกรรมจะพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องว่าความสนใจเรียนรู้ใหม่แม้จะเล่นได้ไม่ดีอย่างคนปกติก็ตาม”

สำหรับการวัดและประเมินการเรียนวิชาดนตรี จากการศึกษาพบว่าครูผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไปในภาคการปฏิบัติ เพราะการปรับเปลี่ยนของครูผู้สอนที่ไม่เน้นภาคทฤษฎีสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น และนักเรียนที่เรียนร่วมส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีปัญหาในการสอบปฏิบัติ

5.2 ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการบริหารการจัดการศึกษาในโครงการเรียนร่วม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการโดยแบบสอบถาม ปลายเปิดสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมที่เลือกทำการศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน มีประชากรดังนี้ สัมภาษณ์ผู้บริหาร 4 คน ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาที่สอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น จำนวน 20 คน ครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริมจำนวน 5 คน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่ไปเรียนร่วมจำนวน 39 คน รวมทั้งหมด 68 คน

5.2.1 ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

5.2.1.1 การจัดรูปแบบการเรียนร่วม

โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มเวลาเรียนร่วมทุกวิชา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ในโรงเรียนที่เรียนร่วมมีความพอใจในรูปแบบการเรียนในปัจจุบัน คิดว่าเหมาะสมดีแล้วโดยมีเหตุผลความพึงพอใจเพราะนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีโอกาสเรียนเหมือนคนปกติ เพื่อน ครูช่วยเหลือดี นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้ฝึกการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและความเป็นจริง นักเรียนจะได้รับความช่วยเหลือทั้งจากครูประจำวิชาและครูช่วยเหลือสอนเสริม รูปแบบการเรียนร่วมมีจำนวนนักเรียนไม่มากหรือน้อยจนเกินไป แต่ก็ยังต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ และการยอมรับอยู่อีกมาก ส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มเติม เพราะการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมมีขีดจำกัด และขาดบุคลากร ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบอื่นเพิ่มขึ้นนั้น ได้เสนอว่าควรจัดเพิ่มรูปแบบชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ

5.2.1.2 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า หลักสูตรเพิ่มเติมสามารถเตรียมความพร้อม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนร่วมได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมได้รับการเตรียมพร้อมในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ หลักสูตรเพิ่มเติมช่วยฝึกเด็กในด้านการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีทักษะในการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ เป็นพื้นฐานจำเป็นในการเรียนวิชาอื่น ๆ มากขึ้น แต่โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมยังไม่มีกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบก

พร้อมทั้งการเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าก่อนรับเด็กเข้าเรียนร่วม ต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการเรียนร่วม และให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เกี่ยวกับการปรับหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น พบว่าไม่มีการปรับโครงสร้างหลักสูตร แต่มีการปรับรายวิชาที่มีความจำเป็นอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาพลศึกษา ศิลปศึกษา และวิชาที่มีการปฏิบัติบางส่วน การประเมินความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น มอบให้เป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ ส่วนแผนการสอนรายบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นยังไม่มีการจัดทำ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แผนการศึกษารายบุคคลเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยให้เหตุผลประกอบว่า จะทำให้รู้จักและเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล บุคลากรในโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า การจัดทำแผนการศึกษารายบุคคลเป็นเรื่องยากและใช้เวลานาน นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมทั้งหมดยังไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานโครงการเรียนร่วมภายในโรงเรียน เพราะเห็นว่ามีครูการศึกษาพิเศษคอยดูแลรับผิดชอบอยู่แล้ว อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาพอ และนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีน้อย แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคณะทำงานโครงการเรียนร่วมภายในโรงเรียนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยให้เหตุผลประกอบว่า เมื่อมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในด้านนี้ จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้รวดเร็วขึ้น

5.2.1.3 สื่อการสอน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สื่อการสอนที่มีสำหรับคนพิการมีความจำเป็น สำหรับสื่อการสอนที่มีเพียงพอ ได้แก่ เข็มเขียนและแฉงเขียน สื่อการเรียนการสอนที่ขาดแคลนมากที่สุด ได้แก่ หนังสือเรียนชนิดเบรลล์ หนังสือประกอบการเรียนชนิดเบรลล์ หนังสือที่บันทึกด้วยเสียงในเทป ที่รองลงมาจะเป็นพวกอุปกรณ์เครื่องช่วยในวิชาต่าง ๆ เช่น ด้านพลศึกษา ด้านสังคมศึกษา เครื่องช่วยด้านนันทนาการ เป็นต้น รวมทั้งเครื่องพิมพ์ดีด หนังสือคู่มือการสอน รายวิชา เครื่องเล่นเทป คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ สำหรับวิธีการในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนนั้น ส่วนใหญ่ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ติดต่อจัดหา รวมทั้งจัดทำเอง ผลการวิจัยพบว่าปัญหาอันดับแรกในการบริหารงานวิชาการ คือปัญหาหนังสือแบบเรียนเบรลล์มีไม่เพียงพอ ความต้องการ ทั้งนี้เพราะงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่มีความกระตือรือร้นในการผลิต ขาดการประสานงานระหว่างครูปกติและครูการศึกษาพิเศษ และระบบการจัดส่งไม่คล่องตัวทำให้เกิดความล่าช้า

5.2.1.4 การประเมินนักเรียน

โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่มีวิธีการติดตามประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมอบให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ติดตามประเมิน นอกจากนี้โรงเรียนยังนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนอีกด้วย ส่วนในเรื่องการประเมินนักเรียนโดยวิธีการสอบ ครูประจำวิชาที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่านักเรียนที่ความบกพร่องทางการเห็นมีการสอบตามแบบอย่างนักเรียนปกติ มีบางส่วนเท่านั้นที่จะได้รับอนุญาตให้เพิ่มเวลาในการสอบได้อีกตามความเหมาะสมจำเป็น หรือด้วยเหตุขัดข้องชั่วคราว ตามแต่ครูประจำวิชาจะเห็นควรหรือครูสอนเสริมจะขอมา เช่นไม่สามารถทำการสอบได้ทันซึ่งเกิดจากเหตุสุดวิสัย เป็นต้น การสอบนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใช้วิธีการแตกต่างกันบ้าง อย่างเช่น ใช้วิธีการสอบแบบพิมพ์ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ให้นักเรียนอ่าน นักเรียนจะทำได้ช้ากว่านักเรียนปกติเพราะใช้เวลานานในการอ่าน คิด เขียนคำตอบ และการใช้วิธีสอบแบบครูอ่านข้อสอบให้นักเรียนตอบ มักใช้ตอนที่ครูจัดทำข้อสอบไม่ทันเนื่องจากพบว่าการออกข้อสอบกระชั้นชิดเวลาสอบมากเกินไปทำให้ครูการศึกษาพิเศษไม่สามารถพิมพ์ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ได้ทันเวลา และโรงเรียนมักจัดสอบในเวลาใกล้เคียงกัน

5.2.1.5 การนิเทศการสอนและการวิจัย

ผลการวิจัยส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่ายังไม่มีผู้นิเทศครูการศึกษาพิเศษและครูปกติ ในด้านการศึกษาพิเศษ ในส่วนการวิจัยในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนร่วม แต่ได้ให้ความสำคัญต่อการวิจัย โดยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการวิจัย และถ้าเป็นไปได้ก็ต้องการศึกษาผลวิจัยที่ได้เพื่ออาจจะนำมาศึกษาปรับปรุงการจัดการเรียนร่วมให้ดียิ่งขึ้น เพราะการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร และงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมมีจำกัด

5.2.1.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ

ปัญหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอ ได้แก่ ปัญหาหนังสือแบบเรียนอักษรเบรลล์รวมทั้งสื่อการสอนพิเศษอื่น ๆ มีไม่เพียงพอและไม่ทันเวลา สาเหตุของปัญหา ได้แก่ ขาดงบประมาณ บุคลากรผู้รับผิดชอบมีไม่เพียงพอ บุคลากรผู้รับผิดชอบขาดความกระตือรือร้น บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อหน่วยบริการจัดส่งล่าช้า วิธีแก้ปัญหา ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษจัดพิมพ์แบบเรียนด้วยตนเอง โรงเรียนให้ข้อมูลและประสานงานกับหน่วยผลิตสื่อประสานงานกับครูประจำชั้นให้หาเอกสารล่วงหน้าเพื่อจัดพิมพ์เบรลล์ ครูการศึกษาพิเศษหรือเพื่อนช่วยสอน อ่านให้ฟัง ครูใช้วิธีการบรรยายแทนการอ่าน และปัญหาครูปกติไม่ทราบกลวิธีการ

สอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น สาเหตุของปัญหาครูปกติไม่ได้รับการอบรมในเรื่องการเรียนร่วม ขาดการเตรียมความพร้อมล่วงหน้ามีความคิดว่าให้เด็กที่พิการปรับตัวเข้ากับวิธีสอนตามปกติ ขาดคู่มือวัดผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนครูการศึกษาพิเศษขาดข้อมูลข่าวสารการสนับสนุนการเรียน นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดทำหนังสือแบบเรียนเบรลล์ให้ครบทุกวิชา จัดส่งให้เพียงพอและทันเวลา และควรให้ครูปกติได้เข้ารับการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการเรียนร่วม และมีการประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษมากขึ้น เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

5.2.2 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร

5.2.2.1 การกำหนดอัตรากำลังคน

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะรับนักเรียนพิการประเภทอื่น ๆ ด้วย จำนวนครูการศึกษาพิเศษ 1 คนต่อ 1 โรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น 3- 4 คนต่อหนึ่งห้องเรียนต่อครู 1 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสมตามสภาพที่ควรจะเป็นนั้น อยู่ระหว่าง 1-2 คนต่อหนึ่งห้องเรียนต่อครูหนึ่งคน ทั้งนี้รวมทั้งโรงเรียนจำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่ควรจะเกิน 5 คน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา มีจำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นรวมต่อหนึ่งโรงเรียนมากที่สุด 12 คน น้อยที่สุดจำนวน 5 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร

5.2.2.2 การคัดสรรบุคลากร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า โรงเรียนมีวิธีการรับนักเรียนพิการเข้าเรียนร่วม โดยไม่ต้องสอบแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ แต่บางส่วนเด็กนักเรียนการผ่านการสอบแข่งขันเหมือนนักเรียนปกติ แต่คุณลักษณะหนึ่งที่บางแห่งนำมาใช้ในการพิจารณา คือ ไม่เป็นคนพิการซ้ำซ้อน ครูการศึกษาพิเศษเข้ามาทำงานโดยหน่วยงานอื่นจัดส่งมาให้ และหน่วยงานที่จัดส่งครูการศึกษาพิเศษมาทำงาน คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ กองการศึกษาพิเศษ สำหรับการคัดสรรครูปกติผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูปกติที่จะรับเข้ามาใหม่ ควรเป็นบุคคลที่ได้รับการอบรมด้านการศึกษาพิเศษจากสถาบันผลิตครูด้วย เพื่อโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจะมีครูปกติที่มีความพร้อมพอสมควร ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้บริหาร ครูปกติ ครูการศึกษาพิเศษ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสมรรถวิสัยที่สำคัญที่พึงประสงค์ คือการให้คำแนะนำแก่เด็ก และการใช้กลวิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

5.2.2.3 การพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาพิเศษ แต่ก็ได้มีการเตรียมครูปกติเพื่อการเรียนร่วม โดยชี้แจงในที่ประชุมครู หน้าที่บางอย่างเช่นในการเรียนการสอนบางรายวิชา ยังไม่เป็นที่เข้าใจตรงกันว่าควรแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างไร ควรจะเป็นของครูประจำวิชาโดยตรง หรือเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำวิชามักปิดความรับผิดชอบให้กับครูการศึกษาพิเศษ

5.2.2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคลากร

ปัญหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอ ได้แก่ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น และปัญหาไม่มีการเตรียมครูปกติเพื่อการเรียนร่วมที่ดีพอ ครูบางคนยังไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางส่วนมีความรู้สึกเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป และขาดการพัฒนาบุคลากรในด้านการเรียนร่วม ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษขาดขวัญและกำลังใจเท่าที่ควร เพื่อนร่วมงานไม่เข้าใจการทำงาน ต้องการเงินตอบแทนมากกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรในเรื่องการศึกษาพิเศษ และควรเน้นการเตรียมครูปกติเพื่อการสอนในชั้นเรียนร่วม มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม จัดทำสรุปรายงานการดำเนินงานตามนโยบาย จัดหาบุคลากรที่มีความรู้การศึกษาพิเศษให้เพียงพอ

5.2.3 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน

5.2.3.1 การรับนักเรียน

โรงเรียนที่มีโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการสำรวจเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นภายนอกโรงเรียน โดยให้เหตุผลว่ามีหน่วยงานอื่นทำอยู่แล้ว รวมทั้งไม่ได้ทำการสำรวจเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นภายในโรงเรียนด้วย โดยให้เหตุผลว่ากองการศึกษาพิเศษทำอยู่แล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้ในจำนวนมากที่สุด 10 คน โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีจำนวนครูการศึกษาพิเศษมาช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพียงพอกับความต้องการด้วย

5.2.3.2 การเตรียมความพร้อมนักเรียน

โรงเรียนที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมทั้งหมดยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยให้เหตุผลว่ามีหน่วยงานที่ได้เตรียม

ความพร้อมเด็กมาอย่างดีแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมนักเรียนปกติเพื่อการเรียนร่วม โดยการชี้แจงในที่ประชุมนักเรียน

5.2.3.3 กิจกรรมนักเรียน

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่สามารถร่วมได้เต็มที่ คือ กีฬา ศิลปศึกษา และลูกเสือ/ยุวกาชาด ซึ่งผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับนักเรียนปกติมากขึ้น ส่วนในการปกครองนักเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่า ได้ใช้มาตรการในการปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ

สำหรับกิจกรรมบริการนักเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการบริการโดยตรงของครูการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียน การสอนซ่อมเสริม และแนะนำบทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับเรื่องการจัดบริการช่วยเหลือสำหรับด้านการเรียน โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมยังจัดบริการช่วยเหลือนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นน้อย บริการช่วยเหลือที่โรงเรียนส่วนใหญ่จะกระทำมากที่สุด ได้แก่ การจัดเพื่อนช่วยสอน เพราะเป็นการทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนก้าวหน้าในการเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า บริการช่วยเหลือที่โรงเรียนยังไม่ได้จัด ได้แก่ นันทนาการบำบัด กายภาพบำบัด เป็นต้น เกี่ยวกับการบริการแนะแนว ซึ่งบริการแนะแนวนี้ โรงเรียนจะจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนได้ใช้บริการแนะแนว นอกจากนี้ยังมีการจัดให้ครูสอนเสริมประสานงานอยู่กับครูแนะแนว โดยสามารถใช้อุปกรณ์ของฝ่ายแนะแนวได้ด้วย ในส่วนการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษา โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดตามผลโดยส่งจดหมายสอบถามไปยังครอบครัวนักเรียนโดยตรง หรือสอบถามจากครูการศึกษาพิเศษ

5.2.3.4 การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน

โรงเรียนได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับชุมชนและโรงเรียน โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรมในชุมชนพร้อมกับนักเรียนปกติ กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ รวมถึงการแข่งขันกีฬาของคนพิการหรือกิจกรรมเพื่อคนพิการต่าง ๆ และได้ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือของโรงเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนผลการเรียน แต่ก็ยังพบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเตรียมผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อการเรียนร่วมเลย

5.2.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานกิจการนักเรียน

ปัญหาที่ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอได้แก่ ปัญหานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนน้อย และปัญหาการจัดบริการพิเศษให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังมีน้อย เช่น การตรวจสุขภาพ การจัดเพื่อนช่วยสอน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเตรียมนักเรียนปกติอย่างดี โดยการเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยาย การจัดนิทรรศการป้ายนิเทศ การทำคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น และควรให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร แนะนำนักเรียนตาดีให้รู้จักวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่ตาบอด บันทึกเนื้อหาวิชาในเทป แล้วเปิดให้เด็กฟัง จัดบริการพาหนะรับส่ง ให้มีนันทนาการบำบัด บริการช่วยเหลือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสนับสนุนให้การเรียนร่วมสัมฤทธิ์ผล

5.2.4 ปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ

5.2.4.1 งานทะเบียน

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำระบบข้อมูลที่เป็นต่อการประเมินการเรียนร่วม งานประเมินบางส่วนมอบให้ครูการศึกษาพิเศษจัดทำเอง หรือมีการทำในรูปแบบของระเบียบสะสมของฝ่ายบริการแนะแนว และนอกจากนี้ยังไม่พบว่ามีการจัดทำแผนการศึกษารายบุคคลเลย

5.2.4.2 การเงิน

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า แหล่งที่มาของงบประมาณที่ใช้สำหรับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ส่วนใหญ่ได้มาจากมูลนิธิ ซึ่งได้แก่ มูลนิธิเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย อันเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมเนื่องจากต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก สำหรับแหล่งที่มาของงบประมาณที่โรงเรียนควรได้รับเพิ่มเติม เพื่อใช้สำหรับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติควรมีบทบาทมากขึ้น และรัฐก็ควรสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มากขึ้น

5.2.4.3 อาคารสถานที่

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพอาคารสถานที่ได้มาตรฐานแล้ว ได้แก่ แสงสว่าง ประตู หน้าต่าง พื้น ต้นไม้ สิ่งกีดขวางภายนอกอาคาร สิ่งกีดขวางภายในอาคาร สำหรับ

อาคารสถานที่ซึ่งเห็นว่ายังไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ บันได ห้องสุขา สัญลักษณ์ ทางข้าม ร่องน้ำ ทางเดิน โรงเรียนที่เรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หรือในเรื่องที่จำเป็นแตกต่างไปจากปกติที่มีอยู่เดิม แต่ได้มีการให้นักเรียนนั่งคละกับเด็กปกติ และจัดให้นั่งสลับสับเปลี่ยนกันได้เท่านั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดที่วางหนังสือเบรลล์และอุปกรณ์พิเศษ การจัดหาโต๊ะที่กว้างพอสำหรับการเขียนเบรลล์ ส่วนลักษณะการจัดห้องสอนเสริมนั้น ส่วนใหญ่มีห้องที่แยกต่างหาก แต่บางแห่งก็จัดรวมใช้กับห้องที่ใช้สำหรับจุดประสงค์อื่น เช่นห้องแนะแนว ห้องวิชาการ เป็นต้น

5.2.4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานธุรการ

ปัญหาที่ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอได้แก่ ปัญหางบประมาณที่ใช้สำหรับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการนี้ และปัญหาการขาดการปรับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนร่วม เช่น การจัดที่วางหนังสือเบรลล์ นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดงบประมาณให้มากขึ้นสำหรับการเรียนร่วม เพื่อจัดซื้อและทำสื่อการสอนและควรให้ครูการศึกษาพิเศษสามารถเบิกวัสดุอุปกรณ์การสอนได้ จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ แผนที่นูน ภาพนูน แวนชยาย เป็นต้น และในการบริหารการเงินโรงเรียนควรที่จะมีการวางแผนการเงินเพื่อให้ได้เงินมาและใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

5.2.5 ปัญหาในการเรียนร่วมของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

ในการไปเรียนร่วมหรือใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่าสิ่งที่ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น คิดว่าเป็นสิ่งที่มีปัญหาสำหรับตนเองมากที่สุด คือ ตามบทเรียนไม่ทัน เพื่อนล้อเลียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน ไม่สะดวกการมาเรียน มีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบหรือหนังสือมีไม่ครบทุกวิชา หนังสือเบรลล์ที่มีไม่ตรงกับที่ทางโรงเรียนสอน เช่นผู้แต่งไม่ตรงกันคนละสำนักพิมพ์ และเพื่อนบางคนล้อเลียนเป็นต้น สิ่งสำคัญในการเรียนร่วมและต้องการได้รับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลืออย่างเช่น ต้องการเพื่อนที่เข้าใจคอยช่วยเหลือแนะนำ ต้องการเรียนได้เต็มที่ตามความต้องการ ต้องการให้มีการเรียนการฝึกอาชีพในโรงเรียนด้วยอีกทั้งการช่วยแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อให้มากขึ้นสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น หรือควรให้โควตาพิเศษการเรียนในระดับสูงขึ้นไป ให้ทุนการศึกษา และอยากให้มีการจัดการสอนพิเศษคอมพิวเตอร์ หรือสอนภาษาให้กับนักเรียนที่เรียนร่วมเพิ่มเติม

5.3 การสนับสนุนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

จากการศึกษาพบว่า ครูสอนเสริมมีส่วนสำคัญในการให้บริการสนับสนุนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังนี้ ตัวอย่างเช่นในการสอนเสริมเพิ่มเติมวิชาภาษาอังกฤษ หรือบางที่ครูสอนเสริมจะอยู่ในชั้นเรียนขณะที่มีการเรียนการสอนจะให้บริการโดยตรง และถ้าสอดคล้องกับความชำนาญของครูสอนเสริมในสาขาวิชาใด เนื่องจากครูแต่ละคนที่สอนเสริมอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็มีทักษะความสามารถคนละด้านกัน บางคนก็จบในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ และพบว่าครูสอนเสริมจะกระตุ้นให้มีความสนใจในการเรียน การบอกจุดงานบนกระดาน จากการสังเกตพบว่าการให้บริการสนับสนุนการสอนเสริมในชั้นเรียนในรายวิชาที่มีปัญหาสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ครูสอนเสริมจะเข้ามาเพื่อดูว่านักเรียนเรียนอะไรทุกครั้ง ถ้าพบความต้องการจำเป็นที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องการบริการช่วยเหลือ เช่น บทเรียนที่กำลังสอนเป็นเนื้อหาที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังไม่ได้เรียนครูสอนเสริมจะอยู่ในชั้นเรียนเพื่อสอนเสริม แต่ถ้าเป็นการเรียนเนื้อหาเดิมและครูสอนเสริมประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจก็จะไม่ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือจะปล่อยเป็นหน้าที่ครูผู้สอน และถ้าเป็นบางวันที่ไม่สามารถเข้ามาในชั้นเรียนเนื่องจากครูสอนเสริมมีตารางการสอนเสริมในวิชาอื่น ๆ หรือในชั้นเรียนที่แตกต่างกันไปตามที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าไปเรียนร่วม เช่นนั้นจึงต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้ใช้ทักษะความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ให้มีการพึ่งพาตนเอง เพื่อเรียนร่วมได้อย่างปกติ ถ้ามีปัญหาอาจใช้ห้องเรียนร่วมในการขอคำปรึกษาครูสอนเสริมในช่วงพักว่างหรือหลังเลิกเรียนแล้ว ซึ่งห้องนี้อาจใช้ทำการบ้านอ่านหนังสือ และปรึกษาเพื่อนที่มาช่วยเหลืออีกด้วย

ดังนั้น นอกจากบริการเสริมวิชาการในชั้นเรียนแล้ว ซึ่งก็ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่นักเพราะบุคลากรที่ไม่พอเพียง ส่วนใหญ่จึงต้องบริการเสริมวิชาการที่ห้องสอนเสริมหรือห้องโครงการเรียนร่วม ซึ่งสามารถดูนักเรียนได้หลายคนอันมีระดับชั้นเรียนที่ต่าง ๆ กันไป ครูสอนเสริมจะจัดตารางเวลาเรียนเสริมวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจ โดยใช้เวลาในวิชาห้องสมุด หรือวิชาคอมพิวเตอร์ หรือคาบว่าง ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียน อีกทั้งหน้าที่สำคัญคือให้บริการสนับสนุนด้านแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติธรรมดาให้ครูประจำวิชา ทั้งพิมพ์แบบเรียนเอกสารประกอบการสอนและข้อสอบการพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ให้นักเรียนบกพร่องทางการเห็น การเตรียมหนังสือแบบเรียนของวิชาต่าง ๆ ครูสอนเสริมจะใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียนในการเตรียม เพื่อให้เกิดความพร้อมแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำให้นักเรียนร่วมสามารถทำงานได้อย่างอิสระช่วยเหลือตนเองได้ ส่วนการพิมพ์เอกสารประกอบการสอน

ในระหว่างการเรียนรู้ก็มีเหมือนกันในบางวิชา ซึ่งมีลักษณะก่อนล่วงหน้าและตามหลังนักเรียนทั่วไป ส่วนข้อสอบจะพิมพ์เสร็จก่อนที่จะมีการสอบโดยครูสอนเสริมจะเป็นผู้ประสานงานกับครูผู้สอน

ในการให้บริการแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติ ครูสอนเสริมแปลงงานที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำทุกชิ้นที่ต้องส่งครูประจำวิชา ยกเว้นในส่วนที่นักเรียนบันทึกไว้ อ่านจะไม่แปลให้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นรับผิดชอบตนเอง แต่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาสายตาบางคนที่ได้รับการสอนมาจะสามารถพิมพ์งานส่งอาจารย์ได้โดยใช้พิมพ์ดีดเหมือนคนปกติ หรือใช้คอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งระบบเสียง แต่อาจต้องเดินทางไปโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ซึ่งมีคอมพิวเตอร์อยู่ ซึ่งบางครั้งก็ลำบากพอสมควร แต่นักเรียนที่เห็นเลือนกลางอาจยังสามารถพิมพ์งานในคอมพิวเตอร์ธรรมดาได้ จากการศึกษาเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่ที่ยังศึกษาในระดับมัธยมต้น ก็ยังพักอาศัยอยู่ที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำมีหอพัก และที่สำคัญมีโครงการเรียนร่วมสนับสนุนในการส่งต่อเด็กพิการตาบอดและช่วยเหลือเด็กพิการที่โรงเรียนส่งมาเรียนร่วมในระดับมัธยมต้นด้วย หลังเวลาเลิกเรียนมักสังเกตเห็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจึงจะมารวมกันช่วยเหลือกันทำงานการบ้าน ทบทวนบทเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดเสมอ ทั้งยังมีอาสาสมัครคอยช่วยเหลือสอนการบ้าน และสอนเสริมบทเรียนอีกด้วย ช่วยแบ่งเบาภาระของครูสอนเสริมประจำโรงเรียนได้มาก เพราะที่โรงเรียนสอนคนตาบอดมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนหนังสือเรียนที่พิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ เทปเสียงบทเรียนและหนังสืออ่านนอกเวลาด้วย เป็นการช่วยสนับสนุนการทำงานของครูสอนเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ

นอกจากนี้ในการศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น สังเกตพบว่าการได้รับบริการเสริมวิชาการภายในชั้นเรียนนั้นจะพบเห็นไม่บ่อยนักเพราะเป็นการเรียนร่วมเต็มเวลา ที่พบบ่อยจะเป็นนอกชั้นเรียน ในการเพิ่มเติมความรู้หรือสอนซ่อมเสริม จากการสัมภาษณ์ครูในเรื่องการสอนเสริมนอกชั้นเรียนว่ามีการจัดอย่างไร อาจารย์กล่าวว่า “จะดูจากงานที่แปลอักษรเบรลล์ว่าเด็กไม่เข้าใจเรื่องไหนก็อาจจะแยกสอน หรือเด็กไม่เข้าใจเป็นพิเศษ ในบางเรื่องเช่นเรขาคณิตจะแยกเรียน ส่วนใหญ่จะให้เข้าเรียนในชั้นเรียนกับเพื่อนๆ เพราะว่ามีหนังสือครบแล้ว แต่ถ้าตรวจงานแล้วพบว่าทำผิดมากหรือไม่เข้าใจจะหาเวลาว่างมาสอนให้เป็นพิเศษรายบุคคล มักจะได้ช่วงเวลาสอนในวิชาคอมพิวเตอร์และห้องสมุดก็จะมาสอนสลับกับวิชาอื่น ๆ ” ทั้งนี้ก็ต้องมีการประสานงานกับครูประจำวิชาให้ช่วยสอนเสริมในส่วนที่เด็กตามไม่ทันด้วยเพราะบางเรื่องก็เกินความสามารถของครูการศึกษาพิเศษซึ่งไม่ได้จบมาเฉพาะทาง งานที่ครูผู้สอนประจำวิชามอบหมายให้ นั้นนักเรียนจะทำเองและส่งที่ครูสอนเสริมให้ครูสอนเสริมช่วยแปล และบางวิชาจะได้ตรวจเองโดยประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาขอตรวจเอง เพื่อสอนเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่เข้าใจ บริการสอนเสริมนอกชั้นเรียนที่มีการทบทวนเนื้อหา ที่นักเรียนเรียนใน

ชั้นเรียนร่วม จากการสังเกตพบว่า ทุกวันหลังพักรับประทานอาหารนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กับครูสอนเสริมเป็นเวลา 15-30 นาที จากการสัมภาษณ์ครูสอนเสริมเกี่ยวกับการจัดตารางการสอนเสริม ครูสอนเสริมกล่าวว่า “เนื้อหาในวิชาวิทยาศาสตร์มีมาก เอกสารประกอบการสอนจะมีทุกชั่วโมง ถ้าไม่เรียนก่อนหรือ ทบทวนเวลาเข้าไปเรียนจะไม่รู้เรื่อง”

การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการทำการศึกษาพบว่าในรายวิชาต่าง ๆ มีสื่อช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอนอย่างเช่นในวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนใช้จะเป็นสื่อที่เป็นแบบเรียนชนิดเดียวกันทั้งชั้นแต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะเป็นอักษรเบรลล์ ไม่มีการปรับเปลี่ยนในเนื้อหาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการสังเกตในการเรียนโดยรวมเป็นหนังสือแบบเรียน เอกสารประกอบการสอน รูปภาพ บทสนทนาจากเทป บัตรคำ ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีสื่อที่เป็นแบบเรียนอักษรเบรลล์ครบหมดทุกคนซึ่งเป็นความพร้อมในด้านตำราเรียน ตามที่สามารถจะผลิตได้ ซึ่งก็ต้องอาศัยการสนับสนุนจากโครงการเรียนร่วมของโรงเรียนสอนคนตาบอดที่ผลิตสื่อ และเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาคงคิดว่าได้จากศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอด ห้องสมุดคลอฟิลด์เพื่อคนตาบอดในส่วนสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาสังคมศึกษาจะพบสื่อพวกแผนที่เบรลล์ แผนที่นูน ลูกโลกนูน แบบจำลองภูมิประเทศ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาคณิตศาสตร์ ลูกคิด นาฬิกาแบบอักษรเบรลล์ แบบจำลองปริมาตรพื้นที่ เครื่องคำนวณมีเสียง วิชาวิทยาศาสตร์จะพบเห็น เครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องชั่ง แบบจำลอง วิชาดนตรีสื่ออุปกรณ์การเรียนเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ใช้ร่วมกันหรือในวิชาพลศึกษาสื่ออุปกรณ์กีฬาจะไม่แตกต่างกับนักเรียนปกติไม่เหมือนเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดมีบอลที่มีเสียง วิชาศิลปะศึกษาอุปกรณ์ก็เหมือนนักเรียนปกติทั่วไป แต่อาจมีอุปกรณ์นั้น เช่นดินน้ำมันหรืออุปกรณ์พวกงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มเติมขึ้นมาสำหรับคนพิการตาบอด และในส่วนสื่อการเรียนที่สำคัญ สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการคือคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมใช้ในการพิมพ์และแปลอักษรเบรลล์ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการเรียนร่วม ซึ่งส่วนใหญ่จะเก็บไว้ห้องโครงการเรียนร่วมซึ่งเป็นห้องแยกต่างหากจากห้องเรียน ต้องการใช้อุปกรณ์อะไรก็ค่อยนำไปใช้ ตามความเหมาะสม ด้านสื่อการเรียนนั้นในบางวิชายังไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการเรียน อาจเป็นเพราะเพื่อที่จะผลิตสื่อเหล่านี้ได้ตามรูปแบบที่ต้องการทันเวลา จะต้องมีการวางแผนล่วงหน้ามีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างครูปกติและครูสอนเสริม การประสานงานกับโรงเรียนผู้บริหารและแหล่งวิทยากรต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐ

ในเรื่องสถานที่เรียนโดยรวมนั้นเป็นห้องเรียนที่ได้มาตรฐานเหมือนห้องเรียนทั่วไป มีแสงสว่างเพียงพอ มีโต๊ะที่กว้างพอสำหรับการเขียนเบรลล์และมีขนาดที่เหมาะสม สำหรับการจัดวางอุปกรณ์และหนังสือเบรลล์ซึ่งมักจะใหญ่กว่าหนังสือปกติยังไม่มีชั้นหรือตู้วาง โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องโครงการเรียนร่วมเป็นสัดส่วนมีความเป็นส่วนตัวปลอดภัยครบถ้วน แต่โรงเรียนบางแห่งก็ใช้ห้องซึ่งมีลักษณะอเนกประสงค์ รวมใช้งานอื่นด้วยไม่จัดแยกต่างหาก ในห้องมีที่เก็บเอกสารการเรียนร่วมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนร่วม โดยรวมสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน จึงไม่พบว่าเป็นปัญหาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพราะมีการปรับตัวได้ดี แม้กระทั่งการเดินทางทำกิจวัตรประจำวัน เข้าห้องน้ำ เปลี่ยนย้ายสถานที่เรียน การเดินทางกลับบ้าน เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้เป็นปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

กรณีศึกษา

กรณีศึกษาทัศนคติและการปรับตัวของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

กรณีศึกษาที่ 1 : พนมพร (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

พนมกร เพศชาย อายุ 17 ปี ระยะเวลาความพิการนั้น เป็นมาแต่กำเนิดสาเหตุเนื่องจากคลอดก่อนกำหนดแล้วอยู่ในตู้อบนานเกินไปการรับออกซิเจนและไม่มี การปิดตา ตาโดนแสงของตู้อบจนทำให้ตาบอด ขณะนี้กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยเริ่มเรียนร่วมครั้งแรกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เคยเรียนในโรงเรียนเฉพาะคนพิการตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา บิดามารดาอาชีพ เย็บผ้า ฐานะทางบ้านปานกลาง ครอบครัวมีพี่น้อง 3 คน พนมพรเป็นคนสุดท้อง มีพี่ชายคนโตและพี่สาวคนรอง ซึ่งทำงานแล้วทั้งคู่ทำงานอยู่โรงงานเป็นลูกจ้าง ที่อยู่อาศัยญาติเฝ้า เฝ้าแม่เป็นคนยโสธร แต่มาเช่าบ้านและทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ ในปัจจุบัน และพนมกรอาศัยอยู่ กับบิดามารดา ระดับความพิการทำให้ความสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ดีต้องมีอุปกรณ์ช่วย เช่นไม้เท้า หรือคนช่วยบางครั้งการประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น การเตรียมเสื้อผ้า การรับประทานอาหาร หุงข้าวล้างจาน การทำความสะอาดร่างกาย ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ พนมกรสามารถทำได้ด้วยตัวเอง

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

ความรู้สึกของพนมกรที่มีต่อการได้เข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียน ซึ่งเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ได้ไปเพราะเป็นโครงการที่มูลนิธิเพื่อคนตาบอดร่วมมือกับโรงเรียนปกติ โดยให้การสนับสนุนในการส่งเด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ เพื่อเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป สนองรับต่อพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคม ในความรู้สึกของพนมกรที่มีต่อการเรียนร่วมนั้นเขากล่าวว่า “การได้มีโอกาสไปเรียนร่วมเพราะหลายฝ่ายสนับสนุนให้เกิดโครงการนี้ เป็นสิ่งที่ดี มีค่าน่าประทับใจอันมาก ทำให้พวกเราช่วยเหลือและพัฒนาตนเองเพื่อที่จะเข้าร่วมกับสังคมกับคนปกติได้มากขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังได้รับประสบการณ์มากมาย” พนมกรเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าในระยะแรกของการได้เข้าไปเรียนร่วมบางครั้ง

อาจทำให้ตนเองนั้นรู้สึก เหนงา ท้อแท้ ผิดหวังเสียใจเกิดขึ้นบ้าง จากปัญหาต่าง ๆ แต่เมื่อปรับตัว ได้ความรู้สึกนั้นก็ก็เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เท่านั้นเอง แต่ในช่วงเวลาการเรียนที่ยาวนานกว่าที่ได้จาก ประสบการณ์คือ การที่ได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ๆ สิ่งที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมใหม่มันเป็น เวลาที่มีความสุข สนุกสนานมาก เพราะเขาได้อยู่ร่วมกับคนในสังคม ที่ใหญ่กว่าเรียนในโรงเรียน สอนคนตาบอด เมื่อพนมกรได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังก็ปรากฏมีรอยยิ้มอันสดใสขึ้นบนใบหน้า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกบ่งบอกถึงความพึงพอใจที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ผ่านมา จากการได้มาเรียน ร่วมเป็นระยะเวลาเกือบ 3 ปี พนมกรเล่าไปพร้อมกับมีเสียงที่หัวเราะว่าเรื่องอาจสื่อถึงสุขภาพจิตที่ดี พนมกรเล่าว่าก่อนที่ตนจะตัดสินใจมาเรียนร่วมตนเองก็พร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า ด้วยใจที่หนักแน่นมั่นคง และเขาก็คิดเหมือนกันว่าปัญหาอุปสรรคต้องมีแน่ ซึ่งเขาก็เคยประสบมาแล้วในชีวิตที่ผ่านมา อาจจะเป็นทุกข์บ้างแต่พนมกรก็ได้แรงดลใจจากคนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ และคุยกับเพื่อนสนิท คนรอบข้างที่ปรารถนาดีตลอดมา คนใกล้ชิดที่สำคัญคือ พ่อแม่บอกเขาเสมอว่าให้พยายามแม้จะพิการตาบอดแต่หากมีความเพียรพยายามอย่างสุดชีวิตในการจะทำอะไรก็ไม่มีอะไรที่ทำไม่ได้ “ผมจึงคิดว่าผมต้องสู้” เป็นคำกล่าวของพนมกรที่บอกเล่าให้ผู้วิจัยฟัง ถึงกำลังใจ ของเขาที่มี การที่เขาเกิดเป็นคนพิการตาบอด ไม่ทำให้เขาท้อถอยเพราะเขายังมีอวัยวะอื่น ๆ ซึ่งยัง ใช้ได้ดีมีสมองมีความคิดสติปัญญา พนมกรจะมองโลกในแง่ดีเสมอ คิดว่าทุกคนก็มีปัญหาของตัวเองในการดำรงชีวิต ที่มนุษย์ทุกคนต้องพบเจออุปสรรคต่าง ๆ กันไป เขายังคิดอยู่เสมอว่า เวลา อาจทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ดีแปรเปลี่ยนไปในทางทางที่ดีได้ถ้ามีความพยายาม เขาจึงไม่ยึดติดกับอดีตที่ผ่านมามองไปในอนาคต เป็นการมองตนเองและทัศนคติที่มีต่อสังคมของพนมกรเอง

สำหรับความรู้สึกหนึ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ที่พนมกรได้รู้ว่าตนจะต้องไปเรียนร่วมพนมกร กล่าวกับผู้วิจัยว่า “ตั้งแต่ผมได้ทราบข่าวเกี่ยวกับการเรียนร่วมจากครู ผมก็รู้สึกไม่ค่อยสบายใจ ว่า จะปรับตัวเข้ากับสังคม เพื่อนใหม่ ครู และคนอื่น ๆ นั้น พวกเขาจะให้การยอมรับเรามากน้อยเพียง ไດ ภายในสมองมีความคิดจินตนาการถึงสถานที่ที่จะไป เกิดคำถามมากมายขึ้นอยู่ในใจตัวเอง ตลอดเวลา แต่คำถามนั้นไม่มีใครตอบได้ นอกจากตัวผมเองซึ่งเป็นผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้อง ประสบเอง ที่จะต้องค้นหาคำตอบนั้น และเมื่อได้ทราบข่าวว่าจะได้เข้าเรียนในโรงเรียนไหน ก็รู้สึก ดีใจมากพยายามสอบถามรุ่นพี่ที่ไปเรียนก่อนว่าเป็นอย่างไร แต่ตนเองก็คิดว่าต้องเป็นสถานที่สวยงาม และมีเพื่อนที่เป็นมิตรและมีน้ำใจ มีครูใจดีคอยช่วยเหลือนักเรียน” เมื่อพนมกรเข้าไปเรียน ร่วมในวันแรก เป็นครั้งแรก ก็รู้สึกตื่นเต้น ดีใจมาก สิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับรู้แม้ไม่สามารถมองเห็นแต่รับรู้ จากประสาทสัมผัสที่มี พนมกรพบว่าเมื่อเรียนร่วมโรงเรียนเป็นเหมือนที่ พนมกรคิดไว้มีครู อาจารย์ ที่คอยช่วยเหลือเขา เมื่อพนมกรเรียนไปนานเข้าความรู้สึกผูกพันของพนมกร ที่มีต่อครูกับเพื่อนก็ ยิ่งสนิทแนบแน่นขึ้นทุกวัน ทุกคนต่างมีความรู้สึกที่ดีมีน้ำใจต่อกันในการอยู่ร่วมกันเขาได้เรียนรู้จัก การสามัคคี เสียสละ ไม่เอาัดเอาเปรียบช่วยเหลือเพื่อนเสมอ และการให้อภัยกัน ในสถานศึกษา

แห่งนี้ในความรู้สึกของพนมกร จึงเป็นที่ให้ความสุข สนุกในการเรียนและทำให้เขารักการเรียน หนังสือ มากขึ้น การที่ได้มาเรียนร่วมพนมกรได้แสดงออกถึงความรู้สึกในใจที่พนมกรมีนั้นแก่ผู้วิจัยว่า “เขาอยากจะทำขอบคุณทุกคนที่ทำให้มีโอกาสในการเรียนร่วม เพราะถ้ายืนอยู่ที่ตรงจุดนี้แล้วปราศจากการสนับสนุน ทั้งอาสาสมัครที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้สอนทำการบ้าน อ่านหนังสือให้ความรู้แก่เขา เพื่อนที่ยอมรับ คอยช่วยเหลือในการเรียน และครูที่ให้ความรู้ เขาคงจะเรียนมาไม่ได้จนถึงทุกวันนี้” ความรู้สึกต่อรูปแบบการเรียนร่วมในปัจจุบันพนมกรรู้สึกพอใจ เหตุผลเพราะทำให้มีโอกาสเรียนเหมือนคนทั่วไป ครู เพื่อนเข้าใจช่วยเหลือดี มีความสะดวกในการมาเรียน ทำให้มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูง

การปรับตัวกับเพื่อน และครู ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า การที่พนมกรนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้เรียนร่วมทำให้มีเพื่อนมากขึ้นนอกจากคนพิการด้วยกันแล้ว ในตอนแรกของการเรียนร่วม พนมกรเล่าว่า เพื่อน ๆ อาจจะไม่กล้าหรืออีกทั้งยังไม่รู้จักคุ้นเคยกันเลยไม่รู้ว่า จะเข้ามาคุยอะไร ต่อมาเมื่อพนมกร เรียนร่วมอยู่ไม่นานนัก ก็จะมีเพื่อนมากขึ้นเรื่อย ๆ มีโอกาสได้พูดคุยกับเพื่อนที่โรงเรียนที่ไปเรียนร่วมบ่อยครั้งขึ้น ทำให้ความรู้สึกอึดอัดใจ ไม่สบายใจระหว่างพนมกรและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เมื่อต้องคุยกับเพื่อนใหม่หรือคนแปลกหน้าเปลี่ยนไปในเชิงบวก อีกทั้งพนมกรก็อยากได้เพื่อน เมื่อเขามาเรียนร่วมเขาเองก็ต้องการปรับตัวและเขายอมรับเด็กปกติเป็นเพื่อนได้ พนมกรในปัจจุบันมีเพื่อนหลายคนอยู่กับเพื่อนเขาบอกว่า จะมีความสุข สนุกสนาน ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน แม้บางครั้งเพื่อนจะชอบบอกว่าเขาพูดมากไป เวลารู้จักเพื่อนใหม่ ๆ นั้น ถ้ายังไม่คุ้นเคย พนมกรจะไม่กล้าพูดคุยกับผู้อื่นก่อนจะรอให้เขาพูดก่อน แต่เมื่อสนิทกันไป พนมกรก็จะพูดมากขึ้นเยอะโดยเฉพาะกับเพื่อนนักเรียนปกติที่สนิทกันอยู่ในปัจจุบัน เวลามีปัญหา ทั้งเรื่องการเรียนหรือเรื่องส่วนตัวในบางครั้งจะปรึกษาเพื่อน และพนมกรบอกว่าไม่เคยได้ปรึกษาครูในเรื่องส่วนตัว จะปรึกษาครูในเรื่องการเรียน แต่จะถามเพื่อนก่อนถ้าเพื่อนไม่เข้าใจจึงจะถามครู ในส่วนการจัดกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้มีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเสมอ เช่น กิจกรรมไหว้ครู จัดบอร์ดรายงาน ซึ่งจะให้เพื่อนอ่านให้ฟังแล้วพนมกรก็จะเป็นคนพูดรายงานบ้างหรือทำตามแต่จะแบ่งหน้าที่กัน หรือถ้าเป็นงานที่นำกับไปทำก็จะช่วยพิมพ์และค้นคว้าได้ พนมกรจะมีเพื่อนสนิทอยู่สองคนที่คอยพาไปไหนมาไหนและช่วยเหลืออยู่เสมอ ในเวลาเรียนก็คอยอ่านให้ฟัง พนมกรเล่าว่าเพื่อนเขาคงรู้สึกเห็นใจ สงสารเขาที่มองไม่เห็น และครูก็เคยบอกให้เพื่อนในห้องคอยดูว่าเขาต้องการให้ช่วยเหลืออะไร แต่การที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นโดยทั่วไปก็ไม่ได้พิเศษหรือต่างไปจากเพื่อนปกติ โดยมากครูก็จะให้คำปรึกษาหรือให้ความร่วมมือและสนับสนุนในกิจกรรมการเรียน ให้เขาได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อน ๆ

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

การสนับสนุนจากโรงเรียน ครูและเพื่อน พนมกรเล่าให้ฟังว่า โรงเรียนที่พนมกรได้ไปเรียนร่วมมีการสนับสนุนช่วยเหลือแก่คนพิการดี อย่างเช่นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ในห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียนจะมีการแจ้งให้ทราบ เกี่ยวกับการเดินทางมาเรียนและไปไหนมาไหนก็สะดวกดี พนมกรสามารถเดินทางมาเรียนได้ด้วยตนเอง โดยสารรถประจำทางเป็นประจำ ระยะแรกต้องให้คนอื่นพามาก่อนแต่ต่อมาก็สามารถไปไหนได้เอง สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนก็ใช้การเดินทางสำรวจเอา ทราบจากเพื่อนบ้างแล้วจำไว้ เช่น ห้องน้ำอยู่ตรงไหนบ้าง ห้องอาหาร ที่ดื่ม น้ำ พนมกรใช้เวลาไม่นานก็ไปได้เองหมด พนมกรเล่าว่าโรงเรียนจัดห้องน้ำสำหรับคนพิการโดยเฉพาะทำให้สะดวกดี อีกทั้งมีสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนจัดหาให้ก็พอเพียง ด้านการแนะแนวโรงเรียนก็มีอยู่ และมีการแนะแนวทางศึกษาต่อกับด้านอาชีพ พนมกรคิดว่าเมื่อจบแล้วจะเรียนต่อในสายศิลป์ภาษา เพราะถ้าสายวิทย์ – คณิต ถ้ามีการทดลองวิทยาศาสตร์เป็นความลำบากในการเรียนอย่างหนึ่ง พนมกรคิดว่าเขาคงทำไม่ได้ บางทีเขาก็คิดเองว่าสำหรับคนพิการแล้วให้ครูบอกผลการทดลองมาเลยก็ได้ ให้นักเรียนปกติเขาทดลองไป ถึงแม้จะมีปัญหาบ้างในการเรียนแต่พนมกรก็ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แม้จะมีอุปสรรคแต่เขาก็ชอบเรียนวิชานี้ ครูช่วยเหลือก็ให้การสนับสนุนแก่เขาและเพื่อน ๆ ที่พิการตาบอดด้วยกันดี มีการสอบถามถึงผลการเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอ ช่วยเหลือและดูแลให้ทำการบ้านที่ได้จากครูให้เรียบร้อยช่วยสอนหนังสือ อ่านให้ฟัง แต่พนมกรก็ต้องการให้ครูช่วยสอนบทเรียนล่วงหน้าให้ด้วยเพื่อจะได้เรียนทันเพื่อนในรายวิชาที่ตนทำได้ไม่ติดนัก อยากให้เพิ่มเวลาสอบเนื่องจากทำข้อสอบไม่ทัน

กรณีศึกษาที่ 2 : จรรย์ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

จรรย์ เพศชาย อายุ 17 ปี ระยะเวลาความพิการนั้น เป็นมาแต่กำเนิด สาเหตุนั้นจรรย์เล่าว่าคงมาจากกรรมพันธุ์หรือความผิดปกติของผู้ให้กำเนิดเขาเพราะพี่ชายก็ตาบอดเหมือนกัน ขณะนี้กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์เริ่มเรียนร่วมครั้งแรกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับประถมศึกษาจบจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ โดยเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล อายุประมาณ 5-6 ปี ทำให้ได้รับการเตรียมพื้นฐานสำหรับการเรียนร่วมตั้งแต่ยังเด็ก ๆ ได้เรียนรู้อักษรเบรลล์ รับการฝึกทักษะในการดำรงชีวิต สำหรับสถานภาพทางครอบครัวบิดาอาชีพรับจ้างทั่วไปและก่อสร้าง มารดาเป็นแม่บ้าน ฐานะทางบ้านพอใช้ไม่ถึงกับยากจน ครอบครัวมีพี่น้อง 2 คน จรรย์เป็นบุตรคนรอง มีพี่ชายคนโต เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่อยู่ภูมิลำเนาครอบครัวพ่อแม่เป็นคนกรุงเทพฯ มาแต่กำเนิดอาศัยทำมาหากินในกรุงเทพฯ มาโดยตลอด จรรย์จะเดินทางไปกลับ

ระหว่างบ้านและโรงเรียนทุกวันโดยพ่อหรือแม่จะคอยรับส่ง เวลาไปเรียนร่วมตอนเช้าไปส่งที่โรงเรียน แต่ตอนเย็นจะมารับที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ เพราะจรัญมักจะมาอ่านหนังสือและเรียนเสริมกับเพื่อน ๆ หรือเอางานมาพิมพ์ทุกวันหลังเลิกเรียนเสมอ โดยมาที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกับเพื่อนที่ตาบอดด้วยกันเอง จะนัดพ่อหรือแม่ให้มารับกลับบ้านถ้าไม่ว่างก็สามารถกลับบ้านได้เอง ระดับความพิการทำให้ความสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ดีต้องมีอุปกรณ์ช่วย เช่นไม้เท้า แต่การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในทั้งโรงเรียนและที่อื่น ๆ ก็ไม่ต้องให้คนคอยช่วยเหลือ แต่สถานที่ในโรงเรียนระยะแรกอาจให้เพื่อนช่วยพาไปบอกตำแหน่งของสถานที่ต่าง ๆ ก่อนแล้วจำไว้เพื่อจะมาได้เองในภายหลัง

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

จรัญคิดว่าการมีโอกาสเรียนร่วมทำให้ตนเองได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติหรือได้ออกไปเรียนร่วมกับคนปกติทั่วไป ไม่ต้องถูกทอดทิ้ง ได้รู้จักสังคมของคนปกติมากขึ้นว่าเป็นอย่างไรในความรู้สึกของจรัญนั้น สังคมของคนปกติจะแตกต่างไปจากสังคมของคนพิการมากคือสังคมของคนพิการนั้น การจะเรียนรู้จากสื่อ สารระความรู้ต่าง ๆ มีอยู่อย่างจำกัด ต้องการการสนับสนุนมาก ส่วนสังคมของคนปกตินั้น สิ่งที่เขาได้รับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมามากคนต้องช่วยเหลือตนเองมีการแข่งขันกันมาก แต่มีแหล่งความรู้ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ทั้งจากการเรียนและได้รับประสบการณ์จริง ที่ส่วนใหญ่หาไม่ได้จากโรงเรียนสอนคนตาบอด ทำให้ได้เพื่อนใหม่ เพื่อนนักเรียนของจรัญ มีหลายคนทั้งเพศหญิงและเพศชาย เพราะเขาพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จรัญเป็นคนพูดจาสุภาพ และไม่พยายามพูดมากจนเกินไป จรัญกล่าวว่า “เพื่อนนักเรียนตาบอดที่อยู่ในห้องเดียวกันกับเขาคุยเก่ง แต่บางครั้งก็จะพูดมากหรือพูดเสียงดัง ไม่ค่อยเกรงใจเพื่อนบางครั้งก็คุยในเวลาเรียน เพื่อนบอกว่าเมื่อเปรียบเขากับเพื่อนนักเรียนที่ตาบอดคนนั้น เพื่อน ๆ บอกว่าชอบนิสัยเขามากกว่า” จรัญได้ยินเพื่อนกล่าวเช่นนั้น ก็ยิ่งระมัดระวังการพูดจามากขึ้น กลัวว่าเพื่อนบางคนจะรำคาญ ไม่รบกวนสมาธิเพื่อนในเวลาเรียน ฉะนั้นในเวลาเรียนเขาจะตั้งใจเรียน ฝึกให้ช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด การออกไปเรียนร่วมกับคนปกตินั้นจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือตนเองในด้านต่างๆ การเดินทางด้วยตนเองก็นับว่าสำคัญ จรัญเล่าว่าเมื่อก่อนที่จรัญยังเด็กกว่านี้ได้มีโอกาสออกไปเดินเที่ยวข้างนอกสมัยนั้นถนนหนทางลำบากมากเพราะยังไม่อุปกรณ์ที่ช่วยในการเดินทางจะมีก็เพียงแต่ไม้เท้าเพียงอันเดียวเคยเดินตกท่อระบายน้ำเหมือนกัน ไม้เท้าเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้พิการทางสายตาเดินทางได้สะดวกยิ่งขึ้น แต่ถนนหนทางปัจจุบันก็ช่วยให้ผู้พิการทางด้านสายตาเดินได้สะดวกยิ่งขึ้น จะมีลักษณะพื้นถนนเป็นเส้น ๆ ในทางเท้าช่วยบอกทางและเตือนเมื่อมีสิ่งกีดขวาง ต่อมาจรัญจึงเดินทางไปเรียนได้ด้วยตัวเอง สามารถไปตามสถานที่ต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง การได้เดินทางทำให้เขารู้จักขึ้นรถประจำทาง ไปสถานที่ที่เขา

อยากจะไปและยังไม่รู้จัก ส่วนหนึ่งมาจากการที่เขาได้ออกไปเรียนร่วมสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้น ทำให้ต้องพัฒนาตัวเองให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เขาพยายามฝึกตนเองให้ทำงานได้หลายอย่าง เช่น พิมพ์ดีด รวมไปถึงการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ พิมพ์งานส่งครูได้เอง พิมพ์การบ้าน หรือจดหมาย เป็นต้น การเรียนร่วมนอกจากจะได้เพื่อนใหม่ ได้ประสบการณ์ใหม่รู้จักช่วยเหลือตนเอง จริยว่าเขาได้มีโอกาสแสดงออกมากขึ้น กล้าคิดกล้าทำซึ่งบางอย่างก็เป็นสิ่งที่หาไม่ได้จากโรงเรียนสอนคนตาบอดที่เขาเคยอยู่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน แม้ว่าเขาจะมีประสบการณ์ไม่ดีนักจากการที่เคยอยู่กับสังคมคนปกติ เมื่อก่อนตอนเด็ก ๆ จริยเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า “เด็ก ๆ แถวบ้านเขามักล้อเลียนเขาว่า ‘ไอ้บอด บางทีก็แก้งัดขาให้หกล้ม’” ตอนนั้นแม่จะโกรธและรู้สึกว่าการพิการเป็นปมด้อยของตัวเอง แต่ต่อมาเขาก็ไม่เคยโทษคนเหล่านั้นเลย จริยคิดว่าเขามีความสามารถที่จะทำอะไรได้หลายอย่างไม่ต่างจากคนปกติ ปัจจุบันเขาได้มาเรียนร่วม จริยมีเพื่อน ๆ และครูก็ยอมรับและคอยช่วยเหลือแนะนำจริย เขาจึงรู้สึกว่าการเรียนร่วมได้ให้อะไรเขาหลายอย่าง และเขาก็มั่นใจว่าตนเองสามารถเรียนกับคนปกติได้แน่นอน

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

ในการเรียนร่วมครูสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาหลักสูตรทั้งหมดพร้อมกับเพื่อนนักเรียนปกติ สามารถได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายจากเพื่อน ๆ มีการช่วยเหลือปรับการสอนในบางรายวิชาเช่น วิชาศิลปะ วิชาพลศึกษา เพื่อนที่เรียนร่วมด้วยกันไม่มีทัศนคติที่ไม่ดี หรือมีอคติในแง่ลบ เมื่อเรียนเป็นระยะเวลาานานก็มีเพื่อนที่สนิทและคอยช่วยเหลือในเวลาเรียน

ปัญหาในการสนับสนุนในการเรียนร่วมมีความต้องการครูช่วยสอนบทเรียนล่วงหน้า เพื่อให้จะได้ตามบทเรียนได้ทันโดยเฉพาะวิชาที่ทำไม่ได้ไม่ทัน อยากให้เพิ่มเวลาสอบให้เพราะบางครั้งทำไม่ทัน ปัญหาสื่อบางวิชาไม่พอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนทำให้เรียนไม่ได้ไม่ทัน ไม่สามารถทำงานบางอย่างที่ได้รับมอบหมายได้

กรณีศึกษาที่ 3 : ก้องเกียรติ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ก้องเกียรติ เพศชาย อายุ 17 ปี ระยะเวลาความพิการนั้น เริ่มเมื่อตอนอายุประมาณ 7-8 ปี สาเหตุเนื่องจากเจ็บป่วย หมอบอกว่าเขามีเนื้องอกในและสมองมีน้ำอยู่ภายใน ปัจจุบันนี้ก็ยังรักษาอยู่ และนอกจากการมองเห็นที่เลือนลางจนเกือบบอดสนิทแล้วก็ไม่มีอาการทางร่างกายผิดปกติอะไร ขณะนี้กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เริ่มเรียน

ร่วมครั้งแรกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพฯ บิดาและมารดาอาชีพค้าขาย ฐานะทางครอบครัวปานกลาง มีบุตร 2 คน ก้องเกียรติเป็น บุตรคนรอง มีพี่ชายคนโต ซึ่งทำงานและมีครอบครัวแล้ว ที่อยู่อาศัยภูมิลำเนาครอบครัวพ่อแม่อยู่ จังหวัดเพชรบุรี ก้องเกียรติจะกลับบ้านในวันปิดเทอมหรือวันหยุดสุดสัปดาห์บางครั้ง วันปกติจะอยู่ หอพัก ระดับความพิการทำให้ความสามารถในการเคลื่อนไหวได้ไม่ดีต้องมีอุปกรณ์ช่วย เช่นไม้เท้า แต่ไม่ต้องให้คนอื่นช่วยเนื่องจากสายตาเห็นเลือนลางยังมองวัตถุที่อยู่ใกล้ ๆ ได้เห็นแสงและสีแต่ ภาพไม่ชัดเจน อ่านหนังสือต้องใช้แว่นขยายช่วย การฟังวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จะรู้สึกปวดตาและปวดศีรษะ การมองเห็นเริ่มไม่ค่อยดีเสื่อมสภาพลงเรื่อย ๆ ระยะแรกที่มีปัญหาทางสายตา การเดินทางพ่อต้อง คอยรับส่งก้องเกียรติตลอด จะไม่ยอมให้ไปไหนด้วยตัวเอง อีกทั้งยังเคยถูกรถชน ก้องเกียรติเล่าให้ ฟังว่า “ขณะที่ข้ามถนนก็มองดีแล้วว่าไม่มีรถแต่ไม่รู้ว่าจะมาจากไหนรู้ตัวอีกทีก็ถูกรถทำให้ถูกรถ เหยียบเท้าเดินไม่ได้ไปหลายวัน” แต่ต่อมาได้มาเรียนในกรุงเทพฯ สามารถปรับตัวและทำอะไรได้เอง มากขึ้นจึงช่วยเหลือตัวเองได้ในการเดินทาง และการประกอบกิจวัตรประจำวัน

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

ก้องเกียรติเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าตอนแรกที่ต้องออกไปเรียนร่วม ในเวลานั้นเขาว่าคิด ไปแล้วก็น่าใจหายเหมือนกัน จากเมื่อก่อนเคยเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด ซึ่งเป็นเวลานานพอที จะผูกพันกันกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว สิ่งเข้ามาในชีวิต เช่น คุณครู เพื่อนตาบอดด้วยกัน แต่เมื่อ คิดว่าทุกคนต้องมีอาชีพที่ฝืนหรือความจำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งการจะได้ทำงานก็ต้องอาศัย ปัจจัยสำคัญคือ การศึกษาซึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้สำคัญ และโรงเรียนสอนคนตาบอดใน ปัจจุบันมีเรียนแค่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นจึงจะต้องออกไปเรียนร่วมกับคนปกติ ก้อง เกียรติรู้สึกที่ตื่นเต้นอยู่ไม่น้อยที่จะได้เผชิญกับโลกภายนอกและต้องทำใจให้ยอมรับสภาพของ สังคม ซึ่งเขาก็เข้าใจว่าในวันเดียวคงทำไม่ได้ จะต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งที่ต้องเผชิญพอสมควร ก้องเกียรติเคยได้สอบถามรุ่นพี่หลายคนถึงเรื่องการออกไปเรียนร่วมบางคนก็ว่าดี บางคนก็ว่ายาก และหนักสำหรับคนที่พิการตาบอดพอสมควร ซึ่งก้องเกียรติก็คิดว่า เห็นจะจริงในเรื่องความลำบาก ไม่เฉพาะแต่ตัวเขาซึ่งพิการตาบอดเอง ยังรวมทั้งอาจารย์ส่วนใหญ่ซึ่งสอนคนปกติมาโดยตลอดเมื่อ มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไปเรียนคงเป็นภาระที่ต้องมาดูแลช่วยเหลือ แต่ก้องเกียรติก็คิดว่า อาจารย์คงจะเข้าใจปัญหาของคนตาบอดในการเรียนร่วมได้ในเวลาไม่นาน อีกทั้งยังมีครูสอนเสริม ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญมาก เพราะจะเข้าถึงเด็กนักเรียนบกพร่องทางการเห็น ความต้องการ ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี และจะเป็นคนที่คอยดูแลสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่ที่เด็กตาบอดเริ่มเข้า เรียน การพิมพ์งานต่าง ๆ เช่น หนังสือ ใบความรู้วิชาต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพิมพ์อักษร เบรลล์ และการแปล เมื่อมีการสอบ รวมทั้งยังเป็นทีปรึกษาที่ดีคอยแนะนำในการเรียน เพื่อนัก

คอยช่วยเหลือดีในเวลาเรียนจะคอยถามว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรไหมอยู่เสมอ ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนไม่มีปัญหาอุปสรรคสำหรับการเรียน ต้องการแค่โอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อน

ก้องเกียรติมีความคิดว่าสิ่งแรกที่เขาต้องเรียนรู้เมื่อออกไปเรียนร่วมคือ สถานที่ การเดินทางเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ให้ได้เร็วที่สุด เพราะจะไม่เดือดร้อนผู้อื่นมากนัก การออกไปเรียนข้างนอกไม่สบายอย่างที่คิด ในระยะแรกผลการเรียนของก้องเกียรติตกไปมาก แต่ด้วยความเป็นเด็กขยัน เขาจึงเพิ่มความตั้งใจให้มากขึ้น ทำให้ต่อมาเขาก็เรียนได้ดีกว่าเมื่อแรกเข้ามาใหม่ ๆ ก้องเกียรติเล่าว่าเมื่อไม่เข้าใจก็จะถามครู ส่วนเพื่อนก็ถามบ้างเหมือนกัน แต่บางครั้งเพื่อนก็จะเป็นฝ่ายมาถามเขาว่าเข้าใจไหม เพราะเขาเป็นเด็กค่อนข้างเรียนดีตั้งใจฟังเวลาอาจารย์สอน และเวลาเพื่อนไม่เข้าใจเขาก็จะบอกและแนะนำเสมอ เขารู้สึกว่าการมีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อน ๆ หรือผู้อื่น อาจทำให้พวกเพื่อนจะได้ยอมรับเขามากขึ้น เขาจะรู้สึกภูมิใจ และมีความยินดีอย่างมากถ้ามีคนเห็นคุณค่าของเขา ก้องเกียรติกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ไม่ควรรับฝ่ายเดียวควรจะรู้จักการให้บ้าง” ซึ่งเขาจำคำกล่าวครูที่โรงเรียนสอนคนตาบอดจะ让他จำคำสามคำนี้ไว้เสมอ ขอบคุณ ขอบใจ และขอโทษ ถึงแม้จะเป็นมรรยาทที่มีสอนอยู่ทั่วไปแต่มีความสำคัญ เป็นประโยชน์ต่อคนตาบอดมาก เพราะจะต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นในบางครั้ง และสามารถแสดงถึงการที่มีการศึกษาอบรมได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เขาก็ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ก้องเกียรติจึงคิดว่า ถ้าเขาได้รับการศึกษาต่อไปเรื่อย ๆ ได้มีโอกาสเรียนร่วมในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป เขาจะมีโอกาสได้รับประสบการณ์ได้ความรู้ เพื่อให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ ได้เข้าสังคม รู้จักเพื่อนและคนอื่น ๆ ที่ให้การยอมรับในความสามารถของเขา หรือในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เขาคิดว่าทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับการเปิดโอกาสให้คนพิการมีการศึกษาเป็นขั้นแรกในการเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างเป็นประโยชน์ในสังคม ดังนั้นเมื่อมีโอกาสมาเรียนร่วมก้องเกียรติจึงคิดว่าควรจะไปเรียน ตั้งใจตั้งใจหาวิชาความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในอนาคตต่อไป

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

มีครูช่วยเหลือคอยสนับสนุน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน ในการเรียนการพิมพ์งาน หนังสือเป็นอักษรเบรลล์ เมื่อมีการสอบจะคอยสอบและบางวิชาก็คอยอ่านให้ฟัง เมื่อไม่เข้าใจครูจะคอยให้คำแนะนำ เพื่อนก็คอยช่วยเหลือดีในเวลาเรียนจะคอยถามว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรไหมอยู่เสมอ ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนไม่มีปัญหาอุปสรรคสำหรับการเรียน ต้องการแค่โอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

กรณีศึกษาที่ 4 : อิงอร (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

อิงอร เพศหญิง อายุ 17 ปี มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดสุรินทร์ ระยะเวลาความพิการนั้น เป็นมาแต่กำเนิดสาเหตุจากคลอดก่อนกำหนดได้รับออกซิเจนและเข้าตู้อบเป็นเวลานาน ขณะนี้กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เริ่มเรียนร่วมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับประถมศึกษาจบจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ โดยเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลอายุประมาณ 5-6 ปี สำหรับความเป็นอยู่ในครอบครัวบิดามารดาอาชีพทำนา ฐานะทางบ้านยากจนในครอบครัวอิงอรเป็นบุตรคนที่สอง มีพี่สาวอีกคนทำงานอยู่ที่เกาะใต้หัววัน อิงอรมาพักอาศัยอยู่กับญาติที่กรุงเทพฯซึ่งทำงานรับจ้างและเย็บรองเท้า จะเดินทางกลับบ้านในช่วงปิดเทอมหรือวันหยุดสุดสัปดาห์เมื่อก่อนตอนเรียนอยู่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ จะอยู่หอพักในโรงเรียนแต่ปัจจุบันมาเรียนร่วมก็เลยไปกลับระหว่างบ้านญาติกับโรงเรียน สามารถเดินทางกลับบ้านได้ด้วยตนเอง แต่มักจะมาอ่านหนังสือทำการบ้านกับเพื่อนและให้อาสาสมัครสอนทุกวันหลังเลิกเรียน โดยมาที่โรงเรียนสอนคนตาบอดก่อนกลับบ้านเสมอ ระดับความพิการทำให้ความสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ดีต้องมีอุปกรณ์ช่วย เช่นไม้เท้า แต่กิจวัตรประจำวัน และงานบ้านบางอย่างก็ทำได้เองไม่มีปัญหา เช่น ถูบ้าน ซักผ้า ล้างจาน เป็นต้น ที่ทำได้เองเหตุผลสำคัญอิงอรบอกว่าเธอไม่อยากเป็นภาระของคนในครอบครัวซึ่งมีงานของแต่ละคนต้องทำอยู่แล้ว จึงต้องฝึกให้ตัวเองสามารถทำอะไรได้เองไว้ และคนอื่นไม่ได้คอยมาดูแลเราตลอดเวลา

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

อิงอรเล่าถึงความรู้สึกในการไปเรียนร่วม ในระยะแรกที่ได้ไปเรียนร่วมกับคนสายตาบอด มีสิ่งต่าง ๆ มากมายที่ทำให้อิงอรรู้สึกเกิดความท้อแท้ใจ เนื่องจากไม่มีใครอยากคบกับเธอเพราะเธอเป็นคนตาบอด อิงอรบอกว่าไม่รู้ว่าจะควรจะทำตัวแบบใดจึงจะเข้ากับเพื่อนนักเรียนปกติได้ ปัญหาในการเรียนไม่ทันเพื่อน ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา หนังสือเรียนบางวิชาไม่ครบ บางวิชาอิงอรก็ไม่สามารถทำเหมือนคนสายตาบอดได้ เพราะต้องใช้สายตาและการเคลื่อนไหวค่อนข้างมาก เช่น วิชาศิลปะ วิชานาฏศิลป์ วิชาพล และสิ่งที่ทำให้อิงอรเครียดมากยิ่งขึ้นก็คือ เมื่ออาจารย์สั่งให้ทำรายงานที่เป็นการค้นคว้าในห้องสมุด อิงอรไม่สามารถจะค้นคว้าด้วยตนเองได้จึงต้องวานให้เพื่อนช่วยหาให้ บางครั้งก็มีคนช่วย แต่บางครั้งก็ไม่มีใครสนใจเลย ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ทำให้อิงอรท้อแท้ใจเป็นที่สุด จนบางครั้งทำให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมไม่ดีเป็นคนที่เจ้าอารมณ์ ไม่ชอบคนรอบข้างอย่างไม่มีเหตุผล และมักจะไม่ค่อยพูดคุยกับใครชอบอยู่คนเดียวเมื่อเรียนร่วมผ่านพ้นไปหนึ่งภาคการศึกษาขึ้นเทอม 2 อิงอรเล่าว่าเธอเกือบจะทำลายอนาคต

ของเธอเอง ด้วยการคิดว่าจะตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนที่เรียนร่วมอยู่ เนื่องมาจากความกดดัน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ความคิดของอิงอรในขณะนั้นคิดแต่เพียงสั้น ๆ เท่านั้น อิงอร เล่าว่าก่อนที่จะไปลาออกก็มีสิ่งที่ทำให้เธอหยุดคิดและงดเว้นกระทำการนั้นคือ ครูที่โรงเรียนสอน คนตาบอดเดิมที่เคยเรียนอยู่และพ่อแม่ รวมทั้งเพื่อนสนิทบุคคลเหล่านี้ ที่เตือนสติให้แนะนำ ปรีกษาให้คิดได้ในเวลาต่อมา อิงออร์ก็ลองเรียนหนังสืออย่างตั้งใจอีกครั้งหนึ่งแล้วพยายามสู้กับ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและปรับปรุงตัวเองเสียใหม่ตั้งใจเรียนมากกว่าเดิม โชคดีที่ยังมีเพื่อนบางคน คอยช่วยเหลือและเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ให้การยอมรับในตัวอิงอรและเข้าใจเธอมากขึ้น มาถึงบัดนี้อิงอร ได้รู้แล้วว่าการที่มีชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้ให้บทเรียนและการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตอัน ล้ำค่า แม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรค แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เธอรู้จักการปรับตัวเข้ากับสภาพ ความเป็นจริงของสังคม หากมองให้ดีเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเธอมากกว่าที่สังคมหยิบยื่นให้

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

การสนับสนุนในการเรียนร่วมคืออุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียนบางวิชาที่ไม่มีครบ ถ้าไม่มีเพื่อนก็ไม่มีใครช่วยเหลือในการทำงานและในการเรียนในห้อง ในการเรียนร่วมระยะแรก เพื่อนไม่ค่อยยอมรับ ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่ ครูและเพื่อนไม่ค่อยมอบ หมายงานให้ทำ คนส่วนใหญ่มองว่าไร้ความสามารถเลยไม่เปิดโอกาสให้ งานที่มอบหมายให้ขาด การยืดหยุ่นปรับให้คนพิการทำได้ ครูในบางวิชาจะปล่อยให้เรียนและปรับตัวเอง ไม่ติดตามช่วยเหลือ การสนับสนุนส่วนใหญ่ในการเรียนต้องอาศัยครูช่วยเหลือ อาสาสมัครที่มาช่วยสอน และการ พึ่งตนเอง มีความต้องการเพื่อนและครูคอยสนับสนุนช่วยเหลือในการเรียน

กรณีศึกษาที่ 5 : มินตรา (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

มินตรา เพศหญิง อายุ 18 ปี ระยะเวลาความพิการนั้น สาเหตุเกิดจากการเจ็บ ปวยเมื่ออายุ 2-3 ปี ตัวมินตราเองไม่รู้สาเหตุแน่นอนรู้แต่เพียงว่าเมื่อไปหาหมอแม่เล่าว่าหมอบอก ตาที่มองไม่เห็นมีปัญหาที่ม่านตา ข้างในมีเชื้อเริม รักษาให้หายขาดไม่ได้นอกจากกระตุ้นสายตา และใช้ยารักษาให้ช่วยการเห็นที่เหลืออยู่ ต้องใส่แว่นตาด้วยตลอดเวลา และปัจจุบันก็ยังเข้ารับการ รักษาที่โรงพยาบาลเรื่อยมา ขณะนี้กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เริ่ม เรียนร่วมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เคยเรียนโรงเรียนเฉพาะในระดับประถมศึกษาจบจากโรงเรียน สอนคนตาบอดกรุงเทพฯ โดยเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลอายุ 5-6 ปี สำหรับสถานภาพทางครอบครัว บิดามารดาอาชีพเป็นแม่ค้าขายข้าวแกงและอาหารตามสั่งอยู่จังหวัดสระบุรี ฐานะทางบ้านปาน

กลาง ในครอบครัวมินตราเป็นบุตรคนที่สอง มีพี่ชายอีกคนรับราชการเป็นทหาร มินตรามาพักอาศัยอยู่ที่หอพักในโรงเรียนสอนคนตาบอดและคิดว่าต่อไปอาจจะไปหาหอพักกับเพื่อนข้างนอก เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว เพราะการช่วยเหลือด้านหอพักของโรงเรียนสอนคนตาบอดที่อยู่ให้อยู่แค่ถึงมัธยมปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนส่วนหนึ่งที่บ้านอยู่ไกลก็จะอยู่หอพักข้างนอกรวมกัน มินตราจะเดินทางไปกลับบ้านวันหยุดหรือปิดเทอมและสามารถเดินทางไปกลับได้ด้วยตนเอง บางครั้งพ่อแม่ก็จะมาเยี่ยมที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ระดับความพิการทำให้ความสามารถเคลื่อนไหวได้ดีไม่ต้องมีอุปกรณ์ช่วย เพราะมองเห็นวัตถุ และแสงข้างหน้าในระยะใกล้ ๆ

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

มินตราได้มาเรียนร่วมเป็นเวลา 3 ปีแล้ว เป็นเวลาแห่งความทรงจำอันมีค่า เธอคิดว่าในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งมีสิทธิที่จะกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตของเธอเองว่าจะไปในทิศทางไหนหรือเลือกทำอะไรสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์เช่นการศึกษาได้อย่างเต็มที่ไม่ว่ากำหนดว่าจะคนปกติหรือคนพิการ ต่างก็มีความเสมอภาค มินตราคิดว่าเธอเองไม่ต้องการให้คนมาช่วยเหลือตลอดเวลา เธอเพียงอยากได้รับการยอมรับ เปิดโอกาสให้มีชีวิตเหมือน คนทั่วไปได้รับจากสังคม มีโอกาสเรียนรู้และนำความสามารถไปใช้อยู่ในสังคมได้อย่างกลมกลืน ไม่ต้องการเรียกร้องการปฏิบัติอะไรมากกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม เธอมั่นใจศักยภาพของเธอที่มีอยู่ว่าสามารถเรียนรู้ได้เหมือนคนทั่วไป ความพิการไม่ได้ทำให้เธอด้อยกว่าคนปกติมากนัก แม้ครั้งแรกที่ไปเรียนร่วมเธอจะรู้สึกตื่นเต้น กลัว แต่ความกลัวมักมาก่อนความกล้าเสมอ และเมื่อไปเรียนร่วมเต็มตัว ก็รู้สึกว่ามันไม่ได้ยากแต่เป็นอะไรที่ทำหาย และชวนให้เรียนรู้ศึกษา สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคในช่วงแรก มินตราและเพื่อน ๆ พิจารณาที่ออกไปเรียนร่วมกับคนปกติพบก็ค่อนข้างจะลำบากเหมือนกัน แต่เธอและเพื่อนที่ไปเรียนด้วยกันก็ผ่านมาได้ด้วยดี การที่มินตราได้ไปเรียนร่วมนั้นช่วยให้เธอได้เรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่าง รู้สิ่งที่ยังไม่รู้ ได้รู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้เรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมของคนปกติ ได้รับวิวัฒนาการและความก้าวหน้าของโลกภายนอกซึ่งเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด สอนให้เราปรับตัวให้เข้ากับคนปกติ ไม่ใช่ให้คนปกติปรับตัวเข้าหาเรา ทำให้ได้รู้จักเพื่อนมากมายได้รู้จักอาจารย์ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องการเรียนและปัญหาชีวิตได้พบเพื่อนที่รู้จัก ได้หัดเดินทาง ได้รู้จักการบริหารเวลาได้รู้จักการใช้เงิน และสิ่งที่สำคัญก็คือทำให้มินตรารู้สึกว่าเธออยู่ในสังคมและเรียนร่วมได้ มินตราต้องการให้การเรียนร่วมมีต่อไปเรื่อย ๆ ให้โอกาสคนพิการได้พัฒนาความสามารถของแต่ละคน ช่วยเหลือผู้พิการด้วยโอกาสในสังคม ทุกคนจะได้รับรู้ ได้เห็นจริงว่าคนพิการก็ทำได้ และไม่เป็นการระแวงของคนอื่นในสังคม

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

ในการเรียนร่วมนั้นได้รับการสนับสนุนจากครูในการเรียน ครูส่งเสริมให้มีการเรียนในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน แนะนำให้นักเรียนปกติ มีความสัมพันธ์ และให้ความสำคัญกับเพื่อนที่พิการมาเรียนร่วมซึ่งถ้ามีปัญหาในการเรียนก็สามารถแก้ปัญหาได้ก่อน ไม่ต้องให้ครูช่วยเหลือไปทุกที การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียน ส่วนใหญ่มีหนังสือเรียนในทุกวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนดีไม่เป็นอุปสรรคในการมาเรียน และในการเรียนการสอน มีห้องสอนเสริมสำหรับครูช่วยเหลือคอยสอนการบ้าน แนะนำบทเรียนและช่วยเหลือในการแปลงงานอักษรเบรลล์ส่งอาจารย์วิชาต่าง ๆ

กรณีศึกษาที่ 6 : สมชาย (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

สมชาย เพศชาย อายุ 17 ปี ระยะเวลาที่พิการเริ่มพิการตาบอดเมื่ออายุประมาณ 2-3 ขวบ เนื่องจากประสบอุบัติเหตุ ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์ เริ่มเรียนร่วมครั้งแรกในระดับชั้นประถมศึกษา และมาเรียนต่อที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ก่อนจะไปเรียนร่วมอีกครั้งในโรงเรียนที่อยู่ปัจจุบันตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับครอบครัวพ่อแม่อาชีพทำนาทำสวน อยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ มีพี่น้อง 3 คน อาชีพทำนาช่วยทางบ้าน สมชายสามารถเดินทางกลับบ้านซึ่งมีระยะทางไกลได้ด้วยตนเอง เพราะฝึกฝนให้ช่วยเหลือตนเองและได้ไปเรียนร่วมตั้งแต่ยังเด็ก ๆ การเคลื่อนไหวแม้ต้องมีไม้เท้าช่วย แต่ก็สามารถทำอะไรเองได้หลายอย่างโดยไม่ต้องให้คนช่วยเหลือ ปัจจุบันไปพักอยู่หอพักกับเพื่อน ๆ ช่างนอก ซึ่งส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว แต่สมชายก็ยังแวะเวียนมาที่โรงเรียนสอนคนตาบอดอยู่เสมอ เมื่อมีกิจกรรมอะไรเขาก็กลับมาช่วยสมชายมีความสามารถในการเล่นดนตรี เล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิดทั้งเป่าขลุ่ย เล่นกีตาร์ เบส ฯลฯ เขาจึงเป็นที่รู้จักของเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในโรงเรียนสอนคนตาบอดหลายคนเพราะความสามารถและกล้าแสดงออก

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

สมชายเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าตั้งแต่เขาได้ออกไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เขาไม่ค่อยจะมีปัญหามากนัก เพราะสมชายเคยเรียนร่วมมาก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ตอนสมชายอยู่ชั้นประถมแล้ว สำหรับเขาสิ่งที่แตกต่างน่าจะเป็นเมื่อก่อนเรียนอยู่ต่างจังหวัด สมชายกล่าวว่า “เด็กบ้านนอกกับเด็กกรุงเทพฯ นิสัยใจคอไม่เหมือนกัน เด็กบ้านนอกจะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะคอยช่วยเหลือกันรวมทั้งในเรื่องการเรียน คนเรียนเก่งก็จะคอยช่วยเหลือสอนให้คำแนะนำเพื่อนที่ไม่เก่ง แต่โรงเรียนใน

กรุงเทพฯ มีแต่การแข่งขันกัน” สมชายเขาจึงมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่เรียนร่วมไม่มากเท่าที่ควร แต่เขาจะอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขามีในการพูดจบบ้าง แสดงดนตรี ร้องเพลง เพื่อดึงดูดความสนใจจากเพื่อน พยายามให้เพื่อนยอมรับในความสามารถ เห็นคุณค่า สมชายเล่าว่า ในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้ามาเรียนเขายังไม่มีบทบาทอะไรมากนัก แต่ก็ยังมีเพื่อนที่ยอมรับและเข้าใจอยู่พอสมควร เพื่อนที่ดีก็มี ไม่ดีก็มี แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนที่ชวนเล่นมากกว่าเรียน เพราะพวกเขาจะไม่ค่อยช่วยเหลือทางด้านเรียน ส่วนผลการเรียนของสมชายจะอยู่ระดับปานกลาง ตัวเขาบอกว่าผลการเรียนดีไม่ได้นักแต่ก็ไม่แยเกินไป ในการเรียนร่วมนั้นครูอาจารย์บางท่านก็เข้าใจปัญหาของคนตาบอด บางทีงานที่ทำไม่เสร็จเมื่อแจ้งเหตุแก่อาจารย์ ก็จะได้รับ การอนุโลมให้ส่งที่หลังได้ แต่ก็ไม่เสมอไป เพราะอาจารย์บางท่านก็ไม่มี การยืดหยุ่น และยังไม่เข้าใจวิธีการสอนคนพิการตาบอดควรจะมีการปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อคนพิการ สมชายบอกว่าแม้เขาจะเรียนไม่ถึงกับเก่งแต่ก็มีอุปนิสัยขยันเอา การเองงาน แต่นิสัยที่เป็นข้อเสียก็มีคือ มีความเครียดง่าย ใจร้อน แต่สิ่งหนึ่งที่ช่วยเขาผ่อนคลายความเครียดได้ คือ การฟังเพลง เล่นดนตรี บางครั้งก็หันนั่งสมาธิ กีฬาก็เป็นสิ่งที่สมชายชื่นชอบ และมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นนักกีฬาทีมชาติในอนาคต เป็นตัวแทนไปแข่งกีฬาคนพิการนานาชาติ ช่วงที่เรียนขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สิ่งที่อยู่รอบตัวสภาพแวดล้อมเดิมก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยน เพื่อนที่เคยเรียนด้วยกันก็ถูกสับเปลี่ยนไปเรียนยังห้องต่าง ๆ ตามผลการเรียนของแต่ละคน คนที่เรียนดีก็จะได้ไปอยู่ร่วมกัน คนที่ผลการเรียนไม่ดีนักหรือรองลงมา ก็จะได้มาอยู่รวมกันอีกห้องหนึ่ง เพื่อนที่เปลี่ยนไปทำให้สมชายจึงต้องมาเรียนรู้ปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ รวมทั้งเรียนรู้และปรับตัวกับอาจารย์คนใหม่บางท่านด้วย สำหรับบทบาทในห้องเรียน สมชายเริ่มจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะการกล้าแสดงออกมีมากขึ้น แต่เพื่อนก็ไม่ได้มีมากตาม เพราะเพื่อนที่สนิทก็ย้ายไปเรียนยังห้องเรียนอื่น จึงต้องมาช่วยตัวเองในการเรียนมากขึ้น พยายามฟังตนเองให้มากที่สุด แต่บางทีถ้าหากคนช่วยเหลือไม่ได้จริงก็จะไปขอความช่วยเหลือจากอาจารย์บ้าง เนื่องจากยังไม่สนิทกับเพื่อนใหม่มากนัก จึงมีปัญหาจดงานไม่ทันในบางครั้ง พอขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็ปรับตัวกับเพื่อน ๆ ได้มากขึ้น แต่พบว่าเนื้อหาวิชากิจกรรมการเรียนบางอย่างก็ยากขึ้น ผลการเรียนจึงไม่ค่อยจะดีนัก งานบางอย่างก็ไม่สามารถทำได้ เช่นบางวิชาอาจารย์ให้นักเรียนวาดแผ่นใส ทั้งยังประสบปัญหาที่อาจารย์บางท่านไม่ค่อยเข้าใจหรือหากวิธีที่เคื่อก่อนการเรียนร่วมของเขา งานบางอย่างสมชายจึงถูกจัดอยู่ในกลุ่มพวกไม่ส่งงาน เหตุผลที่เขาไม่ส่งเพราะเขาทำไม่ได้ แต่อาจารย์ส่วนใหญ่ก็จะมี การอนุโลมหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนอยู่บ้าง ไม่ให้นักเรียนต้องอยู่เฉยโดยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการแต่ในการประเมินผลการสอบไม่มีการยืดหยุ่นเรื่องเวลาทำให้ทำข้อสอบไม่ทัน มีส่วนทำให้ผลการเรียนที่ออกมาไม่ดี ครูไม่สามารถเอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้อย่างทั่วถึง เพราะนักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไป และการเอาใจใส่เด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต้องมีความสนใจและใช้เวลามากทำให้เป็น

ภาวะในการสอน ครูสอนเสริมที่คอยช่วยเหลือมีน้อยเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีมากก็ไม่สามารถมาดูแลได้ทุกคน

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

อาจารย์บางวิชาไม่ค่อยเข้าใจไม่มีการยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ส่วนใหญ่ก็จะปรับการสอนหากวิธีช่วยเหลือในการเรียน ไม่ให้นักเรียนต้องอยู่เฉยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอบไม่มีการยืดหยุ่นเรื่องเวลาทำให้ทำข้อสอบไม่ทัน มีส่วนทำให้ผลการเรียนที่ออกมาไม่ดี ครูไม่สามารถเอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้อย่างทั่วถึง เพราะนักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไป และการเอาใจใส่เด็กพิเศษต้องมีความสนใจและใช้เวลาทำให้เป็นภาวะในการสอน ครูสอนเสริมที่คอยช่วยเหลือมีน้อยถ้าเด็กพิการมีมากก็ไม่สามารถมาดูแลได้ทุกคน

กรณีศึกษาที่ 7 : ซาลินี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ซาลินี เพศหญิง อายุ 17 ปี ระยะเวลาที่พิการมีความบกพร่องทางการเห็นมาตั้งแต่เด็กประมาณอายุ 11 ปี เนื่องจากเจ็บป่วยทำให้สายตาเห็นเลือนลาง มีอาการแสบลงเรื่อยๆ แม้จะเห็นวัตถุที่อยู่ใกล้แต่มองเป็นเวลานานหรือที่แสงส่องแรงเกินไปจะปวดตาและปวดศีรษะสามารถเดินได้โดยไม่ต้องใช้ไม้เท้าช่วย แต่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ พ่อและแม่เห็นว่าอาการแสบตาเริ่มมองไม่เห็น จึงพามาหัดเรียนอักษรเบรลล์ที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ทำให้ได้เรียนจึงรู้ทั้งภาษาเบรลล์และอักษรปกติ แม้จะใช้อักษรเบรลล์ยังไม่คล่อง เหมือนเด็กตาบอดทั่ว ๆ ไปที่เรียนมาแต่เด็ก แต่ก็ใช้ในการอ่านและเขียนมากกว่าอักษรปกติ เพราะเริ่มมองไม่ค่อยเห็นมากขึ้น แต่ยังสามารถเขียนภาษาไทยเหมือนเด็กปกติได้แม้จะไม่ตรงบรรทัดนัก พ่อแม่จะเป็นผู้ที่คอยรับส่งมาโรงเรียน แต่บางครั้งก็จะกลับบ้านเองถ้าพ่อแม่ไม่ว่างซึ่งต้องทำงาน พ่ออาชีพเป็นพนักงานขับรถ แม่รับจ้างซักรีด ฐานะทางบ้านยากจน ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เริ่มเรียนร่วมครั้งแรกในระดับชั้นประถมศึกษา และมาเรียนเพิ่มเติมเฉพาะอักษรเบรลล์ที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ก่อนจะเข้าไปเรียนร่วมอีกครั้งในโรงเรียนที่อยู่ปัจจุบันตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับใน ครอบครัวจะเป็นบุตรคนเดียว ต้องช่วยงานบ้านทุกอย่างเท่าที่ทำได้ และกิจวัตรประจำวันส่วนใหญ่จะทำได้เอง

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

ชาลินีรู้สึกว่าการเรียนร่วมทำให้เธอได้รู้จักมีความสัมพันธ์กับเพื่อนปกติที่เรียนด้วยกัน รวมถึงการมาเรียนก็ได้เรียนรู้กฎระเบียบของสังคม ทั้งจากโรงเรียนและครู ครูเป็นผู้ทำหน้าที่สอนการเรียนมีส่วนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาลินีและเพื่อน ๆ จากการทำกิจกรรม ชาลินีมีส่วนร่วมในกลุ่ม จะมีความรู้สึกผูกพันกันระหว่างเพื่อนที่อยู่กลุ่มเดียวกันจะสนิทกัน หรือที่เรียนห้องเดียวกันมากกว่ากลุ่มอื่น หรือห้องอื่น ระดับชั้นอื่น ๆ ตามลำดับ การที่เพื่อนคอยช่วยเหลือแนะนำในการเรียน ความสนิทสนมจะเกิดขึ้นจากความคิดหรืออัธยาศัยตรงกัน มีมุมมองด้านต่าง ๆ คล้ายกันเป็นประการสำคัญ ในความเป็นจริงคงทำให้คนทุกคนมายอมรับคนพิการทั้งหมดก็ไม่ได้ แต่ตัวเราต้องปรับตัวเข้าหาสังคม การเรียนร่วมจึงมีความพยายามเรียนรู้ที่จะทำได้เหมือนคนอื่น ๆ หรือใกล้เคียงกับคนปกติทั่วไป เพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และสาเหตุหนึ่งชาลินีคิดว่าที่เธอมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้มากนั้น อาจเนื่องมาจากเธอมีสายตาที่เห็นเลือนลาง จึงมีความสามารถทางการเคลื่อนไหวดีกว่าตาบอดสนิท สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนคนอื่น ๆ ได้มากกว่า สามารถทำงานช่วยเหลือเพื่อนซึ่งมีความปกติ มีส่วนในการจัดกิจกรรมมากขึ้นตามไปด้วย เช่น ทำรายงานพูด เขียน พิมพ์งาน จัดบอร์ด หาข้อมูล ฯลฯ และยังช่วยเหลือตัวเองได้มาก ซึ่งในการทำงานร่วมกันชาลินีรู้สึกได้ว่า ถ้าเธอมีส่วนร่วมมากเพื่อน ๆ จะเห็นว่าเธอเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อนอาจจะเห็นความมีน้ำใจของเธอก็ได้ จึงทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นไปได้ด้วยดี ชาลินีเปรียบเธอกับเพื่อนที่พิการด้วยกันแต่ตาบอดสนิท เธอบอกว่าจะถูกจำกัดด้วยสภาพของร่างกาย และความสามารถของการเคลื่อนไหว จึงพบว่าเพื่อนที่พิการตาบอดสนิทมีเพื่อนไม่มาก และเธอก็เคยตาดีมาก่อนมาบกพร่องทางสายตาในภายหลัง จึงมีประสบการณ์ทางสังคมมากกว่า ในการรู้จักการปรับตัวเข้าหาเพื่อนรู้ว่าเพื่อน ๆ คิดอย่างไรกำลังทำกิจกรรมหรือเล่นอะไรอยู่ส่วนใหญ่จะมองภาพออก โดยเพื่อนที่ตาบอดมาแต่กำเนิด อาจจะมีความรู้สึกว่าตนเองต้องช่วยเหลือเพื่อนได้ไม่มาก จึงพบความลำบากในการปรับตัวได้ช้า บางคนก็ชอบนั่งเฉย เพื่อนจะเป็นฝ่ายเข้าไปพูดก่อนอยู่เสมอ

ในการปรับตัวกับครูผู้สอน ชาลินีจะปรับตัวเองเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้คอยเข้าหาก่อนอยู่เสมอ เพื่อที่จะดูแลและคอยให้ความช่วยเหลือ ไม่ใช่เฉพาะในเวลาเรียนเท่านั้น หลังจากเลิกเรียน ก็มีครูสอนเสริมที่จะพยายามช่วยเหลือให้ชาลินีและเพื่อนที่พิการตาบอดด้วยกัน ได้ทำงานการบ้านหรือรายงานส่ง ซึ่งนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก็มีงานทำกันทุกคน ซึ่งการกระทำนี้ช่วยเหลือระหว่างกันนี้ จึงทำให้ความสัมพันธ์ของครูนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเป็นไปได้ด้วยดี ส่วนตัวชาลินีนั้นเองจะชอบที่จะพูดคุยและขอคำแนะนำปรึกษา ทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว ในเรื่องส่วนตัวจะเป็นเรื่องด้านเศรษฐกิจของตนเอง เพราะชาลินีเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะยากจน บางทีก็จะพูดคุยกันเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ เธอบอกว่าเพื่อนนักเรียนที่

บกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่จะไม่ชอบที่จะพูดคุยกับครู แต่ทุกคนก็ยังให้ความสนใจและมีสัมมาคารวะ

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

ในการสนับสนุนการเรียนร่วมบางครั้งครูไม่สามารถพิมพ์ข้อสอบได้ทัน ต้องใช้การอ่านให้ฟัง การมีครูไม่พอตอนคุมสอบซึ่งต้องแยกมาสอบเฉพาะนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต่างหาก จึงทำข้อสอบได้ไม่ทันในบางครั้ง หรือในกรณีข้อสอบเบรลล์มีชุดเดียวก็ต้องให้เพื่อนหรือครูอ่าน การสอบห้องเดียวกันมีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นสอบหลายระดับชั้นรวมกัน แต่ครูคุมสอบไม่พอก็เกิดปัญหาได้เพราะเวลาสอบที่จำกัด กับต้องอ่านซึ่งคนอ่านมีไม่พอคนสอบมีหลายคนต่างใช้เวลาคิดและตอบไม่เท่ากันสาเหตุมาจากการประสานงานระหว่างครูการศึกษาพิเศษและครูสอนประจำวิชา และบุคลากรที่ไม่พอเพียง ในการเรียนบางวิชาได้รับการผ่อนผันในเรื่องการทำงานส่งครู และการทำกิจกรรมบางอย่าง เช่นกีฬา ได้ร่วมเชียร์ หรือแข่งกับนักเรียนตาบอดด้วยกันแทน ศิลปะให้ทำรายงานส่งแทนหรือมีเพื่อนคอยช่วยเหลือ

กรณีศึกษาที่ 8 : ปิยะ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ปิยะ เพศชาย อายุ 17 ปี ระยะเวลาที่พิการเป็นมาแต่กำเนิด ตาบอดสนิททั้งสองข้าง กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชินโรรสวิทยาลัย เริ่มเรียนร่วมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เคยเรียนในโรงเรียนเฉพาะตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บิดามารดาอาชีพทำสวนทำไร่ ฐานะทางบ้านยากจน ที่อยู่อาศัยภูมิลำเนาจังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับญาติ เมื่อก่อนเคยอยู่หอพักภายในโรงเรียน แต่เมื่อออกไปเรียนร่วมเพื่อความสะดวกในการเดินทางจึงไปพักอยู่อาศัยกับญาติ ซึ่งก็อยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก ครอบครัวมีพี่ชายหนึ่งคนพิการเหมือนกันแต่ไม่ได้เรียนแล้วทำงานเป็นพนักงานนวดแผนโบราณ การเคลื่อนไหวไม่ได้นักต้องมีอุปกรณ์ไม้เท้าช่วยในบางครั้ง แต่ก็ไปยังสถานที่ต่าง ๆ หรือเดินทางได้ด้วยตนเอง ทำกิจวัตรประจำวันได้เองโดยส่วนใหญ่ มีความสามารถทางกีฬาหลายอย่างเคยเป็นตัวแทนไปแข่งกีฬาคนพิการได้เหรียญและถ้วยรางวัลระดับนานาชาติกลับมามากมาย มีความสามารถในการร้องเพลงและเคยเป็นผู้นำร้องเพลงชาติหน้าเสาธงของโรงเรียนทั้งยังชนะการประกวดมาหลายรายการ

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

ปิยะมีความรู้สึกที่ไม่ดีนักต่อการเรียนร่วมในระยะแรกเพราะ ความพิการตาบอดมีผลกระทบต่อการเรียนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม การที่เขาสูญเสียดวงตาทำให้ไม่สามารถทำ

หน้าที่ได้อย่างปกติ การเรียนบางวิชาการทำงานบางอย่างก็ทำไม่ได้เหมือนคนอื่น มีผลต่อการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำได้ยากกว่าเพื่อนปกติธรรมดา การแสดงออกกับคนพิการด้วยกันแตกต่างกับการแสดงออกกับเพื่อนนักเรียนปกติ ปิยะจะมีลักษณะที่อาย ไม่ชอบสังสรรค์ กับเพื่อนปกติมากนักในตอนแรกของการเรียนร่วม ปิยะเล่าว่าเขาใช้เวลาค่อนข้างนาน กว่าที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนนักเรียนปกติได้ ช่วงแรกของการเรียนเพื่อนก็ไม่ค่อยสนใจเขา แม้ว่าจะไม่ได้กีดกันแต่เขาก็มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนน้อยมาก อาจจะเพราะเพื่อนคิดว่าเขาเป็นคนพิการคงทำไม่ได้ แม้ได้เข้ากลุ่มแต่ก็ไม่ค่อยได้รับการมอบหมายงานให้ทำอะไร ปิยะรู้สึกอึดอัดคับข้องใจไม่รู้ว่าจะมีปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนนักเรียนทั่วไป ระยะเวลาเขาจะยอมปฏิบัติแต่เฉพาะบางสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ต่อมาเขาคิดว่าแม้ร่างกายเขาจะมีความผิดปกติก็แต่เฉพาะร่างกายที่ตาบอดเท่านั้น แต่เขาไม่ผิดปกติทางด้านสังคมเขายังมีส่วนอื่น ๆ ของร่างกายที่ยังใช้ได้ดีมีสติปัญญาความสามารถที่จะเรียนรู้ และปิยะเองก็พยายามจะปรับตนเองให้ปฏิบัติการทำงานต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับเพื่อนนักเรียนปกติด้วยกัน เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนมากขึ้น ชวนเพื่อนคุยซักถามมากขึ้นกว่าเดิม เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในห้องและคนอื่น ๆ เพราะปิยะคิดว่าเขายังต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป ถ้าจะอยู่ให้มีความสุขเขาควรควรจะลดความตึงเครียด หรือความคับข้องใจปมด้อยทั้งหลายของเขา และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมใหม่ เขายังต้องพบและรู้จักคนในสังคมอีกมากจึงต้องพึงพอใจยอมรับสิ่งที่ตัวเองพยายามเอาชนะอุปสรรคหรือทำตัวให้สอดคล้องกลมกลืนกับสถานการณ์รอบข้าง เพื่อความอยู่รอดของตัวเอง เพื่อให้มีสัมพันธภาพอันดีเป็นที่ยอมรับและนับถือของเพื่อนที่เรียนด้วยกันรวมทั้งกับคนอื่นในสังคม ต่อมาระยะหลังเพื่อน ๆ ก็ยอมรับเขามากขึ้น เพราะเขาปรับตัวและมีความจริงใจให้กับเพื่อน ๆ มีการแสดงความสามารถของตัวเองให้เป็นที่ยอมรับ อย่างเช่นการเป็นตัวแทนของประเทศไทยแข่งกีฬาคนพิการนำชื่อเสียงมาให้แก่โรงเรียน เริ่มมีกลุ่มเพื่อนมาพูดคุยกับเขามากขึ้นตัวเขาเริ่มมีสังคมและการยอมรับมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น เช่นกิจกรรมวันแม่ วันครูก็เป็นคนร้องนำนักเรียน และการประกวดร้องเพลง การเรียนก็ตั้งใจเรียนมากกว่าเดิม ผลการเรียนก็อยู่ระดับปานกลางแต่ก็ดีขึ้นกว่าเดิม สภาพจิตใจเขาเองก็รู้สึกที่ตัวเองเข้มแข็งและคิดว่าตัวเองสามารถเรียนร่วมกับคนปกติได้

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

สำหรับการสนับสนุนของโรงเรียนที่เรียนร่วม กิจกรรมที่มีโอกาสเลือกมีน้อยและไม่เหมาะสมกับความถนัดของตน การจัดกิจกรรมไม่ได้คำนึงถึงนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น เพราะนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีไม่มากนัก ขาดสื่ออุปกรณ์และงบประมาณ รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญ ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในการเรียนร่วมยังมีความ

ต้องการให้มีการสนับสนุนบริการหนังสือค้นคว้าอักษรเบรลล์ในห้องสมุดโรงเรียนรวมทั้งเทศบาลเมือง
ทำหนังสือเทศบาล เพราะจะได้เรียนทันเพื่อนและไม่ต้องไปค้นคว้าที่อื่น ๆ และสนับสนุนการสอนเสริม
ให้มากขึ้นจัดหาอาสาสมัครครูช่วยสอนเสริมนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเพิ่มขึ้น จะได้ไม่ต้อง
เดินทางไปกลับระหว่างโรงเรียนที่เรียนร่วมกับโรงเรียนเฉพาะเพื่อไปพบอาสาสมัครช่วยสอน ในการ
เดินทางเช่นนี้ สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่สะดวกนัก

กรณีศึกษาที่ 9 : เพ็ญศรี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

เพ็ญศรี เพศหญิง อายุ 17 ปี พิการมาแต่กำเนิดสาเหตุมาจากต่อกระจกและหมอบอกว่าเป็นกรรมพันธุ์ เคยทำการผ่าตัดซึ่งช่วยให้ดีขึ้นเพียงเล็กน้อย ปัจจุบันยังคงทำการรักษาอยู่ หมอบอกว่ามีแนวโน้มจะมองไม่เห็นในอนาคต จึงต้องเรียนอักษรเบรลล์ที่โรงเรียนสอนคนตาบอด แต่เด็ก ปัจจุบันกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เคยเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มเข้าเรียนร่วมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สถานภาพทางครอบครัวบิดามารดาทำอาชีพค้าขายฐานะทางบ้านปานกลาง ครอบครัวมีพี่น้อง 2 คน เพ็ญศรีมีน้องอีกคนเป็นชายอายุ 10 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาและมีสายตาสายตาปกติดี ขณะนี้เพ็ญศรีพักอยู่ที่บ้านกับครอบครัว เวลาเดินทางไปโรงเรียนเธอจะใช้วิธีโดยสารรถประจำทางซึ่งเพ็ญศรีสามารถไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียนได้เอง การเคลื่อนไหวได้ไม่ दिन ต้องมีอุปกรณ์ หรือคนช่วยบางครั้ง ในสถานที่คุ้นเคยสามารถไปไหนได้โดยไม่ต้องมีอุปกรณ์เช่นไม่ทำหรือคนช่วย ทางครอบครัวให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่เพ็ญศรีเป็นอย่างดีเพราะต้องการให้เธอช่วยเหลือตนเองได้ เธอเล่าว่าทางครอบครัวจะส่งเสียให้เธอเรียนสูงที่สุดเท่าที่เธอจะสามารถเรียนได้ ตัวเพ็ญศรีเองก็อยากเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ถ้าเธอมีโอกาสเพ็ญศรีมีความต้องการเรียนทางด้านกฎหมาย เพราะเธอคิดว่าน่าจะเรียนได้และทำให้เธอมีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่นได้บ้าง จากที่เคยแต่คอยให้ผู้อื่นคอยช่วยเหลือ ถ้าจะเรียนในสาขาอื่นก็อาจจะมีอุปสรรคเยอะ เพราะคนพิการส่วนใหญ่จะมุ่งไปในสายอาชีพ แต่เธอก็รับรู้มาว่าคนพิการทางสายตางานบางคนก็สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนสายสามัญแม้ในการเรียนด้านกฎหมายเองก็มีคนพิการที่ไปเรียนได้

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

เพ็ญศรี รู้สึกว่าตัวเองนั้นไม่ได้มีความสามารถหรือพรสวรรค์ทางด้านไหนเป็นพิเศษ ยิ่งถ้าไปเปรียบเทียบกับคนปกติทั่วไปยิ่งไม่เท่ากันในสมรรถภาพและความสามารถทาง

กายภาพ ในการทำกิจกรรมแทบทุกด้านนั้นเสียเปรียบกว่าแน่นอน แต่เพ็ญศรีคิดว่าหากเธอรู้เช่นนี้แล้วท้อแท้ไม่สู้ เธอก็คงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไม่ได้ การเรียนร่วมทำให้เพ็ญศรีรู้ว่ายังต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและช่วยเหลือกันในสังคมอยู่ แม้คนที่เก่งก็ยังต้องพึ่งพาคนที่เรียนไม่เก่งในบางเรื่อง คนเราไม่ได้รู้หรือชำนาญไปทุกด้าน เพ็ญศรีเรียนรู้ได้จากการเรียนร่วมในชั้นเรียน อย่างเช่น การทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มระหว่างเรียนมีการแบ่งหน้าที่กัน เพ็ญศรีพบว่าบุคคลคนเดียวทำงานบางสิ่งบางอย่างไม่ได้ หรือทำงานหลายอย่างแต่ทำคนเดียวก็ทำไม่ได้เหมือนกัน หรือถึงทำได้ก็ไม่ดีเท่าหลายคนช่วยกันทำ ถ้ามีการแบ่งหน้าที่กัน งานที่ทำก็จะเสร็จเร็วขึ้น มีการระดมสมองช่วยกันคิดช่วยกันสร้างสรรค์งานให้ออกมาดี บางคนอาจได้รับหน้าที่ง่าย ๆ ดูแล้วไม่สำคัญ แต่เมื่อนำมาประกอบทั้งหมดรวมกันเป็นหนึ่ง ก็จะเป็นชิ้นงานหนึ่งหรือหลายงานส่งอาจารย์ได้ สิ่งทั้งหลายที่ได้เรียนรู้จากการเรียนร่วมทำให้เพ็ญศรีรู้ถึงคุณค่าของคนพิการตาบอดอย่างเธอ ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานสำเร็จได้ และถ้าตัวเธอเองเป็นคนพิการคนหนึ่งในสังคม คงมีงานใดบ้างที่เธอจะสามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์ได้ ยิ่งถ้าได้รับการพัฒนาศักยภาพเธอคงนำความสามารถมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ถ้าหากตัวเธอมีแต่คิดว่าเธอมีปมด้อยและแตกต่างจากคนอื่น อยู่เฉยไม่ทำอะไร เพ็ญศรีรู้สึกว่าได้ทำให้ชีวิตเธอดีขึ้นเลย เธอจะยังรู้สึกว่าเป็นภาระของคนอื่น ๆ แม้คนอื่นเองก็จะคิดว่าเธอเป็นภาระ เพ็ญศรีต้องการ การยอมรับจากเพื่อน ๆ เมื่อมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เธอจึงพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน และในการทำงานเพ็ญศรีก็ได้รับการสนับสนุนจากครูและการช่วยเหลือจากเพื่อนด้วยดีตลอดมา จากประสบการณ์เรียนร่วมที่ผ่านมา การเรียนทำให้เธอคิดว่าแม้แต่ขณะที่คนคิดว่าไม่มีประโยชน์ แต่ความเป็นจริงมันก็สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ก่อให้เกิดประโยชน์ได้อีกครั้ง คนพิการถูกมองว่าเป็นภาระเปรียบไปก็เป็นขยะของสังคม แต่ถ้าได้รับโอกาสฟื้นฟูสมรรถภาพอาจก่อให้เกิดประโยชน์ไม่อาจคำนวณได้ว่ามากนักเพียงใด แต่จากประสบการณ์และการเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมก็มีส่วนร่วมเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกัน คนพิการอาจจะเป็นหย้าแฝกของโครงการพระราชดำริของในหลวง ที่ช่วยค้ำจุนผืนดิน ภูเขาที่สูงใหญ่ ต้นน้ำที่หล่อเลี้ยงปามนุษย์ก็ได้

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

การสนับสนุนของโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในโรงเรียนมีความเหมาะสมดี खादแต่สื่อเบรลล์ในบางวิชา การสนับสนุนจากครูมีการแนะนำช่วยเหลือดี เพื่อนก็ให้การยอมรับมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูการศึกษาพิเศษก็ให้กำลังใจและคอยกระตุ้นให้กระตือรือร้นในการเรียนอย่างเต็มที่ และชี้แนวทางแก้ไขปัญหาในการเรียนช่วยสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่ทันหรือทำได้ไม่ดี ในกระบวนการเรียนบางวิชาได้รับงานให้ทำที่เหมาะสมตามสภาพ ได้โอกาสฝึกทักษะและความสามารถที่มีอยู่ แต่สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่ได้รับการสนับสนุน

เท่าที่ควร เช่นคอมพิวเตอร์สำหรับคนพิการตาบอด หรือคอมพิวเตอร์มีเสียงสำหรับพวกที่เห็น
เลือนลาง และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยสอน

กรณีศึกษาที่ 10 : อ่ำพล (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

อ่ำพล เพศชาย อายุ 17 ปี พิการมาแต่กำเนิด กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เริ่มเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนประถมสาธิต สถาบันราช
ภัฏสวนสุนันทา ต่อมาทางโรงเรียนได้ประสานงานส่งต่อไปยังศูนย์เรียนร่วม โรงเรียนสอนคนตา
บอดกรุงเทพ ซึ่งทำหน้าที่จัดบริการแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพฯ อ่ำพลและครอบครัวมีถิ่นที่อยู่เดิมอยู่จังหวัดชัยนาท แต่ครอบครัว
ย้ายมาอยู่อาศัยทำมาหากินในจังหวัดปทุมธานี โดยพ่อมีอาชีพเป็นช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นลูก
จ้างในร้านแห่งหนึ่ง แม่มีกิจการขายอาหารพวกอาหารอีสาน ข้าวเหนียวส้มตำไก่ย่าง อยู่แถวใกล้
ย่านโรงงานเป็นห้องแถวซึ่งเช่าอยู่เป็นถิ่นพำนักของครอบครัวในปัจจุบัน ภายในบ้านจะมีสมาชิก
นอกจากพ่อแม่และอ่ำพลก็จะเป็นญาติลูกพี่ลูกน้อง ซึ่งเป็นหลานญาติทางแม่คอยช่วยเหลือ
ทำงานในร้านบริการลูกค้า ซึ่งบางครั้งถ้าได้กลับไปบ้านอ่ำพลก็ช่วยทำงานทั่วไป ล้างจาน ส่ง
อาหารตามโต๊ะ ฯลฯ ตามแต่จะทำได้ ครอบครัวอ่ำพลมีฐานะปานกลาง อ่ำพลสามารถทำกิจวัตร
ประจำวันได้เอง ทำงานบ้านได้ เดินทางไปเรียนได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันอ่ำพลพักอยู่หอพักของโรง
เรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ เพราะใกล้กับที่โรงเรียนซึ่งเรียนร่วมในเวลา

ทัศนคติและการปรับตัวที่มีต่อการเรียนร่วม

อ่ำพลเขามีความรู้สึกที่ดีต่อการมาเรียนร่วม ตัวเขาเองมีความรู้สึกว่าได้มีสิทธิที่
จะเลือกกำหนดแนวทางชีวิตของตนมากขึ้น ในฐานะที่ตนเป็นคนพิการที่อดีตผ่านมา คนพิการ
เหล่านี้มีหนทางที่จำกัด ไม่มีโอกาสได้มาเรียน การดำรงชีวิตในอนาคตก็ไม่สามารถจะเลี้ยงตนเอง
ได้เป็นส่วนใหญ่ มีฐานะยากจนหรือเป็นภาระของคนในสังคม อ่ำพลกว่าแก่ผู้วิจัยว่า “หากแม่เลือก
เกิดได้ คนทุกคนคงเลือกเกิดอย่างไรก็ได้ตามใจปรารถนา แต่คนเลือกเกิดไม่ได้ คงไม่มีใครอยาก
เกิดมาเป็นคนพิการ แต่คนพิการเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์คนหนึ่งแล้ว มนุษย์ที่เกิดมาแล้วส่วนใหญ่ก็
สามารถวางแผนชีวิตของตนเองได้ว่าจะไปทางไหน จะเรียนที่ไหน เรียนอะไร ทำงานงานสาขาไหน
เมื่อสังคมเห็นว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ว่าทำไมเขาต้องมาเรียนร่วม”
และอ่ำพลเล่าว่าที่ตนมุ่งหน้าเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนนี้ และตั้งใจเรียนก็เพื่อตัวเองจะได้ไม่
ต้องอดมือกินมือต่อไปในอนาคต อ่ำพลเล่าถึงวันที่เขาเข้ามาเรียนร่วมว่า “วันนั้นผมนั่งรถประจำ

ทางมาลงที่หน้าโรงเรียนแต่เช้า เพราะต้องเผื่อเวลาในการเดินทางเนื่องจากยังไม่คุ้นเคย วันนั้นมาถึงเร็วยังไม่ถึงเวลาเข้าเรียน ผมยังไม่ได้กินข้าวเช้ารู้สึกหิวมาก เมื่อมาถึงผมได้แวะทานข้าวที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งใกล้กับโรงเรียน ขณะที่นั่งทานข้าวอยู่นั้นผมได้ยิน จากการฟังรู้ว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน พวกเขาคุยกันว่าโรงเรียนเราเขาให้เด็กพิการมาเรียนด้วยหรือ แล้วมันจะเรียนได้อย่างไร” อัมพลเขาได้ยินก็นิ่งเฉยไม่คิดโกรธหรือโทษคนเหล่านั้น ถ้าคนปกติคนหนึ่งไปอยู่ในกลุ่มสังคมของคนพิการตาบอดหลายคน คนพิการก็คงจะมีส่วนหนึ่ง มิได้คิดว่าคนปกติคนนั้นเป็นพวกเดียวกับเขาหรอก เพราะเขาไม่ได้ตาบอดไม่มีทางเข้าถึงจิตใจหรือความรู้สึกของคนที่สายตาพิการได้จริง เพราะฉะนั้นคนพิการที่เข้ามาอยู่ในสังคมคนปกติก็คงไม่คิดจะให้เขาเหล่านั้นหันมา ยอมรับได้หมดทุกคน คนพิการเองก็ต้องปรับตัวทำตามแบบแผนของสังคมคนปกติ มุมมองของคนปกติส่วนใหญ่คงไม่คิดว่าคนพิการจะเรียนได้หรอก เขาไม่รู้ว่าคนพิการจะเรียนได้อย่างไรในเมื่อคนพิการตาบอดมองอะไรก็ไม่เห็น แต่อัมพลก็คิดว่าตัวเขาไม่ได้มาแข่งกับใครไม่ได้ต้องการเอาชนะคนเหล่านั้นหรอก แต่เขาจะพยายามเอาชนะตนเอง ต้องดูแลตนเองไม่ต้องการให้ใครคิดว่าเป็นภาระหรือตัวถ่วงในการเรียนของเพื่อน ๆ นักเรียนปกติ ในการที่ได้โอกาสเข้ามาเรียนร่วมนี้

การสนับสนุนในการเรียนร่วม

การสนับสนุนในการเรียนร่วมอัมพลมีความคิดเห็นว่ายังขาดแหล่งที่จะให้ความรู้ สื่อสำหรับคนพิการในโรงเรียนที่เรียนร่วม ต้องเดินทางไปค้นคว้ายังแหล่งต่าง ๆ ซึ่งมีอุปสรรคในการเดินทาง และมีไม่กี่แห่ง ในการเรียนก็ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการตาบอดรวมทั้งอุปกรณ์หนังสือเรียนและวัสดุฝึกที่ใช้เป็นสื่อการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

โดยภาพรวมอัมพลมองการเรียนร่วมว่า คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยยอมรับคนพิการเท่าที่ควรไม่เปิดโอกาสให้กับคนพิการมากนัก ในการเรียนร่วมถ้าคนพิการจะเรียนได้ด้วยดีต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายไม่เฉพาะครู หรือโรงเรียน เพื่อนก็มีส่วนสำคัญในการยอมรับและการมีสัมพันธที่ดีต่อกันทำให้การเรียนรู้อัมพลมีประสิทธิภาพ

กรณีศึกษา	ลักษณะพิจารณา	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
1.พนมกร	<p>ตามอดสนิท</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนที่เรียนร่วมมีการสนับสนุนช่วยเหลือคนพิการดี มีวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนจัดหาให้พอเพียง เช่น อุปกรณ์สำหรับเขียนอักษรเบรลล์ หนังสืออักษรเบรลล์มีครบทุกวิชา มีการแนะนำแนวการศึกษาต่อ สถานที่เรียนไม่เป็นอุปสรรคในการเรียน การเดินทางไปและมาเรียนก็สะดวกดี - ครูช่วยเหลือดีทั้ง คุรุปกติและครูสอนเสริม คอยให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียน สอนที่บ้าน สอนเสริมวิชาต่าง ๆ - เพื่อน ๆ คอยช่วยเหลือในเวลาเรียน คอยอ่านให้จุด พาเข้ากลุ่มทำกิจกรรม คอยประสานงานช่วยเหลือครูในชั่วโมงเรียนวิชาต่าง ๆ - ปัญหาในการสนับสนุนมีความต้องการครูช่วยสอนบทเรียนล่วงหน้าให้เพื่อจะได้เรียนทันโดยเฉพาะวิชาที่ทำไม่ได้เลย อยากรให้เพิ่มเวลาสอบให้เพราะบางครั้งทำไม่ทัน 	<p>ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม</p> <ul style="list-style-type: none"> - รู้สึกประทับใจที่ได้ไปเรียนรวม การที่คนพิการได้ไปเรียนรวมเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ได้ช่วยเหลือตนเอง พัฒนาตนเอง และได้ประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับคนปกติ - ในระยะแรกที่ไม่เรียนร่วมรู้สึกเหงา ทำอะไรคนเดียวยังไม่สนิทกับเพื่อน ๆ บางคนช่วยเหลือ - การปรับตัวกับเพื่อนต่อมารู้สึกสนุกในการมาเรียนร่วม เมื่อมีเพื่อนมากขึ้น มีความผูกพันกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน ได้ทำงานกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกัน เขาได้รู้จักการอยู่กับคนอื่นอันต้องมีความสามัคคี การเสียสละไม่เอาวัดเอาเปรียบแม้เขาจะพิการตาบอดแต่งานที่ทำได้เขาจะช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในกลุ่มเสมอ เขารู้จักให้เกียรติเพื่อนบางคนที่รู้สึกไม่ดีต่อเขา

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนรู้ร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนรู้ร่วม
2.จารย์	<p>ดาบอดสนิท</p>	<p>ครูสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาหลักสูตรทั้งหมดพร้อมกับเพื่อนนักเรียนปกติ สามารถได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายจากเพื่อน ๆ มีการช่วยเหลือปรับการสอนในบางรายวิชาเช่น วิชาศิลปะ วิชาพลศึกษาที่เรียนร่วมด้วยกันไม่มีทัศนคติที่ไม่ดี หรือมีอคติในแง่ลบ เมื่อเรียนเป็นระยะเวลาหนึ่งก็เพื่อนที่สนิทและคอยช่วยเหลือในเวลาเรียน</p> <p>- ปัญหาในการสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน บางวิชายังขาดแคลน หนังสือเบรลล์จัดทำไม่ทันความต้องการ ทำให้ตามบทเรียนไม่ทัน</p>	<p>- การมีโอกาสเรียนร่วมทำให้ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติมากขึ้น ได้ประสบการณ์ที่หาไม่ได้จากโรงเรียนสอนคนตาบอด ทำให้ได้เพื่อนใหม่ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีสายตาบปกติ ซึ่งมีประสบการณ์จากการที่ได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย เมื่อเขามีปฏิสัมพันธ์ด้วยทำให้เขาได้เรียนรู้ประสบการณ์เหล่านั้นจากเพื่อน ๆ</p> <p>- ในการปรับตัวพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน รมณ์ตระวังในเรื่องกิริยามารยาทการพูดจាកับเพื่อน ๆ และครู ตั้งใจเรียน พยายามเรียนตามเพื่อนให้ทัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ฝึกช่วยเหลือตนเองให้ได้มากเพื่อจะไม่เป็นตัวถ่วงแก่คนอื่น ๆ สภาพแวดล้อมในการเรียนร่วมมีส่วนกระตุ้นให้เขาพยายามปรับตัวพัฒนาตนเอง และมีการแสดงออกมากขึ้น มีความกล้าและมั่นใจในตัวเอง ไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อยที่ตาพิการ แต่คิดว่าตนเองก็มีความสามารถเหมือนกัน</p>

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
			มีความต้องการเรียนรู้ และมีก ^๓ ให้มีทักษะในด้านต่าง ๆ มากขึ้น
3. ก้องเกียรติ	มองเห็นเลือนราง	<ul style="list-style-type: none"> - มีครูช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่มัธยมศึกษา ในการเรียน การพิมพ์งาน หนังสือเป็นอักษรเบรลล์ เมื่อมีการสอบจะคุมสอบและบางวิชาก็คอยอ่านให้ฟัง - เมื่อไม่เข้าใจครูจะคอยให้คำแนะนำ เพื่อนก็คอยช่วยเหลือในเวลาเรียนจะคอยถามว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรไหมอยู่เสมอ - ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนไม่มีปัญหาอุปสรรคสำหรับการเรียน ต้องการแค่โอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดว่าการเรียนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นถ้าต้องการเรียนสูงยิ่งขึ้นไปเพราะโรงเรียนเฉพาะคนพิการมีจำกัด - ประสบปัญหาการเรียนตกต่ำลงกว่าเดิมในระยะแรกเมื่อเทียบกับเรียนในโรงเรียนเฉพาะต้องเพิ่มความพยายาม ความตั้งใจให้มากขึ้นในการเรียนร่วม - การปรับตัวเองจะคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรมการเรียนไม่รังเกียจหรือไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้เพื่อนยอมรับ และเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงออกมีงาน มีหน้าที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเพื่อนและครู - มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองว่าเรียนร่วมกับคนปกติได้ และต้องการเรียนใน

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
			<p>ระดับสูงยิ่งขึ้นไป เพื่ออนาคตที่ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับตัวการเคลื่อนไหวการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำได้เหมือนคนปกติ สามารถมองเห็นวัตถุที่อยู่ใกล้ๆ ได้
4. อิงอร	<p>ตาบอดสนิท</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่ออุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียนบางวิชาไม่มีครบ - ถ้าไม่มีเพื่อนก็ไม่มีใครช่วยเหลือในการทำงานในการเรียนในห้องในการเรียนร่วมระยะแรกเพื่อนไม่ค่อยยอมรับ ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่ ครูและเพื่อนไม่ค่อยมอบหมายงานให้ทำ คนส่วนใหญ่มองว่าไร้ความสามารถเลยไม่เปิดโอกาสให้ งานที่มอบหมายให้ขาดการยืดหยุ่นปรับให้คนพิการทำได้ - ครูในบางวิชาจะปล่อยให้เรียนและปรับตัวเอง ไม่ได้ตามช่วยเหลือ การสนับสนุนส่วนใหญ่ในการเรียนต้องอาศัยครูช่วยเหลือ อาสาสมัครที่มาช่วยสอน 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้สึกเครียด ท้อแท้ในระยะแรกของการไปเรียนร่วมไม่ค่อยมีเพื่อน มีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ เห็นว่าเป็นคนตาบอดจึงไม่มีใครคบหาด้วย และโดยลักษณะนิสัยที่เป็นคนไม่ค่อยพูด ชอบเก็บตัวเงียบไม่สูงส่งกับใคร - การเรียนมีปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา บางวิชาไม่สามารถเรียนได้เหมือนเพื่อนทั่วไป - การปรับตัวมีปัญหาในระยะแรกแต่ต่อมากก็สามารถอยู่เรียนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น เพราะไม่มีคนมาคอยช่วยเหลือตลอดเวลาต้องพึ่งตนเองมากกว่าเดิมพยายามพัฒนาตน 	

กรณีศึกษา	ลักษณะพิจารณา	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
5. มินตรา	<p>สายตาเลือนราง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการสนับสนุนจากครูในการเรียน ครูส่งเสริมให้มีการเรียนในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน แนะนำให้นักเรียนปกติ มีความสัมพันธ์ และให้ความสำคัญกับเพื่อนที่พิการมาเรียนร่วมซึ่งถ้ามีปัญหาในการเรียนก็สามารถแก้ปัญหาได้ก่อน ไม่ต้องการให้ครูช่วยเหลือไปทุกที่ - การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียน ส่วนใหญ่มีหนังสือเรียนในทุกวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนดีไม่เป็นอุปสรรคในการมาเรียน และในการเรียนการสอน มีห้องสอนเสริมสำหรับครูช่วยเหลือคอยสอนที่บ้าน แนะนำปบทเรียนและช่วยเหลือใน 	<p>ให้เรียน และทำงานให้ได้อย่างคนปกติทำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลการเรียนไม่ดิ่งนัก คิดว่าคงเรียนได้ไม่สูงนักจึงอยากให้โรงเรียนแนะแนวส่งเสริมงานทางด้านอาชีพสำหรับคนพิการ - เพื่อนที่มีในปัจจุบันจะเป็นคนตามไปด้วยกันส่วนใหญ่ เพื่อนักเรียนปกติมีไม่มากที่สนิทและคอยช่วยเหลือมีอยู่แค่คนหรือสองคนเท่านั้น
			<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้สึกว่าจะไม่ต้องการให้คนอื่นมาช่วยเหลือตลอดเวลา ต้องการการยอมรับให้โอกาสในการเรียนการดำเนินชีวิตเหมือนคนทั่วไป การเรียนร่วมทำให้เรารู้และพัฒนาความสามารถเพื่อนำไปใช้ในสังคมได้อย่างกลมกลืน - มีความมั่นใจในศักยภาพของตัวเองที่มีอยู่ว่าไม่ได้ด้อยกว่าคนปกติ - เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ทั่วไป

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
		<p>การเปลี่ยนองค์กรเบรดลิ่งอาจารย์วิชาต่าง ๆ</p>	<p>มีเพื่อนมากขึ้น มีอาจารย์คอยให้วิชาความรู้ คุรุช่วยเหลือแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมทำให้ฝึกช่วยเหลือตนเองไม่เป็นภาระแก่คนทั่วไป ได้รู้วิธีพัฒนาการและความก้าวหน้าของสิ่งแวดล้อมทั้งจากเพื่อนที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมา และครูคอยสั่งสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รู้สึกว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่ในสังคมได้แสดงความสามารถ อยากรู้ให้คนทั่วไปใช้ความสามารถเป็นตัวกำหนด มีใช้ความแตกต่างทางด้านกายภาพ การเรียนร่วมทำให้ตนได้ฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด โดยนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดความ สามารถอย่างเต็มที่ ในการดำรงชีวิต ทั้งหมดต้องอาศัยการยอมรับในสภาพและในข้อจำกัด และการปรับตัวของตนด้วย

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
6. สมชาย	<p>ตาบอดสนิท</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์บางวิชาไม่ค่อยเข้าใจไม่มีการยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ส่วนใหญ่ก็จะปรับการสอนหากลวิธีช่วยเหลือในการเรียน ไม่เห็นนักเรียนต้องอยู่เฉยๆไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน - การสอบไม่มีการยืดหยุ่นเรื่องเวลา 		<p>ตนเองนั้นยอมรับในสภาพความพิการของตนจึงพยายามปรับตัวในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมและการควบคุมตนเอง เพื่อให้เพื่อน ๆ ยอมรับ ไม่ก้าวร้าว ไม่หงุดหงิดขุ่นเคี้ยว หรือขี้มึนเศร้า เรียนรู้ระเบียบวินัยที่ต้องปฏิบัติในการมาเรียนร่วม กฎกติกา มารยาทในสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เมื่อมีสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับความสามารถของตนเองก็จะมีคนช่วยเหลือ แต่ก็พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่รู้สึกว่ามีปัญหาในการเรียนร่วมและการปรับตัวแต่อย่างใด แต่มีความรู้สึกแตกต่างจากที่เคยเรียนในต่างจังหวัดเมื่อมาเรียนร่วมในกรุงเทพฯ เพื่อนักเรียนมีการแข่งขันกันมาความมั่นใจลดน้อยลง จึงมีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่เท่ากับที่เรียนในต่างจังหวัด เพื่อนที่มีอยู่ส่วนใหญ่จะชวนเล่นมากกว่าช่วยเหลือในการเรียน

กรณีศึกษา	ลักษณะปัญหา	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
		<p>ทำให้ทำข้อสอบไม่ทัน มีส่วนทำให้ผลการเรียนที่ออกมาไม่ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูไม่สามารถเข้าใจใส่ดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้อย่างทั่วถึง เพราะนักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไป และการเข้าใจใส่เด็กพิเศษต้องมีความสนใจและใช้เวลามากทำให้เป็นภาระในการสอน ครูสอนเสริมที่คอยช่วยเหลือมีน้อยถ้าเด็กพิการมีมากก็ไม่สามารถดูแลได้ทุกคน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการเรียนอยู่ระดับปานกลาง ไม่เก่งแต่ก็พยายามเรียนให้ทันเพื่อนและขยันส่งงานสม่ำเสมอ มีความสนใจในกิจกรรมการเรียน ชอบเล่นดนตรี และกีฬาสำหรับคนพิการในยามว่าง เพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน - ปัญหาในการเรียนบางครั้งคงงานไม่ทัน การปรับตัวกับเพื่อนเมื่อมีการเปลี่ยนห้องย้ายสลับเปลี่ยนนักเรียนต้องทำความรู้จักเพื่อนใหม่ ทำให้ถ้อยไม่สนิทกับเพื่อนก็ขาดคนช่วยเหลือ คอยอ่านบทกระดาน ทำให้เรียนตามเพื่อนไม่ทัน - เมื่อไม่ค่อยมีเพื่อนก็พยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด บางครั้งก็ขาดส่งงานและทำให้ผลการเรียนแย่ลง เพราะยังเรียนสูงชั้นเนื้อหาวิชาเรียนมีความซับซ้อนยากขึ้น การแก้ปัญหาของตนเองพยายามตั้งใจเรียน และขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ครู และอาสาสมัครที่มาช่วยสอนเสริม

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
7.ชาติินี	<p>สายตาเห็นเดือน กลาง</p>	<p>บางครั้งครูไม่สามารถพิมพ์ข้อสอบได้ทัน ต้องใช้การอ่านให้ฟัง การมีครูไม่พอตอนสอบจึงทำข้อสอบได้ไม่ทัน บางครั้งข้อสอบเบรลล์มีชุดเดียวก็ต้องให้เพื่อนหรือครูอ่าน การสอบข้อสอบเดียวกันมีนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นสอบหลายระดับชั้นรวมกัน แต่ครูคุมสอบไม่พอก็เกิดปัญหาได้เพราะเวลาสอบที่จำกัด</p> <p>- บางวิชาได้รับการผ่อนผันในเรื่องการทำงานส่งครู และการทำกิจกรรมบางอย่าง เช่นกีฬา ได้ร่วมเชียร์ หรือแข่งกับนักเรียนตาบอดด้วยกันแทน ศิลปะให้ทำรายงานส่งแทนหรือมีเพื่อนคอยช่วยเหลือ</p>	<p>การเรียนร่วมทำให้เรียนรู้กฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติ การปรับตัวให้เข้ากับสังคม ทำให้ได้เพื่อนกลุ่มหนึ่งที่มีความผูกพันใกล้ชิดได้เรียนด้วยกันจึงมีความสนิทสนม รู้สีกว่าการมีเพื่อนมาข้างนั้นมีคนคอยช่วยเหลือและเราก็ได้กระทำการช่วยเหลือไปในสิ่งที่ทำได้ ในความเป็นจริงคงทำให้ทุกคนมายอมรับคนพิการทั้งหมดก็ไม่ได้ แต่ตัวเราต้องปรับตัวเข้าหาสังคม การเรียนร่วมจึงมีความพยายามเรียนรู้ที่จะทำให้ได้เหมือนคนอื่น ๆ หรือใกล้เคียงกับคนปกติทั่วไป เพื่อให้จะได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม</p> <p>- การที่สายตาเดือนกลางและเคยตาดีมาก่อนทำให้การปรับตัวเป็นไปได้ด้วยดี ไม่มีปัญหามากนัก ในการปรับตัว การเรียนรู้การเคลื่อนไหวถ้าคุ้นเคยก็จะทำได้ดี การสื่อสารกับเพื่อนมีมุมมองไม่แตกต่างจากคนปกติและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ค่อนข้างดีและรวดเร็วกว่าเพื่อนที่ตาบอดสนิท</p>

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
8. ปิยะ	<p>ตาบอดสนิท</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมที่มีโอกาสเลือกมีน้อยและไม่เหมาะสมกับความถนัดของตน การจัดการกิจกรรมไม่ได้คำนึงถึงนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น เพราะนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีเมามากนัก ขาดสื่ออุปกรณ์และงบประมาณ รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น - ต้องการให้มีการสนับสนุนบริการหนังสือค้นคว้าอักษรเบรลล์ในห้องสมุดโรงเรียนรวมทั้งหนังสือทำหนังสือเทป เพราะจะได้เรียนทันเพื่อนและไม่ต้องไปค้นคว้าที่อื่น ๆ - สนับสนุนการสอนเสริมให้มากขึ้นจัดหาอาสาสมัครครูช่วยสอนเสริมนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเพิ่มขึ้น จะได้ไม่ต้องเดินทางไปกลับโรงเรียนเฉพาะเพื่อหาอาสาสมัครช่วยสอนไม่สะดวกในการเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - ในการเรียนร่วมมีปัญหาในการปรับตัวในระยะเวลาที่มีความรู้สึกไม่คุ้นเคย รู้สึกว่าความพิการตาบอดของตนมีผลต่อการเรียนร่วม ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างปกติ การเรียนบางวิชา การทำงานบางอย่างก็ทำไม่ได้เหมือนคนอื่น ๆ การปรับตัวจึงทำได้ยากกว่าคนปกติธรรมดาทั่วไป - การมีปฏิสัมพันธ์ไม่รู้จะทำอย่างไรไม่เห็น "ไม่ได้พูดได้คุยกับใครก่อนมีนิสัยเก็บตัว เพื่อนจึงมีไม่มาก และเพื่อนไม่ค่อยให้ความสนใจ จึงมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนน้อยมาก แต่ก็ไม่มีเพื่อนคนไหนติดกัน แต่จะเฉยเมยแสดงออกโดยการไม่ค่อยมอบหมายหน้าที่ที่การงานอะไรในกลุ่มเมื่อทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดกับตัวเองไม่รู้จะปฏิบัติตนอย่างไร 	

กรณีศึกษา	ลักษณะพิการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
		<p>สภาพแวดล้อมในโรงเรียนส่วนใหญ่เหมาะสมดีแล้วไม่เป็นอุปสรรคในการเรียน ขาดแต่สื่ออุปกรณ์การเรียนเบรลล์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับตัวพยายามพูดคุยกับเพื่อนมากขึ้น ช่วยทำงานเท่าทำได้เมื่อเพื่อนเห็นว่าสามารถทำอะไรได้ และในเวลาต่อมาเมื่อมีความสนิทสนมกัน มีการยอมรับกันมากขึ้นก็ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เยอะกว่าเดิม - แม้จะมีผลการเรียนไม่ดีแต่เมื่อพยายามมากกว่าแต่ก่อนก็ดีขึ้นเป็นลำดับและพยายามแสดงความสามารถในด้านอื่นๆ ที่ตนเองมี เช่น การกล้าแสดงออก การร้องเพลง เล่นดนตรี และเล่นกีฬาคนพิการสร้างชื่อเสียงให้ตนเองและโรงเรียนทำให้ได้รับความสนใจและยอมรับจากเพื่อนๆ และครูมากขึ้นตามมา
9. เพ็ญศรี	สายตาเลือนราง	สภาพแวดล้อมในโรงเรียนส่วนใหญ่เหมาะสมดีแล้วไม่เป็นอุปสรรคในการเรียน ขาดแต่สื่ออุปกรณ์การเรียนเบรลล์	<ul style="list-style-type: none"> - รู้ดีกว่าการเรียนร่วมต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรคมากมายที่คนพิการตาบอดทำไม่ได้เหมือนคนปกติทั่วไปแต่ก็ไม่รู้สึกท้อแท้เมื่อมีความพยายามและการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองให้ได้จะทำให้อยู่รอด

กรณีศึกษา	ลักษณะพิจารณา	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
		<p>- การสนับสนุนจากครูมีการแนะนำช่วยเหลือดี เพื่อนก็ให้การยอมรับมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูการศึกษาพิเศษก็ให้กำลังใจและคอยกระตุ้นให้กระตือรือร้นในการเรียนอย่างเต็มที่ และชี้แนวทางแก้ไขปัญหาในการเรียนช่วยเหลือเสริมในวิชาที่เรียนไม่ทันหรือทำไม่ได้</p> <p>- ในกระบวนการเรียนบางวิชาได้รับงานให้ทำที่เหมาะสมตามสภาพ ได้โอกาสฝึกทักษะและความสามารถที่มีอยู่ แต่สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับคนพิการตาบอด หรือคอมพิวเตอร์มีเสียงสำหรับพวกที่เห็นเลือนกลาง และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ มาช่วยเหลือ</p>	<p>- การเรียนร่วมทำให้รู้จักการแบ่งหน้าที่ การทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และการพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าขึ้นมา เพราะมีหน้าที่ปฏิบัติในการเรียนการทำงาน เหมือนคนทั่วไป มีความสำคัญในกลุ่มเพื่อน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง</p> <p>- การปรับตัวพยายามเมื่อกถึงบดอຍหรือความแตกต่างที่มี ไม่อยู่เฉยพยายามใช้ชีวิตทำทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองมีประโยชน์ไม่ว่าจะเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่นิ่งเฉยจะปฏิบัติเท่าที่จะทำได้ และเรียนรู้ที่จะเพิ่มทักษะการงานที่ไม่สามารถจะทำได้จำกัดจำกัดเหล่านั้นให้หมดไปให้มากที่สุด ทำดีที่สุดเท่าที่ความสามารถจะมีอยู่</p> <p>- การเรียนร่วมนอกจากทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หมู่คณะได้รับการยอมรับความรักจากเพื่อน ๆ ครู คนใกล้ชิดในการเรียนที่สูงขึ้นไปยังให้ความสำเร็จและความหวังในชีวิต</p>

กรณีศึกษา	ลักษณะปัญหา	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
			<p>แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องการการสนับสนุนสวัสดิการสังคมจากรัฐการเปิดโอกาสให้เรียนได้ต่อไปเรื่อย ๆ เท่าที่ความสามารถจะมีซึ่งยังขาดสื่อวัสดุบุคลากรครูที่มีความรู้มาสนับสนุน</p>
10. อำเภอ	<p>ตาบอดสนิท</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนยังขาดแหล่งที่จะให้ความรู้สื่อสำหรับคนพิการในโรงเรียนที่เรียนรวม ต้องเดินทางไปค้นคว้ายังแหล่งต่าง ๆ ซึ่งมีอุปสรรคในการเดินทาง - ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการตาบอดรวมทั้งอุปกรณ์หนังสือเรียนและวัสดุฝึกที่ใช้เป็นสื่อการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น 		<ul style="list-style-type: none"> - คิดว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยยอมรับคนพิการเท่าที่ควรไม่เปิดโอกาสให้กับคนพิการมากนักในการเรียนรวมถ้าคนพิการจะเรียนได้ด้วยดีต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายไม่เฉพาะครูหรือโรงเรียน เพื่อคนที่มีส่วนสำคัญในการยอมรับและกามีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้การเรียนรู้อุปสรรคมีอุปสรรค - มีความรู้สึกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม รู้สึกว่าการเรียนร่วมทำให้มีสิทธิและโอกาสเลือกกำหนดแนวทางชีวิตของตนเองมากขึ้น มีทางเลือกที่ไม่จำกัดเหมือนที่คนพิการส่วนใหญ่ประสบจากอดีตที่ผ่านมา ที่ก่อให้เกิดปัญหาใน

กรณีศึกษา	ลักษณะพีการ	การสนับสนุนในการเรียนร่วม	ทัศนคติและการปรับตัวต่อการเรียนร่วม
		 <p>สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>การดำรงชีพฐานระบบงานและเป็นภาระของสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับตัวยอมรับในสภาพความพิการแต่ไม่ทอดทิ้ง มีความตั้งใจที่จะเรียนให้สำเร็จ เรียนต่อไปให้สูงขึ้นเรื่อยๆ เท่าที่ความสามารถที่มีอยู่จะทำได้ - ความสนิทสนมกับเพื่อนปกติมีมากกว่าเพื่อนปกติที่ใกล้ชิดมีไม่กี่คน ส่วนใหญ่จะมีแต่เพื่อนที่พิการตามอดด้วยกัน เพราะรู้สึกเข้าใจ และมีความเป็นพวกพ้องเดียวกันสนิทใจมากกว่าเพื่อนปกติ การมองไม่เห็นสิ่งต่างๆ รอบตัวเป็นอุปสรรคสำคัญ

บทที่ 7

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

7.1 สรุป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความเสมอภาคของโอกาสการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคมของคนพิการ ศึกษากรณีคนพิการตาบอด ใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัย กรณีสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยเลือกโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนปกติ และนักเรียนตาบอด 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนชินวรวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์ และการศึกษาที่นักเรียนกรณีศึกษา นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ที่เรียนร่วมกับเด็กนักเรียนปกติ ในโรงเรียนที่กล่าวมา 4 แห่ง การสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นทั้งหมด 10 คน และสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในการเรียนร่วมได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือ นักเรียนปกติ

การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนี้คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) (สุภางศ์ จันทวานิช, 2539 : 129) การใช้วิธีรวบรวมข้อมูล ต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียว เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบด้วย จากให้การสัมภาษณ์ทั้งหมดของกระบวนการเรียนร่วมของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น และวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น (สุภางศ์ จันทวานิช, 2539 : 131)

สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม

วิธีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเริ่มจากโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนร่วม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลและการสนับสนุนทางด้านการเรียน การจัดส่งเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไปเรียนร่วมโดยอาศัยความร่วมมือจากมูลนิธิ องค์กรภาคเอกชนและองค์การภาครัฐ กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายร่วมกันในเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมว่าควรจะได้จัดให้ได้ในทุกระดับชั้นจึงเริ่มมีการจัดการเรียนร่วมในลักษณะโครงการเรียนร่วมโดยเริ่มที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดส่งนักเรียนที่บกพร่องทาง

การเห็นในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครให้ไปเรียนร่วมตามโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการ โดยให้บริการสนับสนุนงานบริการกับเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น เช่น ช่วยจัดหาให้ยืม หนังสือแบบเรียนหนังสือนอกเวลาอักษรเบรลล์ เทปเสียง งานช่วยเหลือประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษหรือครูช่วยเหลือที่ประจำอยู่โรงเรียนที่มีการเรียนร่วม มีการจัดบริการสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไว้ให้บริการ การจัดโครงการเรียนร่วมโดยคำนึงถึงระดับความพิการเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนสามารถเรียนร่วมได้ ยกเว้นเด็กที่มีความพิการซ้อน มีขั้นตอนในการพิจารณาว่าเด็กมีความรู้ความสามารถที่จะพอเรียนอยู่ในชั้นปกติ ทำงานบางอย่างได้เองโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่น มีการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีการเคลื่อนไหวที่ดีสามารถทำกิจกรรมประจำวันช่วยเหลือตนเองได้พอสมควร การเลือกโรงเรียนสำหรับโครงการเรียนร่วม คำนึงถึงความพร้อมสภาพแวดล้อมการยอมรับของโรงเรียนผู้บริหาร ครู และการเดินทางไม่ไกลจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครเพราะเด็กในโครงการส่วนใหญ่จะพักอยู่ในหอพักของโรงเรียน เพื่อความสะดวกในการเดินทางและการช่วยเหลือสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและการสอนเสริมจากอาสาสมัคร แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นที่สำคัญการจัดส่งเด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไปเรียนร่วมก็ต้องเป็นความปรารถนาของนักเรียนและผู้ปกครองของเด็กด้วย

รูปแบบการเรียนร่วมนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้เรียนร่วมเต็มเวลาในทุก ๆ กลุ่มวิชา ในชั้นปกติ กับนักเรียนปกติ การเรียนร่วมเรียนโดยมีครูช่วยเหลือคอยสนับสนุนประจำอยู่ห้องเรียนร่วมตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีโครงการเรียนร่วม การจัดส่งนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเมื่อผ่านเกณฑ์ประเมินของโรงเรียนดังกล่าวมาแล้วก็จึงส่งเข้าเรียนร่วมโดยไม่มี การสอบเข้า การส่งต่อเข้าชั้นเรียนส่วนใหญ่จะเลือกพิจารณาจากชั้นเรียนหรือห้องเรียนที่ครูประจำชั้นเคยมีประสบการณ์การสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมหรือมีทัศนคติเชิงบวก โดยมีการประสานงานร่วมกับครูสอนเสริม แต่ก็พยายามจับกลุ่มนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่มีการกระจายไปตามห้องต่าง ๆ มากนักเพื่อความสะดวกในการดูแล

ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่เรียนร่วมส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ อาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบได้เลือกโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่นักเรียน สำหรับระยะเวลาในการบริหารนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์การบริหารในโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม มานานกว่า 5 ปี แสดงว่าโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้เริ่มดำเนินการมานานพอสมควรแล้ว และผู้บริหารมีโอกาสที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษมาก่อน แสดงว่าแม้โครงการเรียนร่วมได้ดำเนินการมานานพอสมควรแล้ว แต่ยังขาด

การฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะยังขาดนโยบายจากต้นสังกัดในการพัฒนาบุคลากรในเรื่องนี้ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มี ความพร้อมในการจัดการฝึกอบรม การฝึกอบรมผู้บริหารให้มีความรู้ด้านการจัดการเรียนร่วม นับว่ามีความสำคัญมากเพราะในฐานะผู้นำสูงสุดของโรงเรียน ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากต่อความสำเร็จของโครงการเรียนร่วม ภาวะผู้นำทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนจะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดการเรียนร่วม

ในส่วนของคุณครูประจำชั้นหรือคุณครูประจำวิชา ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่เป็นครูมานานกว่า 7 ปี แต่สอนในโครงการเรียนร่วม น้อยกว่า 3 ปี แสดงว่าแม้ว่าครูประจำชั้นหรือประจำวิชาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีประสบการณ์การเป็นครูแต่ยังขาดประสบการณ์ในการสอนในชั้นเรียนร่วม ยิ่งไปกว่านั้นจากการวิจัยยังพบว่า ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนร่วมเลย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาบุคลากรครูให้มีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนร่วม โดยการจัดการฝึกอบรม หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูปกติที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนร่วมแบบบูรณาการ จะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทครูปกติด้วย ในฐานะที่ครูปกติจะต้องรู้ความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ร่วมวางแผนการเรียนรายบุคคล ดำเนินการตามแผน และประเมินผลนักเรียน

สำหรับสถานภาพครูการศึกษาพิเศษหรือครูสอนเสริม ผลการวิจัยพบว่า ครูการศึกษาพิเศษเกือบทั้งหมดมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี บางคนไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ แต่ทุกคนเคยได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมหรือร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นมาแล้ว แสดงว่าในสภาพปัจจุบันครูการศึกษาพิเศษคงมีความพร้อมพอสมควรสำหรับการจัดการเรียนร่วม แต่กระนั้นก็ดี การฝึกอบรมยังจำเป็นสำหรับครูการศึกษาพิเศษ

ในส่วนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น สาเหตุส่วนใหญ่ของความพิการพบว่า มาจากเจ็บป่วย และโดยกำเนิด ส่วนอุบัติเหตุจะมีบางส่วนน้อยมาก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่เข้าไปเรียนร่วมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีสายตาเลือนลาง และไม่เป็นคนพิการซ้ำซ้อน นักเรียนที่สายตาเลือนลางมีการเคลื่อนไหวที่ดีกว่านักเรียนที่ตาบอดสนิท ไม่ค่อยมีปัญหาอุปสรรคในการเรียน การเดินทางมาเรียนและการทำกิจวัตรประจำวัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นประเภทสายตาเลือนลางจะมีปัญหาไม่มากเท่าคนตาบอดสนิทที่มาเรียนร่วม แต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่ก็สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีระดับหนึ่ง จากการศึกษาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีการช่วยเหลือตนเองได้มาจากประสบการณ์และ

การเตรียมความพร้อมที่ได้รับจากการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะมาก่อนเข้าเรียนร่วม กระบวนการศึกษาของคนพิการนั้นจึงมีขั้นตอนตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่มีการสนับสนุนการบริการแรกเริ่มสำหรับคนพิการ ความเสียเปรียบที่เกิดขึ้นจากสภาพทางกายของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับนักเรียนปกติ ก็เหมือนกับความเสียเปรียบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ตาบอดสนิท กับเห็นเลือนลาง เป็นความเสียเปรียบในบางเรื่อง หรือบางสถานการณ์เท่านั้น แต่ในอีกหลาย ๆ อย่าง คนพิการตาบอดยังคงมีความสามารถอยู่ และสามารถที่จะฟื้นฟูสภาพทดแทนสิ่งที่สูญเสียไป ถ้าได้รับโอกาสที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความพิการและการเสียเปรียบแล้ว คนพิการโดยส่วนใหญ่ก็สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และทำงานได้เหมือนกับคนปกติ เรียนร่วมได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สภาพการเรียนรู้ร่วมและกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมกรณีศึกษาทั้ง 4 โรงเรียน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะเรียนร่วมในทุกวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการศึกษาพบว่า ครูสอนตามแผนการสอน หลักสูตรใช้ตามกระทรวงศึกษาธิการวิธีเรียนจะเรียนเหมือนเด็กปกติเพียงแต่เด็กที่ตาบอดสนิทจะมีสื่อและอุปกรณ์ช่วยเหลือ ใช้ตัวหนังสือเป็นอักษรนูน เบรลล์ ภาพนูน สื่อการสอนมีลักษณะนูนในรายวิชาที่มีการใช้สื่อการสอน เครื่องมือการเขียนใช้พิเศษเรียกว่า ดินสอเหล็กแหลม กระดานสเลท (Slate) และใช้เทปเสียงช่วยบันทึก เด็กที่มีสายตาเลือนลางใช้แว่นขยายด้วยผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่สูญเสียสายตาบางส่วน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่ตาบอดสนิท เพราะสำหรับนักเรียนที่ตาบอดสนิทการเรียน สะกดคำ รวมทั้งวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีการเคลื่อนไหว การทำกิจกรรมด้วยต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากครูและเพื่อน ๆ ในบางครั้ง การรับรู้กับสภาพแวดล้อมและการปรับตัวของนักเรียนที่ตาบอดสนิทจึงยังไม่ดีนัก ทำให้จะเรียนช้ากว่าปกติ แต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่ไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ ผู้วิจัยพบว่าจะเป็นสายตาเลือนลางส่วนใหญ่ แต่พวกที่ตาบอดสนิทส่วนใหญ่ก็จะตาบอดมาแต่กำเนิดจึงได้รับการฝึกพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต มีการเตรียมความพร้อมทางด้านต่าง ๆ พอสมควรและนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก็ไม่ได้พิการซ้ำซ้อน จึงพอที่จะเรียนในโรงเรียนปกติได้ ผลการวิจัยพบว่าวิชาคณิตศาสตร์และการวาดเขียนก็เป็นบางวิชาเท่านั้นที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่สามารถเรียนได้ดีเท่าคนปกติ ข้อมูลอย่างหนึ่งก็คือมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าปกติ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามระดับชั้นที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาเรื่องวิชาการแคลนสื่อ เอกสารแบบฝึกปฏิบัติต่าง ๆ เช่น หากไม่มีแบบฝึกหัดที่จะทำ ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนนั้น ๆ หรือตามบทเรียนไม่ทัน และขาดการยืดหยุ่นในการเรียนการสอนและการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาเข้าช่วยในการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีการปฏิบัติ แต่งบประมาณและบุคลากรที่มี

จำกัดทำให้กระบวนการเรียนการสอนซึ่งต้องอาศัยสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อคนพิการนั้นยังไม่ได้พอ แต่การเรียนร่วมก็ช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพและเพิ่มเติมทักษะต่าง ๆ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน นักเรียนทั่วไปที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเป็นเพื่อนสนิทที่ให้การยอมรับเข้ากลุ่มทำกิจกรรม คอยบอกจัดงานบนกระดานดำที่อาจารย์เขียน แต่การทำงานโดยส่วนใหญ่เขาต้องทำด้วยตนเอง

ครูผู้สอนในวิชาทั่ว ๆ ไปส่วนใหญ่ใช้การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกับการประเมินนักเรียนปกติ ไม่มีการปรับเปลี่ยน แม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีความต้องการเรื่องของการยืดหยุ่นเรื่องเวลา โดยต้องการให้เพิ่มระยะเวลาในการสอบ อันเนื่องมาจากเหตุที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใช้เวลาในการอ่านและเขียนอักษรเบรลล์มากทำให้คิดทำข้อสอบได้ช้ากว่านักเรียนทั่วไป หรือการอ่านให้ตอบต้องเสียเวลาในการสอบมากพอสมควรเกี่ยวกับวิธีการวัดและการประเมินผลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมในวิชาที่มีการปฏิบัติอื่น ๆ เช่น วิชาพลศึกษา จะไม่ได้ใช้เกณฑ์ปกติจะตั้งเกณฑ์ต่างหากโดยไม่นำทักษะการเล่นกีฬามาเป็นตัววัด จะพิจารณาการทำกิจกรรมของนักเรียนตราบใดที่นักเรียนสนใจในการมีส่วนร่วม มาเรียนสม่ำเสมอ ส่วนศิลปะก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม จากการวัดมาเป็นการปั้น เป็นต้น

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการการศึกษาในโครงการเรียนร่วม

โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มเวลา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่าโรงเรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร มีการปรับหลักสูตรบ้างโดยปรับเฉพาะรายวิชาที่มีความจำเป็นบางวิชา แต่หลักสูตรที่ใช้ยังไม่ได้นับความสำคัญของอาชีพศึกษาและการอาชีพสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น การรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมมีขีดจำกัด เพราะขาดบุคลากร ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนร่วม คิดว่ารูปแบบที่จัดอยู่มีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เป็นจริง มีครูการศึกษาพิเศษที่คอยติดตามเอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้ให้สัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน ส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรเหล่านั้นยังไม่รู้จักรูปแบบอื่น และไม่เข้าใจหลักการจัดการเรียนร่วมที่มีรูปแบบหลากหลายในการสนับสนุนช่วยเหลือที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม ส่วนบุคลากรที่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนร่วมในรูปแบบอื่นเพิ่มขึ้นนั้น ได้เสนอว่าควรจัดเพิ่มรูปแบบชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ รูปแบบนี้เหมาะสมสำหรับการจัดโครงการเรียนร่วมแบบเบ็ดเสร็จภายในโรงเรียน

การเตรียมความพร้อมจากการเรียนโรงเรียนเฉพาะก็จะน้อยลง เพราะมีการฝึกพื้นฐานให้ภายในโรงเรียนแต่เด็กจะอยู่ในชั้นเรียนพิเศษเป็นการชั่วคราวเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า หลักสูตรเพิ่มเติมสามารถเตรียมความพร้อม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนร่วมได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่เรียนร่วมได้รับการเตรียมพร้อมในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ แต่โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมยังไม่มีกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าก่อนรับเด็กเข้าเรียนร่วม ต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการเรียนร่วม และให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เกี่ยวกับการปรับหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น พบว่าไม่มีการปรับโครงสร้างหลักสูตร แต่มีการปรับรายวิชาที่มีความจำเป็นอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาพลศึกษา ศิลปะศึกษา และวิชาที่มีการปฏิบัติบางส่วน แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาในการเรียนร่วม ข้อจำกัดของความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดหลักสูตรพิเศษ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรควรเหมือนกับหลักสูตรของนักเรียนปกติ แต่ควรปรับรายวิชาที่มีความจำเป็นโดยเปลี่ยนจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา และปรับกระบวนการเรียนการสอนด้วย แต่ให้รับเฉพาะเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ควรพยายามให้ปฏิบัติจริง และใช้สื่ออุปกรณ์พิเศษที่ช่วยเด็กปฏิบัติงานได้มากกว่า ผลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น มอบให้เป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การประเมินมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรให้บุคลากรทั้งครูปกติ และครูการศึกษาพิเศษ ร่วมกันประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง ผู้บริหารควรจัดโอกาสให้ครูปกติและครูการศึกษาพิเศษ มาประชุมปรึกษาหารือกัน และประเมินความต้องการจำเป็นของเด็กพร้อมกัน ความรับผิดชอบด้านนี้ไม่ควรตกแก่ครูการศึกษาพิเศษเท่านั้น เพราะบ่อยครั้งครูปกติจะเป็นคนแรกที่พบความต้องการจำเป็นทางการศึกษาของเด็ก ยิ่งไปกว่านั้น หน้าที่ในการประเมินความต้องการจำเป็นของเด็ก ควรเป็นหน้าที่ของคณะทำงานโครงการเรียนร่วมภายในโรงเรียน เพราะแนวความคิดเกี่ยวกับมาตรการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาของคนพิการ (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, 2540 : 24-33) ซึ่งมี 7 มาตรการ หนึ่งในนั้นก็มีการสนับสนุนให้มีการร่วมมือประสานกัน แสดงว่ายังไม่มีการประสานงานที่ดีนี้ระหว่างครูปกติ โรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ

เกี่ยวกับแผนการสอนรายบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น ยังไม่มีโรงเรียนไหนจัดทำ ทั้ง ๆ ที่บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีความเห็นว่าแผนการศึกษารายบุคคลมีประโยชน์ เพราะจะทำให้รู้และเข้าใจนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นรายบุคคล และทำให้ครูผู้สอนจัดรูปแบบการสอนได้ถูกต้อง

คณะทำงานโครงการเรียนร่วมภายในโรงเรียนพบว่า ยังไม่มีการจัดตั้ง เพราะเห็นว่า มีครูการศึกษาพิเศษคอยดูแลรับผิดชอบอยู่แล้ว แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็น ว่า คณะทำงานโครงการเรียนร่วมภายในโรงเรียนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่ มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการจัดการเรียนร่วมยังขาดลักษณะการทำงาน เป็นหมู่คณะ แสดงว่ายังไม่สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การสหประชาชาติที่ให้ความสำคัญการ พึ่งพาสมรรถภาพบุคคลพิการไว้ว่า (ขนิษฐา เทวินทรภักดี, 2534 : 15) การพึ่งพาสมรรถภาพคน พิการจะสำเร็จได้ก็โดยบุคคลต่าง ๆ ให้ความร่วมมือและให้โอกาสอย่างจริงจัง และแนวมาตรการ ยังต้องมีการรวมพลังระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนการพึ่งพาสมรรถภาพคนพิการด้านการศึกษาด้วย

ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่มีสำหรับคนพิการมีความจำเป็น แต่มีไม่เพียงพอ ได้แก่ หนังสือเรียนชนิดเบรลล์ หนังสือประกอบการเรียนชนิดเบรลล์ หนังสือที่บันทึกด้วยเสียงใน เทป ที่รองลงมาจะเป็นพวกอุปกรณ์เครื่องช่วยในวิชาต่าง ๆ เช่น ด้านพลศึกษา ด้านสังคมศึกษา เครื่องช่วยดำเนินนันทนาการ เป็นต้น รวมทั้งเครื่องพิมพ์ดีด หนังสือคู่มือการสอนรายวิชา เครื่องเล่น เทป คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ สำหรับวิธีการในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนนั้น ส่วนใหญ่ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ติดต่อจัดหา รวมทั้งจัดทำเอง การขาดแคลนหนังสือนับว่าเป็น ปัญหาเร่งด่วน มีผลกระทบต่อผลของการพึ่งพาสมรรถภาพทางการศึกษาการเรียนร่วม และมีส่วน ให้ครูใช้เวลาในการจัดทำหนังสือครูการศึกษาพิเศษเลยไม่สามารถปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ได้อย่าง เต็มที่ การที่จะผลิตสื่อให้ได้เพียงพอควรมีหน่วยงานผลิตสื่อเพิ่มขึ้นซึ่งปัจจุบัน เป็นภาระแก่ครูการ ศึกษาพิเศษและมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ส่วนกองการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นหน่วยงาน ภาครัฐ ควรจะมีบทบาทมากขึ้นกว่านี้ ในการผลิตสื่อการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการศึกษา สำหรับคนพิการ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาจร่วมกันแบ่งส่วนการผลิต ไม่ให้ซ้ำซ้อน เพื่อจะนำไปสู่การเข้าถึงสภาพแวดล้อมและการพัฒนาสมรรถภาพของตนได้ดีขึ้นได้ ตามแนวความคิดการพึ่งพาสมรรถภาพที่ได้กล่าวไว้

ผลการวิจัยพบว่า การติดตามประเมินนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น มอบให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นเป็นผู้ติดตามประเมินและครูการศึกษาพิเศษ แต่ขาดการ ประชุมปรึกษาหารือระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย โรงเรียนควรจัดให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันมากขึ้นเพื่อ ประเมินนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และมีการประเมินนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการสอบพบว่า เกือบทั้งหมดของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้รับเวลาเพิ่มในการสอบ ถ้าหากโรง เรียนใช้วิธีการสอบแบบพิมพ์ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ให้นักเรียนอ่าน ก็นับว่ามีความจำเป็นที่จะ ต้องเพิ่มเวลาสอบ เนื่องจาก การอ่านและเขียนเบรลล์ต้องใช้เวลามากกว่าปกติ ส่วนการใช้วิธีสอบ แบบครูอ่านข้อสอบให้นักเรียนตอบนั้น อาจเพิ่มเวลาสอบเพียงเล็กน้อย หรือไม่เพิ่มเลย แต่วิธีการ

สอบเช่นนี้ไม่เหมาะสมสำหรับการสอบวิชาที่ต้องใช้การวิเคราะห์ และต้องสิ้นเปลืองบุคลากรครูในการจัดสอบ เกี่ยวกับการจัดทำข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์นั้น พบว่ามีปัญหาพิมพ์ข้อสอบเบรลล์ไม่ทัน เนื่องจากเวลาและการจัดสอบไม่สอดคล้อง ควรให้มีการจัดให้มีการออกข้อสอบแต่เนิ่น ๆ หรือให้การสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษมากขึ้นในการจัดพิมพ์ข้อสอบ

ผลการวิจัยส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่ายังไม่มีผู้นิเทศครูการศึกษาพิเศษและครูปกติ ในด้านการศึกษาพิเศษ ในส่วนการวิจัยในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนร่วม เนื่องจากขาดความรู้เชี่ยวชาญและงบประมาณสนับสนุน ถ้ามีการสนับสนุนสิ่งเหล่านี้จะทำให้การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคณิศร และการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีประสิทธิภาพขึ้น

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่มีจำนวนครูการศึกษาพิเศษ 1 คนต่อ 1 โรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น 3- 4 คนต่อหนึ่งห้องเรียนต่อครู 1 คน ซึ่งทำให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้รับการช่วยเหลือในแนวทางเดียวกันของครูประจำวิชา ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสมตามสภาพที่ควรจะเป็นนั้นอยู่ระหว่าง 1-2 คนต่อหนึ่งห้องเรียนต่อครูหนึ่งคน ทั้งนี้รวมทั้งโรงเรียนจำนวนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นไม่ควรจะเกิน 5 คน และนักเรียนปกติก็ไม่ควรจะมีมากเกินไปนัก อัตราดังกล่าวนี้ยังไม่แน่นอนนักขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งนี้เพราะบริการสนับสนุนยังมีน้อย ถ้ามีครบครันอาจทำให้อัตราเปลี่ยนไปได้ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา มีจำนวนนักเรียนรวมต่อหนึ่งโรงเรียนมากที่สุด 12 คน น้อยที่สุดจำนวน 5 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันแม้จะเปิดโอกาสให้คณิศรเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ให้ทุกโรงเรียนเปิดรับคณิศรเข้าเรียนร่วม แต่ความพร้อมของโรงเรียนต่าง ๆ นั้น ทางด้านการสนับสนุนต่าง ๆ คุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตการเรียนการสอนยังไม่ดีพอ ทำให้เหมือนการเข้าเมืองมาหาความเจริญ คณิศรเลือกกระจุกตัวอยู่โรงเรียนที่มีความพร้อมให้การสนับสนุน บางคนต้องเดินทางมาเรียนในกรุงเทพฯ หรือโรงเรียนตามจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีโรงเรียนเฉพาะเปิดสอนอยู่คอยสนับสนุน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า โรงเรียนมีวิธีการรับครูการศึกษาพิเศษเข้ามาทำงานโดยหน่วยงานอื่นจัดส่งมาให้ จึงเกิดความรู้สึกว่าครูการศึกษาพิเศษเป็นบุคลากรของหน่วยงานอื่น ไม่ได้เป็นบุคลากรในโรงเรียน ในการจัดส่งครูการศึกษาพิเศษมาทำงานในโรงเรียน ควรให้มีการร่วมมือระหว่างกัน ในบทบาทหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ ให้มีการสอบบรรจุครูการศึกษาพิเศษเข้าทำงานในโรงเรียนที่เรียนร่วมมากขึ้น จะทำให้เป็นบุคลากรของโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน สำหรับการคัดครูปกติผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูปกติที่จะรับเข้ามาใหม่ ควรเป็นบุคคลที่ได้รับการอบรมด้านการศึกษาพิเศษจากสถาบัน

ผลิตครูด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้บริหาร ครูปกติ ครูการศึกษาพิเศษ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสมรรถวิสัยที่สำคัญที่พึงประสงค์ คือการให้คำแนะนำแก่เด็ก และการใช้กลวิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาพิเศษ และยังพบว่าเป็นปัญหาอันดับแรกในการบริหารงานบุคลากร ได้แก่ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น สาเหตุของปัญหา ได้แก่ ขาดการอธิบายชี้แจงจากฝ่ายนักการศึกษาพิเศษ ครูปกติไม่มีความสนใจหาความรู้ และไม่มี การนิเทศครูอย่างจริงจัง วิธีการแก้ปัญหา ได้แก่ จัดอบรมบุคลากร จัดประชุมชี้แจง ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาพิเศษ สำหรับการเตรียมครูปกติเพื่อการเรียนร่วม มีการปรับทัศนคติที่ถูกต้องต่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

โรงเรียนที่มีโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการสำรวจเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นภายนอกโรงเรียน โดยให้เหตุผลว่ามีหน่วยงานอื่นทำอยู่แล้ว รวมทั้งไม่ได้ทำการสำรวจเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นภายในโรงเรียนด้วย โดยให้เหตุผลว่ากองการศึกษาพิเศษทำอยู่แล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้ในจำนวนมากที่สุด 10 คน โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีจำนวนครูการศึกษาพิเศษมาช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพียงพอกับความต้องการด้วย

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมทั้งหมดยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยให้เหตุผลว่ามีหน่วยงานที่ได้เตรียมความพร้อมเด็กมาอย่างดีแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมนักเรียนปกติเพื่อการเรียนร่วม โดยการชี้แจงในที่ประชุมนักเรียน การยอมรับจากบุคคลในโรงเรียนโดยอาศัยเทคนิค และสื่อต่าง ๆ ครูปกติมีบทบาทสำคัญในการเตรียมนักเรียน ทัศนคติและการวางตัวของครู จะเป็นตัวอย่างให้เกิดการยอมรับของนักเรียนคนอื่น ๆ

กิจกรรมนักเรียน ในการปกครองนักเรียนพบว่าใช้มาตรการเดียวกันระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนบกพร่องทางการเห็น ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม การผ่อนผันวิธีการทำงานนั้นอาจนำมาใช้ได้บางสถานการณ์หรือการกำหนดเวลาส่งงานต้องพิจารณาให้ดีกว่าก่อนที่จะผ่อนผัน เพราะอาจทำให้การเรียนร่วมไม่เกิดประโยชน์ได้ เช่น การมาโรงเรียนสาย ถ้าจะผ่อนผันโดยไม่ดูความเหมาะสมอาจทำให้ขาดระเบียบวินัย หรืออาจเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรมกับนักเรียนทั่วไป ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยให้เด็กนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับนักเรียนปกติมากขึ้น

สำหรับกิจกรรมบริการนักเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการบริการโดยตรงของครูการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียน การสอนซ่อมเสริมและแนะนำบทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ และการสอนการทำควมคืบคืบกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว สำหรับเรื่องการจัดบริการช่วยเหลือสำหรับด้านการเรียน ได้แก่ การจัดเพื่อนช่วยสอน และบริการแนะแนว ซึ่งบริการแนะแนวนี้

โรงเรียนจะจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนได้ใช้บริการแนะแนว นอกจากนี้ยังมีการจัดให้ครูสอนเสริมสนับสนุนอยู่กับครูแนะแนว โดยสามารถใช้อุปกรณ์ของฝ่ายแนะแนวได้ด้วย ในส่วนการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษา โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดตามผลโดยส่งจดหมายสอบถามไปยังครอบครัวนักเรียนโดยตรง หรือสอบถามจากครูการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นกับชุมชนและโรงเรียน โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรมในชุมชนพร้อมกับนักเรียนปกติ กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ รวมถึงการแข่งขันกีฬาของคณพิการหรือกิจกรรมเพื่อคณพิการต่าง ๆ และได้ส่งเสริมการสร้างร่วมมือของโรงเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนผลการเรียน แต่ก็ยังพบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเตรียมผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อการเรียนร่วมเลย

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำระบบข้อมูลที่เป็นต่อต่อการประเมินการเรียนร่วม ระบบข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องจัดทำเพราะมีความสำคัญ ในการจะทราบรายละเอียดของนักเรียนแต่ละคนเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการวางแผนแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรเสนอแนะต่อโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมว่ามีข้อมูลจำเป็นเรื่องใดบ้างที่ควรจัดเก็บ

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า แหล่งที่มางบประมาณที่ใช้สำหรับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ส่วนใหญ่ได้มาจากมูลนิธิ ซึ่งได้แก่ มูลนิธิเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย สำหรับแหล่งที่มาของงบประมาณที่โรงเรียนควรได้รับเพิ่มเติม เพื่อใช้สำหรับการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพอาคารสถานที่ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาตรฐานแล้ว ได้แก่ แสงสว่าง ประตู หน้าต่าง พื้น ต้นไม้ สิ่งกีดขวางภายนอกอาคาร สิ่งกีดขวางภายในอาคาร สำหรับอาคารสถานที่ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ บันได ห้องสุขา สัญลักษณ์ ทางข้าม ร่องน้ำ ทางเดิน โรงเรียนที่เรียนร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หรือในเรื่องที่จำเป็นแตกต่างไปจากปกติที่มีอยู่เดิม แต่ได้มีการให้นักเรียนนั่งคละกับเด็กปกติ ส่วนลักษณะการจัดห้องสอนเสริมนั้น ส่วนใหญ่มีห้องที่แยกต่างหาก แต่บางแห่งก็จัด

รวมใช้กับห้องที่ใช้สำหรับจุดประสงค์อื่น เช่นห้องแนะแนว ห้องวิชาการ เป็นต้น โรงเรียนจึงควรที่จะจัดทำ การปรับปรุงสภาพอาคารสถานที่ในส่วนเหล่านี้ให้ได้มาตรฐาน ในการวางแผนการใช้ อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ต้องระบุนความต้องการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และปรับปรุงต่อเติมให้ตรงกับความต้องการใช้งานรวมทั้งให้ตรงกับธรรมชาติของเด็กนักเรียน การที่โรงเรียนยังไม่ทำ การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนร่วมนั้นก็เพราะว่าขาดงบประมาณและไม่คุ้มกับการลงทุน

ในการไปเรียนร่วมหรือใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่าสิ่งที่ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น คิดว่าเป็นสิ่งที่มีปัญหาสำหรับตนเองมากที่สุด คือ ตามบทเรียนไม่ทัน เพื่อนล้อเลียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน ไม่สะดวกการมาเรียน มีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบ หรือหนังสือมีไม่ครบทุกวิชา หนังสือเบรลล์ที่มีไม่ตรงกับที่ทางโรงเรียนสอน เช่นผู้แต่งไม่ตรงกัน คนละสำนักพิมพ์ และเพื่อนบางคนล้อเลียนเป็นต้น สิ่งสำคัญในการเรียนร่วมและต้องการได้รับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลืออย่างเช่น ต้องการเพื่อนที่เข้าใจคอยช่วยเหลือแนะนำ ต้องการ เรียนได้เต็มที่ตามความต้องการ ต้องการให้มีการเรียนการฝึกอาชีพในโรงเรียนด้วยอีกทั้งการช่วยแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อให้มากขึ้นสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น และอยากให้มีการจัดการสอนพิเศษคอมพิวเตอร์ หรือสอนภาษาให้กับนักเรียนที่เรียนร่วมเพิ่มเติม

การสนับสนุนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

จากการศึกษาพบว่า ครูสอนเสริมมีส่วนสำคัญในการให้บริการสนับสนุนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังนี้ ตัวอย่างเช่นในการสอนเสริมเพิ่มเติมวิชาภาษาอังกฤษ หรือบางที่ครูสอนเสริมอยู่ในชั้นเรียนขณะที่มีการเรียนการสอนจะให้บริการโดยตรง และถ้าสอดคล้องกับความชำนาญของครูสอนเสริมในสาขาวิชาใด เนื่องจากครูแต่ละคนที่สอนเสริมอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็มีทักษะความสามารถคนละด้านกัน บางคนก็จบในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ และพบว่าครูสอนเสริมจะกระตุ้นให้มีความสนใจในการเรียน การบอกผลงานบนกระดาน จากการสังเกตพบว่าการให้บริการสนับสนุนการสอนเสริมในชั้นเรียนในรายวิชาที่มีปัญหาสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ครูสอนเสริมจะเข้ามาเพื่อดูว่านักเรียนเรียนอะไรทุกครั้ง ถ้าพบความต้องการจำเป็นที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องการบริการช่วยเหลือ เช่น บทเรียนที่กำลังสอนเป็นเนื้อหาที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังไม่ได้เรียนครูสอนเสริมจะอยู่ในชั้นเรียนเพื่อสอนเสริม แต่ถ้าเป็นการเรียนเนื้อหาเดิมและครูสอนเสริมประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจก็จะไม่ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือจะปล่อยให้ผ่านไปครูผู้สอน และถ้าเป็นบางวันที่ไม่สามารถเข้ามาในชั้นเรียนเนื่องจากครูสอนเสริมมีตารางการสอนเสริมในวิชาอื่น ๆ หรือในชั้นเรียนที่แตกต่างกันไปตามที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าไปเรียนร่วม เช่นนั้นจึงต้องเปิด

โอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้ใช้ทักษะความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ให้มีการพึ่งพาตนเอง เพื่อเรียนรู้ได้อย่างปกติ ถ้ามีปัญหาอาจใช้ห้องเรียนร่วมในการขอคำปรึกษาครูสอนเสริมในช่วงพักว่างหรือหลังเลิกเรียนแล้ว ซึ่งห้องนี้อาจใช้ทำการบ้านอ่านหนังสือ และปรึกษาเพื่อนที่มาช่วยเหลืออีกด้วย

ดังนั้น นอกจากบริการเสริมวิชาการในชั้นเรียนแล้ว ซึ่งก็ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่นักเพราะบุคลากรที่ไม่พอเพียง ส่วนใหญ่จึงต้องบริการเสริมวิชาการที่ห้องสอนเสริมหรือห้องโครงการเรียนร่วม ซึ่งสามารถดูนักเรียนได้หลายคนอันมีระดับชั้นเรียนที่ต่าง ๆ กันไป ครูสอนเสริมจะจัดตารางเวลาเรียนเสริมวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจ โดยใช้เวลาในวิชาห้องสมุด หรือวิชาคอมพิวเตอร์ หรือคาบว่าง ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียน อีกทั้งหน้าที่สำคัญคือให้บริการสนับสนุนด้านแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติธรรมดาให้ครูประจำวิชา ทั้งพิมพ์แบบเรียนเอกสารประกอบการสอนและข้อสอบการพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ให้นักเรียนบกพร่องทางการเห็น การเตรียมหนังสือแบบเรียนของวิชาต่าง ๆ ครูสอนเสริมจะใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียนในการเตรียม เพื่อให้เกิดความพร้อมแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นทำให้นักเรียนร่วมสามารถทำงานได้อย่างอิสระช่วยเหลือตนเองได้ ส่วนการพิมพ์เอกสารประกอบการสอนในระหว่างการเรียนก็มีเหมือนกันในบางวิชา ซึ่งมีลักษณะก่อนล่วงหน้าและตามหลังนักเรียนทั่วไป ส่วนข้อสอบจะพิมพ์เสร็จก่อนที่จะมีการสอบโดยครูสอนเสริมจะเป็นผู้ประสานงานกับครูผู้สอน

จากการทำการศึกษาพบว่าในรายวิชาต่าง ๆ มีสื่อช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้จะเป็นสื่อที่เป็นแบบเรียนชนิดเดียวกันทั้งชั้นแต่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจะเป็นอักษรเบรลล์ ไม่มีการปรับเปลี่ยนในเนื้อหาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการสังเกตในการเรียนโดยรวมเป็นหนังสือแบบเรียน เอกสารประกอบการสอน รูปภาพ บทสนทนาจากเทป บัตรคำ ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีสื่อที่เป็นแบบเรียนอักษรเบรลล์ครบหมดทุกคนซึ่งเป็นความพร้อมในด้านตำราเรียน ตามที่สามารถจะผลิตได้ ซึ่งก็ต้องอาศัยการสนับสนุนจากโครงการเรียนร่วมของโรงเรียนสอนคนตาบอดที่ผลิตสื่อ และเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาคงคิดว่าได้จากศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอด ห้องสมุดคลอฟิลด์เพื่อคนตาบอด

ในส่วนสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาสังคมศึกษาจะพบสื่อพวกแผนที่เบรลล์ แผนที่นูน ลูกโลกนูน แบบจำลองภูมิประเทศ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาคณิตศาสตร์ ลูกคิด นาฬิกาแบบบรวิคตูลูนเบรลล์ แบบจำลองปริมาตรพื้นที่ เครื่องคำนวณมีเสียง วิชาวิทยาศาสตร์จะพบเห็นเครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องชั่ง แบบจำลอง วิชาดนตรีสื่ออุปกรณ์การเรียนเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ใช้ร่วมกันหรือในวิชาพลศึกษาสื่ออุปกรณ์กีฬาจะไม่แตกต่างกับนักเรียนปกติไม่เหมือนเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดมีบอลที่มีเสียง วิชาศิลปะศึกษาอุปกรณ์ก็เหมือนนักเรียนปกติทั่วไป แต่อาจมี

อุปกรณ์ปั้น เช่นดินน้ำมันหรืออุปกรณ์พวกงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มเติมขึ้นมาสำหรับคนพิการตาบอด และในส่วนสื่อการเรียนที่สำคัญ สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการคือคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมใช้ในการพิมพ์และแปลอักษรเบรลล์ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการเรียนร่วม ซึ่งส่วนใหญ่จะเก็บไว้ห้องโครงการเรียนร่วมซึ่งเป็นห้องแยกต่างหากจากห้องเรียน ต้องการใช้อุปกรณ์อะไรก็ค่อยนำไปใช้ ตามความเหมาะสม ด้านสื่อการเรียนนั้นในบางวิชายังไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการเรียน อาจเป็นเพราะเพื่อที่จะผลิตสื่อเหล่านี้ได้ตามรูปแบบที่ต้องการทันเวลา จะต้องมีการวางแผนล่วงหน้ามีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างครูปกติและครูสอนเสริม การประสานงานกับโรงเรียนผู้บริหารและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐ

ในเรื่องสถานที่เรียนโดยรวมนั้นเป็นห้องเรียนที่ได้มาตรฐานเหมือนห้องเรียนทั่วไป มีแสงสว่างเพียงพอ มีโต๊ะที่กว้างพอสำหรับการเขียนเบรลล์และมีขนาดที่เหมาะสม สำหรับการจัดวางอุปกรณ์และหนังสือเบรลล์ซึ่งมักจะใหญ่กว่าหนังสือปกติยังไม่มีชั้นหรือตู้วาง โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องโครงการเรียนร่วมเป็นสัดส่วนมีความเป็นส่วนตัวปลอดภัยครบถ้วน แต่โรงเรียนบางแห่งก็ใช้ห้องซึ่งมีลักษณะอะเนกประสงค์ รวมไปถึงงานอื่นด้วยไม่จัดแยกต่างหาก ในห้องมีที่เก็บเอกสารการเรียนร่วมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนร่วม

ทัศนคติและการปรับตัวของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต่อการเรียนร่วม

ทัศนคตินักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่รู้สึกประทับใจที่ได้ไปเรียนร่วม มีทัศนคติว่าการที่คนพิการได้ไปเรียนร่วมเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ได้ช่วยเหลือตนเอง พัฒนาตนเอง และได้ประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับคนปกติ การมีโอกาสเรียนร่วมทำให้ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติมากขึ้น ได้ประสบการณ์ที่หาไม่ได้จากโรงเรียนพิเศษที่สอนเฉพาะคนตาบอดได้รับรู้วิถีวัฒนาการและความก้าวหน้าของสิ่งแวดล้อมภายนอก ทำให้ได้เพื่อนใหม่ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีสายตาศปกติ ซึ่งมีประสบการณ์จากการที่ได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมา เมื่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีปฏิสัมพันธ์ด้วยทำให้เขาได้เรียนรู้ประสบการณ์เหล่านั้นจากเพื่อน ๆ คิดว่าการเรียนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นถ้าต้องการเรียนสูงยิ่งขึ้นไปเพราะโรงเรียนเฉพาะคนพิการมีจำกัด นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีความรู้สึกที่ไม่ต้องการให้คนอื่นมาช่วยเหลือตลอดเวลา ต้องการการยอมรับให้โอกาสในการเรียนการดำเนินชีวิตเหมือนคนทั่วไป การเรียนร่วมทำให้รู้สึกที่ตนเองมีบทบาทหน้าที่ในสังคมได้แสดงความสามารถ อยากให้คนทั่วไปใช้ความสามารถเป็นตัวกำหนด มิใช่ความแตกต่างทางด้านกายภาพ การเรียนร่วมทำให้ตนได้ฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด โดยนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดความสามารถอย่างเต็มที่ ในการดำรงชีวิต ทั้งหมดต้องอาศัยการยอมรับในสภาพและในข้อจำกัดและการปรับตัวของตนด้วยไม่รู้สึกว่าปัญหาในการเรียนร่วมและการปรับตัวแต่อย่างใด

รู้สึกว่า การเรียนร่วมต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรคมากมายที่คนพิการตาบอดทำไม่ได้เหมือนคนปกติทั่วไป แต่ก็ไม่ได้คิดท้อแท้ไม่สู้ ความพยายามและการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองให้ได้จะทำให้อยู่รอด การเรียนร่วมทำให้รู้จักการแบ่งหน้าที่ การทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และการพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าขึ้นมาเพราะมีหน้าที่ปฏิบัติในการเรียนการทำงานเหมือนคนทั่วไป มีความสำคัญในกลุ่มเพื่อน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งคิดว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยยอมรับคนพิการเท่าที่ควรไม่เปิดโอกาสให้กับคนพิการมากนัก ในการเรียนร่วมถ้าคนพิการจะเรียนได้ด้วยดี ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายไม่เฉพาะครู หรือโรงเรียน เพื่อนก็มีส่วนสำคัญในการยอมรับและการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นประสบปัญหาการเรียนตกต่ำลงกว่าเดิมในระยะแรกเมื่อเทียบกับเรียนในโรงเรียนเฉพาะ มีปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา บางวิชาไม่สามารถเรียนได้เหมือนเพื่อนทั่วไป ทำให้การปรับตัวในระยะแรกที่ไม่ไปเรียนร่วมรู้สึกเหงา ท้อแท้ ผิดหวังเมื่อยังไม่สนิทกับเพื่อน ๆ ชาดคนช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามการปรับตัวกับเพื่อนในระยะต่อมา รู้สึกสนุกในการมาเรียนร่วม เมื่อมีเพื่อนมากขึ้น มีความผูกพันกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน ได้ทำงานกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกัน นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้รู้จักการอยู่ร่วมกับคนอื่นต้องมีความสามัคคี การเสียสละไม่เอาตัวเอาเปรียบ แม้เขาจะพิการตาบอดแต่งานที่ทำได้เขาจะช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในกลุ่มเสมอ เขารู้จักให้อภัยเพื่อนบางคนที่ไม่ดีต่อเขา ในการปรับตัวพยายามสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อน ระมัดระวังในเรื่องกิริยามารยาท การพูดจากับเพื่อน ๆ และครู ตั้งใจเรียน พยายามเรียนตามเพื่อนให้ทัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ฝึกช่วยเหลือตนเองให้ได้มากเพื่อจะไม่เป็นตัวถ่วงแก่คนอื่น ๆ ในการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่ม สภาพแวดล้อมในการเรียนร่วมมีส่วนกระตุ้นให้เขาพยายามปรับตัวพัฒนาตนเอง และมีการแสดงออกมากขึ้น มีความกล้าและมั่นใจในตัวเอง ไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อยที่ตาพิการ แต่คิดว่าตนเองก็มีความสามารถเหมือนกัน มีความต้องการเรียนรู้ และฝึกให้มีทักษะในด้านต่าง ๆ มากขึ้น การปรับตัวเองจะคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรมการเรียนไม่นั่งเฉยหรือไม่มีส่วนร่วม เพื่อให้เพื่อนยอมรับ และเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงออกมีงาน มีหน้าที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเพื่อน และครู มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองว่าเรียนร่วมกับคนปกติได้ และต้องการเรียนในระดับสูงยิ่งขึ้นไป เพื่ออนาคตที่ดีการปรับตัวการเคลื่อนไหวการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำได้เหมือนคนปกติ สามารถมองเห็นวัตถุที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ เพราะไม่มีคนมาคอยช่วยเหลือตลอดเวลาต้องพึ่งตนเองมากกว่าเดิมพยายามพัฒนาตนเองให้เรียน และทำงานให้ได้อย่างคนปกติทำ เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ทั่วไป ตนเองนั้นยอมรับในสภาพความพิการของตนจึงพยายามปรับตัวในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมและการควบคุมตนเอง เพื่อให้เพื่อน ๆ ยอมรับ ไม่ก้าวร้าว ไม่หงุดหงิดฉุนเฉียว หรือซึมเศร้า เรียนรู้ระเบียบวินัยที่ต้อง

ปฏิบัติในการมาเรียนร่วม กฎกติกา มารยาทในสังคม มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เมื่อมีสิ่งทีเกินขีดความสามารถของตนก็จะมีคนช่วยเหลือ แต่ก็พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง ในความเป็นจริงคงทำให้คนทุกคนมายอมรับคนพิการทั้งหมดก็คงไม่ได้ แต่ตัวคนพิการต้องปรับตัวเข้าหาสังคม การเรียนร่วมจึงมีความพยายามเรียนรู้ของคนพิการที่จะทำให้ได้เหมือนคนอื่น ๆ หรือใกล้เคียงกับคนปกติทั่วไป เพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การที่สายตาเลือนกลางและเคยตาดีมาก่อนทำให้การปรับตัวเป็นไปได้ด้วยดี ไม่มีปัญหามากนักในการปรับตัว การเรียนรู้การเคลื่อนไหวถ้าคุ้นเคยก็จะทำได้ดี การสื่อสารกับเพื่อนมีมุมมองไม่แตกต่างจากคนปกติและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ค่อนข้างดีและรวดเร็วกว่าเพื่อนที่ตาบอดสนิท การปรับตัวบางคนพยายามแสดงความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่ตนเองมี เช่นการกล้าแสดงออก การร้องเพลง เล่นดนตรี และเล่นกีฬาคนพิการสร้างชื่อเสียงให้ตนเองและโรงเรียนทำให้ได้รับความสนใจและยอมรับจากเพื่อน ๆ และครูมากขึ้นตามมา การปรับตัวพยายามไม่นึกถึงปมด้อยหรือความแตกต่างที่มี ไม่อยู่เฉยพยายามใช้ชีวิตทำทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองมีประโยชน์ไม่ว่าจะเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่นิ่งเฉยจะปฏิบัติเท่าที่จะทำได้ และเรียนรู้ที่จะเพิ่มทักษะการงานที่ไม่สามารถจะทำได้จัดข้อจำกัดเหล่านั้นให้หมดไปให้มากที่สุด ทำดีที่สุดเท่าที่ความสามารถจะมีอยู่

6.2 อภิปราย

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคได้ให้ความหมายความเสมอภาคของมนุษย์ไว้ว่า ในสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป มนุษย์ก็ควรได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า มนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันในสภาวะแวดล้อมที่เหมือนกัน เพราะคำว่า “สภาวะแวดล้อม” (circumstances) นั้นกินความไปถึงตัวมนุษย์เองแต่ละคนและสภาวะแวดล้อมภายนอกตัวเขา ซึ่งจริง ๆ แล้วเราอาจหาความแตกต่างของสภาวะแวดล้อมของมนุษย์ทุก ๆ คนได้ นั่นหมายความว่า มนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามสภาวะแวดล้อมของเขา (Williams, 1962 : 111)

ในกรณีของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นลักษณะความเป็นตัวของเขาเองของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นย่อมมีความแตกต่างกันกับนักเรียนปกติและสภาพแวดล้อมภายนอกตัวเขา ตัวอย่างเช่นพฤติกรรมการสอบในการเรียนร่วมของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ถ้าให้สอบข้อสอบเดียวกัน ให้เวลาสอบเท่ากันกับนักเรียนปกติ เป็นการปฏิบัติที่เหมือนกันในสถานการณ์นั้น แต่ภาวะเช่นนั้นไม่มีความเสมอกันตามสภาวะแวดล้อม เพราะเขาตาบอดแต่ไม่ได้หมายความว่า นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเหล่านั้นจะทำข้อสอบนั้นไม่ได้หรือมีสติปัญญาต่ำกว่า แต่เพราะตัวเขาที่มีความแตกต่างคือความพิการจึงต้องมีการปฏิบัติที่แตกต่างตามลักษณะ

ความพิการของเขาและสถานการณ์เช่นในการสอบวิชานั้น ๆ ควรจะมีการปรับหรือยืดหยุ่นอย่างไร เช่น นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต้องใช้ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ มีอุปกรณ์ในการเขียนเบรลล์ หรือถ้าใช้การอ่านคำถามให้ฟังนั้น ก็ควรจะเพิ่มเวลา นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ก็สามารถทำได้เหมือนนักเรียนปกติ การปฏิบัติที่แตกต่างเพื่อความเสมอภาคกันนั้นไม่ใช่ว่าไม่ดูความเหมาะสม ต้องทำอะไรให้แก่คนพิการตาบอดเป็นพิเศษเสมอไปจึงจะเรียกว่ามีความเสมอภาค แต่ต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล คือมีพอสสมควรกับความต้องการของบุคคลคนนั้น และคำนึงถึงความสามารถด้วย **ดั่งแนวคิดความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา**นั้นกล่าวไว้ว่า “ถ้าหากไม่มีความแตกต่างที่ควรได้รับการปฏิบัติอย่างแตกต่างกันในระหว่างพวกเขาแล้ว มันก็เป็นสิ่งที่ผิดถ้าปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไม่เสมอภาคกัน หรือไม่เหมือนกัน” (Lucas, 1971 : 139 อ้างถึงใน สุขชาย อิศวพันธุ์ธนกกุล, 2533 : 4-11)

อภิปรายได้ว่า หากเด็กพิการไม่ส่งการบ้านไม่ถูกลงโทษ หรือมีกฎเกณฑ์ที่ไม่จำเป็นยกเว้นให้คนพิการจนมากเกินความจำเป็น เพราะคิดว่าเขาไร้ความสามารถหรือเหตุอื่น ๆ ก็ดูไม่เป็นธรรมแก่นักเรียนปกติคนอื่น ๆ เป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องนัก คนพิการมีความบกพร่องทางกายแต่ยังมีสติปัญญาและความสามารถหากได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคเช่นคนปกติ คนพิการตาบอดไม่ใช่คนไร้ความสามารถ การปรับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่ดูความเหมาะสมไม่เป็นการสนับสนุนหรือให้การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเหล่านั้นเลย สำหรับคนพิการถ้าได้รับโอกาสมากและรับเอาไว้หมดก็จะกลายเป็นปัญหามากกว่าโอกาสที่ดี เพราะไม่ได้ทำอะไรด้วยตัวเองไม่มีการฝึกทักษะต่าง ๆ ถ้าไม่ทำตามกฎเกณฑ์ก็ขาดวินัยของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ควรจะได้รับจากการเรียนร่วมในโรงเรียนก็ไม่ได้รับอย่างเต็มที่ เมื่อต้องไปอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมอื่นที่ไม่มีคนคอยช่วยเหลือสนับสนุนก็จะทำอะไรไม่เป็น เป็นต้น

ผลการวิจัย ครั้งนี้ไม่พบว่านักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบอะไรเป็นพิเศษ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต้องกระทำกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการเรียนทุกอย่าง เหมือนนักเรียนปกติใช้หลักสูตรเดียวกันในการเรียน การปกครองก็มีการลงโทษเหมือนกับเด็กปกติ นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีการฝึกตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนในทุกรายวิชา ทำให้พวกเขามีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในสังคมกลุ่มเพื่อนได้รับการยอมรับ และในการเรียนจุดประสงค์บางรายวิชาแม้จะมีการปรับการสอนบ้างก็คำนึงถึงความสามารถในการปฏิบัติของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น เช่น ศิลปะ พลละ เป็นต้น มีการปรับหลักสูตรตามความเหมาะสม และความแตกต่างระหว่างบุคคลคำนึงถึงความสามารถของคนพิการ ในส่วนการเรียนการสอนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม ในด้านความต้องการการสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์หนังสือแบบเรียน จากการศึกษาพบว่า ยังได้รับปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงพอในการเรียนร่วมแม้กระบวนการเรียนจะเหมือนกัน แต่ถ้าไม่คำนึงถึงความต้องการการสนับสนุน

ทางการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการศึกษาได้ แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคของโอกาสการศึกษา ได้วางหลักไว้ว่า “การแบ่งสันปันส่วนโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลย่อมก่อให้เกิดความสูญเปล่าและไม่เป็นธรรม” (Warnock, 1975 : 3-8 อ้างถึงใน สุภางศ์ จันทวานิช, ม.ป.ป. : 1-5) ฉะนั้นความเสมอภาคมีความสัมพันธ์กันระหว่างความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ ความแตกต่างกันตามสภาวะแวดล้อม ความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคลต้องมีความสมดุลกัน แม้จะเห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาคมีต่างกัน แต่ในทางทฤษฎีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีได้ และจำเป็นต้องศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษา ซึ่งมีความเหมือนกันและแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม

ผลการวิจัยการที่ผู้เรียนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้มีโอกาสในการเข้ารับการศึกษาร่วมกันในโรงเรียนเรียนร่วม ทำให้มีโอกาสพัฒนาทักษะและความสามารถทางสติปัญญาเสมอภาคกัน มีโอกาสให้เด็กทุกคนที่มีความแตกต่างกันได้รับโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถไปสู่จุดสูงสุดหรือใกล้จุดสูงสุดของแต่ละคน

แนวความคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพและการสนับสนุนทางสังคม ได้วางหลักไว้ว่า เรายังขาดการศึกษาแก่คนพิการทั้งในระบบและนอกระบบ การสนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ เปิดโอกาสให้รับคนพิการเข้าเรียนมากขึ้นคนพิการที่อยากเรียนต้องได้เรียนสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในโครงการเรียนร่วมซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ในการจัดส่งนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นให้ไปเรียนร่วมกระจายไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการเรียนร่วมซึ่งได้รับการสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งเมื่อผ่านเกณฑ์ประเมินของโรงเรียนแล้ว ก็ไม่มีขั้นตอนมากเพียงแต่ไม่พิการเข้าชั้นเรียนไม่สามารถเรียนร่วมได้ ก็ส่งต่อเข้าเรียนร่วมโดยไม่มี การสอบเข้า การเรียนร่วมใช้หลักสูตรเช่นเดียวกับนักเรียนปกติเรียนร่วมแบบเต็มเวลาในทุกรายวิชา ไม่ต้องไปเรียนในห้องพิเศษแต่อย่างใดเพียงแต่ในรายวิชาที่มีการปฏิบัติเช่นพลศึกษา ศิลปะ ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้ต้องปรับการเรียนการวัดผลสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น นอกเวลาเรียนมีการสอนเสริมจากครูสอนเสริมหรืออาสาสมัคร แต่ก็ไม่แตกต่างกับนักเรียนปกติเรียนเสริมพิเศษหรือกวดวิชาตามความต้องการเรียนรู้และความสามารถของแต่ละบุคคล เพียงแต่คนพิการตาบอดต้องการการสนับสนุนในการสอนเสริมเป็นพิเศษเพื่อตามบทเรียนได้ทัน

ในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการการศึกษาที่มีโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีศูนย์เรียนร่วมคอยประสานงานในการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เช่นหนังสือเบรลล์ เทปเสียง สื่อเรียนรูปนูน จัดหาอาสาสมัครช่วยสอนที่บ้าน การช่วยเหลือทุนการศึกษาจากมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่ง

ประเทศไทย และภาครัฐของการศึกษาพิเศษจัดส่งครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่โรงเรียนในโครงการเรียนร่วม โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมก็มีการสนับสนุนจัดห้องสอนเสริม ไว้สำหรับเรียนเสริมและให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่คนพิการ ภาครัฐและเอกชนเหล่านี้จะมีการประสานกันในการสนับสนุนการเรียนร่วมของคนพิการ เช่นผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนต้องการสื่อหนังสือแบบเรียนเบรลล์หากมีไม่เพียงพอแก่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนร่วมหรือผลิตได้ไม่ทัน โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ก็ให้บริการสนับสนุนแก่นักเรียนโดยให้ยืมสื่อหนังสือและเทปเสียง ถ้าเวลาสอบซึ่งต้องแยกนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นสอบต่างหากถ้าขาดครูคุมสอบ ก็มีการประสานงานขอสนับสนุนครูอาสาสมัครช่วยคุมสอบอ่านข้อสอบ ทั้งนี้โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิก็ยังจัดหาที่พักสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่อยู่ต่างจังหวัดหรือที่มีที่พักอาศัยมีระยะทางไกลจากโรงเรียนที่เรียนร่วม

การวิจัยการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาของคนพิการตาบอดได้พบว่ามี การประสานงานในโรงเรียนที่เรียนร่วมระหว่างครูประจำวิชากับครูสอนเสริมในการเข้าถึงนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในการเรียน ในการปลูกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา เจตคติที่ดีและไม่ดี มีผลต่อการศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหากพิจารณาในสถานะของผู้บริหารและครูอาจารย์ หรือตัวนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นเอง เจตคติที่ดีย่อมจะมีผลเอื้ออำนวยประโยชน์ในสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษา การเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น ในภาพรวมจากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นได้ว่า ประชากรกลุ่มเป้าหมายและนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีเจตคติค่อนข้างดีในการเรียนร่วม ครูให้การปลูกจิตสำนึกแก่นักเรียนปกติโดยจัดให้มีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สร้างเจตคติและการยอมรับระหว่างนักเรียนด้วยกัน ครูการศึกษาพิเศษจากผลการวิจัยทั้งหมดจะเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษแม้บางคนจะไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษก็ตาม ทำให้มีความเข้าใจความต้องการของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นดีพอสมควรอยู่แล้ว แต่สำหรับครูประจำชั้นประจำวิชาและผู้บริหารผลการวิจัยพบว่าไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษมาก่อน การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาคนพิการยังไม่ดีพออย่างขาดการอบรมการเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียนที่เรียนร่วมและการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นร่วมกับนักเรียนปกติ

ในแง่ของการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการศึกษาสำหรับคนพิการ ที่จะนำไปสู่การเข้าถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนร่วมในห้องเรียนในแต่ละรายวิชา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าปกติ สาเหตุส่วนหนึ่งนอกจากเป็นเพราะเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามระดับชั้นที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนสื่อ เอกสารแบบฝึกปฏิบัติต่าง ๆ ก็เป็นปัญหาสำคัญ เช่น หากไม่มีแบบฝึกหัดที่

จะทำ ก็ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนนั้น ๆ หรือตามบทเรียนไม่ทัน และขาดการยืดหยุ่นในการเรียนการสอนและไม่มีวิธีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาเข้าช่วยในการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีการปฏิบัติเพราะครูไม่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษของคนพิการ แต่งบประมาณและบุคลากรที่มีจำกัดก็ทำให้กระบวนการเรียนการสอนซึ่งต้องอาศัยสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อคนพิการนั้นยังไม่ได้พอด้วย

สำหรับการขยายและพัฒนาการบริการแรกเริ่มการเตรียมความพร้อมของคนพิการ ในการเรียนร่วมโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมผลการวิจัยพบว่ายังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยให้เหตุผลว่ามีหน่วยงานที่ได้เตรียมความพร้อมเด็กมาอย่างดีแล้วซึ่งก็คือการที่นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นทั้งหมดที่มาเรียนร่วมต้องได้เรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะคนพิการตาบอดซึ่งมีการสอนอักษรเบรลล์และการฟื้นฟูสมรรถภาพให้คนพิการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการมาเรียนร่วมเป็นอย่างดี ทำให้ช่วยเหลือตนเองได้ระดับหนึ่งหน้าที่การเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานครหรือโรงเรียนเฉพาะผู้พิการทางสายตานั้นเอง แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมนักเรียนปกติและครูเพื่อการเรียนร่วมโดยการชี้แจงในที่ประชุมครูและนักเรียน ครูประจำวิชาก็นำนักเรียนปกติให้คอยช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

การสนับสนุนทางสังคม การศึกษาวิจัยกระบวนการเรียนร่วมพบว่าปัจจัยที่สนับสนุนให้การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการต้องร่วมกันสนับสนุนประสานงานกันเป็นหมู่คณะมีการบูรณาการทางสังคม (Social Integration) ซึ่งเป็นกระบวนการประสานกลุ่มบุคคลในสังคม หรือส่วนแตกต่างอื่น ๆ ของสังคม เช่น คนพิการ คนด้อยโอกาส ฯลฯ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 193) การเรียนร่วม ก็คือ การบูรณาการของการศึกษาภาคปกติกับการศึกษาพิเศษของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น การบริหารโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม จึงไม่ใช่การบริหารโรงเรียนปกติที่มีเด็กพิเศษมาฝากปนอยู่ในโรงเรียน แต่การบริหารโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม จะต้องเป็นการรับเอาคุณค่า ปรัชญา หลักการ และกลวิธีของการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการ เข้ามาประสมประสานกับศาสตร์และศิลป์ของการบริหารโรงเรียนปกติ ดังนั้น การบริหารโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ หรือด้านความสัมพันธ์กันของทุกฝ่าย จะต้องถือว่าการเรียนร่วมเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนรูปแบบกระบวนการ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการ ทุกฝ่ายพึงพาอาศัยกันมีการประสานงานกัน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นต้องการการสนับสนุนจากโรงเรียนที่ให้โอกาสเรียนร่วม ครูประจำวิชาที่นอกจากจะทำตามหน้าที่สอนแล้วก็ให้

คำปรึกษาแนะนำ ครูสอนเสริมที่คอยช่วยสนับสนุนการเรียน การยอมรับให้ความช่วยเหลือในการเรียนจากนักเรียนปกติ ส่วนครูปกติก็ต้องการการสนับสนุนสื่อการเรียนจากโรงเรียน การให้ความรู้ความเข้าใจในการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น การประสานงานจากครูสอนเสริมในการแปลอักษรเบรลล์ ข้อค้นพบที่เพิ่มไปจากที่มีตามแนวทฤษฎีคือบทบาทของนักเรียนปกติที่เรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น นักเรียนปกติช่วยดูแลอ่านงานให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นและช่วยเอื้อในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน จะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายต้องประสานงานมีผู้ให้และผู้รับโดยไม่เอาर्डเอาเปรียบกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันจึงจะบูรณาการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ อีกทั้งแนวความคิดการสนับสนุนทางสังคมก็ต้องมีการสนองรับจากตัวผู้รับเองด้วย ในการสนับสนุนทางสังคมจะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่าง “ผู้ให้” และ “ผู้รับ” การสนับสนุน “ผู้รับ” เชื่อว่ามีคนที่สนใจเอาใจใส่ มีความรักและมีความหวังดีต่อตนอย่างจริงใจ รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้ (บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์, 2528 : 594)

จากการศึกษาวิจัย การสนับสนุนทางด้านคุณภาพของโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมต่างประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เรื่องงบประมาณ การขาดบุคลากรครูที่มีความรู้ความเข้าใจกับการศึกษาให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น การขาดสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และตำรา โรงเรียนร่วมจัดบริการให้ไม่เหมาะสม และการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการยังไม่ทั่วถึง เช่น ทางด้านการนิเทศการเรียนการสอน และการจัดฝึกอบรม เป็นต้น ทำให้ผลการศึกษาที่ได้รับเป็นทางด้านปริมาณที่เพิ่มการรับนักเรียนที่พิการมากขึ้นตามนโยบายรัฐบาลและกฎหมายที่รองรับสนับสนุนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นได้มาเรียนร่วม แต่การสนับสนุนภายในของโรงเรียนที่เรียนร่วมพบว่ายังไม่ดีนัก

ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนเสริมมีส่วนสำคัญในการให้บริการสนับสนุนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ส่วนใหญ่ประจำอยู่ห้องสอนเสริมในโรงเรียนที่เรียนร่วมบางครั้งครูสอนเสริมอยู่ในชั้นเรียนขณะที่มีการเรียนการสอนให้บริการโดยตรง ถ้าสอดคล้องกับความชำนาญของครูสอนเสริมในสาขาวิชาใด พบว่าครูสอนเสริมจะกระตุ้นให้มีความสนใจในการเรียน การบอกจดงานบน หน้าที่สำคัญคือให้บริการสนับสนุนด้านแปลอักษรเบรลล์เป็นอักษรปกติธรรมดาให้ครูประจำวิชา ทั้งพิมพ์แบบเรียนเอกสารประกอบการสอนและข้อสอบการพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ให้นักเรียนบกพร่องทางการเห็น การเตรียมหนังสือแบบเรียนของวิชาต่าง ๆ โดยครูสอนเสริมจะเป็นผู้ประสานงานกับครูผู้สอน ในส่วนการยอมรับและช่วยเหลือในการเรียนเพื่อนก็มีส่วนสำคัญที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้การเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อนช่วยเหลือนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นในการเรียนด้วยดีเช่นอ่านบนกระดานที่ครูจดงานให้ฟัง พาเข้า

กลุ่มทำกิจกรรม ยอมรับเข้ากลุ่มทั้งในและนอกเวลาเรียนก็เป็นเพื่อนเล่นช่วยเหลือแนะนำในการเรียนเป็นเพื่อนเรียนที่ดี

จากการสนับสนุนร่วมกันในการเรียนร่วมทำให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นมีทัศนคติและการปรับตัวผลการวิจัยพบว่า สิ่ง que ทุกคนรู้สึกเหมือนกันคือเขา รู้สึกสบายใจที่ได้มีโอกาสเรียนร่วม มีความรู้สึกที่ดีต่อการได้มาเรียนร่วม แม้จากการศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้พบจะมีการสนับสนุนที่ยังไม่ดีนักมีอุปสรรคในการเรียน แม้เขา รู้สึกว่าไม่มีความสามารถเท่าคนปกติในบางเรื่อง แต่ถ้าทำหน้าที่ตัวเองให้ดีก็มีความสุขกับชีวิตการเรียน และเพื่ออนาคตที่สบายในภายหน้า หากได้รับการศึกษาที่สูงยิ่งขึ้นไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

1. การประสานความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การที่จะส่งเสริมให้เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ จะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การให้ความสนใจ สนับสนุนและส่งเสริมของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ การจัดเตรียมความพร้อมของโรงเรียนและครู ตลอดจนการปฏิบัติงานของครูและเพื่อนนักเรียนปกติต่อเด็กพิการ ครูควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีคุณธรรม และให้ความสนใจต่อเด็ก มีการเตรียมสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนร่วมของเด็กพิการ ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กพิการจะต้องคำนึงเสมอว่าเด็กจะพัฒนาและปรับสภาพความพิการได้ดีเพียงใด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความเอาใจใส่ความเข้าใจ และการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมในสังคม การประสานและร่วมมือกันจึงมีความสัมพันธ์มาก

2. การเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากร บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ควรมีคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กพิการ การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนร่วม นอกจากนี้ครูควรมีความรู้ในด้านจิตวิทยาของเด็กพิการ และควรมีความรับผิดชอบ ความสนใจ ความพอใจในลักษณะงาน มีความเมตตา อุตุนใจเย็น และมีความรักเด็ก ซึ่งคุณสมบัติบางอย่างเหล่านี้ก็เป็นเรื่องทั่วไปที่ครูควรมีจรรยาบรรณกันทุกคน จะช่วยให้การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

3. มีการเตรียมความพร้อมของเด็กปกติในการเรียนร่วมกับเด็กพิการ มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีและถูกต้องกับบุคคลทุกฝ่ายด้วย และการเตรียมเด็กพิการให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและอารมณ์ จิตใจ เพื่อการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม

4. งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และโรงเรียนควรมีการรณรงค์หาแหล่งสนับสนุนทางการเงินมีการร่วมมือประสานงานกัน ทั้งจากสมาคมครูและผู้ปกครองนักเรียน เอกชน รัฐ ชุมชน

5. การจัดรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับความต้องการและความความสามารถที่แตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กับนักเรียนปกติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

6. สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาและสังคม ของคนพิการ ในการที่คนพิการมีโอกาสได้ไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ควรมีการศึกษาปัจจัยสนับสนุนทางสังคม เครือข่ายทางสังคมของคนพิการ ที่เป็นทุนทางสังคม ในการลงทุนทางการศึกษาของคนพิการ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ การศึกษาควรเปรียบเทียบความแตกต่างและความร่วมมือประสานงานกัน ทำให้เห็นว่าบุคคลกลุ่มใดยังมีข้อจำกัดหรือปัญหาอุปสรรคในการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ เพื่อประสิทธิภาพและการแก้ไขปัญหามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ คุณวิเศษ. 2540. ความพึงพอใจของคนพิการต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า).
- ชนิษฐา เทวินทรภักดี. 2534. การดูแลบุคคลพิการหน่วยที่ 1. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการดูแลบุคคลพิการ, หน้า 7-8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชนิษฐา เทวินทรภักดี. 2540. แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการพัฒนาที่ยั่งยืนของคนพิการ. พระนคร : กรมประชาสงเคราะห์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2541. กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2541. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานคนพิการในวัยเรียนและก่อนวัยเรียน ปี 2541. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลุ ศิริพานิช และคนอื่นๆ. 2526. ระบอบวิทยาของคนพิการและผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ท.).
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์. 2528. จิตวิทยาสังคมกับสาธารณสุข. สังคมวิทยาการแพทย์. หน้า 568-598 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ประชาสงเคราะห์, กรม. 2540. แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสงเคราะห์.
- ประชาสงเคราะห์, กรม. 2534. พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534. กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสงเคราะห์.
- ผดุง อารยะวิญญู. 2541. รายงานการวิจัยการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- เลขาธิการวุฒิสภา, สำนักงาน. 2542. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (อัดสำเนา)
- วาสนา ตะเกาพงษ์. 2537. การสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- แหวดาว ทองเจิม. 2540. การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีทับทิม พานิชพันธ์. 2535. แนวความคิดการมีสภาวะความเป็นอยู่อย่างปกติเยี่ยงบุคคลทั่วไป.
วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 7(มกราคม-ธันวาคม 2535): 130-152.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2540. รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ ปี 2539.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (อัดสำเนา)
- สาธารณสุข, กระทรวง. สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย. 2539. รายงานการสำรวจสถานการณ์
สุขภาพอนามัยของประชาชนไทยด้วยการสอบถามและตรวจร่างกายทั่วประเทศ ครั้งที่ 1
พ.ศ. 2534-2535. พระนคร : กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักนายกรัฐมนตรื. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2536. รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัย
และสวัสดิการ ปี 2534. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- สุชาย อิศวพันธุ์ธนากุล. 2533. ความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันในทฤษฎีความยุติธรรมของ
จอห์น รอลส์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรื. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2529. สรุปผลจำนวนคนพิการจากการสำรวจ ปี
2529. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื.
- สุภางค์ จันทวานิช, บรรณาธิการ. (ม.ป.ป.). รายงานการวิจัยเรื่องโอกาสการเข้าศึกษาในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น : ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
เอราวัณการพิมพ์.
- สุริชัย หวันแก้ว และคนอื่น ๆ. 2538. สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล วิมลกาญจนนา. 2541. การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพตาม พ.ร.บ.ฟื้นฟู
พ.ศ.2534. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2543. ทუნทางสังคมในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร
: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2537. ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ
จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

โอบาส พิมลวิษยาภิจ. 2539. การปรับตัวทางสังคมของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Boudon, R. 1974. Education, Opportunity and Social Inequality. New York : Wiley-
 Interscience publication.

Bowles, S. 1975. Schooling and Inequality from Generation to Generation. Journal of
 Political Economy. 80 : 2 No.3, May-June 1972, 219-251 cited in T. Husen.
Social Influences on Educational Attainment. Paris : OECD.

Cobb, S. 1976. Social Support as a Moderate of life Stress. Psychosomatic Medicine
 38: 300-314.

United Nations . 1990. Disability Statistics Compendium, Statistics on Special Population
 Groups, Series Y No. 4. , New York : United Nations.

Edwards, P, ed. 1967. The Encyclopedia of Philosophy. vol.3 pp.38-42. New York : The
 Macmillan Company &The Free Press.

Gutmann, A. 1980. Liberal Equality. Cambridge : Cambridge University Press.

Halsey, A.H., 1975. Sociology and the Equality Debate. Oxford Review of Education,
 vol.1, No.1. .

Helander, E. 1975. Prejudice and Dignity : An Introduction to Community – Based
 Rehabilitation. Interregional Programme for Disabled People.United Nations
 Development Programme.Pudlication No. E93-111-B3 ISBN 92-1-126032-9.

Kahn, R.L., 1979. Aging and Social Support. In Aging from Birth to Death :
 Interdisciplinary Perspective, p.85. Edited by M.W. Riley. Colorado : West view
 Press.

Lucas,J.R., 1971. “Against Equality.” Justice and Equality. pp. 138-151. Edited by
 Hugo A. Bedau. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

United Nations. 1983. World Program of Action Concerning Disabled Persons: U.N.
 Decade of Disabled Persons. 1983-1992 New York : United Nations.

Vlastos, Gregory. 1984. "Justice and Equality." Theories of Rights, pp.41-76. Edited by Jeremy Waldron. London : Oxford University Press.

Warnock, M. 1975. The Concept of Equality in Education. Oxford Review of Education, vol.1, No.1.

Williams, B. 1972. "The Idea of Equality." Philosophy, Politics and Society, Second Series, pp.110-131. Edited by Peter Laslett and W.G. Runciman. Oxford, Blackwell.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ผู้บริหาร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ โรงเรียน .....สังกัด .....
 กระทรวง.....
 ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 จำนวนครูคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ.....
 จำนวนครูสอนเสริมหรือช่วยเหลือจากสังกัดมูลนิธิ .....คน สังกัด
 กระทรวง.....คน สังกัดอื่น ๆ ระบุ.....
 จำนวนครูเดินสอนที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ไม่ประจำ.....
 อัตราครูพิเศษ : นักเรียนพิการ.....และอัตราส่วนที่ควรจะเป็น.....
 วิธีการรับครูการศึกษาพิเศษเข้ามาทำงาน.....
 ประสบการณ์ทำงานที่ท่านผู้บริหารทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิการ.....
 ระยะเวลาการเป็นผู้บริหารโรงเรียน.....
 การเข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรม ดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียน.....

ครูสอนเสริม ครูคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....
 เพศ.....อายุ.....ศาสนา.....
 ระดับการศึกษา.....
 ประเภทเด็กพิการที่สอน.....
 ประสบการณ์ทำงานกับคนพิการกี่ปี.....
 ระยะเวลาที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมในสถาบันการศึกษาแห่งนี้.....
 ปัจจุบันท่านสังกัดหน่วยงาน.....
 จำนวนนักเรียนที่สอนทั้งหมด.....ห้อง จำนวน.....คน จำนวนนักเรียน
 พิการ.....คน สอนสัปดาห์ละ.....คาบ อัตราครูการศึกษาพิเศษต่อเด็กพิการที่ควรจะเป็น.....
 จำนวนครูคุณวุฒิการศึกษาพิเศษในโรงเรียนจำนวน.....คน
 จำนวนครูเดินสอนไม่ประจำ.....คน

จำนวนครูสอนเสริม.....คน

สภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนที่เรียนร่วม

1. โรงเรียนจัดการเรียนร่วมในรูปแบบใด
2. รูปแบบที่จัดมีความเหมาะสมหรือไม่
3. ควรจัดในรูปแบบอื่นหรือไม่
4. รูปแบบที่ควรจัดเพิ่ม
5. โรงเรียนได้มีการปรับหลักสูตรให้นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นหรือไม่อย่างไร
6. มีการประเมินความต้องการจำเป็นของนักเรียนด้วยวิธีใด
7. มีการจัดแผนการศึกษาเป็นรายบุคคลหรือไม่ คิดว่าเป็นประโยชน์ใหม่สำหรับแผนการศึกษา
รายบุคคล มีการจัดตั้งคณะทำงานในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมหรือไม่
8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับความจำเป็น ความเพียงพอของสื่อการสอน โรงเรียนมีการ
จัดหาสื่อการสอนอย่างไร
9. การประเมินผลการสอบของนักเรียนเป็นอย่างไร
10. ปัญหาที่เกิดในงานด้านวิชาการสาเหตุข้อเสนอแนะ

การบริหารงานบุคคล

1. การกำหนดอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ความสามารถที่จะรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นใน
ห้องหนึ่ง ๆ
2. การรับครูการศึกษาพิเศษเข้าทำงานในโรงเรียน หน่วยงานที่สนับสนุน และการรับครูปกติ
ทั่วไปควรมีคุณสมบัติการศึกษาพิเศษหรือไม่
3. การประสานงานระหว่างครูการศึกษาพิเศษและครูปกติ บทบาทหน้าที่
4. การพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษมีอย่างไรบ้าง
5. การเตรียมความพร้อมครูปกติเพื่อการเรียนร่วมอย่างไร
6. ปัญหาในการบริหารงานบุคคลากร สาเหตุ ข้อเสนอแนะ

การบริหารกิจการนักเรียน

1. ความพร้อมที่จะรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น การเตรียมความพร้อมทั้งเด็กที่บกพร่อง
ทางการเห็นและเด็กปกติมีอย่างไร
2. ในการปกครองเด็กใช้มาตรการเดียวกันหรือไม่
3. มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทใดบ้าง และคิดว่ากิจกรรมได้ช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ
นักเรียนปกติหรือไม่
4. ครูการศึกษาพิเศษให้บริการโดยตรงสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นดังนี้

5. โรงเรียนจัดบริการช่วยเหลือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังต่อไปนี้ และมีการบริการแนะแนวหรือติดตามผลนักเรียนอย่างไร

6. ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนสาเหตุ ข้อเสนอแนะ

การบริหารงานธุรการ

1. มีการจัดระบบข้อมูลหรือไม่

2. แหล่งที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการศึกษาของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น

3. สภาพอาคารสถานที่ที่มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอย่างไร การจัดห้องสอนเสริมมีหรือไม่ จัดอย่างไร

4. ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร เกิดวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 ที่อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย